Št. 43 (1126) Leto XXII
NOVO MESTO četrtek,
★★ 28. oktobra 1971

DOLENJSKI LIST

KOČEVJE – Partizansko pokopališče bodo že jutri uredili in okrasili učenci osnovne šole, da bo čim lepše za dan mrtvih.

KRŠKO – Za danes je sklicana seja konference SZDL, na kateri bodo izvolili dva člana republiške konference SZDL. Predlagana sta bila Andrej Kovačič iz Brestanice in Miro Gošnik, član izvršnega odbora republiške konference SZDL.

JESENICE NA DOLENJSKEM – V torek so odprli novo poštno poslopje in 40-številčno avtomatično telefonsko centralo, ki bo kraju omogočila boljše zveze s svetom.

KOČEVJE – Klub zdravljenih alkoholikov bodo jutri ustanovili v Kočevju.

SEVNICA – V nedeljo zvečer je v bližini Tončkovega doma na Lisci izbruhnil gozdni požar in uničil blizu 15 ha gozda. Ko je nad 100 gasilcev za silo omejilo ogenj, je moralo posredovati še v gozdnem požaru pri Boštanju, ki ga je zanetila lokomotiva. Domnevajo, da so na Lisci zažgali gozd izletniki, ki so odvrgli cigaretni ogorek.

ČRNOMELJ – Torkov sejem v Kanižarici ni bil dobro obiskan. Kupcem so bili na voljo le voli in prašiči. Kot so ugotavljali, so cene padle za 1 din v škodo kmeta.

VREME

Zahodna in srednja Evropa je še naprej v območju visokega zračnega pritiska. Frontalni valovi se gibljejo od Skandinavije proti Črnemu morju, pri nas pa povzročajo le občasne pooblačitve.

V drugi polovici tedna bo suho in hladnejše vreme.

„SAJ NI ČUDNO, DA TOLIKO STANE – ko je pa tako lepa in tako velika!" je dejala Frančiška Mlakar sosedi Ivanki Andrejčič iz Gor. Dol, ko sta v soboto prišli s svojo mladino na otvoritev nove osnovne šole v Škocjan. – Več o enoletnem napredku in načrtih za nadaljnji razvoj novomeške občine berite v posebni barvni prilogi današnje številke, za občinski praznik pa hkrati prisrčno čestitamo z najboljšimi željami vsem delovnim ljudem v novomeški občini! – (Foto: S. Dokl)

Veselje in ponos: šola v Škocjanu

V soboto nova škocjanska šola, jutri: šoli na Grmu in v Bršlinu

Med plodovi desetletnega dela medobčinskega sklada za gradnjo novih šol je preteklo soboto utrgal tudi Škocjan svoj dolgo zaželeni in pričakovani sad: lepo prostrano in svetlo novo šolo. Nad 300 staršev, gostov od blizu in daleč in vsa šolska mladina, vse je bilo veselo in hkrati ponosno, da smo, zbrani okoli vihrajočih zastav in sredi prečudovite jeseni, žive priče našega napredka in nenehne rasti.

Besede predsednika KS Pavleta Zupeta, upravitelja Romana Čelesnika in poslanca Jožeta Suhadolnika ob otvoritvi nove šole so samo še dopolnjevale prisrčen spored, ki so ga za to slavje pripravili domači šolarji s svojimi tovarišicami. Vsa povojna leta je Škocjan čakal na ta veliki dan. Nova šola, za katero so prebivalci krajevne skupnosti zbrali hkrati s prispevki nekaterih delovnih in drugih organizacij pribl. 20 milijonov starih dinarjev za nabavo opreme, je prav gotovo eden izmed temeljev, da se Škocjan poslovi od dosedanje gospodarske nerazvitosti. Samo znanje in izobražena mladina bosta odpirala kraju pota do večjega kosa kruha. Šoli manjka še telovadnica, z leti pa ji bodo dozidali tudi dodatne prostore, če bo potrebno.

Novo šolo so projektirali in zgradili delavci SGP Pionir; tudi z njo so potrdili svoje dobro in daleč naokrog znano ime! Pesem Šentjernejskega okteta na sobotnem slavju naj simbolično spremlja delo mladine in njenih vzgojiteljev v prelepem novem domu škocjanske mladine!

Tg

Kako proti neznanju?

„Pregledujemo gume. Kakšne zavore imate?"

Jesensko-zimska prometna akcija se je začela. Miličniki vas lahko ustavijo na vseh slovenskih cestah, kjerkoli vozite. Da bi bilo manj nesreč, manj ranjenih in mrtvih.

Nesreče navzlic dobronamerni in potrebni akciji nočejo slišati za počitek. Poskrbijo, da črna kronika ni prazna. Število ranjenih in mrtvih se povečuje.

Alojz Zidovič iz Ljubljane je morda že slišal za akcijo, ker pa še ni voznik, ne ve, kaj mora vsak udeleženec prometa vedeti in kako se mora ravnati. Če bi to vedel, gotovo ne bi 21. oktobra sedel na bratov motor (NM 135-80) in se odpeljal od železniške postaje navzdol proti Semiču.

Zidoviča so med vožnjo izdale pomanjkljive izkušnje. Na ovinku ga je zaneslo s ceste v železno ograjo. Padel je in si hudo potolkel glavo. Rane mu celijo v novomeški bolnišnici. (Verjetno ga ne bo nikoli več tako polomil, da bi sedel za krmilo, ki mu ni vešč.)

Ni dovolj, da bodo v akciji pregledovali luči, gume, zavore. Bolj kot prej bi morali tokrat onemogočiti nevoznike, da bi se vrivali v promet in z neznanjem oziroma s pomanjkljivimi izkušnjami ogrožali druge.

Na predavanjih, ki bodo, bi morali o tem še celo spregovoriti. Kaj brezhibno vozilo, če pa sedi za krmilom nevešč voznik!

Prav tako se v akciji ne bi smeli sprijazniti z dejstvom, da drvijo začetniki s fički po cestah po 100, 110 in več kilometrov na uro.

Akcija tudi ne bo dosegla namena, če bo veljala samo za avtomobiliste, motoriste, mopediste in traktoriste. Človek za krmilom lahko še tako pazi, pa mu bo račune o varni vožnji prekrižal zdaj kolesar, zdaj voznik vprege, zdaj pešec.

I. ZORAN

OB 30-LETNICI SMRTI MILANA MAJCNA IN JANČIJA MEVŽLJA

Edinstven zgled tudi za sedanjost

Nad 5000 ljudi se je v nedeljo udeležilo odkritja spomenika v Šentjanžu — Slavnostni govor predsednika RK SZDL Janeza Vipotnika

Po letih malo pozno, zato pa bolj dostojanstveno se je Šentjanž in z njim Dolenjska ter vsa Slovenija v soboto in nedeljo z zunanjo manifestacijo oddolžil spominu Milana Majcna in Jančija Mevžlja. Njun junaški boj je vreden v resnici še mnogo več. Nam je edinstven, svetal zgled, kako je treba v najtežjih in brezupnih trenutkih vztrajati, se boriti, žrtvovati vse . . .

(Nadaljevanje na 10. str.)

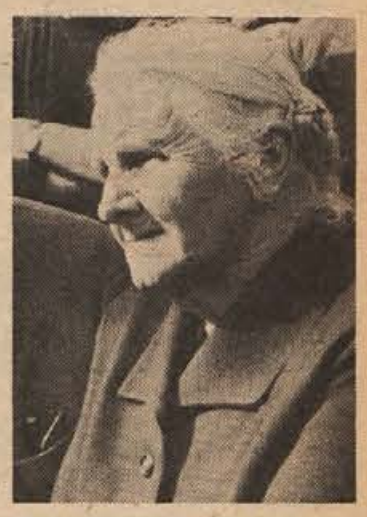

Mama Jančija Mevžlja na slovesnosti v Šentjanžu

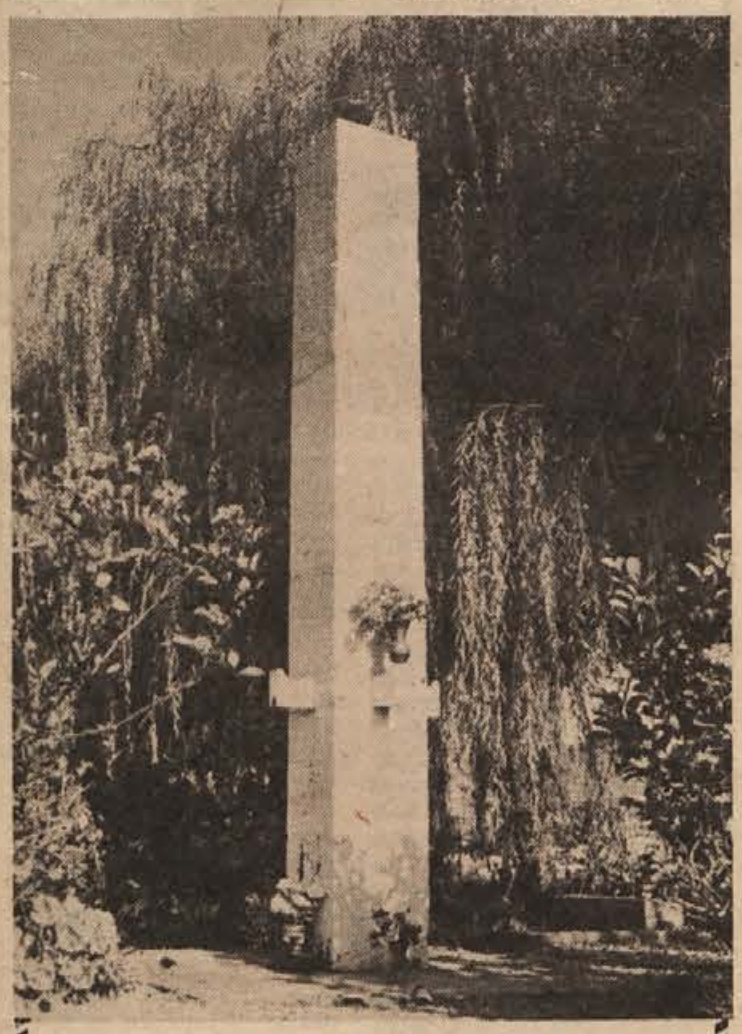

Junakov in trpinov dobre sence,
bodite z nami tudi mirni čas.
V enoto čvrsto družite Slovence,
ki ljubijo prostost, svoj dom in vas.

Besede pesnika Franceta Kosmača so vsekane v spomenik, ki so ga v nedeljo dopoldne odkrili v počastitev junakov Milana Majcna in Jančeta Mevžlja v Šentjanžu. Pesnikove besede pa so tudi z nami in z njimi, katerih se bomo spominjali 1. novembra, ob dnevu mrtvih. Vsem borcem za svobodo, ki so dali življenja za domovino, vsem žrtvam fašističnega nasilja in vsem našim dragim rajnim bo veljal tih in topel spomin: bili so – a še so z nami, ker žive v naših srcih in naših delih dalje . . .

Na sliki: spomenik padlim borcem NOV na novomeškem pokopališču. (Foto: Mirko Vesel)

ZA LETOŠNJI DAN OZN — POSEBEJ ZA DOLENJSKI LIST

Pismo iz Združenih narodov

Letos mesto v Varnostnem svetu OZN tudi za Jugoslavijo? — Poročilo o socialnem položaju na svetu: naš svet je vse prej kot idealen — Pogled na domovino iz klopi svetovne organizacije

New York, 19. okt. 1971

Dragi tovariš urednik,

na vašo željo vam pišem za bralce Dolenjskega lista tole pismo iz New Yorka, kjer sodelujem na 26. zasedanju generalne skupščine Organizacije združenih narodov kot član vladne delegacije SFRJ.

(Nadaljevanje na 4. str.)

1 DINAR
DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA
ZLASTI v OKTOBRU
– MESECU
VARČEVANJA

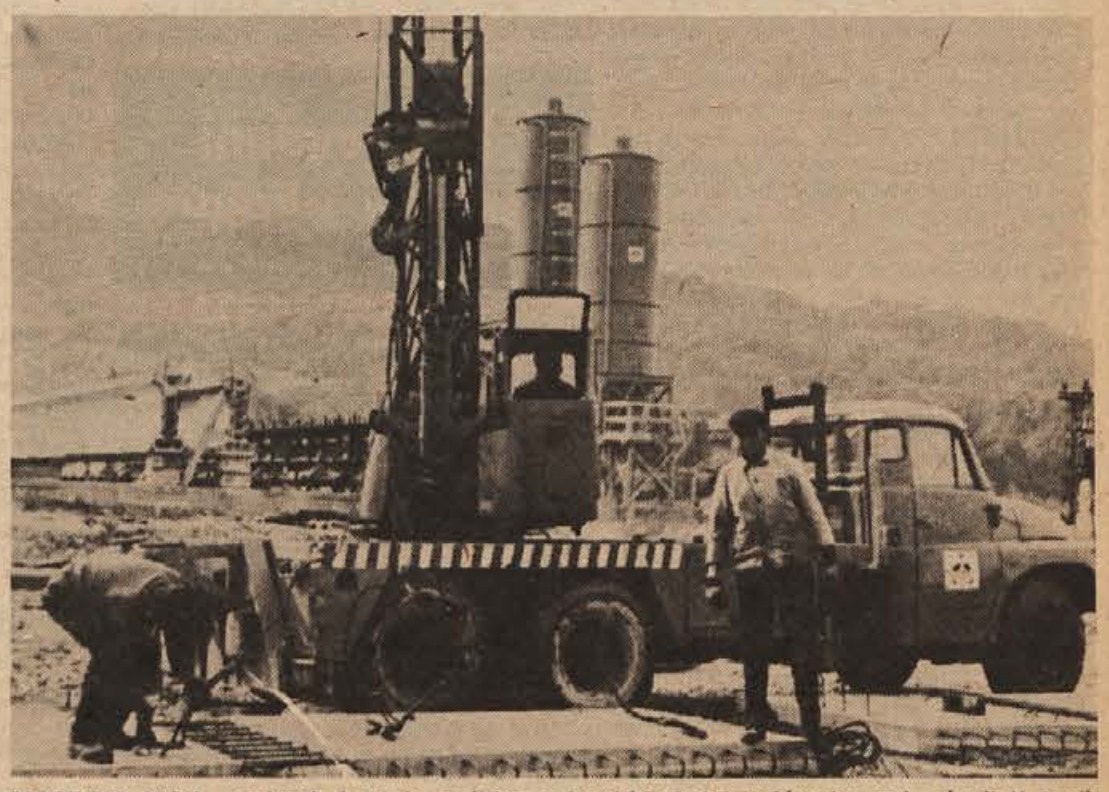

MOST NA SAVI – največje letošnje gradbišče v brežiški občini in hkrati v vsej pokrajini! Aprila prihodnje leto bo nared, povezoval bo cesto Ljubljana–Zagreb z Mariborom in Avstrijo in tako približal Brežicam kraje na severnem Štajerskem. – Z novimi delovnimi zmagami hiti tudi brežiška občina v blagostanje. Za današnji občinski praznik voščimo vsem njenim prebivalcem vse najlepše! O napredku zadnjega leta govori posebna priloga v prvi polovici današnje številke našega lista. – Na sliki: pogled na betonarno, kjer ta čas betonirajo plošče za vozišče novega mostu. – (Foto: Jožica Teppey)

tedenski mozaik

Ambasador LR Kitajske v glavnem mestu Kanade je trenutno najbolj zanimiva osebnost tamkajšnjega diplomatskega zbora. Vsi si želijo, da bi jih povabil na enega izmed sprejemov, kosil ali večerij, ki jih prireja ambasada. Precej tega zanimanja gre sicer na rovaš tega, da je postala Kitajska zadnje čase vse bolj zanimiva zaradi politike „odpiranja" proti severu, toda novinarji so odkrili še en razlog: šef kuhinje v ambasadi je namreč izjemen mojster za pripravo pikantnih in zelo okusnih kitajskih jedi... tudi diplomacija gre skozi želodec...

Šahovski dvoboj med Tigranom Petrosjanom in Bobbyjem Fisherjem v Buenos Airesu je seveda med ljubitelji šaha vzbudil velikansko pozornost, med argentinske politike pa je vnesel mir in spokoj. Trdijo namreč, da je tudi v tej deželi postalo za šah tako veliko zanimanje, da je kakršnakoli možnost državnega udara (ki tod nikakor niso redki) povsem izključena...kdo pa bi tvegal, da zaradi sprememb predsednika in njegove garniture (drugega se itak nič ne spremeni) zmoti šahista pri njunem dvoboju in oropa množice ugibanj, kdo bo zmagal v dvoboju...?

Na drugem koncu sveta, v Franciji, pa je policija vseeno zmotila nekega državljana: detektiva, ki je nakradel milijonski plen! To je bil privatni detektiv, ki se je v „prostem času" ukvarjal s tatvinami, pa mu je policija naposled prišla na sled...privatne zadeve privatnega detektiva...

Medtem pa se je japonski cesar že vrnil domov in njegovi spremljevalci so končali neko nenavadno statistiko: ugotovili so, da so med njegovim obiskom v Evropi demonstranti vrgli na cesarja (vse kajpak ni priletelo do njega) nič manj kot šest kamnov, dve jajci, zeljnato glavo, ponošen plašč in nebroj psovk...očarljivi seznam „spominkov"...

Enotnost mnenj in želja

Seštevek predlogov za starostno zavarovanje kmetov — Kako bodo upoštevali dosedanje pripombe k predlogom? Kaj bo s pokojninskim zavarovanjem kmetov kooperantov?

Javna razprava o tezah za starostno zavarovanje kmetov je zaključena. Po podatkih, ki jih je zbrala republiška konferenca SZDL, je sodelovalo okrog 11.500 kmetov. Povedali so svoja mnenja in želje. Te so po vsej Sloveniji zelo podobne, skoraj enake, zlasti, kako zbirati sredstva za pokojnine. Od tez pa se precej razlikujejo. Kako bodo upoštevane, ko bodo pripravljali osnutek in sprejemali zakon v skupščini?

Večina kmetov je predlagala, naj bi družba prispevala za njihovo starostno zavarovanje najmanj polovico sredstev in naj bi ta sredstva zbirala iz nekmetijskih dejavnosti. Tako naj bi bilo, dokler se razmere v zasebnem kmetijstvu ne bodo izboljšale.

Po predlaganih tezah bi se namreč precej sredstev, ki bi jih prispevala družba – republika in občine – za starostno zavarovanje kmetov, stekalo iz kmetijske dejavnosti. S 6-odstotnim prispevkom od katastrskega dohodka, ki je letos namenjen za pokritje primanjkljajev v zdravstvenem zavarovanju kmetov, prihodnje leto pa naj bi se začel stekati v sklad starostnega zavarovanja, bi bili obremenjeni vsi lastniki kmetijskih posestev. Tako bi zavarovanci morali plačevati poleg neposrednih prispevkov še posredne.

S predlogom, naj družba zbira svoje prispevke za starostno zavarovanje kmetov iz nekmetijskih dejavnosti, so načeli vprašanje, odkod zbirati manjkajoča sredstva. Na nekaterih sestankih so predlagali več virov, nihče pa jih še ni dovolj preučil.

Večina kmetov predlaga, naj bi 1973. leta začeli izplačevati pokojnine vsem kmetom, ki dopolnijo 70 let starosti in ne 75 let, kot je bilo predlagano v tezah. To ni le socialno, ampak tudi gospodarsko vprašanje. Iz kmetijstva bo že v prihodnjem letu odtekalo veliko sredstev za starostno zavarovanje, ki se nekaj časa ne bodo vračala niti kot pokojnine. Za ostarele, onemogle ljudi pa bo treba skrbeti. Kdo drug bo skrbel – razen občin s socialnimi podporami – kot tisti, ki bodo delali na kmetijah? !

Kmetje se ne strinjajo, da bi si pokojnino zagotovili le takrat, ko bi izročili posestvo naslednику. Z gospodarske plati bi bilo prav, da bi kmetije prevzeli mlajši, sposobnejši za delo. Upravičen pa je tudi strah, kako bodo mladi skrbeli zanje, ko bodo postali neomejeni gospodarji. Predlagana pokojnina je premajhna, da bi bili povsem neodvisni od njih. Ko bo zadoščala za preživljanje brez dodatnega „preužitka", pa ne bodo nasprotovali takemu pogoju.

Mlajši in gospodarsko močnejši kmetje se zavzemajo za možnost – uredili naj bi jo z zakonom – da bi se kmetje kooperanti vključili v delavsko pokojninsko zavarovanje. Če proizvajajo toliko za trg, da so sposobni plačevati prispevke kot delavci, jim tega skorajda ne bi smeli preprečevati. To pa je sprožilo vprašanje, kdo naj bo potem v kmečkem starostnem zavarovanju. Premožnejši kmetje bi se umaknili v delavsko, ker bi bilo zanje ugodnejše. Ostali bi le revnejši in vsa vaška revščina.

Ali bi se tako zavarovanje še lahko imenovalo kmečko? Če uvajamo kmečko zavarovanje, ga menda ne bi bi smeli razbijati, temveč bi morali iskati solidarnost delavcev z vsemi kmeti.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

RIM – Kitajski zunanji minister je dopotoval na uradni obisk v Italijo. Rimska vlada je novembra lani navezala diplomatske odnose z LR Kitajsko.

WASHINGTON – Ameriški senat si te dni znova prizadeva prisiliti vlado, da bi prekinila udeležbo ZDA v vietnamski vojni in zmanjšala vojaško angažiranje v Kambodži.

HAVANA – Po štirih letih se spet mudi na obisku na Kubi sovjetski premier Kosigin. Menijo, da bo Kosigin Fidelu Castru zagotovil, da izboljšanje odnosov SZ:ZDA ne bo škodovalo interesom Kube.

BEOGRAD – Zvezni sekretar za zunanjo trgovino Muhamed Hadžić je pred dnevi sprejel panamskega ministra za prosveto Manuela Baldina Monera, ki si je med drugim ogledal tudi HE Djerdap.

BADEN-BADEN – Zahodnonemški zunanji minister Walter Scheel se je v Baden-Badnu pogovarjal s španskim ministrom Lopezom Bravom o poslovnih in političnih stikih med državama ter o gospodarskem sodelovanju in varnosti v sredozemskem prostoru.

BEIRUT – Ljudska fronta za osvoboditev Palestine je poslala v Sovjetsko zvezo delegacijo, ki se bo pogovarjala o sovjetski pomoči fronti. To je že druga delegacija fronte v Moskvi, kar kaže na nesoglasja v palestinski organizaciji.

ATENE – Grška policija je aretirala 36 ljudi, ki so obtoženi subverzivne in teroristične dejavnosti. Med aretiranimi sta tudi vodji prepovedane grške KP Dekpoulos in Partsalides.

BRUSELJ – Obrambni minister Belgije Melvyn Laird je opozoril ameriške zaveznike v severnoatlantskem paktu, da je treba krepiti obrambne sile, čeprav lahko pride do pogajanja o zmanjšanju vojaških sil v Evropi.

Od torka je Ljudska republika Kitajska članica Organizacije združenih narodov. Hkrati so formoško Čangkajškovo Kitajsko izključili iz te svetovne organizacije. ZDA so se zavzemale za prisotnost obeh Kitajsk, vendar je glasovanje odločilo drugače. Na sliki: zunanji minister otoške Kitajske Chov Shu-Kai (desno) zaskrbljeno posluša albanskega predstavnika Reisa Manlilea, (levo) ki govori o izključitvi Formoze. (Telefoto UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

Titova pot

Obdobje po drugi svetovni vojni je prineslo v mednarodnih odnosih vsaj eno novost: izredno živahne stike med državnimi poglavarji, neštevilna srečanja in potovanja, ki nekoč niso bila niti približno tako pogosta. Izkušnje so pokazale, da so srečanja med šefi držav daleč najbolj prikladna oblika za uravnavanje odnosov med narodi in nekoč zelo pomembna dejavnost profesionalnih diplomatov je bistveno izgubila na teži. Postaja tudi vse bolj očitno, da se zunanja politika posameznih držav vse manj kroji in ustvarja v zunanjih ministrstvih in vse bolj v predsedniških kabinetih. To je postal pravzaprav svojevrsten fenomen dobe, ki kakor da je izgubila svoje nekdanje junake, znamenite zunanje ministre. Toda ne da bi hoteli to temo razvijati še naprej in jo poglabljati, je treba seveda pripomniti, da vendarle ne velja za vse enako in v isti meri. Ko ugotavljamo, da postajajo osebni stiki med prvimi možmi nacij prevladujoča oblika sodelovanja med državami, imamo za to seveda brez števila dokazov v obliki nič manj številnih potovanj državnikov sodobnega sveta. Med njimi je naš predsednik v nekem smislu izjemna osebnost, človek, ki je nemara bolj kot kdorkoli drug pomagal rušiti pregraje predsodkov in nerazumevanj na našem planetu. Njegova potovanja postajajo že legendarna tradicija, nekaj, kar je tako zelo značilno zanj, da bi brez njih zanesljivo ne bil to, kar je – mislimo seveda zgolj na njegov državni portret. Sedaj odhaja Tito na dolgo pot v Združene države Amerike, Kanado in Veliko Britanijo – in to komaj slab teden potem, ko se je vrnil z obiska Irana, Indije in Rgipta. Treba je povedati, da pomeni obisk največje industrijske velesile sveta v nekem smislu zgodovinski dogodek – to bo namreč prvi uradni državni obisk, kajti zadnje srečanje s pokojnim predsednikom Kennedyjem je bilo zgolj privatno. Tito vrača obisk predsednika Nixona, ki je bil lani pri nas. Ugotavljamo, da je Nixonov obisk, čeprav kratek, zelo koristil razvoju naših medsebojnih odnosov in to velja za vsa področja – od ekonomskega do političnega. Glede prvih je prišlo do zanimivega protislovja: medtem ko sicer ugotavljamo, da dosegamo glede tega precej visoko stopnjo načelnega sporazumevanja, pa naša blagovna menjava že nekaj let stagnira ob ne posebno visoki vsoti nekako 100 milijonov dolarjev vredne letne menjave. Naša stran ocenjuje, da smo zelo zainteresirani za večjo menjavo, med drugim tudi zato, ker naša zunanjetrgovinska izmenjava v zadnjem času beleži preveč očitno željo po krepitvi stikov samo z zahodnoevropskimi državami. Problem je v tem, da bi bila preveč enostranska naslonitev na šesterico lahko v končnem seštevku zaradi nekaterih monopolističnih učinkov tudi negativna. Zaradi tega bi bila večja menjava v ZDA prav gotovo učinkovit ukrep, ki bi lahko spremenil to razmerje. Nič kaj posebno ni razveseljivo, da ne moremo, denimo, posredovati skoraj nobenega primera skupnega vlaganja v naše gospodarstvo, čeprav za to v bistvu ni več ovir. Pri tem opažamo nekakšno rezerviranost ameriških poslovnih krogov, ki pa si jo ne znamo prav razlagati. Možno je, da se skriva zanjo samo nezaupanje do poslov take vrste z nami, lahko pa da stojijo ob strani tudi zaradi znane želje velikih ameriških družb po več kot 50 odstotni udeležbi v skupnih naložbah – z drugimi besedami po večinski kontroli posla, v katerem sodelujejo. Glede političnih odnosov velja povedati, da so ti dokaj dobri – upoštevaje seveda nujne razlike. Ameriška stran je v zadnjem času z nekaterimi ukrepi (napovedan obisk Pekinga in Moskve, hitrejši umik iz Vietnama) pokazala bistveno večjo željo za političnimi rešitvami nekaterih problemov kot smo to pričakovali in predsednik Nixon je v tem smislu na svoj rovaš nedvomno uspel zapisati pomembne točke. Združene države Amerike imajo glede politike neuvrščenosti seveda svoje stališče in ni pričakovati, da bi ga lahko spremenile čez noč, čeprav je možno, da bodo do njega v doglednem času zavzele bolj elastično politiko. Ni dvoma, da se ameriško-jugoslovanski odnosi razvijajo vsaj v nekem smislu odvisno od splošnega svetovnega položaja in še posebej od razmer v Evropi. Prepričanje, da so ZDA zainteresirane za mir v Evropi, je pri nas zelo trdno in iz tega zornega kota je treba gledati tudi na dogajanja v srednji Evropi pa kajpak tudi na razmere z deželami, ki so se opredelile za socialistično družbeno ureditev. Tem, o katerih se bosta predsednika Tito in Nixon pogovarjala (lahko povemo, da sta predvideni dve srečanji), je precej in lahko izrazimo prepričanje, da bo izmenjava mnenj koristna. Kar zadeva obisk v Kanadi, je na mestu ugotovitev, da ne gre zgolj za privesek obiska v ZDA, marveč za povsem samostojen in zelo pomemben državniški sestanek med jugoslovanskim predsednikom in kanadskim premierom. Obisk Velike Britanije, časovno najkrajši, bo sledil na koncu turneje in bo imel v vsakem primeru manjše razsežnosti, čeprav to nikakor ne pomeni, da ne bo koristen in pomemben.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Napovedani »paket« ukrepov

Naposled smo v teh dneh le določneje izvedeli, kakšen je že nekaj časa pričakovani **„PAKET" UKREPOV PROTI NELIKVIDNOSTI**, kakšni so torej konkretni zakonski predlogi, ki jih je zvezni izvršni svet napovedoval že dobrih štirinajst dni – napovedovali pa so jih tudi drugi, bodisi na zvezni ali na republiški ravni, ko je bilo govora o perečih problemih našega gospodarstva. Na zadnji seji ZIS (prejšnji petek) so se sporazumeli za osem novih zakonskih predlogov, ki naj bi jih zvezna skupščina sprejela večidel po hitrem postopku.

Ob vsem tem, ko smo torej dobili najnovejši zakonski „paket" proti nelikvidnosti, lahko opazimo, da se avtorji sedanjih ukrepov docela zavedajo, da tolikanj nezdrava nelikvidnost ni samo problem našega gospodarstva, ampak da je – kar so mnogi že doslej večkrat poudarjali – to naš **ŠIRŠI DRUŽBENI PROBLEM**. Zategadelj so tudi med prvimi na vidiku ukrepi, ki naj bi pomagali urediti razne **NEPORAVNANE OBVEZNOSTI** družbenopolitičnih skupnosti do gospodarstva – in koliko je teh obveznosti, smo tudi na tem mestu že večkrat poudarjali, ko smo se v naših vsakotedenskih komentarjih dotikali vprašanj nelikvidnosti – in to naj bi slednjič vendarle privedlo do nekakšne splošne stabilizacije gospodarstva v naši družbi, saj samo s kratkoročnejšimi ukrepi pač tega ne bi mogli doseči. To nam dokazujejo dosedanje izkušnje – da z delnimi ukrepi pač ne moremo doseči kaj več kot samo trenutne rezultate – in prav je, da so odgovorni slednjič pritisnili na **RADIKALNEJŠE VZVODE** pri urejanju naše stabilizacijske politike.

Toliko nasploh o pravkar objavljenih ukrepih proti nelikvidnosti – nekatere od njih pa omenimo še posebej. Kot že rečeno, gre za osem novih zakonov – in te ukrepe (za katere so sedaj izdelani zakonski predlogi) docela podpirajo vse republike in pokrajine v državi. Na prvem mestu med omenjenimi zakonskimi predlogi je novi zakon o evidentiranju in načinu poravnavanja obveznosti določenih uporabnikov družbenih sredstev, ki določa (ta zakon naj bi sprejeli po hitrem postopku), da morajo vsi uporabniki družbenih sredstev zunaj gospodarstva – torej družbenopolitične skupnosti ter interesne skupnosti, pa samoupravni skladi itd. – do letošnjega 15. novembra **POPISATI VSE NEIZPOLNJENE OBVEZNOSTI**, ki so že zapadle, hkrati pa da morajo do 10. decembra sestaviti **PROGRAM PLAČILA** teh obveznosti. V zvezi s tem je izdelan tudi mehanizem, kako bodo uporabniki družbenih sredstev lahko izplačali te svoje obveznosti – določeno je, da bodo lahko posegli po vseh svojih razpoložljivih sredstvih na žiro računih itd.

Isti zakon, ki smo ga omenili, tudi določa, da uporabniki družbenih sredstev ne bodo mogli podvzemati **INVESTICIJSKIH GRADENJ** in prevzemati raznih investicijskih obveznosti, dokler ne bodo poravnali zapadlih obveznosti, v primerih pa, ko uporabnik družbenih sredstev ne bi zagotovil sredstev za izpolnitve obstoječih investicijskih obveznosti, določa novi zakon tudi postopek za **USTAVITEV NADALJNJE GRADNJE** takšnih investicijskih objektov.

Pri prvem od predlaganih osmih zakonov iz tokratnega „paketa" ZIS proti nelikvidnosti smo se zadržali nekoliko podrobneje – pač zaradi tega, ker izpolnjuje dolgotrajna pričakovanja našega gospodarstva, ki smo jih izrazili že na začetku, to pa je v našem sedanjem položaju resnično izrednega pomena. Nadaljnji novi zakonski predlogi so v bistvu samo sestavni del ostrejšega mehanizma, ki si od njega nadejamo, da bo vendarle **STABILIZIRAL** sedanja nič kaj ugodna gibanja v našem gospodarstvu in celotnem družbenoekonomskem sistemu. Po hitrem postopku naj bi, na priliko, sedaj sprejeli tudi nekatere zakonske dopolnitve zakona **O BANKAH IN KREDITNIH ZADEVAH**, spremenili in dopolnili naj bi sedanje zakonske predpise **O SLUŽBI DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA**, sprejeli naj bi tudi novi **ZAKON O IZVRŠBI** zaradi poravnave denarnih terjatev uporabnikov družbenih sredstev in še in še. Vse te nove zakonske predloge bo že v prihodnjih dneh, kot rečeno, obravnavala zvezna skupščina in jih, lahko verjamemo, tudi sprejela.

Vprašanjem nelikvidnosti in temu, kako bomo izvajali najnovejše ukrepe za **STABILIZACIJO NAŠEGA GOSPODARSKEGA STANJA**, je bila predvsem posvečena tudi zadnja seja upravnega odbora republiške gospodarske zbornice (prejšnji četrtek). Na tem sestanku so predvsem poudarili – ob tem seveda, kako nujno je, da ukrepe proti nelikvidnosti začnemo izvajati zares dosledno – da nelikvidnosti nikakor ne smemo več odpravljati z **DODATNO EMISIJO DENARJA**, kar se je doslej že dogajalo. To stališče docela sovpada tudi z mnenjem republiškega izvršnega sveta (izrazil ga je v ekspozeju na zasedanju republiške skupščine prejšnji torek podpredsednik IS inž. Tone Tribušon), češ da naj bi bila emisija denarja prihodnje leto manjša od letošnje – za to se Slovenija odločno zavzema – zlasti pa še, naj bi večji del tako zmanjšane denarne emisije prenesli na republike.

Republiški izvršni svet se je na seji prejšnji teden (v četrtek) odločno zavzel za to, naj bi se zvišale nekatere pristojbine, ki pomenijo vir dohodkov za MODERNIZACIJO CESTNEGA OMREŽJA pri nas, saj bi bilo to modernizacijo nujno precej pospešiti. Zategadelj je republiški izvršni svet podprl predlog, naj bi se zvišale cene za bencin in druga pogonska goriva (npr. bencin za 0,30 din pri litru), vendar naj bi imelo KMETIJSTVO pri tem določene olajšave. Po tem predlogu naj bi se zvišale tudi pristojbine za cestna motorna vozila – npr. dosedanje pristojbine za osebne avtomobile kar za 100 %, za tovornjake za 50 %, medtem ko naj bi se pristojbine za traktorje v kmetijski proizvodnji znižale. To zvišanje naj bi začelo veljati že z letošnjim 1. decembrom.

Izvršni svet je ob tem tudi ugotovil, da sedaj zagotovljena finančna sredstva komaj polovično zadoščajo za kritje potreb za modernizacijo naših cest po srednjeročnem načrtu, pa je menil, naj bi proučili možnost za razpis LJUDSKEGA POSOJILA za gradnjo cest pri nas – vednar naj bi o tem najprej povedali svoje mnenje še SZDL, republiški sindikati in gospodarska zbornica.

Novomeško PTT podjetje je prejšnji teden opravljalo redna vzdrževalna dela na telefonskem omrežju med Suhorjem in Metliko. Železno žico so zamenjali z bakreno, zato se bo slišnost verjetno izboljšala. Zadnji čas, kajti govoriti po telefonu z Belo krajino je prava muka. (Foto: R. Bačer)

23. oktobra so v Šentjerneju odprli dom upokojencev, ki je namenjen za rekreacijo in razvedrilo upokojencev. Na slovesnosti je predsednik republiške organizacije Albin Kovač izrekel zahvalo Francetu Peršetu, ki ima največ zaslug za ureditev doma. Na sliki: pred otvoritvijo. (Foto: S. Dokl)

Borci za severno mejo iz brežiške občine so 17. oktobra razvili svoj prapor, ki je trenutno najmlajši v Sloveniji. Z njim sta se pobratila prapora iz Maribora in Ljubljane. (Foto: Jožica Teppey)

vredno je zapisati...

Republiški zavod za statistiko je sredi letošnjega poletja izdal v svojih informacijah spisek slovenskih občin, razvrščenih po narodnem dohodku za 1969. leto. Novomeška občina je bila tedaj na 25. mestu, odtlej pa je gotovo še napredovala in se prebila v vrsto srednje razvitih slovenskih občin.

Danes zvečer bo v počastitev letošnjega občinskega praznika te dolenjske občine svečana akademija, na kateri bodo počastili tudi 225. obletnico, odkar je Marija Terezija izdala pismo o pravicah in dolžnostih novoustanovljene gimnazije, slovesnosti pa letos trajajo kar dva meseca.

Že sam pregled praznovanj zgovorno priča o napredku novomeške občine. Letos so odprli tri nove šole, varstveno ustanovo v Novem mestu, dograjena je pokrajinska bolnišnica, mimo tega pa bodo praznovala tudi industrijska podjetja: v Industriji motornih vozil bodo odprli nove proizvodne prostore in energetski objekt, v Žužemberku pa novo proizvodno dvorano Iskre.

Ob tako skokovitem razvoju torej ne more biti naključje, da postaja novomeško gospodarstvo vse bolj pomembno tudi v slovenskem merilu, da sodijo nekatera podjetja prav na vrh izvozne lestvice in da so nekatera podjetja, na primer Krka, za zgled sodelovanja med gospodarstvom in znanstvenimi ustanovami. Le sposobni strokovnjaki bodo lahko tudi v prihodnje zagotovili napredek novomeške občine.

NEKATERI ZAVIRAJO PAMETNE NAČRTE:

Samoupravljanje po domače

Zakaj se Pralnica in kemična čistilnica v Novem mestu, ki zaposluje pet delavcev, noče združiti s hotelom Grad Otočec? — Bo morala občinska skupščina ugotavljati družbeni interes?

Pri nas se prav gotovo še dogajajo primeri, ko se posamezni vodilni uslužbenci spretno skrijejo za plašč samoupravljanja in z njim tako spretno ravnajo, da podjetja na zunaj kažejo najlepše znake urejenosti. Najbrž ni naključje, da se take stvari dogajajo v majhnih kolektivih. Tudi novomeška Pralnica in kemična čistilnica sodi v te okvire.

Kot je znano, je hotel Grad Otočec ponudil petčlanskemu kolektivu Pralnice in kemične čistilnice združitev. Hotel namreč želi graditi avtomatsko kegljišče, nad njim pa bi postavil tudi sodobno pralnico in čistilnico. Načrti Otočca so za Novo mesto gotovo sprejemljivi, ta del mesta pa bi tudi urbanistično pridobil na vrednosti. Da bi Otočec lahko uresničil svoje zamisli – prav zdaj namreč modernizira tudi nekdanjo Ribjo restavracijo – bo moral odkupiti še eno hišo, za stanovalce v drugi, ki je družbena, pa poskrbeti za stanovanje. Tudi Novograd, ki ima svoje poslovne prostore v Germovi ulici, se bo preselil na Cesto herojev. Otočec bi na ta način dobil celo dostop do Krke in potem bodo bliže uresničitvi tudi zamisli o ureditvi Seidlovega mlina, ki je zdaj zapuščen in za katerega sodijo, da bi lahko postal privlačen gostinski objekt.

Vse to pa ovira Pralnica in kemična čistilnica, ki ni pripravljena na združitev z Otočcem, čeprav se neuradno sliši, da so tri mlajše delavke z obema rokama pripravljene sprejeti ponujeno roko.

Samoupravljanja v tem kolektivu očitno nimajo, saj direktorjev glas največ zaleže. Direktor Viktor Pfaff je sicer že pred letom dni obljubil, da bo Pralnica uredila stavbo, v kateri dela, a tega do danes še niso uresničili. Znano je tudi, da je interna zakonodaja v Pralnici pomanjkljiva, da manjka vrsta samoupravnih aktov.

Toliko bolj neverjeten se zato zdi odpor Viktorja Pfaffa do združitve z Otočcem, ko pa je jasno, da lahko Pralnica samo pridobi, ker bo sodobneje opremljena. Mar se direktor boji za svoj direktorski položaj?

Če je samo to vzrok, potem je gotovo pametnejša združitev. Kajti če do dogovora med Otočcem in Pralnico ne bo prišlo, bo pač občinska skupščina v skladu s svojimi pravicami lahko začela ugotavljati družbeni interes, ki bo zanesljivo nagnil tehtnico na stran hotela Grad Otočec.

J. SPLICHAL

Kje so vajeti?

Pravi hladen tuš je v javnosti povzročilo poročilo republiškega izvršnega sveta o letošnjem gospodarjenju predvsem zato, ker izraža nemoč, da bi naše gospodarstvo pripeljali v bolj mirne, zanesljive vode. Slišijo se pripombe, kaj je pri nas z odgovornostjo in zakaj nihče ne odstopi, če ni sposoben izpolniti sprejetih nalog.

Poglejmo samo uvoz! Zunanjetrgovinski primanjkljaj je v prvih devetih mesecih znašal že 1150 milijonov dolarjev, kar je petkrat toliko, kot je bilo predvideno. Ob tem smo povečevali uvoz stvari, ki jih sami znamo narediti v zadostnih količinah in dovolj kvalitetne.

Znano je, da obstaja pri nas veliko (če ne celo preveč) podjetij, ki izdelujejo kovinske konstrukcije za stavbe, in vendar smo lani v tujini kupili z dragocenimi devizami za nič manj kot 161,4 milijona novih dinarjev zvarjenega železja in aluminija za industrijske stavbe. Pol več kot leto dni prej! Uvoz je bil dovoljen brez soglasja naše gospodarske zbornice in brez prave zaščite domačih proizvajalcev.

Upravičeno se zato vprašamo skupaj z dolenjskim poslancem Ivanom Goletom, ki je o tem zastavil tudi poslansko vprašanje: kdo je za to odgovoren in kaj je ukrenil izvršni svet, da bi omejil uvoz stvari, ki jih sami izdelujemo? Poslanec, naša industrija in javnost pričakujejo konkreten odgovor.

M. LEGAN

Turistični barometer

Po letošnji izredno ugodni turistični žetvi bodo prihodnje leto na Otočcu brzkone že lahko sprejeli goste tudi v garni hotelu, ki so ga pred dnevi dali pod streho in v katerem zdaj vgrajujejo inštalacije. To bo za turizem ob avtomobilski cesti velika pridobitev, saj se je zdaj v glavni sezoni redno dogajalo, da so morali na Otočcu in v Šmarjeških ter Čateških Toplicah odklanjati goste.

Nekdanja Ribja restavracija, ki tudi sodi pod okrilje Otočca, pa bo, če bo šlo vse po sreči, narejena do konca leta in bo za silvestrovanje morda že sprejela prve obiskovalce. Restavracijo bodo tudi preimenovali – namesto „Ribja restavracija" se bo svetil napis „Pri vodnjaku".

Prav tako namerava Otočec v Germovi ulici za restavracijo, ki jo zdaj preurejajo, graditi še kegljišče. Kdaj ga bo gradil, je zaradi nerešenih lastninskih odnosov in preselitev, podobno kot za gradnjo novega hotela v mestu, še neznano.

Je obrt res akumulativna?

Podjetniška akumulacija v družbeni obrti je v primerjavi s celotnim dohodkom precej večja kot v gospodarstvu, amortizacija in vrednost osnovnih sredstev na zaposlenega pa precej manjša

Majhna akumulativnost je v družbeni obrti v poprejšnjih letih zmanjševala možnost za naložbe v obratna sredstva (pa tudi v razvoj!) in tudi zavoljo tega je družbena obrt na Dolenjskem danes v nezavidljivem položaju glede likvidnosti. Najnovejše podrobnejše analize pa kažejo, da se je akumulativnost v obrti močno izboljšala in da je v primerjavi s celotnim dohodkom kar še enkrat večja kot v gospodarstvu (v prvem polletju letos).

Družbena obrt na Dolenjskem je v prvem polletju letos (vsi podatki, ki jih navajamo, veljajo za to obdobje) ustvarila skupaj 7,327.000 din podjetniške akumulacije. Če jo primerjamo s celotnim dohodkom, predstavlja 13. odst. le-tega, tista, ki jo je ustvarilo gospodarstvo, pa le 6,95 odst.

Toda slika se precej spremeni, če gremo globlje: amortizacija je v družbeni obrti precej manjša kot v gospodarstvu. Tako je v gospodarstvu povprečna stopnja amortizacije 10,8 odst., v obrti pa le 5,6 odst. V obrti ustvarjena amortizacija predstavlja le 2 odst. celot. dohodka, v gospodarstvu pa 3,7 odst. Amortizacija predstavlja v obrti le 17 odst. podjetniške akumulacije, v gospodarstvu pa kar 40 odst.

Kljub temu pa je podjetniška akumulacija, izračunana na enega zaposlenega, v gospodarstvu večja; tam znaša 6.250 din, v obrti pa 5.650 namreč v tem: vrednost osnovnih sredstev v primerjavi s celotnim dohodkom znaša v gospodarstvu 32 odstotkov, v obrti pa 55,4 odstotka. Če pa preračunamo vrednost osnovnih sredstev na enega zaposlenega, so v gospodarstvu vredna 49.000 din, v obrti pa 30.000 din. Način proizvodnje je v industriji povsem drugačen kot v obrti, tudi struktura kapitala in osnovnih sredstev je različna in v tem so vzroki za tako različne ugotovitve.

Brez dvoma pa se je akumulativnost v družbeni obrti povečala. Ker gre v večini primerov tu za manjša podjetja, ta napredek v absolutnih številkah ne predstavlja velikih zneskov. Če bi banke kazale večje zanimanje za kreditno pomoč pri vlaganju v obrt, pa bi lahko bila tudi akumulacija v obrti boljše izrabljena.

M. J.

Rusi na Otočcu

V sredo dopoldne se je na Otočcu ustavila večja skupina članov Državnega simfoničnega orkestra Sovjetske zveze iz Moskve, ki je v torek zvečer v okviru Ljubljanskega festivala navdušila Ljubljančane. Gostje so si ogledali dolenjski turistični biser Otočec in njegovo okolico in bili navdušeni nad lepim krajem. V izjavi za naš list je vodja 120-članskega orkestra Evgenij Svetlanov povedal, da je večina njegovih sodelavcev prvič v Jugoslaviji, ki jih je s svojimi lepotami navdušila. Najbolj sta jih prevzela Opatija in Ljubljana, zdaj pa še Otočec.

Sejmišča

BREŽICE

Na sobotni sejem v Brežicah so pripeljali 633 prašičev, ki še niso bili stari 3 mesece, in 34 starejših. Vsega skupaj so prodali 530 prašičev. Za starejše so zahtevali do 8 din za kilogram žive teže, za mlajše pa od 10,50 do 11 din za kilogram žive teže.

NOVO MESTO

Na ponedeljkovem sejmu je bilo naprodaj 1106 prašičev; od teh je bilo 71 starejših. Prodali so jih 744. Za 6 do 12 tednov stare prašiče so zahtevali 150 do 210 din, za starejše pa 220 do 330 dinarjev. Promet je bil izredno živahen, kupci so prišli tudi iz sosednjih občin. Cene se od prejšnjega ponedeljka niso bistveno spremenile.

»Dolenjski list« v vsako družino

Ljubljanska banka

Podružnica za kmetijstvo

CELJE, Vrunčeva 1

● Vsi, ki želijo napredek kmetijstvu, zaupajo svoje prihranke naši banki

Kmetijski nasveti

Sadovnjak jeseni

Slabo bi ravnal sadjar, ki bi jeseni pobral plodove, sadovnjak pa pustil vnemar, naj čaka na zimo. Dober skrbnik misli že na novo pomlad, ki jo mora sadno drevje pričakati primerno oskrbovano, saj škodljivci in bolezni nenehno prežijo nanj.

Jeseni, ko je kmečkega dela vse manj, je več časa za sadovnjak. Najprej je treba narediti tako kot v hiši: počistiti nesnago. Odpadlo listje je pravo leglo bolezenskih klic in škodljivcev. Enako je z gnilimi plodovi in suhimi vejami, ki ostajajo v nasadu. Vse to je najbolje sežgati.

Ko je to delo opravljeno, je treba natančneje pregledati sadovnjak. Jesen je namreč čas, da se odločimo, katero drevo bo še ostalo, katero bomo precepili, kje bo treba izpolniti nasad z novimi sadikami. Če je ugodno vreme, lahko v pozni jeseni prvič škropimo z zimskimi škropivi proti kaparju in drugim škodljivcem.

November in december sta že primerna za sajenje novih drevesc, če je le vreme ugodno. Če pa takrat še ne moremo saditi, pripravimo vsaj drevesne jame, ki morajo biti dva metra široke v premeru in do pol metra globoke. Ne pozabimo prekopati dno in pustimo, da se bo prekopana zemlja dobro ulegla. Kako saditi, o tem tokrat ne bi obširneje govorili, poudarimo pa naj, da morajo biti sadike krepke, da je treba paziti, da gnoj ali gnojila ne pridejo v direkten stik s koreninami in podobno. Sajenje je tudi priložnost za izdatno gnojenje na zalogo.

Sestavni del jesenskih opravil v sadovnjaku je varstvo pred škodljivci. Voluhar je zmerom na delu, veliko je načinov boja z njim, žal pa še nobeden ne daje stoodstotnega uspeha. Jeseni je primerno, da proti voluharju škropimo z endrinom ali pa nastavljamo vabe. Posebno dobro se je obnesel polytanol.

Ker je divji zajec pozimi mladim sadovnjakom še posebno nevaren, je treba poskrbeti tudi za varstvo proti njemu. Najbolje sadovnjak zaščitimo z žično ograjo. Pomagamo si lahko tudi tako, da drevesca ovijemo s koruznico in slamo ali z žično mrežo, ki pa se skorje ne sme dotikati. Odvračala niso najbolj zanesljiva, posebno če je deževna jesen ali zima.

Inž. M. L.

Pismo iz Združenih narodov

(Nadaljevanje s 1. str.)

Čeprav se vsak dan tu v sedežu svetovne organizacije, kjer je letos zbranih več kot 1500 predstavnikov 130 držav članic OZN, dogaja mnogo zanimivega – včeraj se je npr. ravno začela razprava o sprejemu LR Kitajske – vam o tem ne bom pisal, ker naš tisk sproti precej obširno poroča. Zadržal se bom le pri nekaterih osebnih vtisih in razmišljanju o tem, kakšen je videti položaj Jugoslavije v veliki družini narodov tega sveta.

K temu me spodbuja predvsem dejstvo, da se v eni izmed komisij generalne skupščine pravkar končuje debata o socialnem položaju na svetu na podlagi poročila, ki ga je za to zasedanje pripravil generalni sekretar. Že samo poročilo je zajelo veliko zanimivih podatkov o stanju v raznih delih sveta in daje obilo možnosti za primerjave in razglabljanje o družbenem razvoju posameznih dežel in sveta v celoti. Tudi razprava je bila zelo zanimiva in je naša delegacija v njej zelo aktivno sodelovala.

Poročilo o socialnem položaju na svetu potrjuje, da je naš svet še vedno vse prej kot idealen. Življenje ljudi ogrožajo ne samo vojna nasilja, ampak tudi globoke družbene krize in zlasti zaostalost ter pomanjkanje, v katerem živi še vedno večina ljudi. Okrog 70 odst. prebivalstva na zemlji je v nerazvitih deželah, oziroma kakor jim pravijo zaradi vljudnosti, v „deželah v razvoju". V Aziji, kjer živi skoraj polovica človeštva, večina dežel, razen Japonske, ki se uvršča med najrazvitejše na svetu, ne dosega niti 100 dolarjev nacionalnega dohodka na prebivalca. Kljub ogromnim naporom posameznih držav in tudi doseženim uspehom v gospodarskem razvoju se napredek ne pozna v poprečnem dohodku na enega prebivalca zaradi hitrega naraščanja števila ljudi.

Ekonomski in tehnološki napredek ni enako zajel vseh dežel, zlasti pa ni prinesel enakih sadov vsem slojem prebivalstva. Čeprav tudi v visoko razvitih industrijskih deželah niso izkoreninili bede in brezposelnosti – saj je npr. v ZDA trenutno okrog 5 milijonov brezposelnih, kar je predsednika Nixona prisililo k energičnim ukrepom v ekonomski politiki – so socialne razlike še posebno boleče v deželah v razvoju. Prav v teh državah je tudi manj razvit sistem socialne zaščite in pomoči, seveda predvsem zaradi veliko manjših materialnih možnosti. Vprašanje zaposlovanja je splošen problem, zlasti ker se povsod spreminja struktura prebivalstva. Zato mnogi govorijo o pravi „eksploziji delovne sile", ki prihaja iz kmetijstva in ne more najti zaposlitve v drugih proizvodnih panogah.

Prepad med bogatimi in siromašnimi deželami se še naprej poglablja. Toda tudi znotraj dežel, kar spet še posebno prizadene dežele v razvoju, se poglabljajo razlike med skupinami z večjimi in manjšimi dohodki, med mestom in vasjo, med manjšino, ki ima zagotovljeno zaposlitev in eksistenco, ter veliko večino drugih ljudi, ki nimajo ustreznih ali pa sploh nobenih sredstev za življenje. Te globoke razlike med ljudmi, ki se marsikje vedno bolj zaostrujejo, so vzrok nemira in nestabilnosti, zmanjšujejo pa tudi možnosti za hitrejši napredek celotne družbe, ki je možen samo v skladnem razvoju. Zato poročilo generalnega sekretarja še posebej opozarja na pomen ljudskega činitelja v razvoju, zavzema se za odločno akcijo v prid načrtne ekonomske in socialne politike in za skladno prerazdelitev dohodka in sadov razvoja v korist vseh slojev in teritorialnih območij.

Poročilo opozarja, da se dostikrat – posebno v deželah v razvoju – v naporih za čim hitrejši dvig gospodarstva zanemarja in podcenjuje socialna stran, čeprav položaj človeka bistveno vpliva tudi na njegovo produktivnost. Zato naj bi planiranje upoštevalo tudi človeški faktor in „socialne razsežnosti" razvoja, pri čemer ne gre le za zaščito človeka, ampak tudi za njegovo aktivno sodelovanje na vseh področjih odločanja.

Jugoslavija je dežela, za katero bi lahko rekli, da preživlja in odraža, kljub hitremu napredku, tudi sama vse probleme in težave dežel v razvoju. Po nacionalnem dohodku se že bliža gornji meji nerazvitih z blizu 700 dolarjev na prebivalca. Še leta 1951 je bil družbeni proizvod na prebivalca v Jugoslaviji za 50 odst. nižji od svetovnega poprečja, zdaj pa je od tega poprečja višji za 20 odst. To kaže, da se je naš položaj v svetu glede razvitosti bistveno spremenil. V mnogih kazalcih pa smo še med nerazvitimi, zlasti če se primerjamo z deželami Evrope. Jugoslavija je še vedno pri vrhu evropske lestvice glede smrtnosti otrok, na dnu pa v pogledu poprečne življenjske dobe ljudi, ki se je v nekaterih evropskih deželah že dvignila na več kot 70 let (pri nas pa je: 64,32 leta za moške in 68,85 za ženske).

V osebni potrošnji, za katero so se sredstva v zadnjih 10 letih potrojila, smo na čelu evropskih socialističnih dežel. V družbeni potrošnji, to je po uporabi sredstev za šolstvo, zdravstvo, stanovanja in druge splošne potrebe ljudi, pa zaostajata za nami med temi deželami samo Madžarska in Albanija. Tudi drugim deželam povzroča vse večje težave zaposlovanje ljudi, posebno zaradi prehoda iz vasi v mesta. Naša soseda Italija ima ogromne probleme s svojim nerazvitim Jugom, ki je še vedno eden glavnih rezervoarjev delovne sile za Evropo, vendar ji je uspelo tudi tukaj z vrsto načrtnih ukrepov povečati poprečni narodni dohodek na prebivalca, tako da dosega 49 odst. dohodka v severni Italiji. Seveda je razlika še vedno velika, ker je Sever medtem tudi sam odšel naprej.

Na Poljskem cenijo, da se je po vojni pribl. 5 milijonov ljudi preselilo v mesta in se je tako odstotek prebivalstva na vasi zmanjšal od 69 na 49. odst. V Sovjetski zvezi se je v zadnjih 10 letih število kolhoznikov in zadrugarjev zmanjšalo od 31,4 na 22,3 odst. zaradi modernizacije kmetijstva in želje za boljšim življenjem v drugih zaposlitvah. Razlike v razvitosti posameznih področij torej niso samo naš problem, čeprav ga v Jugoslaviji še toliko bolj občutimo, ker se kaže tudi na področju mednacionalnih odnosov. Jugoslavija je v zadnjih 10 letih dosegla lepe rezultate v stanovanjski graditvi, zdravstvu, šolstvu in kvalifikacijski strukturi prebivalstva in se nam teh podatkov v statistikah OZN zares ni treba sramovati.

Naj omenim še to, da se prav tukaj, na sedežu Združenih narodov, kaže, da Jugoslavija v svetu in v svetovni organizaciji pomeni več, kot bi bilo pripisati njeni geografski velikosti. Predstavniki Jugoslavije najbolj čutijo ugled, ki ga uživa naša dežela. Zastopana je v vseh najvažnejših telesih svetovne organizacije in pričakujemo, da bo letos izvoljena tudi v njeno najvišje telo, v Varnostni svet. Zlasti dobro sodelujemo z neuvrščenimi deželami, ki so nedavno imele tu svoj posvet, in z deželami v razvoju. Tako imenovana skupina 77 se sestane pred razpravo o vsakem vprašanju, ki zadeva gospodarske interese dežel v razvoju. Kot članica te skupine je Jugoslavija deležna tudi raznih ugodnosti v mednarodni trgovini z razvitimi deželami. Tako nam je npr. samo ukinitev carin na podlagi preferencialov v trgovini z deželami zahodne evropske skupnosti prinesla milijonske prihranke. Naša zunanja politika gre torej roko v roki tudi z gospodarskimi interesi naše dežele, kar je seveda edino prav.

Ob koncu moram vsekakor naglasiti povezanost našega notranjega razvoja s položajem Jugoslavije v mednarodni skupnosti. V sodobnem svetu je Jugoslavija še posebno zanimiva zaradi svojih odločnih naporov, da pospešeni gospodarski in družbeni razvoj doseže na demokratičen in human način.

Iz dokumentov Združenih narodov vidimo, da na svetu dozoreva zahteva po aktivni udeležbi človeka, da se socialni dimenziji razvoja pripisuje vse bolj odločujoča vloga in da je cilj človeštva skladen razvoj, ki upošteva vse bolj ne samo materialne, ampak tudi druge potrebe državljana. To nam pojasnjuje, zakaj mnogi posvečajo toliko zanimanja našemu notranjemu razvoju in cenijo naše napore v iskanju novih rešitev za probleme, ki niso samo naši. Prav to dejstvo pa še povečuje našo odgovornost za uspešen in učinkovit razvoj našega družbenega sistema.

Merilo rezultatov samoupravljanja za nas in za druge bo predvsem to, kako naš sistem rešuje pereča vprašanja, ki ne mučijo samo nas, ampak tudi druge narode sodobnega sveta. Gre predvsem za probleme hitrejše gospodarske rasti in razvoja iz zaostalosti celotne družbe, za zmanjševanje razlik med posameznimi sloji in pokrajinami, za to, da bo vsakemu človeku zagotovljeno delo, pa tudi pravična nagrada. Gre za socialno varnost delovnega človeka in njegove družine, za ureditev položaja in razvojnih možnosti mladih, pa tudi za zaščito starih in zgaranih ljudi. V vseh teh vprašanjih pa je Jugoslavija zares šele „dežela v razvoju". Nimamo razlogov, da bi v zadovoljstvu nad doseženim pozabili na nekatere temeljne točke programa socialistične revolucije, ki smo jo začeli pred 30 leti z vstajo proti okupatorju in ki še niso mogle biti uresničene.

Čeprav smo zares veliko dosegli, nas razvoj sodobnega sveta opozarja, da bo najbolj prav, če se bo naše praznovanje delovnih praznikov in spominskih dni izteklo predvsem v trezno in kritično preverjanje naših dosežkov in problemov, da bi lahko realno ocenili, do kod smo prišli v našem razvoju in koliko nalog nas še čaka, če hočemo vzdržati v svetovni tekmi in v boju za enakopravno udeležbo v razvoju in napredku med drugimi narodi.

BOGDAN OSOLNIK

Komisija za sprejem delavcev pri

JUGOSLOVANSKI LOTERIJI — DIREKCIJI ZA SR SLOVENIJO

LJUBLJANA, Titova 1/I

RAZGLAŠA

2 prosti delovni mesti

PRODAJALEC I in II

V PRODAJALNI V NOVEM MESTU

POGOJI:

— srednja ekonomska šola oziroma gimnazija z enoletno delovno dobo ali

— kvalifikacija delavca trgovske stroke s trileto delovno dobo ali

— dokončana osemletna osnovna šola z osemletno delovno dobo

Poskusno delo je 60 dni.

Delovno razmerje je predvideno za nedoločen čas.

Pismene ponudbe z dokazilom o šolski izobrazbi naj kandidati pošljejo v roku 10 dni na gornji naslov.

Mercator

OD 25. 10.

DO 6. 11.

REKLAMNA PRODAJA

svežih prehrambnih izdelkov, dobrodošlih za jesenske dni

- RIBE ŠNJURI — Delamaris 125 g — 2,50 din
- JETRNA PASTETA — Carnex 63 g — 1,35 din
- MESNI ZAJTRK — Carnex 200 g — 3,70 din
- ŠALET SIR — Vojvodjanka 200 g — 4,50 din
- ANANAS kompot — Mercator 570 g — 5,90 din
- RUM — Talis 1 l — 15,30 din

KOLINSKA — tovarna hranil

LJUBLJANA, Šmartinska cesta 30

OBJAVLJA

prosti delovni mesti:

v obratu za predelavo krompirja Mirna na Dolenjskem

1. kemijski tehnik — analitik

Pogoj: kemijski tehnik z enoletno delovno prakso

2. administratorka

Pogoj: dvoletna administrativna šola z enoletno delovno prakso

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe v 8 dneh po objavi v splošno kadrovski sektor Kolinske tovarne hranil 61000 Ljubljana, Šmartinska cesta 30

SVET DELOVNE SKUPNOSTI

Ljubljanske banke

PODRUŽNICE KOČEVJE

RAZPISUJE

prosto delovno mesto

PRIPRAVNIKA

za bančnega uslužbenca za ekspozituro v Ribnici

Pogoj: srednješolska izobrazba — ekonomska ali gimnazija

Zaposlitev je možna takoj. Stanovanja ni na razpolago.

Interesenti naj vložijo prošnjo na Ljubljansko banko, podružnico v Kočevju, do 15. novembra 1971.

MEDNARODNI PREDPISI ZAGOTAVLJAJO VARNO OBRATOVANJE

Varnostne ukrepe bomo poostrili

Investicijska skupina za graditev prve jedrske elektrarne v Krškem končuje prvi del priprav — vrednotenje ponudb za opremo iz tujine

Slovenci se težko prilagajamo novostim. Če je taka novost jedrska elektrarna, se je nekateri celo boje. Dosedanje izkušnje drugod po svetu govore, da posavski strah le ne bo tako strašen . . .

Pred dnevi smo obiskali delovne prostore medrepubliške skupine slovenskih in hrvatskih strokovnjakov, ki se intenzivno ukvarjajo s pripravo na gradnjo našega prvega jedrskega velikana. Vodjo slovenske delovne skupine inž. Dularja smo najprej povprašali, kaj delajo trenutno in kako napredujejo priprave.

„Pravkar poteka vrednotenje petih ponudb, ki so prispele iz Zvezne republike Nemčije, Združenih držav Amerike in Švedske. Delo opravlja glavna komisija in šest podkomisij, skupno okrog 60 strokovnjakov s fakultet, inštitutov ter elektrogospodarskih organizacij in podjetij iz obeh sosednjih republik. Nekatere naloge pomagata reševati investicijska biroja Elektro-projekt Ljubljana in Elektro-projekt Zagreb pa še inštituta Jožef Štefan in Rugjer Bošković.

„Kdaj boste končali ta uvodni del priprav na gradnjo?"

„Vrednotenje ponudb za gradnjo poteka v roku in bodo komisije končale delo najkasneje do konca novembra. Še pred tem rokom moramo s predstavniki tujih firm dokončno razmejiti obseg dobave. S tem bo vse gradivo pripravljeno za komercialni del razpisa gradnje . . .

„V javnosti krožijo govorice, da boste med ponudniki izbrali najcenejšega in s tem zmanjšali varnost obratovanja jedrske elektrarne. Ali to drži?"

„Nikakor ne. Kriterije, po katerih se bomo odločili za tip elektrarne, bodo pretehtali naši strokovnjaki. Važno je seveda tudi to, da je ponudba ugodna, ne pa najcenejša. Poleg tega naj bi pri izbiri odločala proizvodna zmogljivost objekta, možnost sodelovanja domače industrije pri gradnji in opremljanju elektrarne, komercialni pogoji itd."

„Za konec pa še vprašanje, ki ga v nekaterih posavskih predelih vse pogosteje zastavljajo: kako bo z varnostjo dela v objektu in njegovim vplivom na okolje?"

„Že v razpisu ponudb za gradnjo smo postavili zunanjim dobaviteljem pogoje, ki so v skladu z našimi in mednarodnimi predpisi o varnosti. Norme, ki zagotavljajo jedrskim elektrarnam varno delo, torej v Krškem ne bodo kršene, še več, poostrili jih bomo!"

ŽIVKO ŠEBEK

ZA SVETOVNI DAN VARČEVANJA — 31. OKTOBER — ČESTITA VSEM VARČEVALCEM

Dolenjska banka in hranilnica NOVO MESTO

S PODRUŽNICO V KRŠKEM TER EKSPOZITURAMI V METLIKI, NOVEM MESTU IN TREBNJEM

NAJNOVEJŠE!

EKONOMIČNO — ZANESLJIVO — TRAJNO

DIESLOVI MOTORJI
v naših dostavnih vozilih

— SERVIS — SERVIS 1,8 m — KAMIONET — SPECIALNO PK —

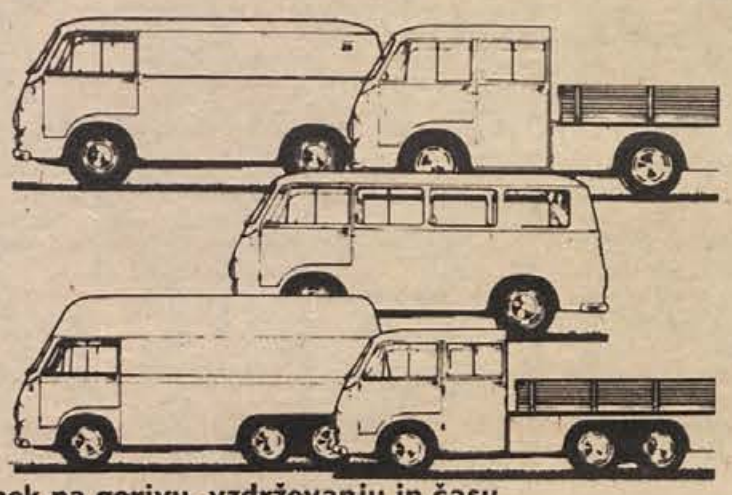

Prihranek na gorivu, vzdrževanju in času

IZKORISTITE UGODNE POGOJE NAKUPA

Servisna služba in rezervni deli zagotovljeni

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

Za podrobnejše informacije se obrnite na poslovalnice IMV:
LJUBLJANA — Titova 172-a — telefon 061-341-779, 343-485
BEOGRAD — Ul. 27. mart 36 — telefon 011-335-356, 338-261
NOVI SAD — Trg neznanog junaka b. b. — telefon 021-42-305
NIŠ — Trg JNA 7 — telefon 018-23-584, 21-653
SARAJEVO — Kralja Tomislava 12 — telefon 071-37-587
ZAGREB — Palmotićeva 25 — telefon 041-423-152
SPLIT — Kazališni trg 6 — telefon 058-45-554
RIJEKA — Đure Strugara 50 — telefon 051-34-015
ZADAR — Sarajevska 6 — telefon 057-38-81

Obisk pri primariju dr. Smrečniku

Mladi člani RK na naši šoli smo spet začeli delati. Septembra smo po razredih izvolili 5-članske razredne odbore, 6. oktobra pa smo že imeli prvi skupni sestanek, na katerem smo sprejeli delovni načrt za to šolsko leto. Sklenili smo tudi obiskati bolnega primarija dr. Smrečnika, ki leži že dlje časa na internem oddelku splošne bolnišnice Novo mesto.

Napisali smo mu pismo, v katerem smo ga toplo pozdravili in mu zaželeli ozdravitve. Nato smo kupili šopek nageljčkov in jih bolniku odnesli 8. oktobra dopoldne. V delegaciji so bili: Boris Okleščen, Martina Kapler in Jolanda Štravs. Takole pripovedujejo o obisku:

„Ko smo stopili v njegovo sobo, se je bolnik najprej začudil, nato pa ves vesel sprejel naše zastopnike in šopek. Lepo se je zahvalil, nam stisnil roke in dejal, da mu je silno hudo, ker je žrtev zahrbtne bolezni, proti kateri se je boril pol stoletja z vsemi močmi in navdušenjem. Dejal je: „Zdaj, ko sem brez moči in upanja, sem vam zares hvaležen, da ste se spomnili prav v času odločne borbe proti TBC. Želim vam veliko uspehov pri vašem humanem delu! Ne bom vas pozabil in tudi vi me ne pozabite!

Ob teh besedah se mu je zatresel glas, in ko smo odhajali, se mu je utrnila solza. Mislimo, da bomo na prihodnjem sestanku še govorili o njem in še kaj storili zanj, da bo vedel, da mislimo nanj."

Jolanda Štravs
8. b, OŠ Milka Šobar – Nataša,
Novo mesto

OBVEŠČAMO

vse interesente, da bomo v kratkem pričeli z dobavo traktorjev

SAME DELFINO 32/30 KM

z dvema in štirimi pogonskimi kolesi in da sprejemamo dokončna naročila in predplačila.

plačljivo v dinarjih

Traktorji bodo dobavljeni v enakem vrstnem redu, kot bodo prispela naročila in predplačila.

Imetniki deviz lahko traktor plačajo tudi z devizami preko deviznega računa ali z nakazilom iz inozemstva.

Istočasno vam nudimo sledeča traktorska orodja:
- traktorske pluge
- freze za ravnanje zemlje in kopače kanalov
- samonakladalne prikolice
- traktorske kosilnice

Vsa potrebna pojasnila dobite lahko pri:

COSMOS export–import
industrija in notranja trgovina Ljubljana, Celovška c. 32

COSMOS, tovarna Belt, Črnomelj
COSMOS, Maribor, Grajska ul. 7
COSMOS, Koper, Dimnikarska 10
COSMOS, Zagreb, Trg žrtava fašizma br. 1
COSMOS, Split, Nikole Tesle 21
COSMOS, Rijeka, Smokvine Tvrdoga 6
COSMOS, Beograd, Proleterskih brigada 33

To stran ste napisali sami! — To stran ste

Današnji dan Osilnice

ali vprašanje kočevski (slovenski) javnosti glede razvoja Kolpske doline

Posamezniki so me že večkrat prosili, naj spet kaj napišem o Kolpski (Osilniški) dolini, o ljudeh in njihovem življenju ter delu, o tem, kako žive v pozabljenju in vstran od mnogih dogajanj v neposredni bližni.

Človeku, ki pozna te ljudi in njihovo življenje, se ob njihovem pripovedovanju in modrovanju prikaže podoba, ki kaže prej brezbrižnost kakor pa skrb soseda, da bi tudi ta človek vsaj pohitel za nami v današnjem tempu življenja.

Popotnik bo potoval po tej dolini z mešanimi občutki; namreč pokrajina, narava nudita veličasten pogled, toda cesta vzame marsikomu pogum, da bi potoval naprej. Domačinu je to vsakdanje, a vseeno povsod govori s ponosom o svoji dolini, o Kolpi, ki je še eden redkih neomadeževanih biserov narave, o Možu in še marsičem.

Pa kaj bi, ko se od lepote ne da zmeraj živeti. Ljudje se morajo z bridkostjo ločiti od doline, zemlje in iti za zaslužkom. To se dogaja že leta in prebivalstva je vedno manj. Ljudi iz teh krajev boste srečali na delu ne samo v Kočevju, temveč tudi v Ljubljani, Reki, Mariboru, Delnicah, Novem mestu ali Kočevski Reki ali pa boste morda kje v Nemčiji, Franciji ali Švedski srečali enega izmed okoli 70 ljudi iz teh krajev (več kot 10 % vseh prebivalcev), ki delajo v tujini. Doma ostanejo starejši sami s svojo zemljo.

Perspektiva teh ljudi postaja vsak dan bolj meglena. Doma je vse manj zaslužka in preostane jim le odselitev. Gospodarstveniki pravijo, da je bodočnost teh krajev v živinoreji, gozdarstvu in turizmu. In kaj pravi tukajšnji kmet? Komu naj proda mleko ali pridelek? Kdaj bodo odkupne cene živine realne glede na ceno mesa? Gozdovi so resda obsežni, toda ti se šele obnavljajo. In kdo bo prišel v te kraje po prašni in razriti cesti? Prav tako bi morali gostinci izboljšati postrežbo. Lov in ribolov imata lepe možnosti za razvoj. Kadar pa je vprašanje, kdo naj ostane tu: ali človek ali divjačina, je samo ena možnost – človek! Obdržimo vsaj tiste obdelovalne površine, katere imamo.

Nujno je, da se cesta, ki pelje po dolini, asfaltira in da se ostale vasi povežejo med seboj z dobrimi potmi.

Še večji problem je, kako zadržati prebivalstvo na tem področju! Glede tega nikakor ne morejo ljudje razumeti politike kočevske občine. Na vsem osilniškem področju ni niti toliko obrtnikov, kolikor je prstov ne eni roki, in niti enega industrijskega obrata! Kdor vztraja doma, zemlja ne nudi dovolj, mora hoditi na delo v sosednjo hrvaško občino Čabar (v Čabar, Gerovo ali na Plešce) ali pa v gozd v Kočevsko Reko.

Kočevska občina ni pripomogla k ustanovitvi niti enega obrata, še preprečila je to! „Kovinoplastika" je hotela pred leti postaviti svoj obrat v Osilnici, a ni dobila dovoljenja, zato so ga zgradili na hrvaški strani, na Plešcih, 3 km od Osilnice. Vem, ObS Kočevje bo odgovorila, da so zgradili vodovod, šolo, gasilski dom, napeljali elektriko. Samo, koliko so pri tem žrtvovali domačini? Kočevska občina naj se zgleduje tudi po občini Čabar, ki je še vedno zaostala, a skrbi za vse svoje občane. Vsak večji kraj ima lesni obrat, ceste skozi vasi so ali bodo asfaltirali, kličejo obrtnike in jim nudijo olajšave. In vse to je le onstran Čabranke . . .

Tudi trgovsko podjetje bi lahko že zgradilo v Osilnici sodobnejšo trgovino in nudilo ljudem večjo izbiro blaga. Namesto v Čabru bi morali zgraditi trgovino v Osilnici.

Elektropodjetje bi moralo stopiti v stik s Hrvati, ki grade daljnovod v občini Čabar, da bi se izboljšala preskrba z električno energijo. Sedaj moraš prižgati svečo, da ugotoviš, če gori žarnica. Gospodinje imajo sedaj skoraj brez potrebe električne gospodinjske aparate, saj na primer pralni stroj pere eno uro, ali še dlje, kot bi ob normalni jakosti toka.

Cestno podjetje Novo mesto bi moralo podpreti sklep prebivalcev Sel, da sami prispevajo za asfaltiranje ceste skozi vas. Kmetje še dandanes sprašujejo, kaj je z denarjem osilniške KZ, ko se je združila s kočevsko.

In še nekaj besed o kulturnem in športnem življenju, ki je skorajda zamrlo. Nedeljske filmske predstave (s programom limonad in kavbojk) ne morejo biti edino razvedrilo. Šola bo marala tu odigrati pomembno vlogo. O tem naj razmisli osrednja šola v Vasi – Fari.

Povsem pravilna je bila zahteva osilniških mater, naj njihovi malčki (od 1. do 4. razreda) hodijo v šolo v Osilnici, in ne na Faro (28 km daleč). Kako si je vodstvo šole predstavljalo, naj bi 7 do 8-letni otroci hodili najprej eno uro peš do Osilnice (iz bližnjih hribovskih vasi) in nato še eno uro z avtobusom do Fare? Zdoma bi bili tako od 6. do 16. ure (tudi pozimi!). Med prvimi bi moral protestirati proti temu zdravnik . . .

Športno življenje je skoraj zamrlo in preostala osilniška mladina naj malo razmisli o obnovitvi dela ŠD „KOLPA".

Zdravstveni okoliš Osilnice je sorazmerno velik in bi bilo nujno tu nastaniti zdravnika, ne samo babico.

Naj še dodam, da so tudi osilniški kmetje za starostno zavarovanje kmetov. Vedeti je treba, da živi tu mnogo starejših ljudi, ki so ostali sami na kmetiji.

S takšno gospodarsko politiko v osilniški dolini, **ki spada med zaostala slovenska področja**, je treba končati. Zgraditi je treba kakšen obrat (lesni, mehanično ali kovaško delavnico ipd.), da se zaposli vsaj 50 ljudi, če ne še več. Mnogi bi se radi vrnili domov, samo če bi dobili primerno zaposlitev in bi imeli kakšno prihodnost pred seboj. ObS Kočevje, SZDL naj se o vsem tem pogovorita z domačini. Povedati morajo ljudem, kakšne načrte imajo glede razvoja Osilniške doline.

Mislim, da sem nakazal mnogo problemov (ne vseh), o katerih naj spregovore pristojni. Seveda naj povedo svoje mnenje v občinah, na sestankih tudi domačini sami!

JOŽE OŽURA

Žena belokranjskega lovca, ribiča in čebelarja Vojka Kvasa z ujetimi polhi, ki jih je njen mož v letošnji jeseni prinesel domov. Letos lov ni bil preveč uspešen, toda ob užitek ob toplem ognju in dobri kapljici polharji vseeno niso bili. (Foto: Svetozar Polič)

MARIBORČANI NA SUHORJU

23. oktobra je aktiv Zveze združenj borcev NOV iz mariborske tovarne TAM obiskal Suhor. S člani so bili tudi mladinci te tovarne, tako da je vsakoletno srečanje s prebivalci Suhorja še poglobilo prijateljske stike z domačo šolo, katere se Mariborčani večkrat radi spomnijo. Za zaključek lanskega šolskega leta so suhorskim pionirjem poslali 500 din, zdaj pa so jim podarili nekaj lepih knjig. Tudi domačim borcem so mariborski tovariši prinesli lepa darila. Borci in pionirji so goste lepo sprejeli. Prijateljsko srečanje se je nadaljevalo v prosvetnem domu do večera.

Aktiv ZZB NOV tovarne TAM je povabil suhorske borce in učiteljski kolektiv v Maribor, da bi prijateljske zveze še bolj utrdili.

JOŽICA PETRIC

»Dolenjski list« v vsako družino

Lepo je v Selcah

Tovariš Pavle Krapež, uslužbenec Združenega KGP Kočevje, že tretje leto vodi počitniško naselje v Selcah podjetij lesne stroke. O delu v naselju mi je povedal:

„Podjetja lesne stroke v Kočevju so pričela graditi počitniške hišice ob morju v letih 1956/57. Danes imajo lesna podjetja iz Kočevja tu 18 hišic, razen tega pa imajo svoje hišice še podjetja TEKSTILANA, ITAS in AVTO iz Kočevja. Seveda imajo v naselju hišice tudi podjetja lesne stroke iz Ljubljane, Litije, Vrhnike in drugod.

Naši abonentje so bili vedno zadovoljni in so se počutili kot doma. Letos smo imeli nekaj časa na hrani celo do 500 dopustnikov. Kosilo smo morali deliti kar v treh obrokih. Zadovoljen sem, da prihajajo k nam na kosilo ali večerjo večkrat tudi tuji turisti, ki se pohvalno izražajo o postrežbi.

Ob koncu naj povem, da je največ gostov iz Kočevja in Ribnice, ki so jim Selce najbliže, in iz Bele krajine."

Že tretje leto sem letoval v Selcah, kjer je res lepo. Letos so tu dogradili več hiš in velik hotel „Varaždin". Še v septembru je bilo okoli 2500 gostov, pozneje pa še vedno preko 2000.

S. SKOČIR

Kriva sta alkohol in nepazljivost!

Spoštovano uredništvo,

prosim vas, če bi mi pošiljali vaš list poslej na naš novi naslov. Pošiljam vam tudi naročnino za letošnje leto. Z Dolenjskim listom smo zelo zadovoljni, saj prinaša veliko novic iz našega rodnega kraja, prelepe Dolenjske in Ribniške doline. Presenečeni pa smo nad tolikimi nesrečami na domačih cestah. Velikokrat sta kriva alkohol in nepazljivost. Toliko pišete in opozarjate, pa vse zaman.

Ob tej priložnosti vas tudi naprošamo, če bi sporočili prek domačega lista lepe pozdrave Volčjakovim, mami, atu, Ivanu, Jožici, Borčiju in Mileni iz Dobrave pri Kostanjevici, prav tako pa našim sosedom in prijateljem v Dolenji vasi oz. vsej Ribniški dolini. Tudi vas lepo pozdravlja

družina Volčjak
iz Kanade

Je bilo vse to potrebno?

21. oktobra sem spremljala stoodstotnega invalida, ki je na občinski upravi v Sevnici hotel dobiti dovoljenje za gradnjo. Ta invalid je namreč zgradil skromno garažo in drvarnico, ne da bi za to imel dovoljenje. Inšpektor je izdal odločbo, da je treba stavbo porušiti.

Že poprej sem omenjenega invalida spremljala, ko je šel posredovat na republiški urbanistični inšpektorat v Ljubljani. Tam sva republiškemu inšpektorju obrazložila, da občinski inšpektor vztraja, da je treba stavbo porušiti. Republiški inšpektor je nama dejal, da bi bilo sramotno, če tega ne bi mogli doma urediti, in da se je nesmiselno pritoževati v Beograd, kar je invalid nameraval.

Zadovoljna sva prišla k občinskemu inšpektorju tov. Kočevarju in povedala, kaj so delali v Ljubljani. Invalid in njegova žena sta namreč v omenjeno stavbo vložila precej denarja, gradnja pa je bila ustavljena že v maju, zato sta upala, da bo občinski inšpektor razumel njuno željo in takoj odposlal spise v Ljubljano. Ko sva mu v Sevnici to omenila, je dejal, da ima za to čas dveh mesecev, kot je določeno v predpisih. Dodal je tudi, da vztraja pri tem, da je treba omenjeno gradnjo porušiti.

Invalida, ki je šel prosit za uslugo, je to tako razjarilo, da ga nisem mogla spraviti domov. Zaman je bil moj trud: vpil je po cesti, naj ga najprej ubijejo, potem pa rušijo, in da je v tistem zidu njegovo zdravje. Pobegnil je nazaj in ves zmeden planil k omenjenemu inšpektorju ter zahteval, naj vpričo naju pobere spise in jih odpošlje republiški inšpekciji, češ da ga že dosti dolgo vleče za nos in da mu ničesar več ne verjame. Pograbil je stol in ga vrgel po tleh, enako pa je storil tudi s svojim klobukom. Tovariš Kočevar ga je rinil iz pisarne in mu zagrozil, da bo klical miličnike. Ker invalid ni hotel zapustiti pisarne, sta se začela suvati iz kota v kot. Bil je tako žalosten prizor, da ga ne bi želela nikoli več videti.

Marinka Dobnik
Heroja Maroka 9
Sevnica

Novi poganjki obetajo cvet in sad

Vsako leto, kadar Semič slavi 28. oktober, se ISKRA izkaže z darilom — Ni šopkov ne paketov, temveč stvar, ki za vedno ostane — Letos dobi Semič za svoj praznik sodoben hotel

Za letošnje štiri jubileje se je tovarna kondenzatorjev še posebno odrezala. Z otvoritvijo prvega hotela dajejo kraju temelj za razvoj turizma. Tako bodo počastili 30-letnico vstaje in obletnico tragedije na Lazah; domači krajevni praznik; 25-letnico združenega podjetja ISKRA in 20-letnico dela tovarne kondenzatorjev.

S tem, ko otvarjajo sodobno urejen hotel z restavracijo, ki ima prostora za 200 gostov in veliko teraso, na kateri bo nadaljnjih 200 sedežev; 8 komfortno opremljenih tujskih sob, od katerih ima vsaka svojo kopalnico in WC, ter še avtomatsko dvostezno kegljišče, je končan šele prvi del gradnje. Že to je več, kot je kdorkoli od domačinov pričakoval, saj o hotelu sanjajo več let, nikoli pa zamisli niso mogli izpeljati, dokler ni ISKRA priskočila na pomoč.

Tovarna bo ta objekt prodala znanemu transportnemu turističnemu podjetju iz Ljubljane, ki bo poskrbelo za turistični razcvet. Novi lastnik bo uresničeval nadaljnje načrte, ki so tudi že v pripravi. Predvideno je, da bo v bližini hotelske stavbe zgrajenih še 49 tujskih sob v paviljonski gradnji tipa bungalov, polet tega pa še velik pokrit in ogrevan bazen.

Ko bo zgrajena še partizanska magistrala od Semiča do Črmošnjic in dalje do Podturna, kar je tudi že obljubljeno, bodo gostje v Semiču imeli možnost za kopanje in zimski turizem na smučiščih v Črmošnjicah. Poleti pa bo poleg bazena na voljo še topla Kolpa. Za tiste, ki imajo raje domače vzdušje v zidanicah, bo prav tako poskrbljeno: prenoviti nameravajo nekaj starih zidanic za turistične namene. Gost bo v hotelu dobil ključ in bo v zidanici lahko preživel prijetne dni bodisi z družino ali v samoti.

Tudi domačinom, predvsem zaposlenim iz Iskre, bo urejen gostinski lokal prijetno zatočišče v prostem času. Zdaj take možnosti ni bilo, tovarna pa se naglo širi in v kraj prihaja vedno več strokovnjakov. V hotelu bo redno vsako soboto ples, na katerem bo igral tovarniški ansambel.

Ne gre pa prezreti, da je tovarna poleg 4 milijonov dinarjev, ki jih je investirala v hotel, finančno pomagala še pri drugih akcijah, ki v letošnjem letu prav tako pomenijo pomembne pridobitve za celotno semiško območje.

... Zgradili so kopališče v Primostku,

... zgradili samopostrežno trgovino in 12 stanovanj v bloku,

... asfaltirali cesto od trgovine do krajevnega urada,

... šola in dom Partizana sta dobila centralno kurjavo,

... rekonstruirali so vodovod s prečrpavanjem iz Srednje vasi in uredili krožni vod po Semiču,

... začeli graditi novo transformatorsko postajo v Semiču,

... trasirali so cesto in začeli z gradnjo na odseku Gaber–Smuška luža,

... v stari šoli pripravljajo prostor za lokalno muzejsko zbirko.

Pri vseh navedenih delih je Iskra sodelovala bodisi kot samostojen investitor ali kot sofinancer v sodelovanju s krajevno skupnostjo, z bančnimi posojili, Gozdnim gospodarstvom itd.

Spričo vsega, kar je bilo v Semiču že narejenega za napredek, pa obstajajo še velike potrebe. Na prvem mestu je gradnja sodobne ceste od Semiča do Črmošnjic, nujno potreben pa je tudi urbanistični načrt. Med trdnimi zamislimi, ki jih kani kolektiv ISKRE močno podpreti so še: dokončanje ceste čez Semiško goro; gradnja ceste od ovinka pod železniškim predorom do Stare gore; graditi nov otroški vrtec in novo zdravstveno postajo; postaviti mehanično delavnico in pa zavzemati se, da bi kmetje z ugodnimi posojili lahko obnavljali vinograde. Prav tako niso pozabili kulturnih potreb občanov, saj so pripravljeni sodelovati še pri obnovi Prosvetnega doma, takoj ko bo rešeno lastninsko vprašanje.

Morda se to preveč velikopotezno sliši, zlasti za ljudi od drugod, kjer niso vajeni takega sodelovanja med tovarno in občani, toda domačini s se takih presenečenj že navadili. Če se samo spomnijo, kakšen je bil kraj pred 20 leti, ko je tovarna kondenzatorjev začela, in kaj vse imajo zdaj, potem lahko z zaupanjem gledajo v bodočnost. Čez pet let današnjega Semiča že ne bo več poznati.

Program slavja

Ob 15. uri otvoritev hotela, zvečer ples, na katerem bo igral ansambel ISKRE. Istočasno bodo na Smuku, na Ivanjem vrhu in pri Tajčbirtu zakurili kres.

Ob 10. uri slovesnost pri spomeniku na Gor. Lazah. Po govoru Franca Koširja bodo v sporedu sodelovali še: črnomaljska godba na pihala in ženski pevski zbor; šolska mladina iz Semiča in osnovne šole Šmihel pri Novem mestu. K slovesnosti bo prišla tudi semiška četa, ki je sodelovala na manevrih in bo ta dan priredila pohod od Šmuka na Gor. Laze.

Prevozi na Laze

Poleg spomeničarjev iz vse Bele krajine in predvojnih komunistov, ki so izrecno vabljeni na svečanost, računajo organizatorji slavja tudi na udeležbo ostalega prebivalstva. Organizirali so brezplačne prevoze s šolskim avtobusom in avtobusom ISKRE.

Avtobus ISKRE bo odpeljal 31. oktobra ob 7.45 iz Stranske vasi preko Črešnjevca in Štrekljevca ter Semiča. Ob 9.15 bo peljal še enkrat iz Semiča.

Šolski avtobus bo ob 8. uri in ob 9.15 odpeljal iz Semiča. Povratne vožnje bodo po končani prireditvi.

NESREČNA NOČ

V nedeljo, 31. oktobra, ob 10. uri bodo zlasti Belokranjci pri spomeniku na Gornjih Lazah počastili spomin na 1. belokranjsko partizansko četo, ki je tam pred 30 leti v nesrečni noči od nedelje na ponedeljek (2. in 3. novembra) skoraj do kraja izkrvavela v sovražnikovem obroču.

Med 5. in 6. uro zvečer so prišli na Gorenje Laze do kraja izčrpani. Kako tudi ne, saj so bili od prejšnjega dne zjutraj, ko so odšli s Pristave v Podgradu, tako rekoč ves čas po globokem snegu na poti, skoro brez vsake hrane. Redki, ki so bili še malo pri močeh, so bili za to, da se na Lazah ustavijo le kratko, toliko, da si počinejo in okrepčajo. Večina borcev pa je bila že tako pri kraju z močmi in voljo, da je bilo odločeno, da prenočijo v vasi pri Mavsarju in pri Šobarjevih prav tako razporejeni, kot so bili pred tremi dnevi, ko so tu prenočevali na poti proti Krki.

K Mavsarjevim jih je šlo prenočevat 14. Mimo komandirja čete Lojzeta Fabjana in članov posvetovalnega štaba čete Ivana Černiča in Jožeta Vrčaja so šli še partizani: Bruno, Viktor Goršek, Lojze Jaklič, Stanko Jakšič, Pavle Kranjac, Ivan Kopinič, Anton Kovačič, Franc Matjašič, Lojze Muc, Franc Obrul in Toni Prus. K Šobrovim jih je šlo petnajst. Poleg političnega komisarja čete Jožeta Mihelčiča in članov posvetovalnega štaba Lojzeta Gajzerja in Milana Šimca so šli še borci: Ivan Brula, Karel Brunskole, Slavko Cerjanc, Tone Jelenc, Polde Jerman, Janez Hočevar, Franc Korevec, Franc Košir, Mirko Martinšek, Jože Slobodnik, Ivan Smerdu in Vinko Švajger.

Pri Mavsarjevih so naleteli na dva delavca iz Radohe. Eden od njiju je bil Zajc Peregrin. Brž ko sta zagledala partizane, sta odšla. Pri tem ju ni nihče oviral, čeprav je sprva med partizani stekla beseda o tem, ali ju smejo pustiti ali ne. Pa je prevladalo stališče, da se nimajo česa bati od preprostih ljudi. To je bila prva napaka, ki jo je ta večer zagrešilo poveljstvo partizanske čete.

V obeh hišah na toplem in suhem so se do kraja utrujeni, premraženi in premočeni partizani hitro sprostili. Slačili so premočeno obleko in jo hiteli razgrinjati na peči in okrog nje, sezuli so premočeno obutev, da bi se jim do jutra vsaj malo odtajala, če že ne do kraja osušila. Kolikor je bilo moč, so na hitro očistili tudi orožje. Pri tem je mitraljezec Polde Jerman v sobi pri Šobrovih, ko je razstavil strojnico, izgubil nenadomestljiv delček, „oprugo", brez katere je puškomitraljez mrtev kos železa, kar pa so opazili šele takrat, ko bi morala strojnica udariti po Italijanih.

Po večerji so se borci brž odpravili spat. Pri Mavsarjevih so partizani pustili vrhnjo obleko pri peči in odšli na seno na hlev takoj za hišo. Komandir Fabjan ni postavil nobene straže!

Pri Šobrovih so jim postlali po tleh s slamo v njihovi „hiši", to je v večji dnevni sobi. Deset jih je poleglo po slami, dva (eden od teh Franc Košir) sta legla na klopi pri peči, Lojze Gajzer in Milan Šimec pa sta odšla že prej, ne da bi čakala večerjo čez dvorišče spat na pod. Tudi tu ni postavil politični komisar Mihelčič nobene straže!

Bili so izdani

Italijani, ki so od Težke vode do Radohe sledili Belokranjski četi, so nameravali na Radohi prenočiti. V tem sta prišla z Gorenjih Laz delavca, ki sta odšla od Mavsarjevih. O tem, kaj sta videla, sta povedala logarju Ivanu Luzarju, ta pa je takoj obvestil Italijane. Po obvestilu so se Italijani, ki jih je vodil logar Luzar, odpravili proti Gorenjim Lazam, hkrati pa so po radijski zvezi obvestili nadrejeno komando, kje je partizanska skupina odkrita.

Ker niso imeli partizani nobene straže, so Italijani kljub svetli mesečni noči, snegu in ozki gazi neovirano prišli v vas in se pritihotapili k Mavsarjevi domačiji. Ker sta delavca omenjala samo to hišo, so v prvi zasledovalni vnemi obkolili samo to, tako da je sosednja Šobarjeva hiša sprva ostala izven obroča.

Kmalu potem, ko so padli okoli 21.30 prvi streli, je zagorela Mavsarjeva kašča, nato še skedenj, oziroma hlev, kjer so prenočevali partizani. Ko so se prebudili in pograbili za puške, so udarili po Italijanih, pri čemer sta najbrž že pri prvem spopadu padla „herojske smrti", kot pravi italijansko poročilo, dva vojaka, Guglielmo Stivanello in Giuseppe Tolio, nekateri so bili ranjeni. Ko je začel skedenj goreti, so ga morali nesrečni borci zapustiti, pri čemer so bili najlažji plen italijanskih pušk in mitraljezov, saj je bilo snežno belo bojišče od mesečine in dvojnega požara razsvetljeno kot podnevi.

Prvi streli pri Mavsarjevih so prebudili Šobarjeve, ki niso tako trdno spali kot utrujeni partizani. Hčerka Lojzka je prva planila v „hišo" in jih zbudila z vzklikom: „Fantje, poka!" Prebujeni iz prvega, najbolj trdnega sna, ko jim je bilo v hipu težko dojeti, kaj se dogaja, so se partizani hiteli oblačiti in obuvati, kar pa se je redko komu do kraja posrečilo. Zgrabili so puške, morebiti še kak kos opreme, se gnetli med vrati in hiteli iz hiše.

Zatajil še puškomitraljez

Ko so se bolj zbrani razgledali in spoznali, da jih tu Italijani še ne ogrožajo neposredno in da je vsa pozornost usmerjena na tovariše pri Mavsarjevih, so vedeli, kaj je njihova dolžnost. Toliko bolj, ker so imeli skupino Italijanov, ki je tvorila obroč okrog Mavsarjeve hiše, pred seboj kot na dlani. Toda ko je Polde Jerman pritisnil na petelina puškomitraljeza, je ta ostal nem in nepremičen! Italijani so začutili partizanske strele v hrbet od sosednje hiše, zato so začeli takoj napadati in obkoljevati to skupino. Zatorej so morali partizani, ki so prenočevali pri Šobarjevih, misliti na umik. Od Šobrovih se je potem organizirano prebijalo skozi sneg iz preteče sovražne obkolitve osem partizanov, ki jih je vodil Franc Košir. Ta je kot domačin iz bližnjega Rožnega dola dokaj poznal te kraje in je mogel zanesljivo izbrati pravo smer umika. Poleg Franca Koširja so bili v skupini še: Ivan Brula, Karel Brunskole, Janez Hočevar, Tone Jelenc, Mirko Martinšek, Ivan Smerdu in Milan Šimec. Ostalih sedem se je že prej porazgubilo iz nevarnega območja. Prebijali so se posamič ali po dvoje na lastno pest, največkrat usodno v sovražne roke in smrt.

Nad mrtvimi so se znašali

Ko je zimsko jutro 3. novembra razkrilo prizorišče nesrečnega konca Belokranjske partizanske čete na Gorenjih Lazah, so poleg številnih vojakov italijanskih enot, ki so se od vseh strani zgrinjale na to območje, prišli tudi v črne uniforme Kulturbunda oblečeni Kočevarji z Dolenjih Laz in nekaterih sosednjih vasi. Ti so ob odobravanju italijanske soldateske znašali vso svojo nacistično zagrizenost in nečlovečnost nad padlimi partizani. Mrtvim so tlačili med ustnice tleče cigarete, jih slačili, jim zapenjali verige okrog vratu in jih vlačili po snegu.

Drugi dan, v torek, 4. novembra, so Kočevarji pobite, iznakažene in gole partizane prepeljali z vozmi v Rožni dol in na Uršna sela. Na pokopališču v Rožnem dolu so jih pokopali 10, na pokopališču na Uršnih selih pa devet.

(Radko Polič: odlomek prirejen iz osnutka kronike Belokranjski odred)

VARČUJ PRI DOMAČI BANKI!

Svetovni dan varčevanja je pred vrati: ste se že odločili, da boste postali član velike družine, ki zbira svoje prihranke pri domačem denarnem zavodu, Dolenjski banki in hranilnici Novo mesto? Skoraj 33.000 nas je z vsega območja, ki ga s svojimi enotami pokriva v novomeški, metliški, trebanjski in krški občini Dolenjska banka in hranilnica. Če še kolebate — zdaj je pravi čas! Vaš denar bo varno naložen, ne bo vam treba trepetati, da ga boste izgubili, da vam ga bodo ukradli, da vam bo zgorel. Zraven tega nagrajuje Dolenjska banka in hranilnica svoje varčevalce tudi z obrestmi, vsako leto pa pripravi še nekaj posebnih presenečenj za tiste, ki so ji obljubili zvestobo. Saj se še spominjate zadnjega žrebanja, kajne: prva nagrada je bil osebni avto Austin 1300.

Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto skrbi tudi za stike med zavodom in varčevalci. Posnetek desno je z letošnjega žrebanja: glavna nagrada je bil osebni avtomobil austin 1300, v žiriji pa so bili mimo uradnih predstavnikov banke tudi varčevalci.

Namesto prošnje za zaupanje

Ko so 25. februarja na 7. zboru Dolenjske banke in hranilnice pregledovali poslovanje in delo banke v zadnjem obdobju, so ugotovili, da ta denarni zavod dobro posluje. Pooblaščeni predstavniki ustanoviteljev te banke so bili še posebno presenečeni spričo skokovitega naraščanja hranilnih vlog, spričo vse večjega zaupanja varčevalcev.

Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto ima danes 48 svojih enot, 48 vplačilno-izplačilnih mest. Ne zaradi tega, da bi vložili ali dvignili svoje prihranke, vam zares ni treba potovati v Novo mesto, niti v Metliko, Trebnje ali Krško vam ni treba! Dovolj je, da obiščete najbližjo bančno enoto. Te pa so skoraj povsod. Vse bančne podružnice na območju domače banke opravljajo za vas potrebno delo, prav tako so vam na uslugo vse pošte na območju Dolenjske banke in hranilnice in tudi vse kmetijske organizacije.

Povsod velja enako pravilo: tajnost vlog je zajamčena, prav tako povsod država jamči za vaše hranilne vloge. Na vsakem vplačilno – izplačilnem mestu lahko dobite hranilno knjižico banke, lahko neomejeno vlagate in dvigate do 3.000 dinarjev naenkrat, s primerjavo stanja – za to je potreben le kratek telefonski klic v banko – pa lahko dvignete tudi neomejeno vsoto prihrankov. In še zlasti za Novomeščane velja tole: na Cesti komandanta Staneta 10, na levem bregu Krke, je banka za vas odprla ekspozituro, da vam ni treba hoditi na desni breg Krke!

Ob zadnji zaključni bilanci so pri Dolenjski banki in hranilnici v Novem mestu ugotovili, da imajo več kot 67 milijonov novih dinarjev hranilnih vlog, kar je za dobrih 500 odstotkov več kot leta 1965. Število vlagateljev je ob koncu lanskega leta preseglo številko 30.000, poprečna vloga je bila 2.243 dinarjev ali za dobrih 200 odstotkov več kot pred petimi leti.

Odtlej je minilo komaj dobrih devet mesecev, in že so številke spet poskočile. Hranilne vloge so presegle 73 milijonov dinarjev, varčevalcev je že blizu 33.000. Je mar potrebno prositi za zaupanje vseh, ki še niste varčevalci Dolenjske banke in hranilnice, ob teh tako zgovornih številkah? 100 tisoč prebivalcev živi na območju banke – vsak tretji je že skoraj zapisan v hranilno knjižico domačega denarnega zavoda!

Ko so 1924. sklenili pri Mednarodnem inštitutu za varčevanje prirediti vsako leto 31. oktobra svetovni dan varčevanja, najbrž nihče niti pomislil ni, kako ogromen razmah bo doživela misel o organiziranem razvoju varčevanja sploh in še posebej denarnega varčevanja.

Pravijo, da je varčevanje staro toliko kot človeštvo in njegova civilizacija in za to trditev navajajo tudi veliko dokazov in dokumentov; hranilnike na primer poznajo še iz časov pred našim štetjem. Današnje pojmovanje denarnega varčevanja kot neizčrpnega ustvarjalca gospodarske moči narodov je vsekakor splošno priznana resnica.

Slovensko denarno gospodarstvo ima svetle tradicije, saj so že 1820. v Ljubljani ustanavljali prve denarne zavode. Tudi Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto je dobro znan denarni zavod, ki slovi po svoji gospodarnosti: da ne bi predolgo naštevali, velja povedati jedrnato: prihranki, zaupani Dolenjski banki in hranilnici, so varno naloženi!

Razumljivo je, da ni povsod najboljših pogojev za varčevanje, a ko vas Dolenjska banka in hranilnica vabi v veliko družino varčevalcev, ima pred očmi dejstvo, da ne gre le za višino zneska, ki ga privarčujemo, pač pa tudi za misel o varčevanju, ki je zlasti za mladino zelo pomemben vzgojni element. Varčevanje, tako pravijo strokovnjaki, oblikuje tudi odnos človeka do stvarnosti in do skupnosti.

O varčevanju

Svetovni dan varčevanja – 31. oktober, spominski dan in hkrati opozorilo vsem: varčevanje je koristno! In kaj mislijo o varčevanju ljudje? Po telefonu smo zavrteli pet številk v štirih krajih na območju, kjer posluje Dolenjska banka in hranilnica. Izvedeli smo tole:

MILKA SALOMAN, tovarna Djuro Salaj, Krško: Sodim, da je potrebno varčevati, saj ima vsak želje, ki jih ne more uresničiti drugače, kot da štedi. Tudi jaz nameravam graditi hišo in zato menda ni treba posebej poudarjati, da varčujem!

ANTON IVEC, kmetijska zadruga Metlika: Če več varčujemo, lahko več prigospodarimo. To velja za državo, podjetje ali pa za občana. Če človek ne varčuje, ničeser nima. Jaz varčujem pri Dolenjski banki in hranilnici – to je dobra in solidna banka.

ALOJZ MEŽAN, motel Trebnje: Vsakemu se zdi potrebno varčevati. Ljudje danes največkrat varčujejo za gradnjo, manj za avtomobile. Saj vidite, danes je moderno graditi hiše, zlasti pa vikende. Za to pa je potreben denar – torej ljudje varčujejo.

IVAN MENGER, gimnazija Novo mesto: Mislim, da je varčevanje zelo pomembna stvar, saj edino tako lahko pričakujemo, da se bodo življenjski pogoji nasploh izboljšali. Zato tudi z ženo varčujeva: eno knjižico imava pri Dolenjski banki in hranilnici, drugo pa za vsak primer, saj človek tudi potuje, pri pošti.

Inž. TONE BLATNIK, tovarna zdravil „Krka": Pol osebnega dohodka dobimo v naši tovarni na hranilnih knjižicah pri DBH. Čeprav zaradi praktičnosti taka delitev ni najboljša, lahko iz izkušenj zadnjih mesecev potrdim, da človek več prihrani. Varčevati je potrebno, čeprav so danes taki časi, da velikih vsot ni dobro varčevati, ker vrednost dinarju pač pada.

DBH
NOVO MESTO

Pogled v novo ekspozituro Dolenjske banke in hranilnice Novo mesto na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu (desno).

ZAUPANJE VARČEVALCEV

leto	stanje vlog	indeks	štev. vlag.	indeks	popreč. vloga	indeks
1965	11,104.605. —	100	15.033	100	739. —	100
1966	18,839.598. —	170	16.929	113	1.113. —	150
1967	26,720.289. —	241	19.683	131	1.361 —	184
1968	38,595.835. —	348	22.177	148	1.740. —	235
1969	51,913.744. —	467	24.274	161	2.139. —	289
1970	67,297.035. —	606	30.003	200	2.243. —	304
1. OKTOBER 1971	73,262.441. —	660	32.804	218	2.233. —	302

Vsak tretji!

Navadno se število vlagateljev in višina hranilnih vlog dvigata od oktobra do spomladi. Razumljivo: potem ljudje začno zidati hiše, odločijo se za nakup avtomobila . . . in jeseni spet začno varčevati. Poglejte okrog sebe: vsak tretji prebivalec štirih dolenjskih občin – novomeške, metliške, trebanjske in krške – je varčevalec pri Dolenjski banki in hranilnici!

●

Statistika vedno govori resnico. Na območju štirih občin je 100.336 prebivalcev – in 32.804 varčevalcev. Do svetovnega dne varčevanja bo bržkone tudi statistično natančno vsak tretji občan varčevalec domače banke!

●

Z novim načinom varčevanja, za katerega se je prva ogrela novomeška tovarna zdravil „Krka", pričakujejo še lepše uspehe. „Krka" namreč vloži svojim zaposlenim polovico osebnega dohodka vsak mesec na hranilno knjižico v domači banki. In posledice: tako so zaposleni v „Krki" v nekaj mesecih privarčevali 1,435.000 dinarjev. Za začetek dovolj spodbudno, da bi jih lahko posnemali tudi drugi kolektivi! Potem bi morda lahko dosegli celo to, da bi bil vsak drugi prebivalec tudi varčevalec domače banke!

kultura in izobraževanje

V soboto: otroška grafika

V soboto, 30. oktobra bo ob 9.30 akademik France Mihelič v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici odprl razstavo likovnih del 139 učencev (pionirjev) iz 49 šol širom po Jugoslaviji. V imenu žirije, ki je iz zajetnega gradiva – več tisoč pionirskih grafičnih listov – izbralo najboljša dela, bo govoril umetnostni zgodovinar Marijan Tršar. Po otvoritvi razstave, ki bo odprta ves november in decembra, bo ob 10.30 v kulturnem domu slavnostna predstava Goliovega „Jurčka". Gostovalo bo SNG iz Maribora.

GOSTOVANJA V ŠENTVIDU IN LOŽU

V okviru dogovorov letošnjega srečanja ljudskih pevskih zborov so v soboto zvečer pele članice zbora „LISCE" iz Sevnice na odru šole v Šentvidu pri Stični, kjer so nastopile tudi domače pevke. Pevca Vanda Gerlovič in Drago Čuden sta s pianistko Zdenko Lukčevo poživila večer, ki so ga poslušalci hvaležno pozdravili. Hkrati je šentviški moški pevski zbor gostoval v Ložu na Notranjskem; tu so poslušalci nagradili z navdušenim ploskanjem tudi basista Ladka Korošca in svoj domači pevski zbor.

Brežiški pevci se medtem dogovarjajo za nastop v Gor. Seniku na Madžarskem, tamkajšnji slovenski mešani pevski zbor pa bo nastopil v Brežicah.

SEVNIŠKE LIKOVNE USTVARJALCE ZDRUŽUJE

Volja, volja nepremagljiva

V Galeriji otroških likovnih del v gradu bo do 12. novembra odprta razstava slik in plastik petnajstih likovnih ustvarjalcev — ZKPO podelila vsem sodelujočim na razstavi spominske plakete

Sevniški likovni ustvarjalci že po tradiciji obogatijo mozaik slavnosti v okviru občinskega praznika s svojimi prireditvami. Taka je tudi sedanja razstava olj, grafik, risb in plastik v otroški likovni galeriji v gradu. Odprli so jo minuli petek zvečer ob navzočnosti večine avtorjev, predstavnikov družbenopolitičnega in kulturnega življenja ter drugih obiskovalcev iz Sevnice in okolice. Po otvoritvi je imel gasilski moški pevski zbor iz Sevnice koncert v Lutrovi kleti.

Na razstavi, ki bo odprta do 12. novembra, se je s svojimi deli predstavilo petnajst likovnikov: Milena in Zdravko Balog, Mira Beršnak, Mirko Bogovič, Aleš Fenos, Jožica Kerhen, Marinka Klakočar, Marjan Knez, Berto Konec, Jana Kozmos, Janez Kranjc, Rudi Stopar, Peter Vene, Tone Zgonc, in Janez Zorko. V imenu sevniške ZKPO je Rudi Stopar podelil razstavljavcem spominske plakete, ki jih je za to priložnost izdelal Tone Zgonc.

To pa ni bilo edino priznanje, ki so ga bili deležni sevniški likovniki na tej razstavi. Veliko spodbudo in podporo pri nadaljnjem delu jim je dal v nagovoru tajnik občinske skupščine Ignac Vintar, ki je spregovoril v imenu pokrovitelja te prireditve – občinske skupščine. Lepo priznanje marljivim ustvarjalcem pa je izzvenelo tudi iz spremne besede Milene Moškon, kustosinje celjskega muzeja, ki jo je v njeni odsotnosti prebral Jože Bogovič, ravnatelj sevniške osnovne šole „Savo Kladnik", ki je poleg kulturne skupnosti omogočila razstavo.

Kustosinja Moškonova je med drugim zapisala, da pomeni ta razstava prizadevanje šolskih ustvarjalcev in samoukov, ki želijo s skupnim nastopom na pobudo Zveze kulturno-prosvetnih organizacij prispevati svoj delež k počastitvam ob domačem občinskem prazniku. Pritrditi je treba njenim ugotovitvam, da prinaša ta razstava tista presenečenja, ki se porajajo iz občudovanja ustvarjalne volje slikarjev in kiparjev, skušajočih s svojim talentom, znanjem in nenehnimi prizadevanji uresničevati likovne zamisli in s svojimi deli bogatiti domačo likovno kulturo.

I. ZORAN

NIKOLAJ OMERSA RAZSTAVLJA . . .

Likovna sezona v krški Galeriji gre h koncu. V petek popoldne so odprli letošnjo zadnjo razstavo pred zimskim premorom. Tokrat razstavlja svoja olja akademski slikar iz Ljubljane Nikolaj Omersa. Gosta, ki se prvič predstavlja krškemu in posavskemu likovnemu občinstvu, je pred otvoritvijo pozdravil advokat Miloš Medved, nato pa je o umetniku, ki bo v kratkem slavil 60-letnico rojstva, in njegovem delu, spregovoril akademski slikar in likovni kritik Marijan Tršar. Nikolaj Omersa razstavlja v Krškem sedemindvajset umetnin, ustvarjenih med 1939 in letošnjim letom. Razstava bo odprta do 5. novembra.

»Dolenjski list« v vsako družino

podčrtano

Danes popoldne ob 16. uri bodo v Dolenjski galeriji podelili Trdinovo nagrado za leto 1971. Prejel jo bo inž. arh. in slikar Boris Kobe za umetniške stvaritve pri ilustraciji Trdinovih „Bajk" ter pri upodabljanju dolenjske pokrajine v umetniški sliki. Kobetu bodo to nagrado izročili na predlog izvršnega odbora občinske konference Socialistične zveze v Novem mestu.

Hvalevredno je, da so letos le „našli" primernega kandidata za najvišje kulturno priznanje v novomeški občini. Razveseljivo je tudi, da predlagatelj ni iz vrst kulturnih organizacij. Zlasti pa je ohrabrujoče, da bo Trdinova nagrada sploh podeljena in s tem vrnjeno upanje, da bo tradicija v podeljevanju le ohranjena.

Na rob teh ugotovitev pomislek, vreden vsaj bežne pozornosti! Kljub današnji slovesnosti v galeriji se človek ne more znebiti vtisa, da Trdinova nagrada tudi letos ni bila „spočeta" v normalnih okoliščinah, ampak ji je morala – spričo (zaskrbljive) nezainteresiranosti kulturnikov in kulturniških organizacij? – pomagati na svetlo SZDL.

Saj ne gre oporekati SZDL, da je „vzela primat" kulturnikom. Celo prav je, da je tako. Morda bo poslej ta tradicionalna nagrada manjkrat v krizi, kot je bila do zdaj.

KJE BODO VIKENDI?

25. oktobra je bila v Kočevju seja sveta za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve, na kateri so razpravljali o osnutku ureditvenega načrta Kočevja, o določitvi območij za gradnjo vikend naselij, o programu komunalnih organizacij in graditvi komunalnih objektov do leta 1975, o spremembi odloka o obveznem odlaganju smeti in drugem.

Prišle so Prešernove

Dve slovenski novosti in prevod iz danske literature – te tri knjige Prešernove družbe so pravkar začele prihajati iz tiskarne in iskati pot do bralcev. Mali knjižni paket vsebuje torej Daneta Debiča roman „Tokovi življenja", Nade Kraigher roman „Maja" in iz danščine prevedeno zgodbo „Misli na neko število" sodobnega pisatelja Andersa Bodelsena. Knjigo je v slovenščino prevedla Milena Brinch-Hansen.

V prvi polovici novembra – tako obljublja Prešernova družba – bodo dotiskane in poslane naročnikom še tele knjige: Anton Aškerc: Balade in romance, Ivo Špolar: Praktični nasveti, France Demšar: Spolno vprašanje in Prešernov koledar za leto 1972.

Medtem pa Prešernova družba še nadalje povečuje krog svojih članov – naročnikov svojih knjižnih zbirk in poverjenikov – širom po Sloveniji. Svoj knjižni program je Prešernova družba v zadnjem času še izboljšala, in kot je razvidno že iz pre[illegible]ih vrstic, dala prednost sod[illegible]im slovenskim delom, pis[illegible] v govorici, ki je razumljiv[illegible]ožici in hkrati tudi najzahtevnejšim bralcem.

Janko Dolenc: FRANKOLOVO (tikov les, 69 x 40 cm, 1971) – Plastika je razstavljena na samostojni Dolenčevi razstavi v trebanjski galeriji

Plodna lutkarska minuta

Na nedavnem triurnem pogovoru o vprašanjih kulturnega življenja v občini, ki ga je organizirala temeljna kulturna skupnost občine Kočevje, je bilo izrečenih mnogo že znanih in novih resnic o kulturi v občini, pa tudi nekatere delne resnice.

Pogovor bi lahko bil dobra osnova za nadaljnje delo, vendar je že taka naša jugoslovanska bolezen, da je „plodnih razprav" in „dobrih sklepov" mnogo, „nadaljnjega dela" pa malo.

Vendar je v teh treh urah pogovora bila gotovo vsaj ena minuta zelo uspešna.

Znani prizadevni lutkar Matija Glad se je ponudil:

– Pripravljen sem delati z mladino, če je vodstvo osnovne šole za to, da organiziramo lutkarski krožek, in če mi bo pri tem pomagalo.

Direktorica osnovne šole Dana Jerše:

– Lahko že takoj rečem DA! Vodstvo šole se strinja.

Kratko, jasno in zgoščeno minuto razprave je zaključil predsednik izvršnega odbora TKS prof. Miloš Humek:

– Potem je vse v redu. Tudi prostor za lutkovni krožek imamo. Tik pred tem razgovorom mi je upravnik doma telesne kulture Andrej Arko dejal, da so prostori v prvem nadstropju doma kot nalašč za lutkarje in da jih lutkarji tudi lahko uporabljajo.

Ostali udeleženci pogovora so vsem trem, ki so tako hitro „ustanovili" lutkovni krožek, se pravi novo kulturno skupino, lahko le zaploskali.

Le tako se namreč lahko učinkovito rešuje vse in tudi kulturne zadeve! Vsak naj pove, kaj je pripravljen narediti, in osnova za uspešno delo je tu.

Žalostno je poslušati razpravljavce, ki so „vsi preobremenjeni z delom" in ki vedno kažejo na druge, kaj bi lahko kdo naredil, pa ne naredi. Tako razpravljanje namreč običajno ne rodi sadov.

J. PRIMC

Košir razstavljal v Kočevju

Drago Košir iz Jelovca pri Sodražici, kipar samouk in član Tabora slovenskih samorastnikov v Trebnjem, je doživel novo samostojno razstavo svojih del. Razstavo 46 plastik – svojskih del, ki so nastala daleč od kulturnih središč, med dobrimi in preprostimi ljudmi – so mu odprli v petek, 22. oktobra zvečer v Likovnem salonu v Kočevju. Ljubitelji likovne umetnosti si bodo Koširjeva dela lahko ogledali do 2. novembra, ko bodo razstavo zaprli.

Mali kulturni barometer

DREVI AKADEMIJA – V počastitev 225-letnice novomeške gimnazije bo drevi ob 19. uri v Domu kulture na Prešernovem trgu slavnostna akademija.

„RAJ" V ČRNOMLJU – Minulo soboto so tudi Črnomaljčani videli abonmajsko gledališko predstavo. Z glasbeno komedijo Žarka Petana „Raj ni razprodan ali reforma v paradižu" je v Prosvetnem domu gostovalo Mestno gledališče ljubljansko.

SMRT MED GLEDALIŠČNIKI – V minulih dneh je smrt posegla v vrste slovenskih gledaliških igralcev in iztrgala iz kolektiva Drame SNG v Ljubljani dva nadarjena člana: Vinka Hrastelja, ki je bil doma z Dolenjskega, in Toneta Slodnjaka.

GIMNAZIJA IN UMETNOST – V ponedeljek so v Dolenjski galeriji odprli razstavo „Novomeška gimnazija in slovenska umetnost". Na njej so prikazani številni dokumenti o tej novomeški ustanovi, ki praznuje letos 225-letnico ustanovitve, in bogato gradivo o kulturnih in drugih znanih možeh ter krožkih in skupinah, ki so delovale v gimnaziji skozi desetletja.

DOLENČEVA RAZSTAVA ŠE DO NEDELJE – Razstava del kiparja Janka Dolenca v novi trebanjski galeriji bo odprta še do nedelje, 31. oktobra. Razstava je vzbudila precejšnje zanimanje obiskovalcev, pohvalila pa jo je tudi kritika.

DOKUMENTARNA RAZSTAVA – Ob odkritju spomenika partizanskima junakoma Milanu Majcnu in Jančetu Mevžlju minulo nedeljo v Šentjanžu so v osnovni šoli Milana Majcna v tem kraju priredili tudi dokumentarno razstavo o revolucionarnem delovanju obeh junakov.

RAZSTAVLJA JOŽE CIUHA – Od 25. oktobra do 21. novembra razstavlja znani slovenski slikar Jože Ciuha svoje slike v ljubljanski Mali galeriji.

Ivan Tavčar: MOJ SIN 1

Stari Anton Kimovec je bil ves čas svojega življenja velik revež na zemlji. Za svojim očetom je dobil podrto kočo in raztrgan laz tam gori na Rebri, da se je moral truditi in truditi, če si je hotel pridobiti vsakdanjega ovsenjaka.

Ko pa je stopil v sveti zakon, ga je naš gospod Bog udaril s tako žensko, da me je še sedaj groza, če se je spominjam. Pri delu mu ni prav nič pomagala. A v hiši mu je ukradla kar je dosegla. In to, kar je ukradla, je kolikor največ mogoče zapila z žganjem. In če se je Anton zvečer vračal proti domu od težkega dela, je naletel pogosto na svojega zakona slabšo polovico, v jarku ali pa sredi pota ležečo. Vaški otročaji so kriče hrumeli okrog nje. Ali potrpežljivo jo je vselej naložil na svoje rame, jo odnesel v kočo, ter ji odpuščal – ker je bila mati njegovemu otroku!

In ko jo je pobrala smrt in ko smo jo bili zagrebli v tisto rumeno prst pri svetem Lovrencu, je stal Anton Kimovec žalostno pri strani in po licih so mu rinile debele solze.

„Možje," je dejal, „škoda je je, da je umrla! Človek se vsega privadi. In če sem zaboje in predale dobro zaklepal, mi še vzeti kaj ni mogla. Škoda, da je umrla!"

Za njo mu je ostal otrok, sin. Tega svojega otroka pa je imel Anton Kimovec silno rad. Nekega jutra, ležeč na trdem svojem ležišču, pa se je hipoma domislil, da je njegovo življenje, če se stvar natanko pretehta, vendarle težavno. In tedaj je Anton Kimovec prišel do sklepa, da mu mora sin v šolo, da ne bo moral nositi gnoja v košu na plečih in da mu ne bo treba stradati.

V resnici ga je vlekel v Ljubljano. In stopil je pred patra Kalista, ki je bil tedaj gospodar pri frančiškanih, in poljubil mu je belo roko ter izprosil, da je smel sin vsako opoldne prihajati na tisto slabo, ali vendar dobro kosilo.

Anton pa je potem, kadar je le mogel, lezel v Ljubljano „Tončka gledat". S sabo je imel kos črnega kruha, da ga je jedel med potjo. Pil pa je iz studencev kraj ceste. Časih si je oprtal koš, v katerem je bila „hrana" za sina, in potem sopel v sončni vročini do mesta. Gotovega denarja ni zapravil nikdar. Pač pa so ga končno pričeli spoznavati dobrosrčni vozniki in vabili so ga, kadar je požiral prah po cesti, da je odložil in prisedel. In tedaj bi ga vi bili morali čuti, kako je tem voznikom vestno pripovedoval, da hodi sina gledat; da je to otrok, kakor si ga le želeti more; kako da so očetje gospodje frančiškani zadovoljni z njim in kako da mu napravlja le veselje in veselje!

In res, otrok je dobro delal. Leto za letom je bil „prvi" in prinašal je zlate knjige domov. Z očetom sta prihajala skupno v cerkev. Staremu pa se je videla velika sreča na obrazu, da smo mu zavidali vsi, ki smo imeli slabe in razposajene otročaje.

Ko pa je bilo dokončanih osem šol, je moral Kimovec prodati svoj laz in, ko je sin dokončal visoke šole, je bila prodana tudi koča. Stari pa je potem po vasi gostoval ter se živel od svojih rok. A vi si ne morete misliti, koliko del je znal! Pozimi je pletel koše, po večerji pripovedoval za kos kruha otrokom pravljice ali pa molil družini posebne in dobrodejne molitvice. Iz bezgove grče je rezljal pipe, iz lipovega lesa pa žlice. In če je ravno tako prišlo, je legel spat, dasi ni bil ves dan nič gorkega zaužil. Spomladi je zahajal na delo ter kosil ali kopal za malo denarja ves ljubi dan. Poleti pa je nabiral borovnice, kril slamnate strehe, popravljal in vezal lonce, prodajal sol od hiše do hiše ter živel skoraj ob samem kislem mleku. Jeseni je spet smukal brinje, iskal maline, strgal smolo od smrek ter pobiral žir po bukovju. Tako si je napravljal krajcarjev, ki jih je potem sinu pošiljal. Ali sam je bil siromak, da večjega ni treba iskati! Če se je takisto bos, s sklonjenim telesom in z globoko ležečimi očmi plazil okrog, se je moral smiliti vsakomur. In smilil se je tudi nam vsem.

Leto za letom je preteklo in leto za letom je postajal Kimovec večji siromak. Sin pa mu je nekje tam pri Nemčih postal velik postal velik gospod in denarjev si je služil, kolikor je le hotel. Vsaj tako so pravili. Na starega svojega očeta pa je bil čisto pozabil. Otrok pozna svoje roditelje le toliko časa, dokler mu morajo kaj dati. Potem pa kot ptica na veji odfrči ter pozabi na domače svoje gnezdo.

Mi pa smo stikali glave in govorili smo, da je takov sin malovreden, takov sin, ki pusti takega očeta stradati in revščino trpeti. Če pa je kdo staremu Antonu kaj enakega zinil, tedaj mu je prikipela kri v lice in raztogotil in razsrdil se je: „Kaj, moj sin nehvaležen? Moj sin! Moj Tonček! Boste že videli, kako me bo še podpiral na stara moja leta! Sedaj, sedaj pa še ne more. Ko bi le vi imeli take otroke!"

Nekega dne je ta sin res prišel v vas. Tako skrivaj je prišel, da ga nihče ni pričakoval. Nosil je svetlo brado, ki mu je segala čez prsi do obširnega trebuha. Močno se je bil zredil. A z očesom je gledal srpo kakor jež. In nam vsem se je prav, prav zelo grd zdel. In grd je tudi bil.

Na gosposkem vozu se je bil pripeljal. Pri županu pa je obstal ter ondi z učiteljem in drugimi gospodi popival ves dan.

Doma pa je čepel stari in od veselja se je tresel, kajti njegov sin je bil prišel!

„No, sedaj vidite, da je prišel moj sin! Moj Tonček! Ko bi le vi take otroke imeli!"

Pa preteklo je popoldne in sin se ni spomnil, da ima v vasi starega očeta. Šele zvečer, ko je že bila tema, je pritaval k svojemu očetu ter mu potrkal na duri.

„Oče, ali spite?" je vprašal osorno.

„Kaj bom spal? Kako bom spal, če si ti tu Tonček! Nikar tako ne vprašaj!"

Drugo jutro smo stali pri županu ter gledali, kako se je odpravljal Kimovčev Tonče. Pri strani tik voza pa je stal stari oče, praznično oblečen in z odkrito glavo. A sin, zvalivši se na voz, ga je komaj pogledal. In prav imenitno je dejal: „Oče, vam sem pa pri županu nekaj pustil!"

Potem se je odpeljal in starec je z žarečim obrazom zrl za vozom, dokler se ni skril za ovinkom. „Morda ga ne vidim nikdar več!"

Da bi ob otvoritvi škocjanske šole bilo čim lepše, so pomagali urediti okolico šole tudi učenci, ki so radi prijeli za lopate in krampe. Na sliki: skupina učencev, ki urejuje pot. (Foto: S. Dokl)

OGLEDALO MLADIH

ŠKOCJAN – Škocjanski gasilci so se dogovorili, da bodo v kratkem ustanovili več pionirskih gasilskih enot ter tako oživeli delo gasilske organizacije. (M, H.)

ŠMIHEL PRI NOVEM MESTU – Prihodnjo nedeljo se bo precej pionirjev z osnovne šole Milke Šobar-Nataše udeležilo proslave na Lazah, kjer je padla Belokranjska partizanska četa. (I. J.)

NOVO MESTO – Skoraj na vseh novomeških srednjih šolah so počastili 24. oktober – dan organizacije združenih narodov. Na razrednih proslavah so govorili o pomenu te organizacije za človeštvo. (I.)

ŠKOCJAN – V planinski pionirski sekciji, vodi jo učitelj Jože Perše je 68 članov in so precej delovni. V letošnjem šolskem letu so obiskali že Trdinov vrh na Gorjancih, v kratkem pa bodo šli še na Lisco, morda pa tudi na Gorenjsko. (J. D.)

ODMEV NA OBČINSKO KONFERENCO

Zibka ugodja je nevarna!

Mladina v novomeški občini se bo bolj zavestno vključila v samoupravljanje

Nedeljska občinska konferenca mladine iz novomeške občine, ki je obravnavala dejavnost, program dela in izvolila novo vodstvo, je opozorila na vrsto vprašanj, s katerimi se bo moralo novo občinsko vodstvo spoprijeti. Med drugimi je bilo iz razprav in samega referata dosedanjega predsednika Janeza Slapnika videti, da se mladina prepočasi, ali se sploh ne vključuje zavestno v naš samoupravni mehanizem. Niso ravno redki primeri, ko se mladi prepuščajo najrazličnejšim tokovom, ki jih lahko zanesejo tudi v nevarne vode.

Konferenco bi najlaže ocenili za problemsko. Zakaj? Ker je v glavnem govorila o vprašanjih, s katerimi se mladinska vodstva šele srečujejo, ne pa toliko o uspehih, ki nedvomno tudi so. Poudarek je bil na vključevanju mladih v vse žile našega samoupravljanja. Res je, da mladi sodelujejo v samoupravnih organih, vendar njihovih predlogov, mnenj, kritičnih pripomb, in če hočete, tudi zahtev dejansko ni zaslediti. Vse to kaže, da ostajajo marsikje zunaj najvažnejših dogajanj, kar pelje v splošno neprizadetost in lahko rodi hude posledice. Ponekod pa mladi rajši vse prepustijo ljudem, ki se jim zde vredni vsega zaupanja, češ ti sploh ne morejo pogrešiti. Vemo pa – kdor dela, ta dela tudi napake! Zato je takšna miselnost povsem napačna, vendar je v praksi še vedno dokaj pogostna.

Mladi so se na konferenci zavzeli, da bi še bolj razgibali svoje življenje. Preko vseh teh oblik se bodo z veliko prizadetostjo trudili, da se še bolj vključijo v samoupravljanje. Seveda bodo morali tudi v naših šolah korenito spremeniti učni program, ki zdaj premalo upošteva vzgojo mladih samoupravljavcev. S. DOKL

●●●

NOVO MESTO – V nedeljo je bilo tradicionalno srečanje mladine iz novomeškega in krškega LABODA. Dekleta so se srečala v rokometu, streljanju ter v gasilskih in šiviljskih spretnostih. Nekoliko več uspeha so tokrat imele dekleta iz Novega mesta, saj so v strelskem dvoboju zmagale za 12 krogov, v gasilskih veščinah so bile hitrejše od Krčank za 10 sekund, ravno tako so bile uspešne tudi v šivanju. Dekleta iz Krškega pa so v rokometu zmagale z 8:5.

ŠKOCJAN – Na pionirski odredni konferenci so sprejeli sklep, da ustanovijo pionirske trojke, ki bodo v kratkem obiskale vsa gospodinjstva v šolskem okolišu in zbirale poljske pridelke. Z zbiranjem krompirja so že končali, nabrali so ga kar 5.000 kg. (R. J.)

STOPIČE – Kot vsako leto tudi letos pridno deluje pionirska sekcija, ki pripravlja radijski program za svoje sošolce. Mladi so se že tako navadili na to obliko informiranja, da jo težko pogrešajo. (.Č. R.)

ŠMIHEL PRI NOVEM MESTU – Te dni bo izšla prva številka šolskega glasila „Prvi poganjki" v počastitev 30. obletnice vstaje jugoslovanskih narodov. V letošnjem šolskem letu bodo izdali tri številke. (L. K.)

Mladost ni norost, čez jarek gre tam, kjer je most

Mladi si želijo več igrišč, kjer bi izrabljali svoje odvečne moči — Šola brez telovadnice je kot človek brez nog in rok

Beremo in poslušamo očitke: Blizu 50 odstotkov naših otrok na osnovnih šolah ima manjše ali večje telesne hibe, ki bodo pustile občasne oziroma trajne posledice. Fantje pri vojakih niso mogli pri vajah preskočiti dva metra širokega jarka. Za telesno kulturo gre v poprečju na občana v nekaterih občinah nekaj več kot en novi dinar. Pri novih šolah so redke izjeme, da zgradijo tudi telovadnico; v tem na Dolenjskem prednjačimo. Še bi lahko naštevali, toda že ti primeri povedo dovolj.

Na mlade smo kar nekam jezni, če so preveč živahni in na raznih za to neprimernih krajih preizkušajo svoje moči, ki so zlasti značilne za tako imenovano „petelinjo dobo". Večkrat se ob takih priložnostih dela tudi velika škoda, ki gre v mastne denarce. Ob tem pa ne pomislimo, da mladina nekje mora stresati svojo moč. Najlepše je seveda, če jo lahko na urejenih in za to primernih igriščih oziroma športnih terenih. Ker teh ni v zadovoljivem številu, je razumljivo, da ji v glavah brnijo najrazličnejše neumnosti.

Če bi pravilno načrtovali in spremljali rast našega mladega sveta, ne bi smeli pozabiti tudi na takšne „malenkosti". Ob igri in neprisiljenem združevanju mladih bi dosegli rezultate, ki si jih zdaj morda niti ne moremo misliti. Prepričani smo, da bi se zmanjšalo število tistih, ki bodo z najrazličnejšimi kompleksi odšli v življenje zaradi kake telesne hibe; vedno manj bi bilo vojakov, ki bi se osmešili pred svojimi vzgojitelji; manj bi imeli tudi nesreč, saj se gibčen in spreten človek laže ogne nesreči kot neroda. Če vso to škodo seštejemo, nam račun pokaže, kako mečemo denar po nepotrebnem stran, ker nismo začeli pri črki A.

Jerneja Šterk potuje v Tokio

Dijakinji šole za zdravstvene delavce v Novem mestu Jerneji Šterk se je pred dnevi nasmehnila izredna sreča. V okviru tekmovanja znane tovarne SAPONIA iz Osijeka je dobila prvo nagrado in bo konec novembra odšla na 18-dnevno brezplačno potovanje na Japonsko. Mlada Belokranjica je poslala samo en kupon v Osijek in bila izžrebana iz bobna igre „Rendez-vous v Tokiu".

Štirikrat zadeli v črno

Pretekla športna nedelja je bila izredno uspešna za dolenjske rokometaše, ki so na vseh štirih poljih osvojili točke. Najlaže je še šlo Sevničanom in Brežičanom, ki so krepko obračunali s svojima nasprotnikoma. Ribničani so imeli precej opraviti z Radečami, vendar so jih po zaslugi odličnega Radiča tudi ugnali. Dekleta Brežic pa so doma odščipnile točko vodilnemu ljubljanskemu Slovanu in tako še vedno držijo tretje mesto. Brežičani niso imeli posebnega dela s trboveljskim Rudarjem, ki je že na začetku srečanja pokazal, da nima preveč volje igrati. Posebno ker so vse akcije, ki sta jih v glavnem pripravila Iskra in Šetinc, izredno uspevale. Sevničani so s pomočjo dirigentske palice Jožeta Šilca, ki je tudi sam dosegel devet zadetkov, ugnali zadnje uvrščeni Kranj. V ekipi brežiških deklet pa sta najboljšo igro pokazali Bužančičeva in Molanova, ki sta tudi najbolj zaslužni, da je točka ostala doma. Odbojkarska moška in ženska liga je končana. Z uvrstitvijo naših ekip ne moremo biti preveč zadovoljni. Moška ekipa Novega mesta je v nedeljo še igrala v Celju in doživela poraz z Gaberjem. Trebanjci pa so že prej končali s tekmovanjem. Naši ekipi sta po jesenskem delu tekmovanja na nezavidljivem osmem oziroma desetem mestu. Nekoliko boljše je stanje pri dekletih, kjer so Novomeščanke na šestem, Brestanica pa na osmem mestu. Za mlado ekipo Novega mesta je šesto mesto uspeh, pri Brestaničankah pa se pozna, da nekaj škriplje. Namiznoteniški igralci so odigrali dve srečanji in obe izgubili, čeprav bi z nekoliko boljšo igro Kapša in Bergerja lahko ugnali Kranj. Mladi atletinji Pojetova in Sajetova sta nas z dobrima dosežkoma v Italiji razveselili. Pomemben uspeh so dosegle tudi mlade telovadke v Ljubljani, saj sta se kar dve Novomeščanki uvrstili v republiško reprezentanco.

ROKOMET

BREŽICE : RUDAR 17:7

Brežičanom je v drugem delu tekme uspelo zlomiti odpor Trboveljčanov, ki so komaj po polčasu podpisali kapitulacijo.

Brežice: Berglez, Rovan 1, Jurišič, Šetinc 4, Pavlič 1, Bosina 4, Iskra 6, Zore 1, Avsec, Gorišek, Blatnik, Mars. V. PODGORŠEK

SEVNICA : RUDAR 29:19

Čeprav Kranjčanom že precej časa gori pod petami, so prišli v Sevnico trdno prepričani, da ne morejo doseči več kot poraz. Domačini so izkoristili svojo premoč in dosegli lepo zmago.

Sevnica: Sirk, Možic, Šulc 1, Simončič 3, Bizjak 2, Svažič, Koprivnik 3, Štolc 6, Šilc 9 in Trbovc 5. J. MAURER

RIBNICA : RADEČE 19:17

Ribničani so imeli kar precej dela, preden so ugnali borbene goste, ki so za vsakega trd oreh. Srečanje je bilo izenačeno, ob koncu pa so Ribničani le poželi zasluženo zmago. Najboljši so bili Radič, Mikulin in Ponikvar.

Ribnica: I. Kersnič, Tanko 1, Žuk, S. Kersnič, Puželj, Mikulin 4, Andoljšek 3, Radič 7, Ponikvar 4, Lovšin, Erčulj F. LEVSTEK

BREŽICE : SLOVAN 8:8

Čeprav so Brežičanke nastopile oslabljene, so že v prvih minutah z odlično igro povedle s 4:0. V nadaljevanju so se izkušene gostje znašle in rezultat izenačile.

Brežice: Zorko, Bužančič 4, Molan 3, Kos, A. Mišič, Kolar 1, Hervol, Engel, Blatnik, Hribernik. V. PODGORŠEK

ODBOJKA

GABERJE : NOVO MESTO 3:1

V zadnjem kolu republiške moške lige so Novomeščani doživeli še en poraz in to v srečanju z Gaberjem. Pokazali so dokaj medlo igro, saj jih tudi dobra igra Marjana Potrča ni mogla rešiti poraza.

Novo mesto: Potrč, Grabrski, Kovačič, Somrak, Koprivnik, Jenko, Vajs.

PARTIZAN (CELJE) : BRESTANICA 3:0

Brestaničanke so odigrale zaostalo tekmo zadnjega kola republiške ženske lige in doživele poraz v Celju; domačinke so jih porazile v pičlih 45 minutah.

LESTVICA MOŠKE IN ŽENSKE LIGE (JESENSKI DEL)

MOŠKI:

1.	Kamnik	9	8	1	26:7	17
2.	Branik	9	8	1	27:10	17
3.	Sava	9	7	2	25:10	16
4.	Gaberje	9	6	3	22:15	15
5.	Izola	9	5	4	17:21	14
6.	Bovec	9	3	6	17:23	12
7.	Elektrokovina	9	3	6	15:24	12
8.	Novo mesto	9	2	7	13:22	11
9.	Kovinar	9	2	7	11:22	11
10.	Trebnje	9	1	8	8:26	10

ŽENSKE:

1.	Fužinar	7	6	1	20:6	13
2.	Partizan (C.)	7	6	1	20:9	13
3.	Jesenice	7	6	1	18:9	13
4.	Ljubljana	7	4	3	14:11	11
5.	Maribor	7	3	4	14:13	10
6.	Novo mesto	7	2	5	10:16	9
7.	Kamnik	7	1	6	4:18	8
8.	Brestanica	7	0	7	3:21	7

Prvi kros v Šentjanžu

Organizirali so prvi kros v tem kraju, na katerem je nastopilo 44 tekmovalcev — Zmagovalci: Lisec, Kramžar, Kenda in Tomažinova

Prizadevni prosvetni delavci v Šentjanžu so v počastitev herojske smrti Milana Majcna in Jančeta Mevžlja priredili prvi kros v tem kraju, katerega si je ogledalo veliko ljudi. Sodelovalo je 44 tekmovalcev, ki so dosegli naslednje rezultate:

Člani – 1. Lisec (Sevnica), 2. Šuligoj (Radeče), 3. Kralj (Krmelj); mlajši pionirji – 1. Kramžar (Radeče), 2. Podlogar (Šentjanž), 3. Jerič (Krmelj); starejši pionirji – 1. Kenda, 2. Klaus (oba Radeče), 3. Knez (Tržišče); starejše pionirke – 1. Tomažin (Šentjanž), 2. Novak (Radeče), 3. Giovanetti (Krmelj).

Pohvaliti moramo tekmovalce iz Radeč, nerazumljivo pa je, zakaj niso prišli na tekmovanje mladi Sevničani. B. DEBELAK

KOTLI EMOTERM

OD 20.000 DO 60.000 KCAL/H

7 tipov z vgrajenim bojlerjem ali brez

EMO CELJE

ZA VSAKO HIŠO

Šport

NOVO MESTO – V občinski pionirski rokometni ligi so v četrtem kolu bili doseženi naslednji rezultati: Pionirji: Otočec : Šmihel 8:16, Šmarjeta : Žužemberk 16:32, Vavta vas : Grm 2:32, Šmarteja : Vavta vas 16:8 in Stopiče : Rog 9:9; pionirke: Šmarjeta : Vavta vas 2:20 in Otočec : Šmihel 9:5. Po četrtem kolu vodi pri pionirjih Grm z osmimi točkami, sledijo: Žužemberk, Katja Rupena, Šmihel itd. Pri dekletih pa vodi brez izgubljene tekme ekipa Vavte vasi. Najboljši strelci so: pri fantih Janežič (Grm) 61 golov, Novak (Žbk) 40 in Drap (Žbk) 23; pri dekletih: Kavšček 20 in Darovec 9 (obe Vavta vas) ter Božičeva (Krka) in Bajukova (Katja Rupena), ki sta dosegli po osem zadetkov. (J. K.)

MIRNA – Prvenstveni nogometni tekmi ljubljanske conske lige so domačini izgubili s 3:0, medtem ko so mladinci Mirne z enakim rezultatom porazili Gorenjce. (A. B.)

DOB – Črnomaljski nogometaši so v gosteh porazili ekipo Doba s 3:1. Zadetka sta dosegla: Vajs 2 in Nedič 1. V predtekmi so mladinci Bele krajine izgubili z domačini s 3:2. (T. L.)

ŠENTJANŽ – V okviru praznovanja 30. obletnice herojske smrti Milana Majcna in Jančeta Mevžlja je bil odigran kegljaški turnir, na katerem je zmagala Metalna iz Krmelja. Najboljši posameznik je bil Alojz Končina, ki je podrl 59 kegljev. Končni vrstni red: 1. Metalna 185, 2. Sevnica 175, 3. Šentjanž 167 in 4. Partizan (Sevnica) 166. (B. D.)

NOVO MESTO – V petem kolu občinske rokometne pionirske lige so bili doseženi naslednji rezultati: Šmihel : Stopiče 9:7, Rog : Grm 11:21 (pionirji) in Šmihel : Stopiče 8:9 (pionirke). (M. H.)

ČRNOMELJ – Rokometaši Črnomlja so končno dosegli svojo prvo zmago, ko so porazili ekipo Hrastnika s 13:12. Najboljši igralec pri domačinih je bil Boris Šimec. Cosmos-Belt: Turk, Lozar 4, Svetič, Tajnar, Goršek 1, Grabrijan, Štajdohar 2, B. Šimec 5, Avguštin 1 in Novak. (T. L.)

LJUBLJANA – Nogometaši novomeškega Elana so gostovali v Ljubljani in doživeli poraz s Slovanom 4:0. Boljši so bili mladinci, ki so porazili slovanovce s 4:2. (A. B.)

ŠENTJANŽ – V počastitev krajevnega praznika je bil odigran hitropotezni ekipni šahovski turnir. Med šestimi ekipami je zmagalo Novo mesto (Istenič, Vene, Komelj) z 12 točkami, sledijo: Mokronog 9,5, Metalna 9, Svoboda in Mirna 6 itd. Zmagovalec je prejel prehodni pokal „Milana Majcna", ostali pa diplome. (B. D.)

ČRNOMELJ – Rokometašice Partizana so dosegle že tretjo zaporedno zmago, saj so premagale ekipo Tobačne tovarne iz Ljubljane z 9:5. Črnomelj: Fabjan, Stariha 4, Fortun 2, Špec 2, Jesih 1, Kalogjera, Geltar, Svetič, Željko.. (T. L.)

ČRNOMELJ – V prvenstveni nogometni tekmi je Bela krajina doma porazila Rakek s 6:2. Strelci so bili: Petrovič 2, Karin 2, Nedič in Filipčič. Tudi mladinci so bili uspešni, premagali so vrstnike iz Rakeka s 4:1. (T. L.)

BREŽICE – V počastitev občinskega praznika so domači igrali z ljubljansko Olimpijo in srečanje izgubili s 7:1. Brežičani so dosegli vodilni zadetek po Božiču. (V. P.)

ČRNOMELJ – Rokometaši Cosmos-Belt so gostovali pri Olimpiji v Ljubljani in izgubili s 27:25. (T. L.)

BREŽICE – Nogometni derbi celjske nogometne lige med Brežicami in krškim Celulozarjem se je končal z zmago gostov z 1:0. Strelec je bil Geršak. (V. P.)

LESKOVEC – Prvenstveno rokometno srečanje z Brežicami B so Leskovčani dobili s 27:25. Srečanje med mladinci Cerkelj in Leskovca pa se je končalo z zmago Cerkljanov s 16:15. (L. Š.)

KOČEVJE – Na nedavno simultanko z Botvinikom je republiška šahovska zveza povabila tudi mlajšega pionirja Tonija Malnarja iz Kočevja, ki je republiški prvak pri posameznikih. To je edini pionir, ki je igral proti bivšemu svetovnemu prvaku. Seveda je Toni izgubil, a šele v 31 potezi. Pred njim so bili premagani že mnogi starejši šahisti.

KOČEVJE – Priznanje Šahovske zveze Jugoslavije je pretekli teden prejelo šahovsko društvo Kočevje in sicer za uspešno delo na področju širjenja šahovske igre za razvoj šaha.

SAJETOVA IN POJETOVA V VERONI

Mladi dolenjski atletinji Vesna Saje iz Novega mesta in Marija Poje iz Kočevja sta v soboto nastopili v meddržavnem atletskem mladinskem dvoboju med Slovenijo in Veneto (Italija). Naša dekleta so bila boljša, saj so dvoboj odločila v svojo korist z rezultatom 144:128. Dolenjki sta se odlično odrezali in dosegli drugo oziroma tretje mesto.

„Se ti ne zdi, Katarina, da so bili lani cariniki vljudnejši? "

„Gospod šef, zelo sumljivo! Gospodično poznam, je plesalka striptiza – le čemu ima potem s seboj toliko kovčkov za obleke? ? "

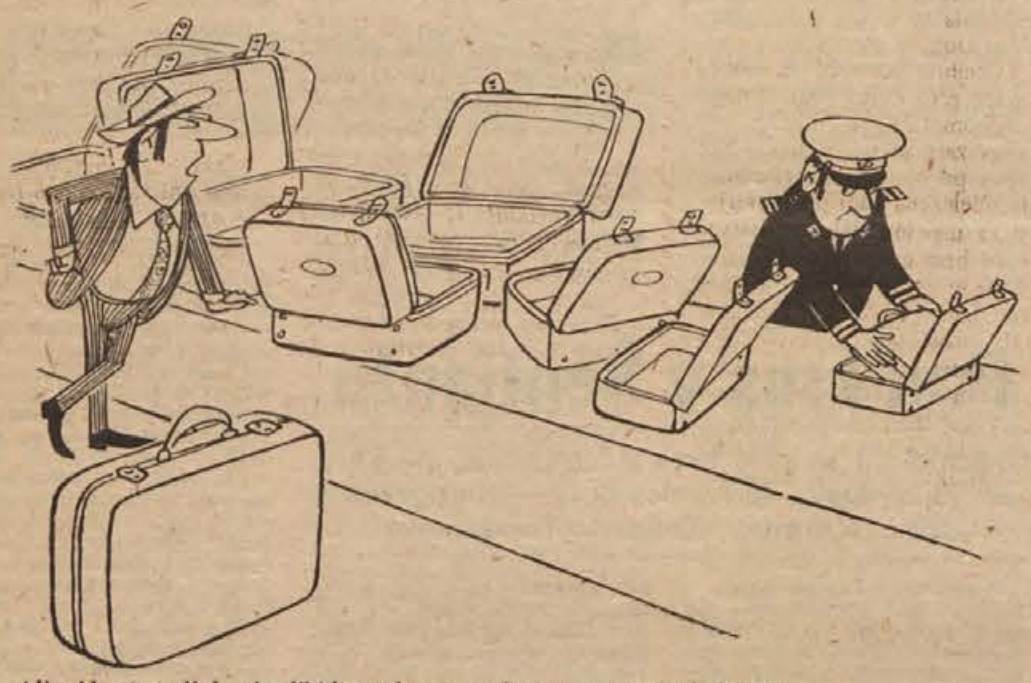

„Ali mi boste tudi drugi veliki kovček ravno tako natančno pregledali? "

DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA
ZLASTI v OKTOBRU
–MESECU
VARČEVANJA

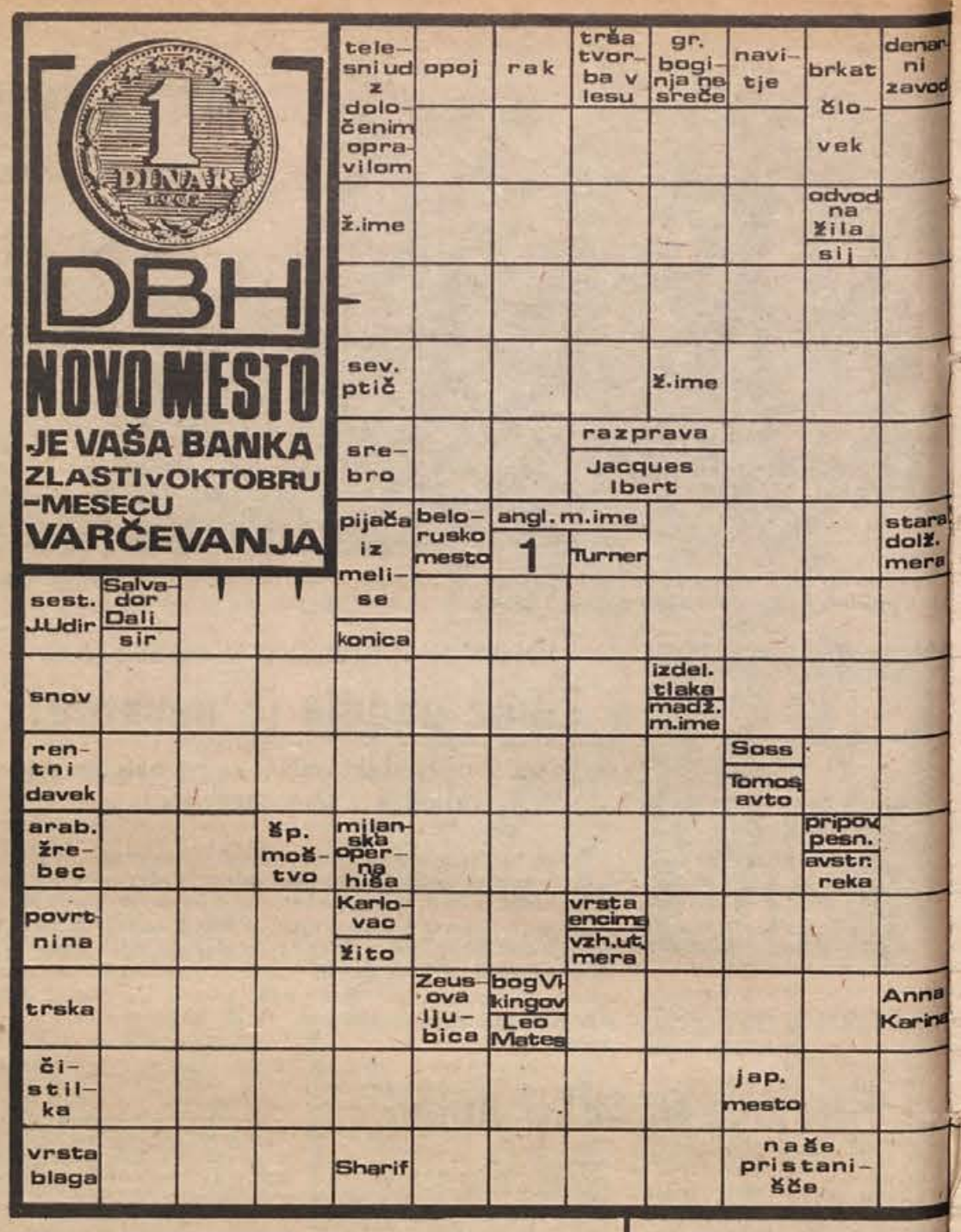

DBH Novo mesto

poklanja nagradno križanko

ob svetovnem dnevu varčevanja vsem svojim varčevalcem, naročnikom in bralcem Dolenjskega lista

Čakajo vas denarne nagrade v skupnem znesku

3.000 dinarjev

v obliki hranilnih knjižic z vezanimi vlogami na 13 mesecev: ena knjižica s 500 din, ena knjižica s 300 din, ena knjižica z 200 din in 20 hranilnih knjižic z vlogo po 100 din.

Izrežite nagradno križanko in jo, pravilno izpolnjeno, pošljite na naslov: DOLENJSKI LIST, NOVO MESTO, p. p. 33. V levi spodnji kot kuverte napišite KRIŽANKA, na beli rob križanke pa napišite svoj točni naslov. Izmed pravilnih rešitev, ki jih bomo dobili najkasneje do 10. novembra 1971, bomo izžrebali v uredništvu našega lista 23 srečnih dobitnikov. Dolenjska banka in hranilnica jim bo takoj nato poslala hranilne knjižice z vpisanimi vezanimi vlogami.

NE POZABITE tudi ob tej priložnosti: ko gre za kakršnakoli denarna vprašanja, je vaša najbližja bančna zveza: DOLENJSKA BANKA IN HRANILNICA NOVO MESTO s podružnico v Krškem ter ekspoziturami v Metliki, Novem mestu in Trebnjem!

V soboto dopoldne so na ruševi
Na sliki: Franci Kolar, nekdanji
Marjan Legan).

6. Snažilke – bili so pristni
naperile svoje metle, ki so bil
osebje banke.

Čokata „babnica" v kotu je
ki je bil seveda čisto navaden m

Samo še toliko časa sta ime
dižnica, da sta se zavlekla po

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Vseh vernih duš dan

(V s e h s v e t n i k o v) in vernih duš dan – Ta in uni je zgubil drago osebo – očeta, mater, brata, sestro, prijatelja – dobrotnika, ki mu je bil vse v življenju. Gledaje pojemanje v naravi si je budil živ spomin, kako je zgubil ali kako zgublja drage v svojem srcu. – Spominjal se je svojih mrtvih vzlasti jeseni.

(N a K o r o š k e m) počno Nemčurji kolikor le mogoče, da kratijo Slovencem pravice. Zabranjujejo ali vsaj ovirajo zborovanja podružnic sv. Cirila in Metoda, dobro vede, da ravno te odpirajo koroškim Slovencem oči.

(Č e š k a r a z s t a v a) se je veličastno sklenila, kakor se je odlikovala ves čas, odkar je obstajala. Pokazalo se je pač, da je zlata Praga res središče avstrijskih Slovanov.

(N a R u s k e m) je grozna lakota; nad 20 milijonov ljudi trpi jako veliko pomanjkanje. Bati se je kmečkih uporov – kajti kogar lakota tare, malo pomisli, kaj je dovoljeno, kaj ne.

(R i m) se je odločno potegnil za to, da morajo pruski Poljaki dobiti slovanskega ne pa nemškega škofa.

(N a K i t a j s k e m) je buknil nekov upor zoper sedanjo vlado.

(Ž i v i n s k i s e m n j i) so v Novomeškem okraji zopet dovoljeni, ker je ponehala kužna bolezen v gobci in na parkljih, izvzemši še zaprtiji podvržene kraje: Dolž in Gorenja Težka Voda v občini Šmihel – Stopiče, Drenje v občini Toplice, Ambrus in Brezov Dol v občini Ambrus, Stari Trg v občini Trebnje, ter vse občine Črmošnice, Poljane in Dvor.

(P o r o t n e o b r a v n a v e) v Novem Mestu se zadnje četrtletje ne bodo vršile.

(D o l e n j s k i S o k o l) je zopet letos naprosil tukajšnje odlične gospe, da so blagovolile prevzeti samarijanski posel ta, da bodo nabirale darove za obleko in obutev za ubogo šolsko deco.

(B r a l n o d r u š t v o) v Kostanjevici priredi dne 8. novembra t. l. v društvenih prostorih veselico s tombolo in petjem. K obilni udeležbi vabi vse častite ude in goste najuljudnejše, odbor.

(C e s a r) naš presvitli so podarili prebivalcem otokov Brač in Hvar v dalmatinskem morju, ki so bili po viharju oškodovani, 9000 goldinarjev.

(V B e l g r a d u) je bila neka menažerija. Kakor se to nespametno večkrat zgodi, je bilo tudi tukaj; Krotitelj živali je šel v kletko med tigre. Ti pa so planili nanj ter ga raztrgali. Bilo je to 18. oktobra.

(M e s t n i m l i n) in stanovanje v prvem nadstropji mestnega mlina se daje v najem. Več se izve v občinski pisarni Novomeški.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC, 1. novembra 1891)

KRALJICA NOČI SE JE RAZCVETELA – Velika ljubiteljica cvetja Novomeščanka Danica Žen iz Kolonije je pred dnevi doživela veliko radost: njen 15 let stari kaktus – „kraljica noči" je pognal lep cvet, ki je v vsej svoji lepoti žarel samo en dan, potem pa je uvenel. Čeprav spremlja vsa dogajanja na področju antologije, ji tak primer ni poznan. Na sliki: ljubiteljica cvetja s svojim cvetom (Foto: S. Dokl)

28. OKTOBER NAŠ PRAZNIK

28. oktobra letos slavijo občani občine Brežice svoj občinski praznik v spomin na ustanovitev Brežiške čete pred 30 leti in 30-letnico vstaje slovenskega ljudstva. Namen vsakoletnega praznovanja občinskega praznika, posebno še letošnjega, je, da v okviru praznovanja 30-letnice vstaje v Sloveniji damo tudi primeren poudarek ustanovitvi Brežiške čete, ki je bila ustanovljena 28. oktobra 1941 iz najbolj zavednih in ljudstvu predanih sinov tega dela Spodnjega Posavja. To poudarjam zato, ker so te vrstice namenjene mlajšim občanom, ki so se rodili po teh zgodovinsko pomembnih dogodkih. Vsako ljudstvo gradi svojo družbo na izkušnjah prednikov, zato je prav, da poznamo vsaj svojo bližnjo zgodovino, da bi več ne bilo presenečenj, zmot in iluzij.

Prepričan sem, da bi bili nezvesti partizanom Brežiške čete, njihovi revolucionarni misli, ki jih je družila v boju, če ne bi ob takem praznovanju kot je občinski praznik, preučili, kako se uresničujejo misli revolucije v vsakodnevnem življenju v korist ljudi, za katere so šli v boj. Zato ob vsakem praznovanju preverimo, kaj smo delali in do kod smo prišli.

BOLJE, KOT SMO PRIČAKOVALI

Leto 1971 je v prizadevanju za napredek občine kot celote na gospodarskem in družbenem področju brez dvoma uspešno. Res je, da se vsa področja niso enakomerno razvijala, ker ne moremo razvijati vsega hkrati, kljub temu da smo postavili temelje, na katerih sloni naš celotni razvoj.

O gospodarstvu želim spregovoriti na prvem mestu zato, ker ga spodbujamo, da bi z lastnimi napori, sposobnostjo in sredstvi ob sodelovanju z drugimi činitelji dvignili materialni položaj občine. V politiki občine so vidna prizadevanja modernizirati proizvodnjo v vseh delovnih organizacijah, še posebej pa v tistih, ki so v nezavidnem položaju. V tem letu so bile sanirane Tovarna pohištva Brežice, Kovinoplast Jesenice, Livarna Dobova, na novo je bila ustanovljena Kovinska galanterija Bizeljsko. Dokončan je sanacijski načrt za Rudnik Globoko, izdelujejo pa še sanacijski načrt za Opekarno Brežice. Prizadevamo si tudi, da bi povečali ali na novo ustanovili obrat IMV Novo mesto, „BETI" – obrat v Dobovi, JUTRANJKO – obrat v Brežicah, BOROVO – trgovsko poslovalnico v Brežicah, ELEKTROTEHNO – enoto Brežice in druge. V tako kratkem sestavku ni mogoče našteti vseh delovnih organizacij, ki solidno delajo. Moram pa poudariti, da v letošnjem letu vse delovne organizacije brez izjeme izpolnjujejo svoje proizvodne in poslovne načrte bolje, kot smo pričakovali. Teh nekaj številk naj potrdi mojo trditev. V tem letu se povečuje celotni dohodek za 41 odst., amortizacija za 24 odst., dohodek za 34 odst., osebni dohodki za 26 odst., sredstva za sklade za 64 odst. Boljši finančni kazalci so rezultat povečane storilnosti za 29 odst., višjih cen 3–20 odst., povečani amortizaciji nad predpisano za 1,305.795 din, povečani udeležbi v proizvodu od 70 na 74 odst. in samoupravnih odločitvah o delitvi dohodka v razmerju 68:32 v korist skladov.

ROKO NAŠEMU KMETU

Zasebno kmetijstvo bo tudi v bodoče pomembna gospodarska dejavnost, saj živi od tega kmetijstva še 39,5 odst. prebivalcev. S stanjem, kakršno je sedaj v tem kmetijstvu, nismo zadovoljni. To panogo pospešujemo s preusmerjanjem kmetij, s podpiranjem ustanovitve strojnih skupnosti, z razstavami in premiranjem živine, s premijami za najboljše pridelovalce pšenice in koruze, z regresiranjem obresti za kredite, s politiko nespremenjenih davčnih stopenj, z ukinjenim zveznim davkom pa pomagamo plačila nezmožnim kmetom plačevati prispevke za zdravstveno zavarovanje. S tako politiko bomo prihodnja leta nadaljevali.

Zasebna obrt v občini in obrtna zadruga METALGRAD iz Jesenic na Dol. resnično zaslužita priznanje in pohvalo. Tudi ta se razvija s tempom kot gospodarstvo. Ker nam zasebna obrt pomeni pomembno panogo, ji bomo tudi v bodoče predvideli pomembno vlogo in mesto. Enaka ugotovitev velja za zasebno gostinstvo.

DAJEMO ZA LEPŠE ŠOLE – NOV VRTEC

Otroško varstvo, osnovno šolstvo in srednje šole bomo kot do sedaj upoštevali kot „kovačnice" bodočih proizvajalcev. Zato moramo graditi nove prostore po že sprejetem programu. Žal imamo tu velike težave. Sedaj zbiramo sredstva za nov otroški vrtec v Brežicah, za šolo in vrtec v Cerkljah ob Krki in za telovadnico pri gimnaziji v Brežicah. Odprto je še vprašanje internata pri poklicni šoli za kadre v blagovnem prometu in oddelkih drugih srednjih šol. Nato pridejo na vrsto še druga šolska poslopja. Tudi na področju štipendiranja na srednjih, višjih in visokih šolah imamo napredek. Dosežen je samoupravni sporazum o višini štipendij, ki naj omogoči vpis večjemu številu dijakov in študentov. Žal pa moramo povedati, da delovne organizacije niso pokazale dovolj razumevanja za tako politiko.

Z ustanovitvijo kulturne skupnosti in rednim financiranjem te bo tudi ta pomembna dejavnost v enakopravnejšem položaju kot do sedaj. Želimo in upamo, da bo to samoupravno telo spodbudilo posamezne kulturne delavce in društva k še večji kulturni ustvarjalnosti in pritegnilo k delu in sprejemanju kulture širok krog občanov.

Telesna vzgoja že nekaj let uspešno opravlja svoje poslanstvo med mladimi, jim krepi moči za vzdržljivost in uravnava telesni razvoj. Letos so se dosedanjim igriščem pridružila še igrišča v Vel. Dolini, Artičah in Dobovi. Množičnost v tej organizaciji je najbolj razveseljiv rezultat. Zato imamo že zelo dobre rokometaše, telovadce, nogometaše, odbojkarje in tabornike. Prav zato je treba tudi v bodoče ustvarjati pogoje za delo mladine.

Občina je udeležena tudi pri ustvarjanju pogojev za uspešno delo zdravstvenega doma in bolnice. Žal nam materialne možnosti še ne omogočajo, da bi v tem trenutku lahko izdatneje pomagali pri graditvi prostorov zdravstvenega doma in dograditvi bolnice. Medtem ko bo treba izgradnjo zdravstvenega doma načrtovati v nekaj letih, se bolnišnica že dograjuje ob velikem naporu kolektiva, ob razumevanju Skupnosti socialnega zavarovanja Celje, Celjske banke in občinske skupščine, ki je omogočila bolnišnici najetje posojila v višini 1,200.000 dinarjev.

VEČ POMOČI NA KOZJANSKO!

Tudi v komunalnem gospodarstvu so bili doseženi lepi rezultati. Krajevne skupnosti brez izjem se vključujejo v razreševanje odprtih vprašanj pri oskrbi z vodo, gradnji in vzdrževanju cest, urejanju igrišč, telovadnic, otroških igrišč, elektrifikaciji zaselkov in posameznih odročnih gospodarstev (kmetij) in drugem. Verjetno bi ne bilo prav, če bi zamolčali, da je materialni položaj krajevnih skupnosti še vedno neugoden. Ta ugotovitev velja še posebej za krajevne skupnosti Pečice, Sromlje, Pišeca na kozjanskem območju občine in za Veliko Dolino, Malence-Mrzlavo vas na gorjanskem območju. Zato bo treba tem skupnostim izdatneje pomagati.

Modernizacija cest kot pogoj za razvoj gospodarstva, turizma je zaradi graditve mostu čez Savo s priključki na ceste pri Čatežu in Bizeljsko cesto zmanjšana. Manjša dela so bila opravljena le na cesti Brežice-Harmica in cesti Dobova–Kapele. Opravljena so le vzdrževalna dela. Modernizacija vsaj glavnih cestnih povezav ostaja še vedno velik in težak problem.

Verjetno nihče ne dvomi, da bi po tem, kar sem napisal, lahko dodal še marsikaj, kar je bilo narejeno, še več pa o tem, kaj bi bilo treba narediti. Pa pustimo to za druge priložnosti.

Na koncu tega sestavka naj povem še, da so doseženi rezultati plod kolektivnega dela, vodstva občine, delovnih organizacij, občinske skupščine, svetov, komisij, upravnih organov, krajevnih skupnosti, družbeno-političnih organizacij in društev – ali krajše povedano, delo večine delovnih občanov. Za dosežene uspehe vsem iskreno čestitam!

VINKO JURKAS
predsednik občinske
skupščine Brežice

Dolg minulim rodovom

Letos se bomo prebivalci občine Brežice ob našem občinskem prazniku spominjali tridesete obletnice tistih dogodkov, ki jim posvečamo naše vsakoletno praznovanje.

Iz vasi okrog Dobove so proti večeru 23. oktobra 1941 bavarski policisti začeli s kamioni odvažati družine naših očetov v nemška preseljenska taborišča, dvajset mladih fantov iz okolice Dobove, Brežic in Brestanice pa se je tiste dni združilo v partizansko četo, ki se je 28. oktobra umaknila iz preseljenskega področja in se odločila za partizansko bojevanje. Ti mladi proletarci so krepko verovali v svojo zmago, želeli so jo doživeti, toda natanko po štirih tednih partizanskega bojevanja so ideji svobode morali žrtvovati svoje življenje.

Trideset let nas že loči od tistih težkih dni, ki se jih le slaba polovica naših občanov še spominja, ker so jih sami doživljali, drugim pa so tista usodna dogajanja samo zgodovina, znana morda iz šolskih knjig ali iz pripovedovanja starejših. Njim so to pač zgodovinska dejstva kot mnoga druga, ki so jih slišali, se jih naučili in – pozabili.

In vendar pomenijo revolucionarna dogajanja pred tridesetimi leti temelj samoupravne družbe, ki jo dograjujemo prav v današnjih dneh. Temeljne točke v programu Osvobodilne fronte slovenskega naroda, ustanovljene spomladi 1941, dobivajo prav in dokončno vsebino prav v današnjih dneh, ko si Slovenci oblikujemo svojo ustavo. V tej temeljni listini našega naroda je uvodoma zapisano, da bodi „Slovenija država, ki temelji na samostojnosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju vseh delovnih ljudi." Na teh osnovnih izhodiščih so zgrajeni ostali členi, ki bodo temelj naše nove ustave in ki bodo določali naše življenje in sožitje v prihodnjih desetletjih.

Čeprav bodo imeli ti skrajno pretehtani stavki v členih ustave izreden pomen za bodočnost slovenskega delovnega človeka, se zdi, kot da se tega povsem ne zavedamo. Še posebej se zdi, da ta ugotovitev velja za mlajši rod, ki ne pozna krivic in težav v preživeli družbi. Pri tem je treba vedeti, da je skoraj polovica naših občanov, ki so danes najbolj aktivni proizvajalci, rasla z razvojem naše samoupravne družbe, zato so jim samoupravni odnosi nekaj samo po sebi umevnega, nekaj njihovega, neodtujljivega.

Bogastvo vsebine in globoko humanost samoupravnih odnosov bi zato mnogi pri nas doumeli šele tedaj, če bi jim bila samouprava odvzeta. Naj postavim za primer samo področje izobraževanja in spomnim, kako je bilo to urejeno v nekdanji družbi. Prosvetni delavec je bil skoraj v napol vojaškem položaju. Vedno mu je grozila nevarnost, da bo moral menjati svoje delovno mesto, posebno še, če se je le nekoliko zameril vladajoči, hierarhično organizirani oblasti. Pri tem tudi narodnost ni bila prav nič pomembna, saj je bilo mnogo primerov, da so slovenski učitelji in profesorji morali na delo v Črno goro, Srbijo in Makedonijo. Razumljivo, da so tam morali pravilno uporabljati tamkajšnji jezik ne glede na to, ali so ga kot Slovenci obvladali ali ne.

Še tiste minimalne delavske zakonodaje, ki naj bi ščitila delavca, niso spoštovali. Niso bili redki primeri, da je delavca lahko odslovil že delovodja, in ne samo podjetnik – delodajalec. Za enako delo so bile žene slabše nagrajene kot moški!

Takšni in podobni primeri samovoljnega, oblastniškega odnosa do delovnih ljudi niso morda vzeti iz učenih knjig, temveč so to življenjske zgodbe, ki jih lahko slišimo v pogovoru s starejšimi ljudmi. Mnogi iz starejše generacije zato nepristransko in odkrito ugotavljajo velik napredek v humanizaciji naših družbenih odnosov v zadnjih dveh desetletjih.

Potrebno in prav pa bi bilo, da se tega v teh dneh, ko si z ustavno listino zapisujemo oblike bodočega, še bolj humanega sožitja, zavemo res vsi. Nova ustavna listina zagotovo odpira pot k nadaljnji humanizaciji naših medsebojnih odnosov, toda od dejavnosti in obnašanja nas vseh bo odvisno, kdaj in v kolikšni meri bomo postavljene cilje dosegli.

Želim, da bi nas spominske svečanosti ob letošnjem občinskem prazniku med drugim spomnile tudi na obveznosti za nadaljnjo humanizacijo naše družbe. To je namreč naš dolg minuli in prihodnji generaciji!

Vsem občanom želim prijetno praznovanje občinskih prazničnih dni in mnogo uspehov pri njihovem delu!

STANKO ŠKALER,
predsednik občinske
konference SZDL
BREŽICE

NAZDRAVIMO, PRAZNIK JE TU!

Praznik! Beseda, ob kateri nam radost zbriše rosno čelo, potiska v pozabo žulje in skrbi trdega vsakdanjika. Svoj pomen dobi šele, ko delo obrodi sadove, ko si z njim olepšamo življenje in se povzpnemo za stopnico više. Ni treba, da se postavljamo samo z velikimi uspehi, saj jih vedno ne zmoremo, dovolj je, da se je v vasi nekaj premaknilo, da je posvetila luč, da je asfalt zgladil cesto in da je v kuhinji privrela iz cevi studenčnica.

Praznik je to, da je našim otrokom lepše, da jim ne bo treba v svet, če bodo imeli kruh v domačem okolju. Praznik je dan uresničenih želja, ob katerem se vsakokrat ogrejemo za nove načrte.

Za prebivalce brežiške občine je občinski praznik tisti mejni kamen, s katerim leto za letom zaznamujejo prehojeno pot, precenijo svoje sposobnosti, svojo zagnanost in delovno voljo. Delavec napravi obračun v tovarni, kmet na posestvu, na vasi pa se nemalokrat srečata oba skupaj, poprimeta za lopato, če je treba kopati jarke za vodovod, ali za sekiro, če potrebuje vas električne drogove, da ji bo posvetila luč. Le kdo bi premeril kilometre vodovodnih jarkov in preštel ure, ki so jih ljudje v zadnjem letu prebili pri skupnem delu. Nekateri so jih šteli in pisali, drugi ne. Dajmo torej besedo tistim, ki so pomagali delati in prepričevati sovaščane, da sta voda in luč vredna naporov, vredna denarja, ki so ga žrtvovali.

Od Breganskega sela do Perišča

Franc Lončarič, član vodovodnega odbora Perišče – Rajec:

„V naši krajevni skupnosti delujeta dva vodovodna odbora: eden za Bregansko selo, drugi za vodovod Perišče, Nova vas, Rajec. Prebivalci, ki so se priključili na omenjena dva vodovoda, bodo slavili v Breganjskem selu. Vrednost vodovoda Breganjsko selo cenimo na 150.000 dinarjev. Prebivalci so prispevali po 2.000 na hišo in 200 delovnih ur na gospodinjstvo. Občinska skupščina je odobrila za vodovod v Breganjskem selu 4.000 dinarjev. Stanovanjsko podjetje pa je vložilo vanj 11.000 dinarjev. Vodovod Breganjsko selo ima 60 uporabnikov. Na vodovod Perišče, Rajec, Nova vas se je priključilo 67 hiš. Vrednost tega vodovoda je 200.000 dinarjev. Za centralno omrežje so prispevali prebivalci po 2920 dinarjev, občinska skupščina pa je dodala še 6.000 dinarjev. Črpališče je za oba vodovoda skupno, rezervoar pa za vsakega posebej.

FRANC LONČARIČ

Na območju Velike Doline nima vode samo še del vasi Ponikve. Tudi tam si jo napeljujejo in bodo vodovod kmalu dokončali. Na Cirniku, ki je najvišji zaselek v našem okolišu, se bo otvoritev vodovoda zavlekla do prihodnjega leta. Približno polovico dela je že opravljenega. Ta vodovod bo uporabljalo 18 uporabnikov, čeravno je v tem okolišu 26 hiš. Žal so tako raztresene, da za sedaj vode ni mogoče povsod napeljati.

Pa še tole: vaščani Rajca so šli z nezaupanjem v akcijo za vodovod. Dolgo so vztrajali, da bi se priključili vodovodu na Veliki Dolini, krajevna skupnost pa s tem ni soglašala. Letos se je pokazalo, da je imela prav in da so vaščani napak ocenjevali zmogljivost vodovoda na Dolini. Ob splošnem pomanjkanju vode smo bili prisiljeni vpeljati varčevanje, saj je je zmanjkalo še za sedanji obseg."

Mesto ne bo žejno

JOŽE UREK, direktor Stanovanjskega podjetja Brežice

„Mestni vodovod v Brežicah dobiva z leti širšo nalogo. Napajal bo vso bližnjo okolico Pohance, Dečnih sel in Globokega ter Dobove.

Letos je Stanovanjsko podjetje speljalo 1870 m cevovodov čez Savo in Krko na Šentvid. Zgradilo je tudi dva rezervoarja, od katerih drži vsak po 260 kubikov vode. Cevovod in rezervoarja bosta zadostovala za toliko vode, kolikor je bo porabilo 20.000 prebivalcev. Ta zametek omogoča razširitev omrežja po vsej občini, do 180 m višine. Višinski predeli torej ne bodo prišli v poštev; tam si bodo pomagali z lokalnimi vodovodi. Investicije za oba rezervoarja in cevovod na Šentvid znašajo letos 1,250.000 dinarjev.

Izvir pitne vode na železniški postaji je trenutno izkoriščen le 50-odstotno. Poraba je 18 sekundnih litrov, zmogljivost še enkrat večja. V bližnji prihodnosti nameravamo pojačati črpalke. Zdaj črpamo 1200 litrov vode na minuto, pozneje pa bi je črpali 1800 litrov. Kakovost vode je zadovoljiva in jo redno nadzoruje zdravstveni higienik. Vprašljiva je le lokacija črpališča zaradi bližine železniške proge. Nevarnost okužbe z odplakami bo odpravljena z ureditvijo kanalizacije.

Hidrogeološke raziskave so naročene za Krško polje, če zajetje na postaji in v Pišecah ne bo prišlo v poštev. Računati moramo na razvoj rudnika, ki bo potreboval veliko vode za izpiranje peska. Potemtakem bi je za napajanje Brežic lahko zmanjkalo."

JOŽE UREK

Luč na Padežniku

IVAN OMERZEL

Ivan Omerzel, predsednik krajevne skupnosti Pečice:

„Krajevna skupnost v Pečicah se ubada največ z urejanjem cest in vodovodov. Samo še Spodnje Pečice so ostale brez vode, vsi drugi zaselki si so jo napeljali. Trenutno nas zaposlujejo skrbi za elektrifikacijo. Luč napeljujemo na Goli vrh, kjer je 13 hiš. Ravno zdaj pa je elektrika zasvetila tudi na Padežniku. Goli vrh je zadnji zaselek na severnih mejah brežiške občine, ki še ni elektrificiran. Občinska skupščina je dala za financiranje teh del krajevni skupnosti 20 tisočakov. Vaščani so prispevali v prvi skupini po 3.000 din, v drugi skupini pa po 4.000 dinarjev. Stroški so bili izredno veliki tudi zanje, ker je teren zelo raztegnjen.

V petletnem načrtu imamo napeljavo javne razsvetljave v Pečicah. Ob šoli smo začeli kopati za majhen plavalni bazen, da bi se tudi naši otroci lahko naužili kopanja. Osvežiti se nimajo kje. Znajdejo se tako, da si napravijo kotanjo v Močniku ali v kaki blatni grapi. Z dobro voljo ljudi in pomočjo občine bi jim bazen lahko kmalu dokončali.

Večkrat se ubadamo tudi z mislijo, koga bi privabili v prazno šolo. Če jo bomo pustili tako, bo začela razpadati. Delali smo načrte za šivalnico, za delavnico kovinske stroke, pa se nihče ni ogrel zanjo, češ da smo predaleč. Morda res, toda ljudje bi se sčasoma vendarle radi zaposlili bližje doma."

Pitna voda za sto domov

Ivan Malus, blagajnik vodovodnega odbora Bizeljsko:

„Septembra je bilo dve leti, kar smo se na Bizeljskem prvič dogovarjali za napeljavo vode. Dela smo se lotili še isto jesen in ga nadaljevali naslednjo pomlad. Sprva smo predvidevali po 2.000 din akontacije na hišo. Zbrali smo denar za nakup cevi in drugega materiala. Letošnjo pomlad smo zbrano vsoto izčrpali. Kaže, da bo treba dodati po 1.000 din na gospodinjstvo, če hočemo poravnati vse stroške. Do zdaj se je s prispevkom občine in ljudi zbralo 240.000 dinarjev. Težave imamo s tistimi interesenti, ki niso poravnali obveznosti. Sklenili smo, da je bolje prva zamera kot zadnja, zato jim bomo vodo zaprli, dokler ne bodo poravnali dolga.

IVAN MALUS

Vodovod na Bizeljskem smo gradili za približno 100 hiš, interesentov pa je 92. Napajal bo ožje območje Bizeljskega, del naselja proti Janeževi gorci ter del Drenovca. Do zdaj je vsak interesent opravil 70 delovnih ur.

Voda bi že tekla, če ne bi bilo spodrsljajev. Črpalke smo iskali po celi Jugoslaviji in jih končno le dobili. Zataknilo se je še pri elektriki, vendar bo tudi ta priključek v nekaj dneh narejen.

Na Bizeljskem smo za letošnji občinski praznik obnovili električno omrežje in transformator. Luč bo zasvetila do praznika še v Dramlji, Vitni vasi in delu Bojsnega. Postavljen bo tudi televizijski pretvornik. Program ljubljanske televizije sicer lahko spremljamo že od 27. aprila letos, ker od takrat pretvornik zasilno deluje v lovski koči. Za praznik pa pričakujemo, da bo dokončno postavljen.

Za nami je plodno leto. Slavje nas bo spomnilo na pomen doseženih uspehov v vaseh in zaselkih naše krajevne skupnosti. Trud bo poplačala dobra pitna voda, pa tudi luč, ki bo v nekaterih domovih prvič zasvetila."

Rekord v Krški vasi

Namesto besed predsednika vodovodnega odbora Ivana Praha iz Krške vasi povzemamo zahvalo vaščanov, ki so mu na otvoritvi novega vodovoda izrekli priznanje za izredno požrtvovalnost. Po njegovi zaslugi so prebivalci Krške vasi tako hitro prišli do pitne vode. Od besed do dejanj je preteklo le malo časa. Vaščani so se zagnali na delo in nazadnje so sami sebi komaj verjeli, da so v tako kratkem roku celo prehiteli svoje načrte. Po 50 in več se jih je zbralo v jarkih, med njimi veliko gospodinj, ki se niso ustrašile naporov. Drug drugega so spodbujali in uspeli.

Napeljali so 6 kilometrov glavnega cevovoda in ga na mostu čez Savo in Krko spojili z brežiškim vodovodom. Vodovod v Krški vasi bo napajal okoli 110 gospodinjstev. Vsaka hiša, ki se je priključila nanj, je morala prispevati 1800 dinarjev, 30 delovnih ur in še posebej izkopati 30 metrov jarkov. Vrednost vodovoda cenijo na 250.000 dinarjev.

IVAN PRAH

Asfalt prehitel vodo

LUDVIK JURMAN, predsednik krajevne skupnosti Dobova:

„Dobova je letos veliko pridobila z dokončanjem ceste Brežice–Dobova–Rigonce, ki je asfaltirana do hrvaške meje in se povezuje s cesto proti Zagrebu. Kraj je zadnja leta s širjenjem podjetij vidno napredoval. V Konfekciji, livarni v kovinarskem podjetju, šoli, trgovini in na železnici je zaposlenih nad 600 ljudi.

Za letošnji praznik je Dobova dobila asfaltirano cestišče skozi vas od gostilne Katič do železniških zapornic in od postaje do glavne ceste. Mladini smo uredili rokometno igrišče poleg prosvetnega doma. Do 15. novembra bomo asfaltirali odsek ceste od doma upokojencev, mimo postaje, do zadnje hiše v vasi.

Vrednost vseh del ceni krajevna skupnost na okoli 280.000 dinarjev. Občani, ki imajo hiše ob cesti, so prispevali 35.000 dinarjev, precejšnje deleže pa so dala dobovska podjetja, železniška uprava, krajevna skupnost in občinska skupščina. Ceste so namreč občinskega značaja, razen ceste mimo Kramarja.

V letu 1972 namerava krajevna skupnost asfaltirati poldrugi kilometer ceste od železniških zapornic mimo BETI do obreške in gaberske kapelice, pot do železniških zapornic in pa glavno cesto od zapornic do Černeliča.

Skušali bomo pridobiti občane za napeljavo zdrave pitne vode. Vodovod ne bo poceni in ljudje ne bodo sami zmogli vseh stroškov, kajti vodo bodo morali napeljati iz 7 km oddaljenih Brežic. Na tem območju vode že od nekdaj primanjkuje, razen tega pa je slaba, ker v vasi ni kanalizacije. Tudi o tem bomo morali razmišljati."

LUDVIK JURMAN

S trudom rijemo skozi Kras

FRANC GRUBIČ, predsednik vodovodnega odbora na Cerini:

„Vodovod na Cerini smo začeli graditi lani. Končali ga bomo prihodnje leto. Delo je pri nas mnogo težje kot na ravnini. Vodovod vlečemo po kraškem svetu in nekajkrat nam je zmanjkalo zemlje, da bi z njo zagrnili cevi. Več kot sto kubikov smo je navozili iz Brežic. Šele potem smo lahko zasuli ves cevovod, ki meri dva kilometra in pol.

FRANC GRUBIČ

Občinska skupščina nam je pomagala s prispevkom 10.000 dinarjev. Uporabnike vodovoda smo razdelili v pet plačilnih skupin. Od njih smo zahtevali od 900 do 1500 dinarjev akontacije. Vsakdo pa mora razen tega prijeti še za kramp in lopato. Ko smo določali prispevek, smo upoštevali premoženjsko stanje ljudi, kajti zavedali smo se, da ob enakih zneskih vodovoda ne bi dobili še vrsto let. Za sedaj imamo 30 interesentov. Z delom bi prišli dlje, pa nas je zaustavilo čakanje na izvide o količini in kakovosti vode. S tem smo si tudi prihranili nekaj izdatkov. Spremenili smo prvotni načrt in sklenili smo se priključiti na vodovod Žejno. Zdaj nam ne bo treba kupiti črpalke, voda ima naravni padec.

Letos bomo položili 1440 metrov cevi od Žejnega do Cerine. Čez zimo bomo poskrbeli za material in na pomlad bomo takoj pričeli betonirati rezervoarje.

Od občine pričakujemo dodatno pomoč. Upam, da nam je ne bo odrekla. Stroški so zaradi kraških tal izredno veliki, saj smo ponekod pri kopanju napredovali z veliko muko. Pomagali smo si z razstreljevanjem skal povsod tam, kjer je odpovedal kramp. Naši ljudje so opravili po 145 prostovoljnih ur, a to je šele četrtina. Tolikšen trud pa prav gotovo zasluži podporo."

Pot, dolga petindvajset let

Jutri bodo v brežiški tovarni pohištva odprli 1600 kvadratnih metrov novih delovnih prostorov — Podjetje se je specializiralo za izdelovanje spalnic in regalov — Tretjino proizvodnje proda v ZDA — Obdobje notranjih težav je mimo — Zaposlili so več strokovnjakov in uredili medsebojne odnose — Letos delajo že pod okriljem Slovenijalesa

Četrt stoletja je preteklo od tistih dni, ko so v graščinskem kozolcu postavili zametek bodoče tovarne. Stari del je še obdržal obliko, po kateri lahko uganemo tloris nekdanjega kozolca. Nanj so se navezovale vse tri dozidave v letih 1954/55, 1963/65 in 1970/71. Zadnjo so pravkar zaključili.

Z večanjem delovnih prostorov in številom zaposlenih se je tovarna pohištva razvila v največji delovni kolektiv v brežiški občini. Povečan obseg ob delnih rekonstrukcijah sam po sebi še ni preobrazil miselnosti v kolektivu, miselnosti, ki se jo še vedno omejevala obrtniška obzorja. Zaradi tega je tovarna prihajala v vse večje težave in leta 1969 se je vodstvo znašlo pred dvema možnostima: prva je pomenila počasno nazadovanje in morda celo prenehanje podjetja, druga pa je ob energični sanaciji obetala tovarni vsestranski razvoj.

NA RAZPOTJU V PRAVO SMER

Kolektiv se je odločil za drugo, svetlejšo možnost in danes lahko ugotovi, da je bila pravilna samo ta pot. Sanacijski načrt in rekonstrukcijski program so začeli uresničevati sredi leta 1970, zaključen pa bo 30. decembra letos.

To razdobje pomeni začetek preporoda tovarne v okviru združenega podjetja Slovenijales Ljubljana. Ob sodelovanju matičnega podjetja in poslovne banke bo kolektiv gradil tovarno naprej. Ta se je specializirala za izdelovanje spalnic, za domače tržišče in regalov ter drugih elementov za ameriško tržišče, kamor je v minulih letih izvažala večino svoje proizvodnje.

Po dobrem letu je podjetje občutno povečalo proizvodnjo različnih tipov raznih spalnic za jugoslovanske kupce in regalov za naročnike iz ZDA. Svojo proizvodnjo je specializiralo in pocenilo, kar mu odpira boljše možnosti za modernizacijo. Napredek je viden tudi v porastu celotnega dohodka. Leta 1970 je porastel za 120 odstotkov, letos pa pričakujejo, da se bo povečal za najmanj 142 odstotkov. Njegova rast se sorazmerno kaže tudi v dobičku.

V kolektivu se bodo še naprej trudili za zaposlovanje strokovnjakov in si s primerno zasedbo vseh delovnih mest zagotovili trajno nadaljevanje začetnih akcij. Na domačem trgu je tovarna povečala svojo konkurenčno sposobnost, resno pa je ogrožena pri izvozu v ZDA. Čez ocean pošilja 30 odstotkov proizvodnje v vrednosti 1 milijona dolarjev, za sedaj pa nima doma prave spodbude, čeravno želi vzdržati monetarno krizo, ki je nastopila v svetu.

Te dni odpira podjetje 1600 kvadratnih metrov novih delovnih prostorov za sodobno lakirnico, za površinsko obdelavo lesa in skladišče. S tem in s preureditvijo starih prostorov zaključuje naložbe za sanacijo podjetja. Z novimi prostori omogoča delavcem prijetnejše počutje na delovnem mestu. Popolna modernizacija trenutno še ni mogoča, ker spričo podražitev razpoložljiva sredstva ne bodo zadostovala za nakup uvoženih strojev. Sem sodi nabava sušilnega kanala, ureditev notranjega transporta, povečanje kotlovnice in več drugih stvari. Trenutno pa je že urejeno skladišče lesa, rezanih in ivernih plošč ter skladišče reprodukcijskega materiala. Pričakovati je tudi ureditev zunanjega transporta in skladišča lahko vnetljivih tekočin. Opremljanje priprave dela z najnujnejšimi pripomočki za učinkovitejše vodenje proizvodnje je prav tako v teku. V podjetju so obnovili tudi prostore za družbeno prehrano, kar bo vplivalo na boljše počutje delavcev, saj bo končno vsak od njih deležen toplega obroka med odmorom in po želji kosila po končanem delu.

Število zaposlenih se je do leta 1970 stalno povečevalo, naraščal pa je tudi brutoprodukt. Lani je delalo v tovarni 367 delavcev, ki so ustvarili za 33,2 milijona vrednosti. Kolektiv je v tem obdobju preboleval notranje težave, izvirajoče iz pomanjkanja strokovnjakov ter neurejenih medsebojnih odnosov. Dodatne skrbi so povzročali neutečeni proizvodni proces, nizka produktivnost in pa izvoz za izgubo.

NIČ VEČ PREPUŠČENI SAMI SEBI

Vse to je privedlo kolektiv, da se je odločil za priključitev močnejšemu partnerju. 10. januarja 1970 se je na referendumu večina zaposlenih izrekla za združitev s proizvodnim in trgovskim podjetjem Slovenijales. Združitev je bila izpeljana decembra isto leto.

Hkrati je bil zasnovan sanacijski načrt za investicijske naložbe v nove obratne prostore, v strojno opremo ter v povečevanje obratnih sredstev. Načrt bo do kraja izpeljan konec tega leta.

Vrednost proizvodnje bo letos poskočila na 36 milijonov dinarjev. Za primerjavo samo podatek iz leta 1969, ko je delalo v tovarni 389 delavcev, brutoprodukt pa je znašal nekaj manj kot 26 milijonov. Letos bodo ob zmanjšanju števila zaposlenih za 29 delavcev ustvarili kar 10 milijonov večjo vrednost. Koraki napredka so torej zanesljivi in trdni, samo vztrajno je treba uresničevati načrte, ki jih je kolektiv sprejel na svojem usodnem razpotju.

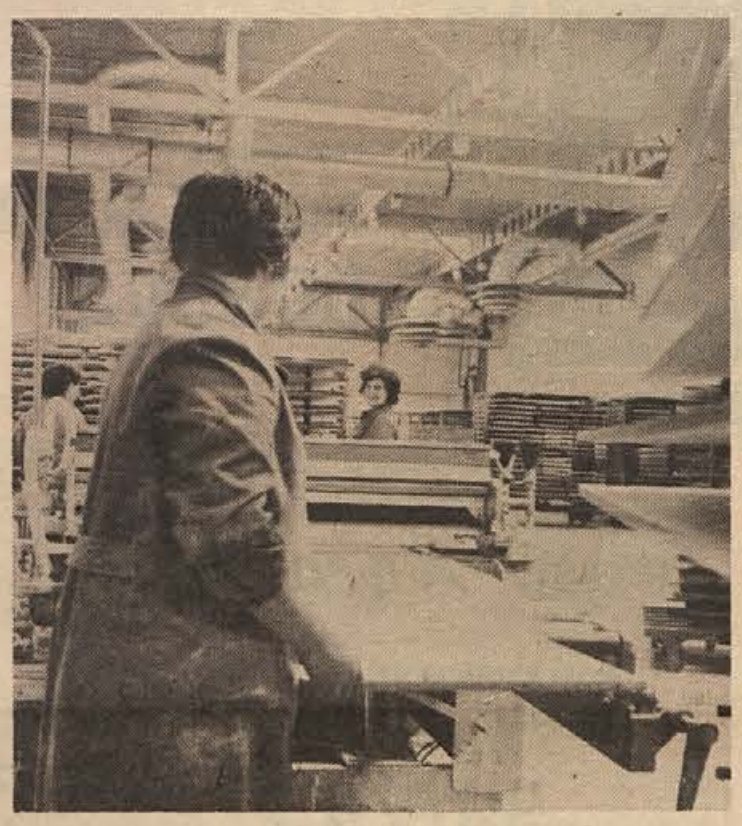

Nova proizvodna dvorana v brežiški tovarni pohištva. (Foto: Vesel)

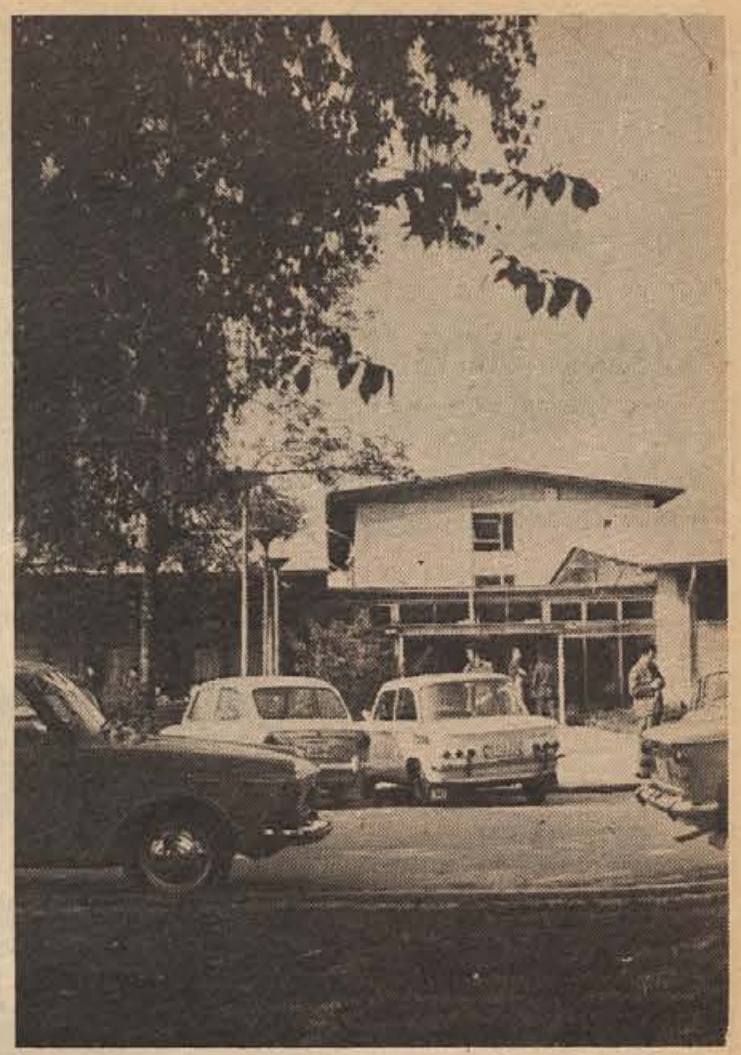

Kmalu med velikani

Čateške Toplice – zdravilišče in turistično središče – so sklenile prestopiti meje sedanjega obsega. V nekaj letih se bodo prištevale med velike. Že letos so računali na 15 milijonsko investicijo, pa so jo preložili na prihodnje leto. Gradili bodo hotel visoke B kategorije s 500 ležišči, bazene, kegljišče itd. V novem hotelu bodo uredili sodobno vodno terapijo in poskrbeli za večjo udobnost gostov.

Zdravilišče je obiskalo letos 167.000 kopalcev samo v odprtih bazenih, prenočitev pa so zabeležili 44.000. Večinoma so bili domači gostje, 10.000-krat pa so prenočevali v Toplicah gostje iz tujih držav. V primerjavi z letom 1970 se je njihov delež povečal za 3000 nočitev.

Kolektiv zdravilišča čestita za praznik obe!

Marvin, Bizeljčan, Dobrovoljček

Polnilnica Slovenija vina v Brežicah napolni dnevno 20 tisoč steklenic raznih vrst vina v eni izmeni. Kljub tolikšnim količinam je vina premalo za redno prodajo, zato morajo dopolnjevati naročila s pomočjo obratov v Mariboru in Ljubljani. Druge izmene zaradi premajhnih kletnih in skladiščnih prostorov ne morejo vpeljati, čeravno bi bilo zaželeno, kajti s tem bi zmanjšali število zakasnelih dobav. V brežiški polnilnici napolnijo največ cvička znamke Marvin, Dobrovoljčka ter vrsto drugih konzumnih vin. Polnilnica bi s svojimi zmogljivostmi lahko napolnila celotno količino na Dolenjskem pridelanega vina.

KOLEKTIV SLOVENIJA VINA — OBRAT BREŽICE, SE PRIPOROČA S SVOJIM CVIČKOM MARVINOM, Z BIZELJČANOM IN RDEČIM DOBROVOLJČKOM, VSEM OBČANOM PA ČESTITAMO ZA BREŽIŠKI PRAZNIK!

DO KONCA LETA ZA 90 MILIJONOV DIN PROMETA

Predstavljamo se vam, obiščite nas!

Krka dobro gospodari — Konec leta spet obeta, da bo na voljo denar za obnovo trgovskih lokalov — Na vrsti bo najprej Globoko

Trgovsko podjetje „Krka" v Brežicah posluje na veliko in malo. Mreža na drobno se razpleta v dvaindvajset prodajalnah po občini. Polovico letnega prometa izvira iz grosistične dejavnosti, a druga polovica od prodaje na drobno. Za grosistično dejavnost ima podjetje dva trgovska zastopnika, ki obiskujeta tržišče v Sloveniji, na Hrvaškem in v Bosni.

Podjetje zaposluje 151 delavcev. V uku ima 49 vajencev, od katerih jih trenutno 32 obiskuje poklicno šolo za blagovni promet.

V prvem polletju je kolektiv presegel celotni dohodek za 49 odstotkov v primerjavi z istim obdobjem lani. Dohodek se je povečal za 663 odstotkov, amortizacija pa je porasla za 145 odst., ker so jo zaračunavali nad predpisano stopnjo. Osebni dohodki zaposlenih prav tako niso zaostajali. Prejemki so se povečali za 26 odstotkov, dobiček pa se je v primerjavi z lanskim polletjem povečal za 99 odstotkov, v podjetju računajo, da bo zunanji promet dosegel do konca leta vrednost 75 milijonov dinarjev, notranji promet med skladišči pa 15 milijonov dinarjev, skupaj torej 90 milijonov dinarjev.

„Krka" je tudi letos nalagala denar za nakup opreme poslovalnic (Pišece) za razširitev skladišča tekstila, za skladišče železnine in za tovorni avtomobil TAM, skupaj 310 tisoč dinarjev lastnih sredstev. V prihodnje načrtuje obnavljanje obstoječih prodajaln, predvsem poslovalnice v Globokem. Razvojni program podjetja vsebuje tudi graditev novih trgovskih lokalov.

Kolektiv „Krke" se priporoča za obisk svojih poslovalnic in čestita prebivalstvu za občinski praznik!

Konfekcijski oddelek lično preurejene poslovalnice „Postrežba" v središču Brežic. Trgovina je vedno bogato založena tudi s tekstilom, pohištvom in železnino ter gospodinjskimi stroji. (Foto: Mirko Vesel)

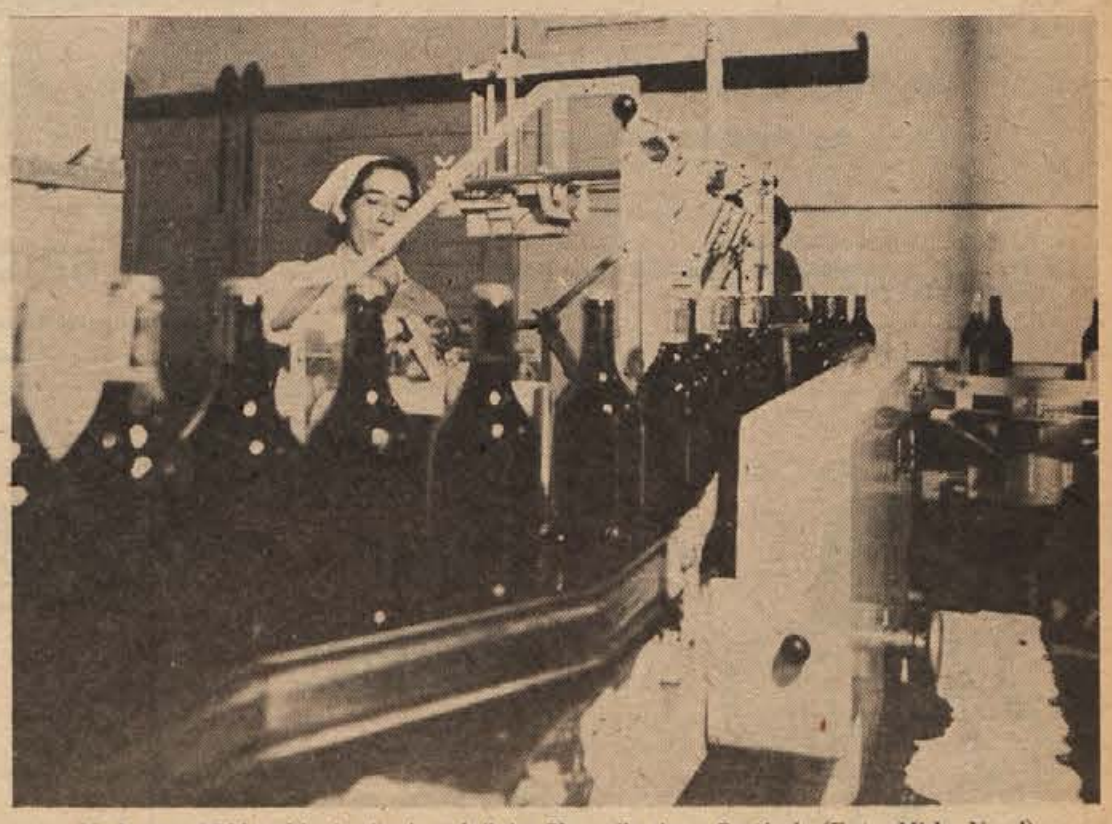

Vsako uro 2500 steklenic vina iz polnilnice Slovenija vina v Brežicah. (Foto: Mirko Vesel)

metalgrad
Jesenice na Dolenjskem

Čestitamo za praznik brežiške občine!

Projektivni biro
REGION BREŽICE

IZDELUJEMO PROJEKTE ZA

industrijske zgradbe
javne zgradbe
stanovanjske zgradbe
notranjo opremo
— srednjeročno in dolgoročno ekonomsko planiranje
— regionalno prostorsko planiranje
— urbanizem

Za praznik brežiške občine čestitamo!

SPLOŠNO LIVARSTVO DOBOVA

Čestitamo za praznik!

Podjetja čestitajo za praznik občine!

---

dinos Ljubljana
poslovalnica **BREŽICE**

Sporočamo, da se je naša dejavnost poleg odkupa in prodaje odpadnih surovin razširila tudi na prodajo novega reprodukcijskega materiala.
Za praznik občine čestitamo!

ZŽTP Ljubljana
PODJETJE ZA POPRAVILO VOZ DOBOVA

Za praznik naše občine čestitamo!

GOZDNO GOSPODARSTVO BREŽICE

Nudimo svoje proizvode in usluge po konkurenčnih cenah.
Čestitamo za 28. oktober, praznik brežiške občine!

Potrošnikom čestitamo za praznik!

TRGOVSKO PODJETJE
LJUDSKA POTROŠNJA BREŽICE

AB Agraria

KMETIJSKO IN TRGOVSKO PODJETJE
BREŽICE

V naših prodajalnah vam nudimo kmetijske pridelke, živila in industrijsko blago, v cvetličarnah pa veliko izbiro cvetja.

Za praznik občine čestitamo!

AB Agraria

Stanovanjsko in komunalno podjetje BREŽICE

Čestitamo za praznik občine!

AGROSERVIS BREŽICE
Obrat Agrotehnike Ljubljana

Popravilo mehanizacije in avtomobilov. Za praznik brežiške občine čestitamo!

Gostinsko podjetje

NA GRIČU motel ČATEŽ

Cenjenim gostom čestitamo za praznik občine!

KOVINOPLAST
Jesenice na Dolenjskem

Izdeluje razno vijačno blago! Za praznik občine čestitamo!

Gostinsko podjetje
GRAD MOKRICE

Za praznik občine čestitamo svojim gostom!

OKP OBRTNO KOVINARSKO PODJETJE DOBOVA

Obrtno kovinsko podjetje DOBOVA

Izdelujemo razno kovinsko opremo in jeklene konstrukcije.

Za praznik občine, 28. oktober, čestitamo!

prebi-valec stega kraja	malajska ožina	gora v Švici	napotje
		fosfor / dvojica	
	ital. reka / okončina		
nadav / mošt-vo			
		oslovo oglašanje	
			galij
	vas pri Ljublj. / odkop		
			germ. orel
prašek za lase / jap. igra			

OB 30-LETNICI SMRTI MILANA MAJCNA IN JANČIJA MEVŽLJA

Edinstven zgled tudi za sedanjost

(Nadaljevanje s 1. str.)

Milan Majcen, Janči Mevželj, dve imeni srce eno, domovini in svobodi izročeno, ti Kosmačevi verzi, ki se zlatijo na podstavku spomenika v Šentjanžu, združujejo v sebi bistvo njunega herojstva.

Prireditve ob 30-letnici smrti teh dveh sinov slovenske zemlje, 30-letnici vstaje in 30-letnici izseljenstva so se začele že v ponedeljek. Glavne slovesnosti so bile v soboto in nedeljo. Pri osnovni šoli v Šentjanžu, ki nosi Majcnovo ime, so odkrili bronasta portreta, delo akademskega kiparja Julija Renka. Slovesnost se je nadaljevala na Murnicah, na ruševinah nekdanje Vodenikove hiše, kjer sta izkrvavela Milan in Janči v neenakem boju z bataljonom Nemcev 28. in 29. oktobra 1941. Ta oktober je bil pomemben zaradi njunega herojstva, saj sta prav onadva dokazala okupirani Sloveniji, da sovražnik ni nepremagljiv. Tristo Nemcev je moralo priti, da so lahko zlomili njun odpor.

Na restavriranih razvalinah hiše je Franci Kolar, nekdanji komisar Gubčeve brigade, odkril odlitka doprsij obeh junakov. Pred mnogimi domačini in gosti, med katerim je bila tudi Jančijeva mati, so učenci osnovne šole iz Šentjanža izvedli kulturni spored. V osnovni šoli so odprli razstavo dokumentov in fotografij, ki govorijo o življenjski poti Milana in Jančija.

Glavna slovesnost je bila v nedeljo dopoldne, ko so sredi Šentjanža odkrili veličasten spomenik, delo akademskega kiparja Stojana Batiča. Med gosti, ki so prišli na prireditev, je bil tudi predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher, člana sveta federacije Lidija Šentjurc in Viktor Avbelj, komandant ljubljanske armadne oblasti generalpodpolkovnik Stane Potočar in drugi, slavnostni govor pa je po pozdravu predsednika ObS Sevnica Marjana Gabriča imel Janez Vipotnik, predsednik RK SZDL.

Janez Vipotnik je med drugim poudaril, da so slovesnosti, kot je počastitev spomina Milana Majcna in Jančija Mevžlja, nov opomin, da se moramo vedno znova zavedati dragocenih izkušenj in vrednot iz narodnoosvobodilnega boja ter graditi na njih pravično, človeka vredno družbo. Govoril je o nujno potrebni večji skrbi za malega človeka, za kmeta in delavca, za tiste, ki se težko preživljajo in ki upravičeno pričakujejo večjo družbeno pomoč. Dejal je, da revolucija še zdaleč ni končana in da moramo zamisel o svobodnem človeku v samoupravnem socializmu uresničiti do kraja.

V kulturnem sporedu proslave so nastopili: godba ljudske milice iz Ljubljane, pevski zbori iz Sevnice, Mokronoga in Mirne, recitatorji z osnovne šole Zvonka Runka iz Spodnje Šiške, ki so pretresljivo recitirali pesem „V spomin junaku Milanu Majcnu", učenci osnovne šole iz Šentjanža, ki so recitirali pesem Ilova gora, nastopil pa je tudi med mladino tako priljubljeni Marjan Kralj.

M. L.

REŠITEV KRIŽANKE OD 21. OKTOBRA

VODORAVNO: 1. kros, 5. klapa, 6. kraval, 7. risalo, 8. klin, 9. okel, 11. cev, 13. Ist, 16. Sr, 17. Parana, 19. ebonit, 20. rosika, 21. I. T., 22. tar, 23. tip, 25. noht, 28. Eros, 30. metoda, 32. edinol, 33. dekor, 34. anas

...nah nekdanje Vodenikove hiše, kjer sta umrla oba junaka, odkrili kipa Milana Majcna in Jančija Mevžlja. ...komisar Gubčeve brigade, izroča spominsko obeležje v varstvo predstavniku krajevne organizacije. (Foto:

... Ob občinskem prazniku novomeške občine čestitam s posebnimi željami:

... Franciju Kuharju, predsedniku občinske skupščine, ker mu je uspelo „zapufati" občino podobno kot nekoč Maksu Valetu – kar po novem sploh ne bo več mogoče, ker občine ne bodo mogle najemati posojil!

... Jožetu Suhadolniku, načelniku za upravnopravne zadeve, da bi postal generalni direktor vseh šol – da bi lahko vrnili najboljše kadre partiji!

... Miranu Simiču, načelniku za gospodarske in družbene dejavnosti, da mu končno kupijo računalnik, da bo lahko dovolj hitro sešteval novomeški izvoz!

... Avgustu Avbarju, podpredsedniku občine, da bi še dolgo ostal podpredsednik in s tem jezil ljudi, ki so mu v govoricah našli že 10 različnih služb!

... Mihi Hrovatiču, direktorju Dominvesta, da bi končno naredil vse urbanistične načrte, ki jih odborniki že tako dolgo čakajo!

... Borisu Andrijaniču in Juriju Levičniku, direktorjema Krke in IMV – da bi se jutri spet objela, pa čeprav le za kratek fotografski posnetek!

... Jožetu Knezu in Avgustu Fajfarju, direktorjema Novolesa in Novoteksa, naj se združita v „Lesteks" in postaneta „tretji veliki", ker je pač vseeno, ali bi Novoteks delal še opeko ali pa pohištvo!

Dežurni poročajo

IZPRED BOLNICE IZGINIL – Avto namreč, ki ga je 20. oktobra pustil Novomeščan parkiranega v dopoldanskem času. Popoldne so njegovega fička našli na Ragovski cesti ter ugotovili, da se je z njim za šalo popeljal na sprehod neki pacient iz bolnišnice.

KONJA NAŠLI – Francu Kastelcu iz Budganje vasi pri Žužemberku je 20. oktobra nekdo ukradel konja, ki je vreden 600 din. Še istega dne so konja izsledili v Dragomlji vasi v Beli krajini. Za tatom poizvedujejo.

POŽAR V BARAKI – 20. oktobra dopoldne je nenadoma izbruhnil požar v pionirjevi baraki v Bršlinu, kjer stanujejo sezonski delavci. Gasilska enota podjetja je požar pogasila, toda strehe ni bilo mogoče rešiti.

ZA HIP ODKLENJENO – Hilda Šramel z Mestnih njiv v Novem mestu je 19. oktobra javila miličnikom, da ji je iz stanovanja, ki ga je za hip zapustila, zmanjkalo 6000 din. Denar je bil spravljen v omari.

Vas Bič leži na ravnici, zagorica pa se že razteza v podnožju hriba ob bukovem gozdu. Tako je bil položaj varen samo v Zagorici, v Biču pa ne, ker je odprt proti glavni prometni žili Ljubljana-Novo mesto. Od Biča do Zagorice je dober kilometer čistine, ki je bila pokrita s snegom. Komora se je nastala v Zagorici in je kuhala tudi za tretji bataljon v Biču, od katerega sta bili v vasi le dve četi, z njima pa jaz kot namestnik komandanta brigade in načelnik brigade Pero Popivoda, ker sva nadzorovala razmestitev borcev v vasi. Skupina borcev se je odpravljala v Zagorico po hrano, zato sva za njimi krenila tudi midva s Popivodo. Ker z razporeditvijo nisem bil zadovoljen, je prišlo med menoj in Popivodo do prepira, posebno še zaradi tega, ker ni bilo postavljenih bolj močnih zased, temveč so krožile samo patrole, pripravljene za morebiten nepredviden napad.

Na krik stražarja, da se belogardisti bližajo Biču, smo iz štaba skočili sredi vasi, da bi belogardiste zajeli z mitraljeskim ognjem, a belogardisti so že prišli do prvih hiš v Biču. S preplahom smo poklicali k orožju prvi bataljon, ki je bil najbliže štabu, ki je kljub temu, da se je sušil in čistil, že po nekaj minutah zavzel položaje, čeprav je marsikateri borec napol oblečen in s čevlji v rokah pritekel na zborno mesto. Ko so borci zasedli hrib Zagorice proti Biču, je načelnik štaba vpil ukaze tretjemu bataljonu v Biču, ki je bil že v borbah z belogardisti. Čeprav smo z daljnogledi opazovali tekanje okoli hiš in poslušali močno streljanje in pokanje ročnih bomb, nismo v tej zmedi mogli ugotoviti, kaj se pravzaprav tam dogaja. Ugotovili smo le, da so komandirji v Biču pozabili zasesti pomembnejše obrambne točke, še posebno zvonik, s katerega bi lahko z mitraljezom obvladali vso čistino daleč naokoli vasi. Ker pa so se belogardisti poslužili partizanskega načina približevanja, je uspelo prevariti naše stražarje, saj se je kolona bližala brez zaščitnic in kar po sredini ceste. Stražarji so mislili, da je kolona zaščitnice Gubčeve brigade, a ko so se že v bližini vasi razporedili v strelce, je stražar opazil, da so bližajoči se belogardisti, in je začel streljati nanje. A že po prvih strelih je padel in obležal ob cesti, štiristo do petsto belogardistov pa se je polastilo prvih hiš v Biču proti Radohovi vasi, ki jih naši borci niso zasedli in je na tej strani bil le stražar, ki je padel.

V borbah pri Biču smo imeli 7 mrtvih in 10 ranjenih, najhuje pa me je prizadela smrt komandirja 1. čete 3. bataljona tovariša Sula-Praznika, ki je bil že od začetka partizanjenja z menoj, od maja 1942 mitraljezec v moji leteči patroli, nato v proletarski četi in v prvem proletarskem bataljonu Toneta Tomšiča, na koncu pa eden najboljših in najhrabrejših komandirjev v brigadi, kakršnega je lahko vzgojila samo naša Komunistična partija.

OB 30-LETNICI IZGNANSTVA V ŠLEZIJO

POT V NEZNANO

Spomini na strašne dni pred 30 leti

Tisto noč nisem mogel zaspati. Buden sem ležal v postelji in razmišljal o dogodkih, ki so se vrstili s takšno naglico kakor slike na filmskem platnu. Popoldne sem bil na trgu pred cerkvijo in opazoval čudne kamione in esesovce, ki jim je častnik razdeljeval nekakšne papirje. Povsod so bile razpostavljene straže.

Ko sem prišel domov, sem zvedel, da nas bodo izgnali iz domov. Razumsko nisem mogel dojeti pomena strašne novice, a sem jo občutil, ko sem opazoval žalostno mater in videl solze v očetovih očeh. Kmalu nato je prišla sestra s strašno vestjo, da se bo ločila od družine in pobegnila, ker ne mara na tuje. Mati je planila v jok.

Oče je sestri prigovarjal, naj ostane in deli usodo družine. Poskušal je tudi zgrda, pa ni pomagalo. Šele ko je sestra na pragu, potem ko se je poslovila že od drugih, med jokom zaklicala: „Ata, zbogom!" se je oče omečil. Prišel je k njej in jo stisnil k sebi.

Moje razmišljanje je prekinila svetloba, ki je napolnila sobo. Da, nisem se motil: kamion je zavil proti naši hiši in usmeril soj žarometov proti njej. Iz sosednje izbe sem zaslišal materin grozljivi krik:

„Jezus, Marija, k nam gredo!"

Ko sem odprl vrata, sem zagledal očeta, kako nepremično stoji sredi sobe. Za trenutek se mi je zazdelo, kakor da je negiben, okamenel. Mati je klečala pri mizi in molila očenaš. Tudi mlajša brata sta se prebudila in prestrašeno zajokala.

Vojaki so že tolkli po vratih. Zaslišal sem mrzel, rezek glas: „Aufmachen!"

Oče je odprl vrata in v hišo so vdrli esesovci. Ukazali so nam, da se pripravimo v eni uri. Oče se je začel ozirati okoli sebe, kaj bi vzeli s seboj. Mati mu je bila pri tem le malo v pomoč, saj jo je kar naprej stresal krčevit jok. Eden izmed vojakov jo je poskušal potolažiti:

„No, saj ne bo nič hudega. Drugje boste dobili novo hišo in kmetijo . . ."

Govoril je slabo slovenščino, najbrž je bil iz Koroške. Poveljnik skupine ga je nahrulil:

„Dvigni babnico, naj se začne pripravljati, že tako in tako smo pozni!"

Še prej kot čez eno uro smo že sedeli na klopeh odprtega kamiona. Motor je zabrnel in avtomobil je zavil z dvorišča. Oče je komaj zadrževal mater, da ni padla s kamiona.

„Otroci, še zadnjič poglejte svoj dom, zapomnite si ga, da ga ne boste pozabili!" nam je med jokom zaklicala mati.

Ko smo se peljali mimo sosedovih, je tudi tam vladala nepopisna žalost. Dekleta in fant so bili že na kamionu, le soseda je še klečala pred hišo, se sklanjala in poljubljala tla.

med nebotičniki

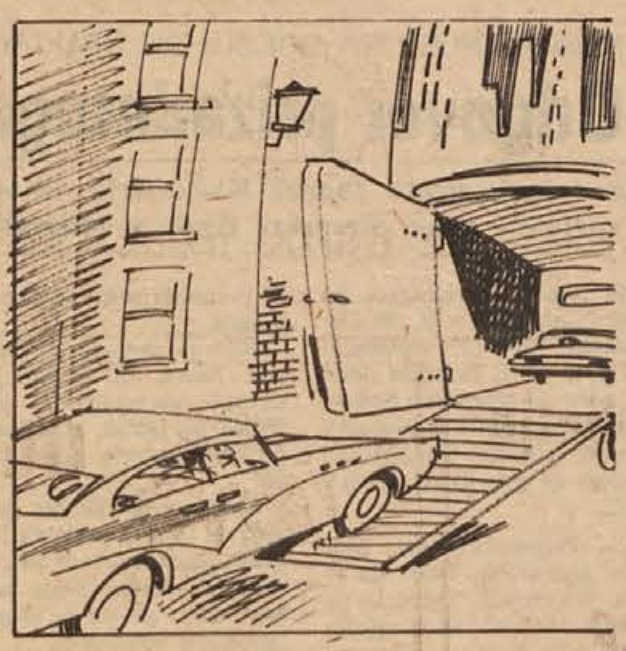

...ikaški gangsterji! – so ... pristne karabinke, v ...egla k sesalcu za prah, ...traljez . . .

...a Paradižnik in Para- ... pult in tu zlezla v prazni vreči za denar. Dogodki so se razvijali s filmsko naglico! Gangsterji so spretno izpraznili blagajno in z vajenimi rokami zadegali na ramena vreče, polne denarja. Že so koračili proti stranskim vratom, ko je eden izmed njih zagledal še dve vreči pod pultom! –

Zadegal je še ti dve na ramo . . .

Tri cestne križarke so pred stranskimi vrati s prižganimi motorji čakale na tatinsko druščino. Gangsterji so skočili v avtomobile, križarke so zaorale po ulicah in izginile v gostem mestnem prometu. Ko so policijske sirene zatulile po mestu, so križarke že zavijale v ozko predmestno uličico – tu jih je čakal tovornjak z odprtimi vrati. Po mostičku so avtomobili zapeljali vanj. Vrata so se zaprla in tovornjak je krenil iz mesta . . .

POTA IN STRANPOTA

§

Dežurni poročajo

RAZGRAJALA V METROPOLU – 19. oktobra so iz Metropola poklicali milico na pomoč, ker sta dva gosta, Novomeščan Karel Sekula in Franc Činkole iz Srebrnič, opita razgrajala. Oba bosta morala pred sodnika za prekrške.

SPET VLOM V DOLENJKO – V noči na 20. oktober je nekdo vlomil v samopostrežno trgovino na Cesti herojev v Novem mestu. Vlomilec je stikal za denarjem, a je v blagajni našel samo 545 din drobiža. Odnesel je še za 1411 din salam in klobas.

PONY DOBIL NOGE – Albin Tasič iz Boginje vasi je 18. oktobra pustil svoj pony-expres na dvorišču Leopolda Starihe v Črnomlju. Ko se je čez čas vrnil, vozila ni bilo več.

TRTE POSEKAL – Stane Hribar iz Male Bučne vasi in Alojz Prijatelj iz Novega mesta sta prijavila Ivana Kastelca iz Vel. Bučne vasi, da jima je posekal trte v njunem vinogradu na Trški gori. Kastelic si lasti parceli, ki ju imata onadva. Gre za nerazčiščene lastninske odnose.

KJE JE KOLO? Anton Bajec iz Smolenje vasi je 16. oktobra pustil žensko kolo „Rog" pred trgovino Novotehne v Kandiji. Čez nekaj minut kolesa ni bilo več.

UKRADEN MOPED – Jožetu Klobučarju iz Dobindola je bil 22. oktobra izpred gasilskega doma v Dolenjskih Toplicah ukraden rdeč Tomosov moped NM 54-801.

TAT ODNESEL APNO – 30 vreč apna je bilo v minulih dneh ukradeno iz nedograjene hiše Novomeščana Milana Križmana na Trški gori. Tat je lastnika oškodoval za 600 din.

LUZARJU UKRADLI KRAVO – Franc Luzar iz Gabrja je šel 21. oktobra s kravo po drva na Gorjance. Medtem ko se je žival pasla na košenici Ruta, je Luzar napravljal drva. Ko je hotel domov, krave ni bilo več. Kaže, da jo je neznanec ukradel. Luzar je oškodovan za najmanj 5.000 din.

BRAJDIČ NA IZTREZNITVI – Izidor Brajdič iz Žabjeka se je 22. oktobra zvečer opil in delal nered v „Gadovi peči" v Bršlinu. Miličniki so ga pridržali do iztreznitve. Na prisilni iztreznitvi sta bila dve noči kasneje tudi Rudolf Deželan iz Malih Brusnic in Sulejman Rizvanović iz Novega mesta, ker sta se opita pretepala na novomeškem Glavnem trgu.

IZGINILO BETONSKO ŽELEZO – Marjan Turk iz Podgrada je prijavil, da so mu neznanci pred kratkim ukradli 250 kg betonskega železa.

NAPADALCI SO KAZNOVANI

Obračun na življenje in smrt

17-letni Miran Malovec je bil pozimi ubit v ciganskem naselju Lokve pri Črnomlju — Krivci so tisti, katerim je prišel pomagat v napadu, ne pa tisti, ki je streljal v samoobrambi

Občinsko sodišče v Črnomlju je na nedavni razpravi izreklo kazni: Mihi Hudorovcu 2 leti zapora; njegovima bratoma Niku in Karlu pa prav tako 2 leti oziroma 22 mesecev zapora. Letos, 11. februarja, so prišli v Lokve kot napadalci, pri streljanju pa je bil ubit Miran Malovec.

Dva dni po dogodku je v preiskavi izjavil Anton Hudorovac: „Priznam, da sem streljal iz razdalje 5 metrov in da se je potem Miran zgrudil." Mladenič, ki je bil tisto noč med branitelji, ni streljal. Ugotovili so namreč, da v Malovčevem truplu ni bila krogla iz pištole, s katero je streljal Anton.

Šele 26. marca je prišlo na dan, da je usodni strel dal Ciril Hudorovac, oče Cigana, ki je dejanje sprva priznal. Pod težo dokazov je le povedal, kako je bilo. Po streljanju je pištolo najprej izročil ženi, ki jo je dva dni nosila pri sebi, nato sta jo skrila pri skali, končno pa zakopala pod štedilnik. Tam so jo tudi našli. Nova preiskava je dokazala, da je tokrat pravi krivec priznal strel.

Kot je ugotovilo sodišče, so se dogodki v Lokvah odvijali takole: Miha Hudorovac iz Lokev, ki je že sedel zaradi poskusa uboja in velike tatvine, je bil z mnogimi sprt, najbolj pa z družino Antona Hudorovca. Miha je 7. februarja odpotoval z ženo v Žalno k bratoma, tam pa spoznal tudi 17-letnega klateža Mirana Malovca. Dogovorili so se, da bodo s sovražniki v Lokvah obračunali, zato se je celotna druščina odpravila na vlak za Črnomelj.

Družina Antona Hudorovca je napad pričakovala, zato se je preselila v drugo barako. Imela je prav. 11. februarja ponoči so opiti Miha in njegova brata Karel in Niko Hudorovac v družbi z Malovcem prišli pred Antonovo barako. Ko so videli, da je prazna, so zavili k Cirilu. V baraki je gorela luč. Zahtevali so, naj odprejo in naj Anton pride ven. Potem so se zmerjali. Naenkrat je eden izmed napadalcev zaklical: „Če ne pridete ven, bomo zažgali!" Obenem so začeli napadalci skozi vrata streljati, iz notranjosti barake pa je s streli odgovoril Ciril z osmimi sorodniki. V tej bitki se je Miran Malovec zgrudil in je bil na mestu mrtev. Ko so napadalci videli, kakšen je konec akcije, so se ustrašili in naglo razbežali.

Duhovni vodja spopada je bil Miha Hudorovac, po naravi maščevalen tip, ki ne sodi k tistim Ciganom, ki imajo smisel za urejeno življenje. Prav tako sta njegova brata že davno prej spoznala sodišče z notranje strani. Ker prejšnje kazni niso dosegle namena, so tokrat dobili več. „Ti trije Hudorovci so družbi nevarne osebe", je med drugim rečeno v sodbi, ki pa še ni pravnomočna. Obsojeni so bili zaradi sodelovanja v pretepu, v katerem je bil eden ubit, medtem ko zoper Cirila Hudorovca ni uveden postopek, ker je streljal v samoobrambi.

Žrtev prečkanja

24. oktobra je umrl na cesti pri Grobljah – med Šentjernejem in Kostanjevico – 74-letni Franc Črtalič iz Grobelj št. 23. Ko je prečkal cesto, ne da bi se prepričal, če je prosta, ga je z osebnim avtomobilom BMW podrl Danijel Car iz Metlike. Črtalič je poškodbam takoj po nesreči podlegel.

Povozil delavca

Minuli četrtek je Franca Zarabec iz Hmeljišča kleče polagal kabel ob cesti pri bršlinski osnovni šoli. Adolf Kraševec iz Gotne vasi je tam obračal tovornjak, ne da bi opazil Zarabca. Kolo tovornjaka je šlo Zarabcu čez nogo, ker pa Kraševec tega ni vedel, je seveda po nesreči odpeljal. Zarabca so odpeljali v bolnišnico.

Tudi na cesti smo ljudje...

Bilo je sončno nedeljsko popoldne v oktobru. Z avtomobilom sem se peljal v Ljubljano. Navzdol po karteljevskem klancu se je števec hitrosti približeval stotici, ko je sopotnik zatulil: „Pazi!"

Samodejno sem pritisnil na zavore. Ko sem vozilo skoraj ustavil, sem doumel, kaj nama je pretilo.

Malo nad ovinkom se je ustavil fiat tržaške registracije. Obstal je malone ob črti, ki deli cesto na levi in desni pas. Tovornjak s prikolico – le kje se je vzel, saj vendar ob nedeljah podnevi ne sme na cesto! – se je najprej za njim ustavil, takoj nato pa začel po polževo lesti na levo, se pravi mojo polovico ceste, zapeljal do skrajnega levega roba in počasi prehiteval italijansko vozilo.

Ko je moj sopotnik zakričal „Pazi!", sem bil z avtomobilom oddaljen od tovornjaka kvečjemu 150 metrov.

„Kaj takega pa še ne!" sem dejal sopotniku na prvem počivališču, kjer sem si dodobra oddahnil.

„Le kaj je bilo Tržačanu, da je obstal? Videl sem, da se je oziral nekam v dolino," je, tudi še ves prestrašen, pripomnil sopotnik.

„Se zavedaš, kaj bi se lahko izcimilo iz tega, če ne bi pravočasno opazil nevarnosti? Vrag vedi, kje bi bila zdajle, ko morava v Ljubljano," sem rekel.

Med potjo v Ljubljano sva se še pogovarjala o tem dogodku. Ugibala sva, kdo neki je dovolil tovornjaku, da jo počasi ubira po avtomobilski cesti v nedeljo popoldne, ko je promet običajno bolj gost in nevarnost za nesreče še večja.

N. N.

Čuden prevoz mrliča

Pokojnega Veseliča so pripeljali iz Titograda na strehi osebnega avtomobila

Iz Titograda v Črni gori sta 26. oktobra pripeljala dva neznanca z osebnim avtomobilom mrtvega Marjana Veseliča iz Livolda pri Kočevju. Doma sta ga odložila, povedala domačim, da je med delom padel z neke stavbe in se ubil ter da ga naj takoj oziroma čimprej pokopljejo. Hotela sta se takoj vrniti v Črno goro, vendar je nekdo le obvestil miličnike o čudnem prevozu pokojnika.

Mrtvega Veseliča sta pripeljala približno 1000 km daleč v običajni leseni krsti (po predpisih bi moral biti pokojnik še v svinčeni krsti), vozila sta ga na prtljažniku, na strehi osebnega avtomobila, krsta pa je bila privezana z navadno vrvjo.

S seboj nista prinesla nobene zdravstvene dokumentacije o vzrokih smrti pokojnega Veseliča.

Nadaljnja poizvedovanja kočevskih miličnikov so pokazala, da je 25-letni Marjan Veselič 24. oktobra ob 10. uri padel z aluminijastega kombinata v Titogradu 7 metrov globoko in se ubil.

ŽE V PRODAJI

Vlom pri belem dnevu

Veliko neprijetnost je minulo nedeljo doživel v Novem mestu Ivan Markov iz Zagreba, lastnik in voznik osebnega avtomobila Audi. V vozilo, parkirano ob Ljubljanski cesti, je popoldne med 13. in 14. uro vlomil neznanec in ukradel transistor, last Markovega sopotnika in someščana Stanislava Radulovića. O storilcu še nič ne vedo.

»NESRAMNOST NA DOLŽU« ŠE DRUGAČE

Odgovor prizadetega

»Za dejanje brata Janeza Klobučarja ne odgovarjam,« pravi Stanislav Brulc v odgovoru

Na zapis „Nesramnost na Dolžu", objavljen v št. 36 Dolenjskega lista (9. septembra 1971), je poslal Stanislav Brulc kot eden od prizadetih bratov, ki sta 5. septembra sodelovala v pretepu, odgovor. S skrajšanim uvodom ga objavljamo skoraj v celoti.

„. . . Pretepača Janez Klobučar in Stanislav Brulc sta se lotila Štularjevih. Ogrožala pa sta tudi Juršičeve in se upirala miličnikom, ki so posegli v pretep," je rečeno na začetku.

„Vsa stvar je potekala nekoliko drugače," pravi Brulc. „Pretep se je začel na izzivanje Štularjevih. Če je kdo ogrožal Juršičeve, so bili to Štularjevi, ki so metali pivske steklenice in polena.

Kdo je posredoval v pretepu? Nihče. Ali ni bilo lahko ukrotiti pretepača, ki je na Vrheh pri Dolžu, en kilometer od kraja pretepa, mirno večerjal?

Kakšne žaljivke ste morali požreti, tovariši miličniki? Nobenih. Brez upiranja sem šel z vami. Za dejanja brata Janeza Klobučarja pa jaz ne odgovarjam, ker je polnoleten.

Zakaj so tako ravnali z nama, z bratom, v občinskih zaporih, pa bodo morali povedati na razpravi, ki bo v kratkem na občinskem sodišču." (Podpisan: Stanislav Brulc, Vrhe pri Dolžu, p. Stopiče)

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

DOLENJKA NOVO MESTO

*

Obiščite naše prodajalne. Za praznik čestitamo!

ČRNOMALJSKI »UVOZNIK« SE JE SREČAL S SODIŠČEM

Leto in pol mu je cvetel uvoz

Jože Skubic iz Črnomlja si je za trgovino z uvoženimi avtomobili pridobil velik krog zaupnikov, posrednikov in lastnikov deviznih računov — Njegovo ime je bilo v tistih časih dobro znano med ljudmi, ki se niso hoteli zadovoljiti z osebnim avtomobilom domače proizvodnje

Na leto in devet mesecev zapora, pogojno za tri leta, je bil prejšnji teden na novomeškem okrožnem sodišču obsojen 29-letni Jože Skubic iz Črnomlja. Dokazali so mu, da si je z nedovoljeno trgovino in posredništvom pri prodaji uvoženih avtomobilov pridobil okoli 25.000 din. Dejanj ni priznal, pogojno pa so ga obsodili med drugim tudi zato, ker so časovno odmaknjena.

Skubic je od junija 1965 do januarja 1967 trgoval z devizami in osebnimi avtomobili na prostranem območju. V Beli krajini in obmejnih delih Hrvaške je poiskal ljudi, ki so delali v tujini in so smeli imeti devizne račune. Tako je s tujo valuto prek deviznih računov na imena njihovih lastnikov kupil najmanj 23 uvoženih osebnih avtomobilov in jih sam ali ob pomoči posrednikov prodal kupcem širom po Jugoslaviji. Kajpada tega ni delal zastonj, dokazali so mu, da si je pridobil okoli 25.000 din.

Poleg tega je Skubic v nasprotju s predpisi kupoval devize in si od januarja 1966 do januarja 1967 ustvaril lep kupček: 66.000 nemških mark. Marke so mu prodali neznani ljudje v Sloveniji in na Hrvaškem. Ta denar je porabil za vplačila na devizne račune ljudi, ki jih je poiskal in so mu dovolili, da posluje pod njihovim imenom.

Sodišče je Skubica zaradi nedovoljene trgovine obsodilo na leto in sedem mesecev pogojnega zapora, zaradi prekupčevanja s tujo valuto pa na sedem mesecev pogojne kazni. Odločilo se je, da bo skupna kazen leto in devet mesecev zapora, pogojno pa so mu jo odložili za tri leta.

25.000 din, vsoto, ki si jo je Skubic pridobil v kaznivih dejanjih, so obtoženemu vzeli.

Jože Skubic dejanj ni priznal. Zlasti je zanikal, da bi bil s svojim denarjem posloval prek tujih deviznih računov. Trdil je, da so bile devize last lastnikov teh računov in da so oni nabavljali ter prodajali uvožene avtomobile. Svojo vlogo je tako poskusil spraviti na stopnjo slučajnega posrednika, ki je „samo povedal, kdo lahko z devizami kupi uvožen avtomobil". Dejal je, da je dobil za take „nasvete" samo včasih kakšno nagrado.

Sodišče je zagovor ovrglo, saj so lastniki vseh deviznih računov in tudi nekateri kupci avtomobilov v izpovedbah govorili bistveno drugače, kot bi prijalo obtoženemu.

Perilo kradejo

V Novem mestu so se spet pojavili tatovi perila. V noči na 24. oktober je tat odnesel Jožici Medved iz Jerebove ulice perilo, ki se je čez noč sušilo na dvorišču, in jo oškodoval za 500 din. Še večji zalogaj si je privoščil neznanec pri Slavki Bojičevi, ki je tudi sušila perilo na dvorišču, ukradel pa ga je za 600 din.

KRONIKA NESREČ

LOČNA: BREZ IZPITA VOZIL FIČKA – Anton Kraševec iz Jelš pri Otočcu je 24. oktobra popoldne, čeprav nima vozniškega izpita, vozil fička od Mačkovca proti Novem mestu. Med pekarijo in tovarno zdravil je prehitel tovornjak in treščil v fička, s katerim se je naproti peljal Novomeščan Franc Krhin. Škodo so ocenili na 3500 din.

GRADIŠČE: PRINZ ČEZ ŠKARPO – Stanislav Blatnik iz Ljubljane je vozil 24. oktobra ponoči osebni avtomobil NSU od Dolenjskih Toplic proti Novemu mestu. Na ovinku v Dol. Gradišču je zapeljal s ceste in se prek škarpe prevrnil na pot. Sopotnika Jure Faleskini in Zdene Kavšček, oba iz Straže, sta bila ranjena. Škodo so ocenili na 15.000 din.

OTOČEC: PREHITEL IN V SKALO – 23. oktobra zvečer je Ljubljančan Alojz Jerič z osebnim avtomobilom NSU na prepovedanem delu ceste prehitel tovornjak s prikolico, nato pa na desni strani zadel skalo. Škode je za 900 din.

BRŠLIN: KONJA STA SE SPLAŠILA – Anton Pavlič iz Cegelnice je 23. oktobra ustavil konja, vprežena v voz, ob spuščenih železniških zapornicah v Bršlinu. Ko so se zapornice dvignile, je naproti pripeljal tovornjak. Konja sta se vozila ustrašila, potegnila voz nazaj, da je zadel „škodo", s katero se je peljal Novomeščan Franc Borsan. Škode je bilo za 1.000 din.

MAČKOVEC: DRSEL PO NASIPU – 22. oktobra zvečer je proti Ljubljani potovala kolona avtomobilov. Pri Mačkovcu jo je neki avtomobilist prehiteval. Zagrebčan Vladimir Šeb, ki se je naproti peljal z opelrekordom, se je umaknil na bankino, s katere pa ni več mogel na cesto. Vrglo ga je na nasip in se je ustavil šele po 20 m drsenja. Škodo na avtomobilu so ocenili na 1.500 din.

DRUŽINSKA VAS: AVTOMOBIL OBRNILO – Marjan Benulič iz Radovljice je 22. oktobra pri Družinski vasi med potovanjem v Zagreb zapeljal na bankino ob avtomobilski cesti. Na bankini je avtomobil zasukalo in zaneslo s ceste. Tedaj je mimo pripeljal z avtomobilom Ivan Simonič iz Ljubljane in vozili sta trčili. Škode je za 4.500 din.

NOVO MESTO: Z AVTOM ZADEL KOLESARJA – Vladimir Šmajdek iz Novega mesta je 21. oktobra na Karlovški cesti v Novem mestu zadel Ivana Lesjaka, ki je pešačil ob kolesu. Lesjak ima zlomljeno nogo.

NOVO MESTO: S FIČKOM PODRL DEČKA – Jože Udovč je 20. oktobra v Bršlinu blizu šole na zoženem delu ceste s fičkom podrl 7-letnega Nenada Kajtezoviča. Nezavestnega dečka so odpeljali v novomeško bolnišnico.

ČATEŽ: UNIČEVALNI ZABOJ – Ivan Murn z Dvora je 15. oktobra vozil dostavni avtomobil iz Zagreba. Ko je na Čatežu dohitel osebni avtomobil, je zavrl. Na mokri cesti pa ga je zaneslo, nakar se je prevrnil. Med prevračanjem je padel železen zaboj, dostavni avtomobil pa je treščil v osebni avtomobil, s katerim se je naproti pripeljal Jovan Kresojević. Kresojević in sopotnik Živko Milivojević sta bila ranjena. Železni zaboj je med drsenjem zadel avtomobil Zagrebčana Milana Pokupca. Pri tem je dobil Pokupec hujše poškodbe in so ga odpeljali v bolnišnico. Gmotno škodo so ocenili na 15.000 din.

BOŠTANJ: PREZRL PREDNOSTNI ZNAK – Jože Škornik iz Mrtovca 16. oktobra ni upošteval prometnega znaka na mostu čez Mirno v Dolnjem Boštanju. Z osebnim avtomobilom je zapeljal na most tedaj, ko ga je Franjo Kopi iz Ljubljane, ki je potoval proti Sevnici, že skoraj prevozil. Trčenje je bilo neizbežno. Škornik je dobil hujše poškodbe in so ga odpeljali v celjsko bolnišnico. Škodo so ocenili na 12.000 din.

ZAPUŽE: AVTOMOBILIST NA NJIVI – 15. oktobra se je na njivo pri Zapužah prevrnil z osebnim avtomobilom Anton Vavtar iz Šmarja. Vozniku ni bilo nič, škodo pa so ocenili na 8.000 din.

ČETRTKOV INTERVJU

Kultura ni samo film!

Roman Čelesnik: »Trdno sem prepričan, da se kulturno-prosvetnim organizacijam obetajo boljši časi — Premalo sposobnih kadrov

Predsednik občinske temeljne kulturne skupnosti Miroslav Vute je prejšnji teden predlagal za svojega naslednika predsednika Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Romana Čelesnika iz Škocjana, ki naj odgovori na vprašanje, kako gleda na razvoj amaterske kulturne dejavnosti v občini. Odgovor se glasi takole:

„Ker bo na voljo več sredstev, sem prepričan, da bomo počasi le začeli uresničevati posamezne programe društev, ki jih sicer imajo izdelane, so pa dejansko mrtve črke, ker ni bilo nikoli dovolj denarja, da bi jih spravili v življenje. Razmišljamo, da bi čimprej obiskali vse naše krajevne organizacije, analizirali njihovo delo ter skupno izdelali programe, na osnovi katerih se bo financirala dejavnost. Ker mi je poznana dejavnost naših društev in ker vem, s kakšnimi težavami se srečujejo, ne bi smeli kar čez noč pričakovati, da bo jutri vse steklo tako, kot bi želeli. Največje težave bodo, ker v občinskem merilu, kot tudi v društvih zaenkrat primanjkuje dela voljnih članov. Verjetno pa bo boljše stanje, ki je že na obzorju, pritegnilo tudi člane, ki so vrgli puško v koruzo. Posebno skrb bo treba posvetiti kadrom; prihodnje leto bomo priredili režiserski tečaj in še več srečanj vodij kulturnih skupin.“

– Kako ocenjujete dejavnost kulturno-prosvetnih organizacij na terenu?

„Morda smo le preveč črnogledi. Stanje spet ni tako kritično, kot ga nekateri prikazujejo. Ljudje so še vedno pripravljeni sodelovati v raznih skupinah, zlasti, če jih vodijo ljudje, ki se na določeno dejavnost razumejo. Pravilen pristop rodi uspehe. Ljudje želijo družabno življenje, čeprav sodobne oblike odtegujejo ljudi iz dvoran.“

– Prosim za mnenje o „uvoženi“ kulturi.

„Sem pristaš uvožene kulture, vendar bi tukaj morala republiška kulturna skupnost omogočiti našim kulturnim hišam v Ljubljani, da bi se tudi na kmetih kdaj pokazale. Če smo sami organizatorji boljših prireditev, se znajdemo takoj pred finančnim propadom.“

– Katera dejavnost je najbolj razvejena?

„Najlaže je prirediti filmsko predstavo. Vendar sem mnenja, da ni film edino, kar lahko nudimo našim ljudem. Zlasti ob znanem dejstvu, kakšne filme predvajamo, sem prepričan, da je mladini treba izbrati posebne programe.“

– In vprašanje?

„Prosim tov. Ivana Kočevarja, direktorja novomeškega Pionirja, da odgovori, kako se v njihovem podjetju borijo z nelikvidnostjo in kakšno zdravilo predlaga, da se rešimo težkega vprašanja, ki mori vse naše gospodarstvo.“

SLAVKO DOKL

Odbojkarska srečanja na novomeški Loki še vedno privabljajo gledalce, čeprav jih domačini z medlimi predstavami spravljajo v slabo voljo. Prepričani smo, da bo spomladi bolje, zlasti če bodo dali več priložnosti mlajšim igralcem. (Foto: S. Dokl)

Gotika, barok in bidermajer

Kaj vse se lahko skriva za ometi starih hiš, se je lepo pokazalo na novomeškem Glavnem trgu. Grmovo hišo, kjer je bila doslej slaščičarna, je hotel šolski center za gostinstvo spremeniti v šolsko restavracijo – kot so se že tudi pogovarjali odborniki občinske skupščine.

Že po prvih posegih v staro stavbo pa je bilo jasno, da obnova ne bo kratka, ker so strokovnjaki odkrili stare vrednote gotske, baročne in bidermajerske dobe.

Iz gotike je stavbna lupina s prvobitno kamnito zidno strukturo, temeljna zasnova hiše, portali, okna in druge oblikovne prvine iz kamna pa tudi sodijo v ta čas. Iz zgodnje baročne faze so banjasti oboki in okenske niše, ohranjeni leseni strop v prvem nadstropju in arkadni hodnik v pritličju. Iz tretjega obdobja, meščansko klasicističnega bidermajerja, pa je fasada na Glavnem trgu z oblikami kamnitega portala, okna v prvem nadstropju obeh vencev, strešine in kritina, dvoriščne fasade z arkadnim obokanim hodnikom v prvem nadstropju in dozidkom pa so tudi bidermajerski.

Zaradi teh odkritij je kajpak razumljivo, da bo obnova stare Grmove hiše mnogo počasnejša, kot so mislili v začetku. Zaradi tega so ulico na živilski trg že odprli za promet, prav tako so močno premaknili ograjo okrog hiše, da so avtomobilisti dobili celo vrsto parkirnega prostora.

Restavratorji se bodo še posebej posvetili odkritemu lesenemu stropu, gotske portale, ki so poškodovani, pa bodo prav tako obnovili. Enako bodo storili tudi drugje, kjer so deli posebne spomeniške vrednosti.

Ker je znano, da gredo taka dela počasi, lahko zapišemo le to: na ograjo okrog nekdanje slaščičarne na Glavnem trgu se bodo meščani gotovo navadili bolj kot na ograjo okrog nekdanje Ribje restavracije.

J. S.

Polkovnik Jože Nagode odhaja na novo dolžnost

Komandant novomeške garnizije JLA polkovnik Jože Nagode se je v prejšnjem tednu poslovil od svojih sodelavcev v garniziji in od tovarišev v oblastno-političnem vodstvu novomeške ter črnomaljske občine. Po nekajletnem službovanju na Dolenjskem odhaja na novo, še odgovornejšo dolžnost v okviru zagrebške armadne oblasti. Iz Novega mesta se poslavlja tako zaslužen in priljubljen vojaški poveljnik, odličen komunist in nadvse sposoben komandant, katerega ime je vsestransko prepleteno s slehernim sodelovanjem enot JLA z organi oblasti, delovnimi organizacijami in prebivalstvom naše pokrajine.

Novi komandant garnizije v Novem mestu je medtem postal podpolkovnik Joso Božić, po rodu iz Dalmacije, ki pa tudi že od prej dobro pozna širšo Dolenjsko in njene ljudi. Tovarišu polkovniku Nagodetu želijo številni prijatelji, znanci, tovariši iz NOB in sodelavci kar največ uspehov in zadovoljstva pri njegovem nadaljnjem delu, podpolkovniku Božiću pa prijetno življenje med nami!

VOJAŠKI IZPITI

Po sklepu občinskega odbora ZRVS občine Novo mesto bodo za rezervne vojaške starešine izpiti po naslednjem razporedu: 9. in 10. novembra ob 17. in 19. uri za Bršlin v domu JLA v Novem mestu, 11. in 13. ob 17. in 19. uri za levi breg v istih prostorih, 12. ob 17. in 19. uri za Šentjernej v stari osnovni šoli, 14. ob 8. uri v Brusnicah in ob 10.30 v Stopičah – obakrat v osnovni šoli, 15. ob 16.30 v Šmarjeti in ob 18.30 v Škocjanu – v starih osnovnih šolah, 16., 17., 23. in 24. ob 17. in 19. uri v domu JLA za desni breg, 18. ob 17. uri v krajevnem uradu za Mirno peč, 19. ob 17. uri v Birčni vasi v osnovni šoli – za Birčno vas in Uršna sela, 20. ob 16. in 17.30 v osnovni šoli Žužemberk, 21. ob 8. in 10. uri v kino dvorani v Straži in 22. ob 17.30 v mali kino dvorani v Dolenjskih Toplicah.

Komemoracije ob ob dnevu mrtvih

Občinski odbor Zveze združenj borcev iz Novega mesta bo ob dnevu mrtvih, 1. novembru, pripravil naslednje komemoracije: ob 8.30 v Šmihelu pri Novem mestu, ob 9.30 na pokopališču v Ločni in ob 11. uri pri spomeniki na Cvibelju nad Žužemberkom.

MINI ANKETA

Ko bi bil ...

Jutri slavi novomeška občina svoj praznik. Vsaj za en dan bodo pozabljene vsakdanje skrbi, praznik bo posvečen uspehom. Ob tej priložnosti smo peterico prebivalcev Novega mesta presenetili z nenavadnim vprašanjem: „Kaj bi najprej storili, ko bi bili novomeški župan?“ Vprašanje je bilo zastavljeno tako, da je bilo treba odgovoriti le, česa bi se lotili – ne glede na debelost občinskega mošnjička.

Pavla Simčič, upokojenka: „Predvsem bi prepovedala mladini v lokale, kjer točijo alkoholne pijače; tudi gostilničarje bi ostreje prijela. Kljub novi varstveni ustanovi je najbrž še premalo vrtcev. Mladini pa bi preskrbela prostore, da ne bi pohajkovala.“

Lojze Urbanič, direktor: „Ne vem, nikoli nisem niti pomislil na to, da bi bil župan. No, recimo takole: skrbel bi za skladen razvoj celotnega gospdarstva, se pravi, da bi poskušal delati tako, da bi se istočasno enakovredno razvijale vse gospodarske veje . . .“

Albert Jordan, elektrotehnik: „Najprej bi uredil komunalne probleme Novega mesta, ki jih ni malo. Most čez Krko je pretesen, na križiščih bodo potrebni semafori, parkirišč je premalo. Potem bi se zakopal tudi v obrtniško vprašanje: obrtno zbornico bi bilo treba trdneje organizirati, saj se obrtniki med seboj premalo poznamo in tudi ni prave povezanosti.“

Štefan Seničar, upravni delavec: „Most čez Krko – to je problem, ki bi ga skušal najprej rešiti. Mislim, da je prehod čez Krko danes zares že pretesen in da je gradnja mostu nujna, reševanje takih težav pa bi mi kot županu (in županu gotovo tudi res bo, op. ur.) vzelo dovolj časa.“

Ivanka Lisac, gospodinja: „Najbolj je mestu potreben nov most čez Krko. Zanj bi se zlasti zavzemala. Rečeno je že bilo, da bo mesto dobilo dvorano za prireditve. Tudi ta sklep bi skušala uresničiti . . .“

Pet ljudi – pester spisek želja in načrtov. Po telefonu je vsak kot župan urejal novomeške probleme le nekaj minut: če bi vprašali več ljudi, bi bil spisek še daljši. Franciju Kuharju, pravemu županu, torej res ni lahko – kljub uspehom, ki jih ob svojem prazniku kaže občina.

Novomeška kronika

KOSTANJ so začeli peči tudi v Novem mestu, vendar pa je zdaj prodaja znatno manjša kot prejšnja leta, pa tudi prodajalec je en sam.

HIŠO, na kateri je napis zavarovalnice Sava, bodo v naslednjih dneh pobelili. Oder so že postavili.

ZIDARSKE ODRE, ki so zapirali vhod v Dilančevo ulico, so delavci Novograda že pospravili, zdaj pa so postavili oder z druge strani nekdanje Ribje restavracije, tako da je zaprt vhod v Vrhovčevo in Germovo ulico.

POKOPALIŠČI v Ločni in Šmihelu sta vse bolj okrašeni: prav bi bilo, da bi tako skrbeli zanju vedno, ne le pred dnevom mrtvih!

MOST čez Krko je res tako dotrajal, da venomer kaže svoja zlomljena rebra: v soboto in nedeljo se je že prav močno pokazala nova luknja, ki utegne spet dobro zavreti promet čezenj . . .

NA TRŽNICI je bilo naprodaj bolj malo stvari, po katerih nosijo taki objekti ime, zato pa je bilo ogromno košaric s suhim cvetjem za na grobove, močno pa so bili med prodajalci zastopani tudi lončarji, suhorobarji in izdelovalci volnenih puloverjev, copat in podobnega.

CENE NA TRGU so bile v ponedeljek podobne prejšnjim tednom, toplo vreme jih ni odtajalo. Čebula 2,5 din, česen 8, fižol 5, krompir 1,5, korenje 6, peteršilj 8, paradižnik 4, paprika 4, solata 4, špinača 7, zelje 2, kislo zelje 4, zelena 6, grozdje 5, hruške 5, jabolka 4, limone 8, kostanj 6, lubenice 2,5, mandarine 12, banane 6, jajca 1,2, smetana 20 in sirček 0,50 din. Prvič so se pojavile na trgu mandarine, še vedno pa prodajajo tudi lubenice!

V PORODNIŠNICI je bilo spet živahno: Novo mesto je bogatejše za 4 prebivalce. Rodile so: Marta Šalamon iz Ulice Majde Šilc 9 – Zlato, Dragica Kralj iz Paderščeve 13 – Jerneja, Tatjana Stjepanović iz Jerebove 16 – Darka in Marija Močnik iz Foersterjeve 5 – Tino.

NA ŠMIHELSKEM POKOPALIŠČU so pokopali Frančiško Gregorič, 68 let, iz Stranske vasi.

– Ena gospa je rekla, da je že mislila, da ugledni meščani ne bodo metali kostanjevih odpadkov in lupin po tleh – zdaj pa so začeli v mestu peči kostanj in je njeno upanje jalovo . . .

Suhokrajinski drobiž

ŽUŽEMBERČANI se ne morejo pohvaliti z oskrbo s premogom. Priskrbeti si morajo prevoznika in iti po premog v Kočevje ali pa v Kanižarico.

SUHOKRAJINSKI KMETJE so zvečine zaključili jesensko setev. Semena in gnojil je bilo po trgovinah dovolj, setev pa je bila zaradi jesenske suše nekoliko zamujena in slabša kot prejšnje leto.

ZA UREJANJE ŽUŽEMBERŠKEGA GRADU bo več kot 100 kmetov pomagalo z materialom, razen tega pa so tudi posamezne delovne organizacije sporočile, da bodo dale svoje prispevke.

BENCINSKE ČRPALKE NA DVORU Petrol še ni začel graditi, ker mu ni uspelo naložiti depozit na poseben račun za to gradnjo. Vendar pravijo, da bodo črpalko zanesljivo gradili v začetku prihodnje gradbene sezone.

POKOPALIŠKI ODBORI pri vseh pokopališčih iz območja žužemberške krajevne skupnosti so skupaj s krajevno skupnostjo poskrbeli, da bodo pokopališča za dan mrtvih lepo urejena. Za ureditev grobov morajo poskrbeti tudi svojci. Krajevna skupnost je poskrbela še za ureditev spomenikov padlih borcev NOV.

M. S.

Zmagoslavje samoprispevka

S slovesno otvoritvijo nove osnovne šole v Škocjanu so letos začeli praznovati v novomeški občini tudi pravi šolski praznik: odkar so 1969 ob 100. obletnici obveznega šolstva pri nas sklenili v Sloveniji zgraditi 100 novih šol, so v novomeški občini zgradili že 4 šole in izdatno presegli tisto, kar naj bi vsaka občina prispevala k skupnemu uspehu.

Šole v Šmarjeti, na Grmu in v Bršlinu ter Škocjanu so prav gotovo tudi sad izredne požrtvovalnosti občanov, ki so s samoprispevki pomagali, da je občina v rekordnem času spravila pod streho štiri tako pomembne objekte.

Za vse štiri šole je bilo potrebno odšteti kar 36,5 milijona dinarjev, med njimi je najdražja grmska, ki je veljala 17,5 milijona dinarjev. Denar za gradnjo so iskali pri različnih virih, a ne gre prezreti dveh številk: gospodarske organizacije so prispevale 7 milijonov dinarjev, občani so za te štiri šole zbrali 4,2 milijona dinarjev s samoprispevkom, ki so ga izglasovali na referendumih. Brez te pomoči – to je treba priznati – danes v šolstvu ne bi mogli tako slaviti!

In ko smo že pri slavju, velja takoj trezno stopiti tudi na trdna tla. Pred nami je gradnja še enega prepotrebnega objekta: osnovna šola v Dolenjskih Toplicah naj bi sodila še v program 10-letne izgradnje šol, ki se v prihodnjih mesecih izteka. Prav ta šola bodi za naslednje mesece tudi glavna skrb!

Danes in jutri

Danes zvečer ob 19. uri bo v Domu kulture v Novem mestu slavnostna akademija v počastitev občinskega praznika in 225. obletnice ustanovitve novomeške gimnazije, tretjega najstarejšega gimnazijskega zavoda na današnjem ozemlju Slovenije.

Jutri dopoldne bodo ob 9. uri odprli novo osnovno šolo na Grmu, ob 12.30 pa še šolo v Bršlinu. Obe šoli sta bili zgrajeni tudi s samoprispevkom občanov.

Ob 10. dopoldne bo v grmski osnovni šoli tudi slavnostna seja občinske skupščine, odborniki in gostje pa si bodo po seji ogledali še naselje Nad mlini in ob Kristanovi ulici, ki ga gradi Pionir. To gradbeno podjetje bo za občinski praznik pripravilo tudi razstavo svoje dejavnosti.

Združeno podjetje
ISKRA, Kranj

TOVARNA
USMERNIŠKIH NAPRAV
NOVO MESTO

Čestitamo za praznik novomeške občine!

Družbena in zasebna obrt upadata

Letos deluje v novomeški občini 13 družbenih obrtnih podjetij, od katerih se nobeno ne ukvarja samo s storitvami, in tri podjetja v komunalni dejavnosti. V zasebni obrti deluje 209 obrtnikov. V primerjavi z letom 1969 lahko ugotovimo, da je nazadovala tako družbena kot zasebna obrt. V tem razdobju sta zaradi integracije prenehali delovati dve družbeni obrtni podjetji, dve sta prenehali delovati, eno pa se je spremenilo v gradbeno podjetje.

Ko govorimo o družbenih in obrtnih podjetjih, lahko ugotovimo predvsem to, da kažejo zelo majhno zanimanje za storitveno dejavnost. To je popolnoma razumljivo, saj v njej le stežka zmorejo visoko režijo. V družbeni obrti prevladujejo v novomeški občini predvsem manjša podjetja, ki so manjša, kot so sicer tovrstna podjetja v poprečju v Sloveniji.

Razvitost družbene obrti, če jo gledamo skozi celotni dohodek, ki ga ustvarja in ga primerjamo s celotnim dohodkom vsega gospodarstva, je v občini Novo mesto nekoliko večja kot v SRS. Tako ustvarja družbena obrt v občini Novo mesto 3,43 odst. celotnega dohodka v gospodarstvu, v Sloveniji pa 3,04 odst. Kljub temu pa je družbena obrt v občini Novo mesto manj razvita, kot je poprečno na Dolenjskem, saj ustvarja na širšem dolenjskem območju družbena obrt 4,21 odst. celotnega dohodka v gospodarstvu.

Iz gornjega lahko razberemo, da družbena obrt še vedno nazaduje, vedno večje pa je zlasti pomanjkanje tistih podjetij, ki bi nudila storitve, čeprav je popraševanje po teh vedno večje. Nič bolje ni v zasebni obrti. Od 1969 do 1971 se je število zasebnih obrtnikov v občini zmanjšalo za 60. Temu so največ pripomogli mlinarji, predelovalci lesa in nekovin, ki so oddali 53 obrti.

Stanje v obrti je deloma posledica obstoječe davčne politike, deloma pa tega, da nenehno izpreminjamo sistem in zlasti zasebnim obrtnikom ne moremo zagotoviti dovolj trdnosti, ki bi jim omogočila, da bi se dolgoročneje usmerjali v svojem razvoju.

M. J.

POGOVOR Z DR. SLAVKOM SUŠINOM

Govorim vam kot kmečki sin

Z nacionalno solidarnostjo rešujmo pokojnine

Tovariš doktor, kako gledate zdravstveni delavci na potek prizadevanj za starostno zavarovanje kmetov in na pobude za izenačenje delavskih in kmečkih pravic do zdravstvenega varstva?

„Odgovarjal bom v svojem imenu kot kmečki sin iz prvega kolena. Prepričan sem, da bi pokojnine morale upoštevati delež kmetov, ki so ga dajali družbi v prvih povojnih desetletjih. Tako bi se jim oddolžili za njihovo minulo delo. Želim, da bi enako mislili tudi tisti, ki so kmečki sinovi v drugem in tretjem kolenu. Kmetje še vedno dajejo za naš standard, ko vzdržujejo številne posrednike pri prodaji svojih pridelkov.

Samo s solidarnostjo lahko odslužimo, kar smo dobili med narodnoosvobodilnim bojem in po vojni. To je tudi pot k nacionalnemu zavarovanju. Menim, da bi morali imeti za Slovenijo skupen sklad za te namene. Nacionalna solidarnost bi bila potrebna tudi pri združevanju delavskih in kmečkih skladov zdravstvenega zavarovanja. S kakšnih zornih kotov gledajo na to v območju celjske regije, ne vem, prepričan pa sem, da tak predlog ne bo sprejet, če ga bomo ocenjevali iz čistih materialnih razlogov."

„Naj vaše besede razumemo tako, da prepočasi spreminjamo nazore o kmetu in pomenu kmetijstva nasploh? "

„Tako je. Zlasti nekaterim izobražencem, ki rešujejo te stvari, manjka čustvena navezanost na ljudi in zemljo, s katere so prišli oni sami ali pa njihovi očetje. Doslej je šel tudi izbor tistih, ki so ostali na kmetiji, napačno pot. Za gospodarja pri hiši je mnogokrat ostal najmanj sposoben. Se oženil se je težko, ker so najboljša dekleta odhajala za kruhom drugam. Tudi to se bo moralo obrniti."

Zapisala:
JOŽICA TEPPEY

SLOVESNOST V DOBOVI

V nedeljo, 24. oktobra, so se Dobovčani zbrali na novem športnem igrišču, ki ga je krajevna skupnost za letošnji občinski praznik poklonila mladini. Takoj po otvoritvi se je začel na njem rokometni turnir.

V GLOBOKEM SO TEKMOVALI LOVCI

Tekmovanje lovskih družin v Globokem se je v nedeljo začelo s kulturno prireditvijo. Sodelovali so učenci osnovne šole, pevski zbor iz lovskih vrst, zbrane občane pa so na tej prireditvi v čast občinskega praznika pozdravili Ivan Živič, inž. Vlado Jenko in Franc Cizelj. Tekmovalo je osem lovskih ekip.

SLOVENSKI FILM MALO GLEDALCEV

Cankarjevo delo „Na klancu" si je v filmski upodobitvi v nedeljo ogledalo le malo ljudi. Na štirih predstavah so jih našteli komaj 400, čeravno nastopajo odlični slovenski igralci, katerih imena bi morala privabiti v dvorano več gledalcev. Film pa kljub vsemu niso vrteli brez koristi. Posebne predstave so bile za dijake srednjih šol in za učence višjih razredov osnovne šole.

Pozno je, prepozno še ne

Z združenimi sredstvi hitreje napredovati

„Pomagati drug drugemu!" je geslo za združevanje prostih sredstev v brežiški občini. S tem denarjem bi delovne organizacije lahko črpale premostitvena posojila. Pa ne samo to, združevanje nevezanega denarja je namenjeno tudi financiranju novih dejavnosti.

Torej več posluha za programe, ki nekaj obetajo! Predolgo čakanje ni priporočljivo in z odlaganjem se lahko marsikaj izmuzne iz rok. Novomeščani so na primer že prevzeli izdelovanje strešnikov, za katere sta glina in kremenčev pesek v občini, pa je šel načrt po vodi! Lahko se zgodi, da bo občino še kdo prehitel, zato je prav, če si delovne organizacije pomagajo med seboj.

Novo vlogo je prevzel tudi sklad skupnih rezerv, ki bo prav tako priskočil na pomoč s svojimi sredstvi, kjer se bo pokazala potreba. Letos računajo na več kot milijon dinarjev. V sklad se bo stekal tudi presežek občinskih prispevkov, kar se bo precej poznalo. Denar iz rezervnega sklada bodo poslej samo posojali. Tak način se je že uveljavil. Krediti se vračajo in tako se sklad iz leta v leto krepi.

Z njim ne upravlja več peščica ljudi, ampak 30-članska skupščina in upravni odbor. V skupščini je 24 predstavnikov delovnih organizacij, ki vlagajo vanj svoje deleže, šest članov pa je imenovala občinska skupščina. To razmerje zagotavlja trezno odločanje pri reševanju sprejetih vlog za posredovanje.

J. T.

1200 JIH MORA BITI

Mladi člani Rdečega križa po šolah bodo tudi letos pomagali zbirati krvodajalce. Jesenska akcija je pred vrati, zato občinska komisija že pripravlja načrt za pridobivanje darovalcev krvi med občani. Na leto bi jih morali zbrati 1200, torej se bodo na vasi in v delovnih organizacijah potrudili, da se bo odzvalo kar največ zdravih ljudi.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Štefka Bohorč iz Rožna – dva dečka; Marjana Povh iz Ribnice – Fredyja – Neža Horvatič iz Mihalovc – Cvetko; Viktorija Jurečič iz Sp. Libne – Damjana; Marija Blatnik iz Orl – deklico; Ljudmila Bogovič iz Vel. Kamna – Andreja; Marija Mlakar s Studenca – Dejana; Ivanka Žibert iz Skopic – Franci; Nada Runtas iz Otoka – Sanjo; Terezija Švajgeer iz Križ – dečka; Karolina Rupret z Vel. Kamna – Darjo; Terezija Kukovičič iz Vojskega – dečka; Jožefa Verstovšek iz Malega vrha – deklico. – Čestitamo!

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Anton Gerjevič iz Malega Obreža si je na stroju za lupljenje koruze poškodoval desno roko; Terezija Vresk iz Zabukovja je padla na njivi in si poškodovala levo koleno; Jože Županc s Senovega se je prevrnil s traktorjem in si poškodoval desno roko; Barico Lazanski iz Nove vasi je ugriznil pes; Ivana Vimpolška iz Gor. Lenarta je podrla krava; Josip Vlašič s Pristave je padel v stanovanju in si poškodoval prsni koš; Majda Kert je padla s skednja in si poškodovala rebra; Ana Pinek je padla z lestve in si poškodovala levi kolk; Janka Herakoviča so poškodovale krave po glavi; Franc Raspotnik je padel v gostilni in si zlomil desno nogo v kolku.

UMRLI SO

Pretekli teden so v brežiški bolnišnici umrli: Jože Iljaž, upokoj. iz Pavlove vasi, star 51 let; Anton Seketa, upokoj. iz Novakov, star 57 let; Andrej Hribar, upokojenec iz Brežic, star 65 let; Vilma Zener, upokojenka iz Brestanice, stara 58 let; Franc Sotošek, upokoj. iz Ajdovca, star 62 let; Andrej Srpčič, upokoj. iz Zakota, star 69 let.

NOVO V BREŽICAH

HARMONIKARSKI ORKESTER IZ ŠENTVIDA je odpovedal nastop na slavnostni akademiji v počastitev občinskega praznika. Namesto njega je sinoči nastopila godba milice iz Ljubljane. Prireditve se bodo vrstile še do sobote.

O USTAVNIH DOPOLNILIH V REPUBLIKI Sloveniji se je začela javna razprava sredi minulega tedna. Najprej so o teh vprašanjih razpravljali v Pišecah, nato v Mrzlavi vasi, kjer so istočasno povedali svoje pripombe k predlogom o pokojninskem zavarovanju kmetov in izvolili predstavnike v svet lastnikov gozdov pri brežiškem Gozdnem gospodarstvu. V nedeljo so spregovorili o ustavnih spremembah v Kapelah in na Jesenicah na Dolenjskem.

MENTORJI RDEČEGA KRIŽA NA ŠOLAH in predsedniki osnovnih organizacij RK so se pred dnevi sestali in spregovorili o pomoči starim, bolehnim ljudem, ki živijo sami in jim razen sovaščanov nima kdo pomagati. Sklenili so, da bi v vsaki organizaciji na vasi poiskali prostovoljce, ki bodo bdeli nad kritičnimi primeri. Mentorji bodo spodbujali šolarje, da jih bodo od časa do časa obiskali in jim pomagali opraviti kako malenkost, če drugega ne, jim lahko prinesejo kaj iz trgovine, nasekajo drv ali prineso vode iz studenca.

V DOMU JLA SO V NEDELJO odprli razstavo Kluba likovnih amaterjev iz Brežic. Ta prireditev sodi v okvir praznovanja občinskega praznika. Likovniki amaterji prikazujejo 15 svojih del. Razstavljavci so: Blaž de Gleria, Bojan Horvatič, Josip Štauber, Jože Tavčar, Krešo Tomin in Marijan Cvejanov. Razstava bo odprta do 5. novembra.

RAZVESELJIVO RAST ZBOROVSKE DEJAVNOSTI je na zadnji seji ugotovilo predsedstvo občinskega sveta Zveze kulturno-prosvetnih organizacij. Pevci iz brežiške občine so priredili letos dvoje srečanj, sodelovali so na številnih prireditvah in predstavili občino na veliki pevski prireditvi v Stični. Ob strokovni in finančni pomoči kulturne skupnosti je pričakovati, da se bo ta zvrst še razmahnila.

BREŽIŠKE VESTI

BREŽICE SLAVE 28. OKTOBER

ČETRTEK, 28. oktobra

ob 7. uri Budnica kapelske godbe na pihala
ob 8.30 Razglasitev rezultatov športnih tekmovanj sindikalnih podružnic in podelitev pokalov v dvorani Doma JA v Brežicah
ob 10. uri Svečana seja občinske skupščine Brežice v dvorani doma JLA v Brežicah
Podelitev OKTOBRSKIH NAGRAD za leto 1971
Podelitev delovnih odlikovanj predsednika SFRJ
Štafetni tek športnikov v pozdrav občinskemu prazniku
ob 11. uri Ogled Tovarne pohištva Brežice

PETEK, 29. oktobra

ob 10. uri Otvoritev rekonstruirane Aškerčeve ulice v Brežicah in otvoritev novih objektov pri Tovarni pohištva Brežice ob 25-letnici obstoja podjetja

SOBOTA, 30. oktobra

ob 10. uri Otvoritev vodovoda in TV pretvornika na Bizeljskem
ob 14. uri Otvoritev na novo elektrificiranega omrežja Dramlja–Vitna vas–del Bizeljskega
ob 15. uri Otvoritev vodovoda v Breganskem selu
ob 18. uri Prvenstvena tekma republiške lige za ženske v rokometu – „Partizan" Brežice in RK „Branik" Maribor – na rokometnem igrišču v Brežicah
ob 19. uri Prvenstvena tekma republiške lige za moške v rokometu – „Partizan" Brežice in RK „Branik" Maribor – na rokometnem igrišču v Brežicah

OTVORITEV VODOVODA NA PREKOPI — PRAZNIK ZA VES OKOLIŠ

Šteješ, meriš, ne verjameš, a je res

V poldrugem letu več kot sto kilometrov vodovodov v krški občini — V soboto je bilo slavje na Prekopi — Gasilci so gasili za poskus

Številne prireditve so dale kostanjeviškemu prazniku letos posebno svečano obeležje. Tako bo tudi poslej, kajti občani ne želijo praznovati na tihem, sami zase. Vsakokrat bodo v oktobru pokazali, koliko je kraj napredoval, in se predstavili s kulturnimi dogodki vsej slovenski javnosti.

V soboto, 23. oktobra, je bilo slavje na Prekopi. Odprli so vodovod za Gornjo in Dolnjo Prekopo, za Dobravo, Dobe, Gručo, Groblje, Ledečo vas in Ostrog. Vodovodni odbor s predsednikom Abramom na čelu se je s trdno voljo zagnal na delo in sadovi niso izostali.

Studenčnica bo poslej napajala 95 gospodinjstev, nekaj pa se jih bo pozneje priključilo na novi vodovod. Njegovo vrednost cenijo na 435 tisoč dinarjev in od tega je 90 tisoč prispevala občinska skupščina Krško.

Predsednik skupščine Jože Radej je s ponosom izjavil, da merijo zdaj vodovodi v krški občini 105 kilometrov, in to samo tisti, ki so bili zgrajeni v letih 1970 ter 1971. Njihovo vrednost cenijo na štiri in pol milijona dinarjev. Prispevek občine znaša za to omrežje 1,471.000 dinarjev. Vse drugo so prispevali prebivalci. S svojim deležem so obogatili sebe in občino. Tako je dobilo v dobrem poldrugem letu pitno vodo kar 1220 gospodinjstev. Vsak vodovod pomeni napredek, pomeni darilo mlademu rodu, da bo raje ostajal na kmetiji, da bo življenje manj trdo, kot so ga imeli starši.

Trenutno gradijo vodovode v Reštanju, v Brezju pri Dolškem in v Gorenjem Leskovcu. Omrežje se bo spet povečalo za 24 kilometrov, 150 domov pa bo dobilo zdravo pitno vodo.

Na Prekopi so se udeležili slavja tudi gasilci. Prikazali so gašenje požara in s tem opozorili še na drugo prednost vodovoda.

5851 OTROK V KROŽKIH

V krški občini ima Zveza prijateljev mladine zabeleženih 36 različnih dejavnosti šolske mladine, ki ni vezana na pouk. V krožke in razne interesne skupine je vključenih 5851 otrok. Od tega jih dela 781 kar v po dveh krožkih, 349 pa celo v treh ali več.

AGROKOMBINAT URESNIČUJE NAČRT

Več strojev, ker ni ljudi

Pogodbe z zasebniki v obojestransko korist

Letos je kolektiv Agrokombinata v Krškem sprejel srednjeročni program in sanacijski načrt, ki napoveduje uvajanje sodobnih tehnoloških, agrotehničnih in gospodarskih rešitev v sadjarstvu, vinogradništvu, živinoreji in vseh drugih dejavnostih, s katerimi se ukvarja podjetje. V te načrte so že vtkani stabilizacijski ukrepi.

Mednje sodi v prvi vrsti izpopolnitev strojne opreme in ostalih naprav, da bo podjetje lahko poslovalo z večjim gospodarskim učinkom. Tako mora podjetje kupiti stroje za zaščito sadnega drevja proti boleznim in škodljivcem. Izpopolnili bodo tudi opremo za specializirano obdelovanje sadnih plantaž. Spričo pomanjkanja delovnih moči bi kazalo delo čimbolj mehanizirati.

V vinogradništvu so razmere kritične, ker začenjajo roditi novi nasadi, podjetje pa nima ustreznih naprav za predelavo grozdja in kleti. Investirati bi morali več v tej smeri.

Poljedelstvo in živinoreja zahtevata izpopolnitev strojne opreme. Manjkajo predvsem veliki stroji za setev in spravilo pridelkov. Podjetje bo dokupilo več kombajnov, preuredilo hleve in vpeljalo druge novosti v živinoreji.

Pomembno poglavje je kooperacija. Z zasebniki je sklenil Agrokombinat sklepati čvrste pogodbe, ki bodo slonele na obojestranskih koristih. Povečanje pridelkov za trg je nujno zaradi predvidenega sodelovanja s tovarno zdravil „Krka" iz Novega mesta.

Strojno postajo bodo usposobili za popravilo kmetijskih strojev in jo bodo ustrezno povečali za delavnice. Za velike stroje bodo na novo sezidali garaže, da jih bodo imeli lahko pod streho.

J. T.

ZAPOSLENOST NARAŠČA

V prvem polletju je bilo v krški občini zaposlenih 5694 delavcev, od tega 5052 v gospodarstvu. V podjetjih je bilo lani v tem obdobju zaposlenih komaj 4820 delavcev. Povečanje je v skladu s planskimi napovedmi v začetku leta. V delovno razmerje so v prvem polletju sprejeli povprečno po 115 delavcev, vseh skupaj 688, delovne organizacije pa je v tem času zapustilo 553 ljudi. Na mesec se jih je torej zamenjalo po 200, to vse pa povečuje stroške za priučevanje na novo delo.

OPREME JIM MANJKA

Splošno kleparstvo v Kostanjevici tare nelikvidnost, ker ima veliko neplačanih terjatev. Kolektiv je v zadregi za obratna sredstva. Na pomoč mu je priskočila Dolenjska banka in hranilnica. Odobrila mu je 20 tisoč dinarjev kredita za premostitev težav. Podjetje bi potrebovalo razen tega še posojilo za opremo novih delavnic. Računajo, da bi zanjo zadostovalo 515 tisoč dinarjev.

BIENALE JUGOSLOVANSKE OTROŠKE GRAFIKE . . .

V Kostanjevici bodo v soboto ob 9.30 odprli v Lamutovem likovnem salonu drugi bienale grafičnih del jugoslovanskih pionirjev. Prireditev, ki jo organizirajo občinska Zveza prijateljev mladine, občinski odbor Jugoslovanskih pionirskih iger, Dolenjski kulturni festival in kostanjeviška Gorjupova galerija, je že v samih pripravah naletela na izjemen odmev po vsej domovini. To priča število prispelih grafičnih listov, število avtorjev in šol, ki so se odzvale razpisu.

Komisija je odbrala za tokratno prireditev 1064 del, ki jih je ustvarilo 138 učencev iz 49 šol. Tudi letos bodo nagradili najboljša dela. Bienale bo v soboto dopoldne odprl pokrovitelj te pomembne prireditve, akademik France Mihelič.

KRŠKE NOVICE

DR. JOŽE BRILEJ, podpredsednik republiške skupščine, je minulo sredo razpravljal s političnim aktivom krške občine o spremembah slovenske ustave. Razpravo je pripravila občinska konferenca SZDL. Politični aktiv je poslušal tudi pojasnila o delu investicijske skupine za izgradnjo naše prve jedrske elektrarne.

MINULO SREDO JE BILA V Krškem posavska volilna konferenca, na kateri so delegati občinskih sindikalnih svetov iz Krškega, Brežic in Sevnice volili delegate za republiški kongres sindikata storitvenih dejavnosti. Posavske občine bodo zastopali na tem kongresu štirje delegati.

OTROŠKI VRTEC, KI SO GA SVEČANO odprli na Senovem pred štirinajstimi dnevi, še ni sprejel svojih varovancev. Novo poslopje, s katerim so v krški občini pričeli izpolnjevati srednjeročni načrt razvoja otroškega varstva, za sedaj nima urejenega ogrevanja.

V BRESTANICI SO ASFALTIRALI še cesto, ki pelje od gostilne „Pod lipo" do novejšega stanovanjskega naselja pri elektrarni. Pri pripravljalnih delih so sodelovali mnogi občani, ki so s prostovoljnim delom pocenili stroške za modernizacijo cestišča.

OBČINSKA KONFERENCA ZVEZE MLADINE bo v tem tednu pripravila tekmovanja mladinskih aktivov v šahu, streljanju z zračno puško in košarki. Prizorišča tekmovanj so Krško, Senovo in Brestanica.

TRGOVSKO PODJETJE „PRESKRBA" ureja na desnem savskem bregu nove prodajne prostore, kjer bodo prodajali na samopostrežni način. Sodobno urejena trgovina sodi v program nadaljnje modernizacije in specializacije trgovske mreže v krški občini.

OBČINSKI SINDIKALNI SVET skuša tudi pred letošnjo zimo zagotoviti dodatne prevoze delavcev z avtobusi na delovna mesta v Krško. Sindikat je zato že stopil v stik z avtobusnim prevozniškim podjetjem Izletnik, delovnim kolektivom pa bo poslal anketne liste, s katerimi bodo zbirali prijave za prevoze.

DANES ZJUTRAJ SE JE V KRŠKEM pričela volilna konferenca SZDL Krško. Na njej bodo izvolili dva člana republiške konference SZDL ter predsednika, izvršni odbor in nadzorni odbor občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

KRŠKI TEDNIK

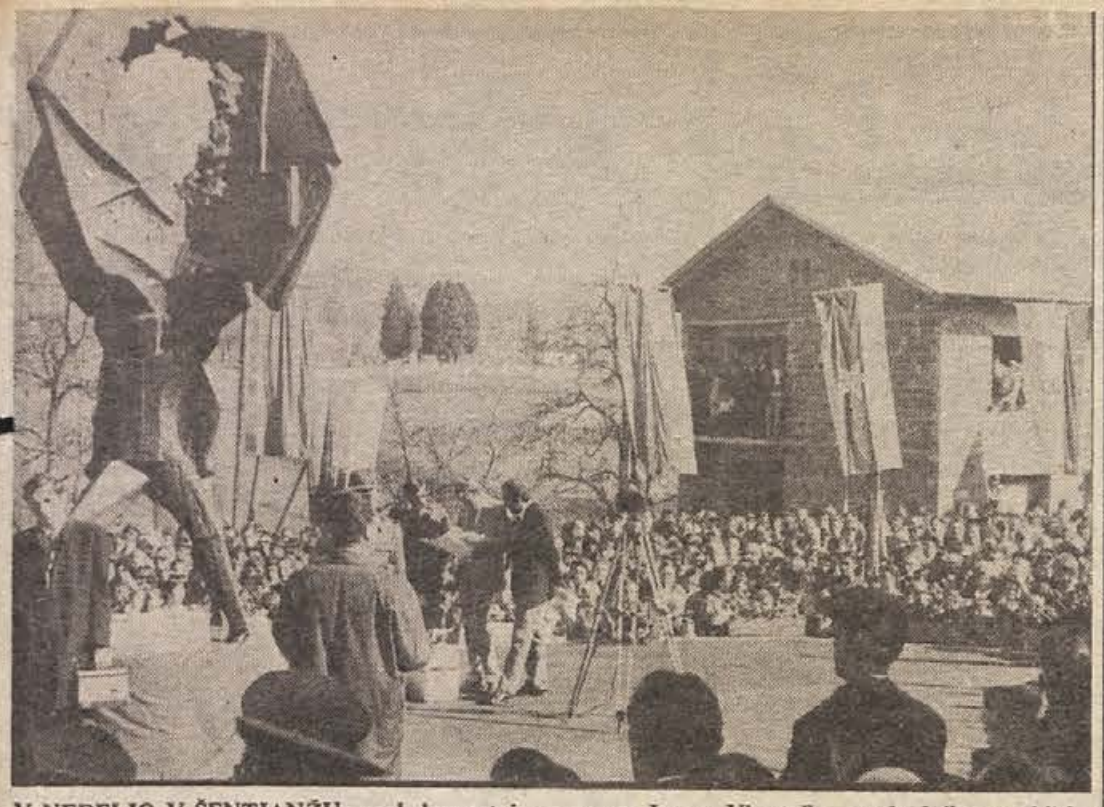

V NEDELJO V ŠENTJANŽU: med slavnostnim govorom Janeza Vipotnika, predsednika republiške konference SZDL. (Foto: M. Legan)

SLOVO OD ZASILNIH PROSTOROV ZA ZDRAVSTVO

Naš dom, zrasel iz naših dinarjev

13. novembra bodo v Sevnici odprli nov zdravstveni dom, zgrajen s pomočjo krajevnega samoprispevka — Ali ne bi plačevanja podaljšali?

Že se beli nova stavba v Naselju heroja Maroka v Sevnici. 13. novembra, ob občinskem prazniku, bodo izročili namenu novi zdravstveni dom, novo delovno okolje zdravstvenih delavcev, ki je hkrati uteha bolnikov in ponos vseh občanov. Dom je zgrajen s pomočjo krajevnega samoprispevka.

Pa ni šlo tako lahko. Ko so spomladi 1969 na zborih volivcev govorili o predlogu, da bi za nov dom zbirali denar, je bilo slišati v nekaterih krajih očitke, češ naj si Sevničani sami gradijo dom, če hočejo imeti novega. Zdravniki, ki so delali v nemogočih razmerah v malo večji stanovanjski hiši in gasilskem domu, so pobijali tako mišljenje, pri tem so jim pomagali tudi bolniki in vsi, ki se zavedajo, kaj pomeni urejena zdravstvena služba.

Samoprispevek je bil sprejet z majhno večino, toda bil je. S prvim majem so začeli plačevati; doslej se je nabralo že okoli 2 milijona novih dinarjev, do konca prihodnjega leta pa se bo zbralo skupaj nekaj nad 3 milijone dinarjev, kar bo zadostovalo za plačilo stroškov gradnje. Novi zdravstveni dom bo stal skupno 4,5 milijona dinarjev. Milijon dinarjev posojila bo odplačeval Zdravstveni dom Celje, 360.000 dinarjev je prispevek Lekarne, ki bo sama kupila tudi svojo opremo, preostali denar pa bo dal krajevni samoprispevek.

Dom bo sodobno opremljen, vsak zdravnik bo imel svojo ordinacijo, bolnikom se ne bo treba stiskati po stopniščih in vežah, kot so se morali doslej.

Vse to je bilo doseženo s sicer skromnim vsakomesečnim prispevkom posameznih prebivalcev občine, ki teh dajatev skorajda niso občutili. Ali ne bi bilo morda prav, če bi plačevanje samoprispevka potegnili še za nekaj let in bolje uredili še šolstvo v občini? Čisto nekaj drugega je, če ima občina nekaj lastnega denarja, s pomočjo katerega bi dobila tudi posojila, brez katerih sevniško šolstvo ne bo videlo boljših časov.

M. L.

LETOŠNJE ŽALNE SLOVESNOSTI

Občinski odbor ZZB NOV bo v sodelovanju s krajevnimi organizacijami za dan mrtvih priredil več žalnih slovesnosti pri spomenikih NOB. Prvega novembra bo ob 8. uri komemoracija najprej v Šentrupertu, ob 9. uri v Mokronogu, ob 10. na Mirni in ob 14. uri v Trebnjem, že dan poprej pa bo ob 9. uri žalna slovesnost v Velikem Gabru. Na sporedu bodo govori, recitacije in igranje trebanjske godbe na pihala. Komemoracije bodo tudi v nekaterih drugih manjših krajih.

VEČJA DIJAŠKA POSOJILA

Upravni odbor občinskega sklada za štipendiranje in dajanje posojil dijakom in študentom, ki nosi ime narodnega heroja Jožeta Slaka-Silva, je predlagal občinski skupščini, naj poveča svoj letni prispevek skladu za 7000 N-din. Prošnjo so utemeljili s tem, da dijaška posojila niso dovolj velika in ne dosegajo posojil, določenih po družbenem dogovoru. Poprečno dijaško posojilo bi moralo biti veliko vsaj 400 dinarjev, sedanje poprečje pa znaša 220 din. Skladu nasploh primanjkuje denarja, saj ne more ustreči vsem prosilcem. Zdaj daje posojila 15 dijakom in študentom.

SEVNIŠKI PABERKI

VPRAŠAJ NAD KURJAVO – V znameniti Lutrovski kleti pod sevniškim gradom, kjer je bil v petek v čast praznovanja občinskega praznika in proslave v Šentjanžu koncert sevniškega moškega pevskega zbora, bodo letos obnovili notranji omet ter namestili električno razsvetljavo. V načrtu je tudi ogrevanje prostora, vendar še ni razjasnjeno, kakšne peči bi namestili. Zavod za spomeniško varstvo je odklonil oljne peči, ker oljni hlapi uničujejo freske.

JE RES NEURESNIČLJIVO? Kako je v Sevnici priljubljeno kegljanje, dokazujejo sedanji jesenski večeri, ko je na kegljišču v gasilskem domu vedno polno ljudi. Ta šport bi bil še bolj vabljiv, če bi imeli avtomatsko postavljanje kegljev. Gre za približno 15 starih milijonov, ki bi jih s primerno akcijo lahko zbrali, saj je mesto doseglo zavidljiv gospodarski napredek.

KRAJE KOT NA TEKOČEM TRAKU. Zadnji čas se je spet povečalo število tatvin. Pred dolgoprstneži, ki jim pride vse prav, niso varni več niti gonilni jermeni pri vlaku niti betonske plošče za pokrivanje kanalov. Predrzneži so vlomili celo v pianino, kot da bi bili tudi ljubitelji glasbe, ne samo tuje lastnine. Sevniško turistično društvo, kateremu je bilo na gradu pokradenih že več stvari, razpisuje, kot zatrjujejo, celo nagrado za tistega, ki bi izsledil storilce.

PROSLAVA RK. Občinski odbor Rdečega križa pripravlja proslavo krvodajalcev, ki bo predvidoma v nedeljo, 7. novembra.

NA MUČENIKE MISLIMO ŽE SEDAJ! Za soboto je bila sklicana prva seja komisije, ki bo prihodnje leto na dan 40 mučenikov pripravila tradicionalno srečanje „ubožcev", združeno s tekmovanjem v kakovosti salam. Na slednje je treba opozoriti že sedaj, saj se bodo kmalu začele koline in s tem priprave na veliki finale. Vso zadevo bo še naprej vodil Milan Gabrič, čeprav je ob letošnjem srečanju mučenikov, ki je bilo še posebno uspešno, prosil za rotacijo.

PRVA ‚KLASA' JE ŽE ŠLA. Po 2,5 dinarja za kilogram je sevniški kmetijski kombinat prodajal prvovrstna jabolka iz svojega nasada v Sevnici, ki so bila sorazmerno hitro razprodana. Na drobno so prodali 3,5 vagona plodov. Preostalo je le še nekaj jabolk drugega kakovostnega razreda, ki so po 2,2 dinarja. Letina je bila povprečna.

ŠE EN TEČAJ. V gasilskem domu se bo s prvim novembrom začel še en tečaj za delo v konfekcijski industriji. Priredila ga bo „Jutranjka".

NEGOTOVA PRIHODNOST. Najprej je treba dokončno določiti, v kak namen naj bi uporabljali sevniški grad, ali naj bi postal hotel ali kaj drugega, šele potem naj bi nadaljevali z obnavljanjem, so sklenili na nedavnem sestanku v Sevnici. Obnova bo stala velike denarje (ki jih še ni), zato bi bilo res nesmotrno, da bi obnavljali, ne da bi vedeli pravi namen.

SUŠNA SEVNICA

Igra z ognjem

Brez cisterne in brez vode v hidrantih

Sevnici zmanjkuje vode. Zaradi jesenskega sušnega vremena so porabo že morali omejiti. Tako bo vse do prvega večjega deževja, so povedali pri Komunalnem stanovanjskem podjetju.

Gasilci so upravičeno vznemirjeni. Kako neusmiljeno je gorelo te dni v Celju! Kako bi bilo, če bi se v Sevnici pojavil ogenj v času, ko je suša v ceveh. Mestno gasilsko društvo je brez gasilske cisterne. „Samo gledali bi lahko, kako nam ogenj uničuje premoženje," pravi poveljnik gasilske zveze Tone Simončič.

Te besede niso pretirane: ko so pred kratkim pregledali 12 hidrantov pri velikem novem skladišču konfekcije „Lisce", so ugotovili, da je le eden imel nekaj pritiska vode – vsega eno atmosfero, kar za gašenje ne zadošča (biti morajo vsaj tri). V zgornjih prostorih v hidrantih vode sploh ni bilo.

Gasilci opozarjajo, da cisterne sami ne bodo mogli kupiti, saj stane 22 starih milijonov, na leto pa dobijo od zavarovalnice komaj slabih 5 milijonov. Nekaj prispeva občinska skupščina za delovanje prostovoljnih gasilskih društev, vendar vse to ne zadošča, da bi se dobro opremili in pripravili za boj proti ognju.

Pa tudi sicer je skrb za ožarno varnost premajhna. V dvorani, kjer vrtijo filme in kjer so tudi druge prireditve, že osem let niso menjali polnila v gasilskih aparatih. V otroškem vrtcu, ki je bil zgrajen pred letom dni, še vedno ni naprave za gašenje, v šoli, kjer se uči tisoč otrok, imajo le tri jeklenke s peno. Podobni primeri so tudi drugje.

M. L.

MOKRONOG: IZLET ZA ČLANE ZB

Krajevna organizacija ZB je prejšnjo soboto priredila izlet za člane organizacije in njihove družinske člane. Obiskali so Belo krajino in Kočevski Rog z Bazo 20.

DANES O KMETIJSTVU

Oba zbora občinske skupščine Trebnje bosta danes dopoldne razpravljala o razvoju kmetijstva v občini. Dnevni red obsega še več drugih pomembnih zadev, na primer: usmeritev razvoja otroškega varstva za obdobje 1971 do 1975, poročilo o odmeri davkov in prispevkov, poročilo o uresničevanju lovsko-gospodarskih načrtov in gospodarjenju lovskih družin, odlok o spremembi proračuna itd. Več prihodnjič.

MOKRONOG: ŠOLA JANČIJA MEVŽLJA

Na predlog Jožeta Koračina, nosilca spomenice iz Mokronoga, bodo mokronoško osnovno šolo poimenovali po Jančiju Mevžlju, pogumnem skojevcu, doma iz Mokronoga, ki je kot 17-leten fant junaško stal ob strani narodnemu heroju Milanu Majcnu, ko sta se oktobra 1941 postavila v bran bataljonu Nemcev v Murnicah pri Šentjanžu. Janči je že v prvih dneh okupacije pokazal svojo revolucionarnost in junaštvo, ko je sodeloval v različnih akcijah proti okupatorjem. S predlogom tovariša Koračina je soglašal tudi svet osnovne šole Mokronog, kjer je Janči obiskoval šolo, dokončno besedo o tem pa bo imela danes občinska skupščina Trebnje, ki bo razpravljala o predlogu.

NOVO VODSTVO TIS

Skupščina temeljne izobraževalne skupnosti Trebnje je 21. oktobra izvolila za novega predsednika Avgusta Gregorčiča, za njegovega namestnika pa Toneta Klenovška. Za predsednika 7-članskega izvršnega odbora je izvolila Romana Ogrina, ki bo od 1. januarja prihodnjega leta, ko se bo strokovna služba TIS osamosvojila, poklicno vodil delo izobraževalne skupnosti. Člani izvršnega odbora so še: Janez Zajc, Vladimir Silvester, Franc Režun, Vilko Videčnik, Štefan Potočnik in Mitja Prijatelj. Na omenjeni seji skupščine so se javno zahvalili dosedanjemu predsedniku Ivanu Goletu in predsedniku izvršnega odbora Adolfu Grumu.

Tok ga je ubil

V Murnicah pri Šentjanžu je v petek dopoldne izgubil življenje Tone Jerič, med ljudmi zelo priljubljeni elektrikar, ki je skrbel za območje Krmelja. Splezlal je na električni drog, da bi popravil vod, misleč, da v žicah ni toka, toda ko se je voda dotaknil, ga je elektrika vrgla na tla. Zdravnik, ki je kmalu prišel na kraj nesreče, je lahko ugotovil le še smrt. Pokojni Jerič je, kot domnevajo, naredil napako, ker v transformatorju ni odklopil pravih vodov, preden je začel popravljati napeljavo.

Tone Gregorčič

SREČANJE

Prvi črpalkar

Mokronog: črpalka kaže lokalni patriotizem

Mokronog z okolico je s tem mesecem dobil bencinsko črpalko. „Nič posebnega," bi rekli ljudje, ki živijo v mestu, v Ljubljani na primer, kjer lahko napajajo svoje kovinske sužnje (ali gospodarje) na tem ali na onem koncu mesta.

Za Mokronog pa črpalka pomeni mnogo več. Pripovedujejo, da Mokronožan, ki ga pomanjkanje goriva prisili, da mora „tankati" drugod, pravi: „Samo toliko, da bo do doma, več bom kupil že na naši!" Prav je, da so Mokronožani „lokalpatrioti", prav pa bi bilo tudi, da si ne bi metali polen pod noge, kar se je dogajalo ob prizadevanjih za novo črpalko.

Tone Gregorčič je prvi Mokronožan, ki si v domačem kraju služi kruh s prodajanjem bencina. Prej je bil poštar. Nahodil se je, prav gotovo, zato smo ga vprašali, če se je že načakal, zdaj, ko opravlja čisto drugačno delo.

„Dela je kar dovolj. Sam sem, črpalka pa je s presledkom odprta od 7. do 17. ure. Na dan iztržim 2 do 3 nove tisočake, mislim, da je za začetek kar dovolj. Izkupiček se bo gotovo še povečeval, saj imajo ljudje vse več motornih vozil, traktorjev in kmetijskih strojev. Obljubili so tudi, da bo prihodnje leto črpalka prodajala še plin, dobila pa bo tudi kompresor za polnjenje zračnic, morda tudi streho nad glavo. Črpalko upravlja Kmetijska zadruga Trebnje (kar na zunaj sicer ni videti, ker še ni napisa). Upam, da bo šlo, vsaj začetek kaže tako."

M. L.

TREBNJE: jesenska priprava na zimo. (Foto: J. Pezelj)

POPRAVILA IN GRADNJA ŠOL

Na vrsti Veliki Gaber

Koliko je v trebanjski občini zbranega samoprispevka za šole in za kaj je bil porabljen

Vrsta je prišla na osnovno šolo v Velikem Gabru. Načrti za preureditev in dozidavo novih učilnic so pripravljeni, z delom se bo dalo začeti, ko bo na podlagi zbranega samoprispevka mogoče dobiti posojilo. Na ta način je bila zgrajena šola na Jelševcu, zdaj pa jo gradijo na Trebelnem.

Da je zdaj na vrsti Veliki Gaber, s tem je soglašala skupščina temeljne izobraževalne skupnosti minuli četrtek, ko je obravnavala poročilo o zbiranju in porabi krajevnega samoprispevka v času od 1. januarja leta 1969 pa do konca septembra letos. Tudi sicer ima zdaj gabrska šola prednost, saj je tako določeno s prednostnim redom, ki ga je sprejela občinska skupščina.

Vedno znova moramo poudarjati, da občinskega načrta popravil in gradnje osnovnih šol ne bi mogli uresničevati, če ne bi občani plačevali samoprispevka. Le-ta doteka v skladu s predvidevanji, celo presega jih, žal pa je treba dodati, da se še hitreje večajo gradbeni stroški.

Do konca septembra se je zbralo 2,106.075 dinarjev, od tega od osebnih dohodkov iz delovnega razmerja 1,571.837 din, od kmetijstva 234.717 din, od obrti in drugih gospodarskih dejavnosti 75.546 in od pokojnin 223.975 din. To je skupaj za 13 odst. več, kot je predvideno, da se bo samoprispevka nabralo do konca tega leta.

Občani bodo na zborih volivcev nadrobno seznanjeni, kako je bil njihov denar porabljen. Zgrajena je bila šola na Jelševcu, gradijo jo na Trebelnem, popravljena je bila šola v Šentlovrencu, pripravljeni so načrti za šolo v Velikem Gabru. Pri banki je bilo oročeno 673.654 dinarjev.

M. L.

PO JUGOSLOVANSKO

Kaže, da ne bi bilo čisto nič napak, če bi prevozniškim podjetjem priporočili, naj od časa do časa priredijo srečanja svojih šoferjev, da se bodo med seboj lahko kaj več pogovorili. Potem se šoferjema avtobusov NM 113-90 in NM 52-97 ne bi bilo treba pogovarjati, ko se srečata na ozki cesti ob Mirni, voznikom drugih vozil pa ne čakati, da končata ta važen pomenek. Da ne bo dvomov: to se je zgodilo v sredo, 20. oktobra.

PLAŠČI IN OBLEKE!

V konfekcijskih prodajalnah Trgovskega podjetja

SEVNICA

vam nudimo velik izbor ženskih in moških zimskih plaščev ter ženske in moške obleke iz priznanih tovarn.

DROBNE Z MIRNE

NEUSPEL SESTANEK – Za 17. oktober je mokronoški obrat GG Brežice sklical sestanek lastnikov gozdov v mirenski kino dvorani. Vabila so poslali prek otrok v osnovni šoli. Ob določenem času ni bilo nikogar od predstavnikov gozdnega obrata, pa tudi kmetje se niso v večjem številu odzvali vabilom.

NI ŽAGARJA – Spet je prišel čas pripravljanja drv za zimo in z njim vprašanje, kje dobiti žagarja. Morda bi to delo spet prevzel obrat Kmetijske zadruge ali kako drugo podjetje, če že ni mogoče dobiti zasebnika.

ŽALNA SLOVESNOST NA ROJAH – Prvega novembra bo ob 10. uri pri spomeniku NOB na Rojah žalna slovesnost. Krajevna organizacija ZB vabi Mirenčane in druge, naj počastijo spomin padlih za svobodo.

RIBIČEM ZADOŠČENO – Novomeško podjetje „Kremen", ki ima pri Mirni svoj obrat kvarcita, je začelo uresničevati načrt, s katerim bo preprečilo spuščanje odplak v potok. S tem bo dolgoletni želji Mirenčanov, posebno pa ribičev, zadoščeno. Ljudje upajo, da bo podjetje tudi vnaprej skrbelo za to, da voda ne bo onesnažena.

DRAGA STANOVANJA – Domače Gradbeno opekarsko podjetje dokončuje blok. Novi stanovalci so že prejeli odločbe. Nekateri imajo pomisleke, da bodo stanovanja, ki bodo sicer lepo opremljena in ogrevana, predraga. Tisti, ki imajo bolj plitve žepe, razmišljajo, če bi se sploh vselili ali bi raje ostali v dosedanjih skromnejših stanovanjih.

BO TAKO TUDI POZIMI? Ni še znano, kdo bo zagotovil varen prehod prek zasilnega mostu pri tovarni „Dani", kjer regulirajo strugo Mirne. Menda ne bo ostala položena deska, ki jo uporabljajo za hojo, tudi v zimskem času? Zasilni most je Splošna vodna skupnost Dolenjske, ki regulira Mirno, pretrgala, tako da zdaj oba bregova veže le deska.

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

Manjka denarja, še bolj pa ljudi

Pogovor o vprašanjih kulturnega življenja v občini je pred kratkim organizirala temeljna kulturna skupnost (TKS) Kočevje. Nanj so bili razen članov skupnosti povabljeni še predstavniki delovnih organizacij, ustanov, mladine, družbenopolitičnih organizacij, poslanci in drugi: skupno okoli 70 ljudi, na pogovor pa jih je prišla približno polovica.

Osnova za pogovor je bil „Pregled stanja kulture in kulturne dejavnosti v občini Kočevje", ki ga je izdelal izvršni odbor TKS in ki so ga vsi vabljeni dobili že več dni pred pogovorom.

„Pregled" – obsegal je okoli 18 strani – je ugotovil, da je skrajno slabo poskrbljeno za kulturno udejstvovanje in kulturno razvedrilo delavcev, čeprav je polovica zaposlenih mlajša od 35 let in bi se mladina gotovo želela udejstvovati tudi na kulturnem polju.

V pogovoru, ki so se ga udeležili le redki predstavniki podjetij, so ugotovili, da „je treba kulturo od zunaj vnašati v podjetja". Delovne organizacije ne bodo organizirale vsaka svoje kulturne organizacije. Združene naj bodo v kulturno skupnost, vendar morajo tej pomagati pri delu družbenopolitične organizacije. TKS bo organizator, usklajevalec in usmerjevalec kulturne dejavnosti. Znotraj delovnih organizacij pa je treba doseči, da bodo dajale več za kulturo. Vendar za organizacijo kulturnih dejavnosti zelo verjetno ni glavni denar, ampak ljudje – organizatorji.

Nadalje so ugotovili, da mladina, dokler obiskuje šole, zelo prizadevno dela na kulturnem področju. Pri večini proslav izvaja kulturni del mladina. Ko pa ta konča šolo, je nihče več ne usmerja in vodi pri kulturnem delu. Zveza mladine in druge družbenopolitične organizacije bodo v bodoče morale svoje delo usmeriti tudi na kulturno področje.

CESTE IN KULTURA

Posebno pozornost so posvetili še kulturnemu življenju na podeželju. Nekateri so ugotovili, da so bili včasih nosilci kulturne dejavnosti na vasi skoraj izključno prosvetni delavci; prosvetni delavci pa so opozorili, da je danes za podeželje težko dobiti učitelja, da imajo tisti redki učitelji, ki so na podeželju, preveč dela, saj dela običajno en učitelja za dva, in tako v mnogih primerih prosvetnim delavcem na vasi danes ne ostaja časa za vodenje kulturnih društev.

Ob zaključku pa – naj si bo tovarišem pri Cestnem podjetju ali kje drugje še tako čudno – so udeleženci pogovora ugotovili še, da so za uspešnejše kulturno življenje v občini potrebne tudi boljše prometne zveze. Kočevska občina je druga največja v republiki, a hkrati zelo redko naseljena. To vpliva, da je obisk kulturnih skupin na podeželju skoraj nemogoč oziroma vsaj otežen. Vasi, ki so zelo oddaljene med seboj, pa se zaradi slabih prometnih zvez ne morejo združevati in ustanavljati svojih kulturnih organizacij.

J. PRIMC

Dovolilnice za lov polhov?

Nove zamisli o ureditvi polharjenja

Na zaključku letošnje polharske razstave v Kočevju so ugotovili, da je bila tudi letošnja zelo uspešna, saj si jo je ogledalo okoli 1500 ljudi več kot lansko, in da bodo prihodnje leto spet priredili podobno razstavo in tudi polharski teden. Na poslovilni slovesnosti v domu telesne kulture je predsednik polharske sekcije Andrej Arko podelil diplome sodelavcem, ki so pripomogli k uspehu letošnje polharske razstave.

Kočevski polharji so se ob nedavni proslavi 500-letnice mesta pogovarjali z nekaterimi uglednimi gosti, ki so sicer tudi polharji, in zvedeli, da bo lov na polhe postopno pravno urejen. Najprej bi polha zaščitili z občinskim odlokom ali uredbo. Ta naj bi tudi določala, kje, kdaj in kdo lahko lovi. Kaže, da bodo domačini lahko lovili polhe v domači občini, polharji od drugod pa bodo morali prej kupiti dnevno lovno karto, kot jo morajo ribiči za ribolov ali lovci za lov.

J. P.

ZA LAČNE OTROKE

Kočevski učitelj Ive Stanič ne vodi uspešno le mladih šahistov, pač pa tudi pevsko skupinico DO-RE-MI, zdaj pa ustanavlja še 40-članski pevski zbor, v katerem bodo peli predšolski otroci in učenci do 3. razreda osnovne šole. Z zborom bo nastopala tudi skupina z Orffovimi instrumenti. Koncert, katerega dohodek bodo namenili lačnim otrokom sveta, bo ob koncu šolskega leta. Učitelj Stanič je tudi ob zaključku preteklega šolskega leta organiziral koncert za lačne otroke sveta. Iztržek 700 din so poslali mednarodnemu skladu „Lačni otrok" in dobili obvestilo, da je bil njihov prispevek poslan v Pakistan.

STRUGE: VELIKO DAJATEV

Pred kratkim je bila v Strugah razprava o pokojninskem zavarovanju kmetov. Udeležba je bila velika, žal pa je sestanek neprestano motil eden izmed udeležencev, da ni mogel potekati bolj plodno. Kmetje se pod vtisom bremen iz katastrskega dohodka (prispevek za zdravstveno zavarovanje in ostale dajatve) niso navduševali za novi prispevek za pokojninsko zavarovanje, čeprav bi tako zavarovanje že kmalu prinašalo starejšim kmetom ugodnost.

Jutri seja

Za jutri, 29. oktobra je sklicana seja občinske skupščine Kočevje. Na njej bodo razpravljali in sklepali o poročilu SDK o poslovanju delovnih organizacij v prvem polletju, o izpolnjevanju proračuna in skladov v prvih devetih mesecih letos, o ustanovitvi zdravstvenega sveta, o spremembi odloka o družbeni pomoči borcem in drugem.

Končno spet taborniki

Po mnogih letih bodo v kočevski občini spet oživili delo tabornikov — 280 kandidatov

Na pobudo občinske konference ZMS Kočevje bo za kočevsko občino še ta ali prihodnji mesec ustanovljena taborniška organizacija. V začetku tega meseca je 24 mladincev in mladink že uspešno opravilo enotedenski seminar za vodnike taborniških vodov in zaključni izpit.

Doslej je izrazilo željo za sprejem v taborniško organizacijo okoli 280 pionirjev, pionirk, mladincev in mladink iz vse občine.

V teh dneh bodo taborniki organizirali prvi preizkus novih vodnikov vodov taborniške organizacije. Izvedli bodo večji pohod v okviru akcije „Ob mejnikih revolucije", ki jo organizira občinska konferenca ZMS. Pohoda, na katerem bodo obiskali spomenike NOB ob Kolpi od Fare navzgor, se bo udeležila tudi skupina ljubljanskih tabornikov. Taborniško organizacjo pa bodo ustanovili ob zaključku akcije „Ob mejnikih revolucije", ki bo trajala predvidoma ves oktober in morda celo del novembra.

J. P.

ŽIVAHEN TURIZEM

Pred kratkim je bil sestanek upravnega odbora turističnega društva Kočevje, na katerem so razpravljali o plodnem in raznovrstnem delu društva pred občinskim praznikom oziroma praznovanjem 500-letnice mesta, o finančnem poslovanju društva za 9 mesecev letos in o raznih drugih zanimivih vprašanjih, kot so jamarstvo, izdaja pustnega časopisa, neskladno delo podjetij, ki se ukvarjajo s turizmom, in drugim. O nekaterih teh zadevah bomo podrobneje poročali še kasneje.

KONCERT ZA ŠOLARJE

19. oktobra je bil v avli kočevske šole koncert Silvestra Mihelčiča, ravnatelja glasbene šole v Crnomlju. V prvem delu je izvajal klasiko, v drugem pa narodno, zabavno in beat glasbo. Koncert, ki je bil v okviru glasbene vzgoje in zato za učence sedmih in osmih razredov obvezen, je poslušalo okoli 400 šolarjev, tudi iz nižjih razredov. Mlade poslušalce je seveda posebno navdušil drugi del koncerta.

DROBNE IZ KOČEVJA

DENARNE NAGRADE za najlepše urejene in okrašene vrtove, okna, terase in balkone so prejeli: Dom telesne kulture, Podjetje INKOP, Miran Smola – Ljubljanska cesta, družina Merhar – Zadružno naselje (vsi za vrtove); inž. Dušan Oražem – Trg Svobode, inž. Franci Turk-Trata, družina Oblak – Ljubljanska cesta in družina Tekavec – Zadružno naselje (vsi za splošen videz hiše in okolja). Podeljenih je bilo še 14 diplom in 43 pismenih pohval. S tem tekmovanjem je bila letna sezona uspešnega dela hortikulturne sekcije Turističnega društva Kočevje zaključena. Pričelo se je jesensko in zimsko delo, ki bo izpopolnjeno s presajanjem grmičja in cvetic ter s strokovnimi predavanji. Cilj je: da bi bilo prihodnje leto mesto čim lepše urejeno.

NAGRADE TELESNOVZGOJNIM DELAVCEM – Telesnovzgojni delavci iz področja občine Kočevje so prejeli na slovesni prireditvi v Ljubljani 21. oktobra za svoje požrtvovalno in vztrajno delo z mladino odlikovanja. Odlikovanja so prejeli: red za zasluge za narod s srebrnimi žarki Andrej Arko, red dela z zlatim vencem prof. Saša Bižal in Jože Adamič, red zasluge za narod s srebrno zvezdo Ivan Arko in red dela s srebrnim vencem Nada Smola, inž. Tone Prelesnik in Lojze Okoren. Tako so bili odlikovani prvič za svoje delo telesnovzgojni delavci, kar jim je velika spodbuda za nadaljnje delo, pa tudi obveza, da bodo pri njem še nadalje vztrajali.

IZŠEL JE PROSPEKT Kočevske, ki ga je izdalo Turistično društvo Kočevje. Je petdelen, v njem pa je devetnajst barvnih slik iz mesta in okolice. Besedilo je v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. V oceno prospekta se zdaj ne bomo spuščali, ker bomo počakali, kako ga bodo ocenili in kako bodo z njim zadovoljni tisti, katerim je bil namenjen. Pohvalno je že, da je prospekt sploh izšel, ker so imeli tovariši v komisiji, ki je prospekt pripravljala, ogromno dela in težav. Vse pa so končno le premagali, za kar je poskrbel predsednik komisije tov. Jajtič.

SKUPINA ZNANIH VESELIH OBČANOV se pripravlja, da bi izdala za pustni čas prvo številko lista, ki naj bi opisal vesele in žalostne iz letošnjega leta na vseh poljih družbenega življenja našega mesta. Časopis naj bi nosil ime „Malo čez les". Izdalo ga bo Turistično društvo Kočevje. Tako se bomo približali s tem drugim krajem Dolenjske, čeprav nimamo stalne „gadje zalege" z velikim delovnim staležem.

– Si slišal kulturnike, kako so kritizirali, da na kulturne prireditve zaide le redko kateri predstavnik družbenopolitičnih organizacij in občine?

– Jaz sem pa slišal predstavnike občine in družbenopolitičnih organizacij, ki so kritizirali, da na zbore volivcev in druge sestanke zaidejo le redki kulturniki.

Furlan izvoljen

Šteblaj odklonil kandidaturo

Jožeta Furlana, predsednika delavskega sveta Združenega KGP Kočevje, po poklicu kmetijskega tehnika, občinskega odbornika itd., starega 47 let, so izvolili 22. oktobra na seji občinske konference SZDL Kočevje za člana republiške konference SZDL. Drugi kandidat Maks Šteblaj je pred volitvami odklonil kandidaturo.

Na seji niso dali nobene posebne pripombe na predlog, da bi Janez Vipotnik ponovno kandidiral za člana republiške konference SZDL, Božo Kovač pa za tajnika. Na dnevnem redu je bila še razprava o dopolnilih slovenske ustave. Posebne razprave ni bilo, ker se je prvi del razprave (usklajevanje republiške ustave z zvezno) zaključil, drugi del (kaj urediti znotraj republike) pa se še ni začel.

Člani konference pa so vendar izrekli nekaj mnenj ali celo samo vprašanj o financiranju in delu krajevnih skupnosti, minulem delu za kmete in še nekaterih zadevah. Kakor že na mnogih dosedanjih sejah, tako tudi na tej niso našli odgovora na vprašanje: kaj storiti oziroma komu dati dvorano množičnih organizacij, ki je dotrajala in potrebna temeljitega popravila. Zanjo se potegujejo TRIKON, IDEK in Zveza mladine.

J. P.

KOČEVSKE NOVICE

Obravnavati vse ali le Pirkerja?

O Pirkerjevi prošnji bodo še razpravljali — Hitrost skozi naselja omejiti, vendar ne pretiravati — Šolam novega odbornika — Šoli Loški potok petdnevni delovni teden — Sodražica: šola dr. Ivana Prijatelja

Na zadnji seji občinske skupščine Ribnica, 21. oktobra so razpravljali o izvajanju stabilizacijskih ukrepov v gospodarskih organizacijah, o programu gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči, ki ostanejo v posesti KZ, in o poročilu medobčinskih inšpekcijskih služb.

O prošnji Janeza Pirkerja iz Ribnice, naj bi mu vrnili ali prodali nacionalizirani lokal, v katerem ima zdaj brivnico zasebnik, se niso dokončno izrekli. Imenovali so komisijo, ki bo pripravila predlog, če naj bi skupščina prošnji ugodila ali ne. O predlogu komisije bodo razpravljali že na prihodnji občinski seji.

Nadomestne volitve odbornika v volilni enoti, ki obsega osnovni šoli Sodražica in Loški potok, bodo 15. decembra. Sedanji odbornik Marjan Robba je namreč odšel na novo službeno dolžnost in se preselil.

Na seji so ustanovili še svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, spremenili odlok o javnem redu in miru in podaljšali veljavnost odloka o premiji za kravje mleko. Dali so tudi soglasje k prehodu na petdnevni delovni teden na osnovni šoli Loški potok in k preimenovanju osnovne šole Sodražica v osnovno šolo dr. Ivana Prijatelja.

Razpravljali pa so še o predlogu, da bi omejili hitrost vožnje skozi več naselij ob nekaterih cestah, ker se je letos zgodilo v občini že veliko zelo hudih prometnih nesreč. Po tem predlogu naj bi hitrost vožnje skoraj skozi vsa naselja proti Kočevju, Ljubljani in Loškemu potoku omejili na 40 km na uro. Nekateri odborniki so menili, da je to pretirana omejitev, zato bo svet za prometno varnost zadevo ponovno preučil.

J. PRIMIMC

Tovariš Kropušek na ogledu tovarne INLES v Ribnici. (Foto: Mohar)

Kropušek v Ribnici

Predsednik republiškega sveta sindikatov je obiskal podjetja in se pogovarjal z aktivom občine

Predsednik republiškega sveta sindikatov Tone Kropušek je na povabilo ObSS Ribnica 15. oktobra obiskal ribniško občino in se pogovarjal s političnim aktivom ter predstavniki podjetij.

Ribniško gospodarstvo v zadnjih letih lepo napreduje, to velja posebej še za zadnji dve leti. Zdaj zaposluje že (v družbenem sektorju) 2140 ljudi. Letos sta bili ustanovljeni dve novi podjetji: „Sitoplet" in „Evrotrans" ter konfekcijski obrat podjetja „Krim" v Sodražici. Najbolj znano ribniško podjetje – INLES se je po vrednosti proizvodnje že približalo najmočnejšim slovenskim podjetjem.

V razgovoru so poudarili, naj bi podjetja iz bolj razvitih občin več vlagala v manj razvite občine, kamor šteje tudi ribniška. S to mislijo se je strinjal tudi tov. Kropušek, ki je pozdravil prizadevanja za gospodarski napredek občine. Pohvalil je tudi pogumno načrtovanje rasti gospodarstva in gospodarske uspehe na splošno, izrekel pa je še posebno priznanje občanom, ki že sedmo leto plačujejo krajevni samoprispevek za gradnjo šol.

Predsednik slovenskih sindikatov je govoril tudi o nameravanih ukrepih za zmanjšanje nelikvidnosti. Ti bodo preprečevali investicije, dokler ne bodo poravnane obveznosti. Izvršen bo popis terjatev. Govoril je še o predvidenem skladu skupnih rezerv ter o namenu tega sklada, ki bo imel daljnosežne posledice, predvsem na področju investiranja.

Po razgovoru si je ogledal proizvodnjo v INLESU, potem pa še delovne prostore v podjetju RIKO, ki se vse bolj vključuje v mednarodno delitev dela, saj nenehno širi krog poslovnih vezi s poslovnimi partnerji po zahodni Evropi. RIKO proizvaja opremo za letališča in je edino tovrstno podjetje v Jugoslaviji; letos bo izvozil na tuja tržišča že za dva milijona mark izdelkov.

K. ORAŽEM

ZA SPLOŠNO ČISTOST

Ribniška občinska skupščina je dopolnila svoj odlok o javnem redu in miru tudi tako, da je prepovedano vsako onesnaženje voda in odlaganje smeti, gnoja in ostalih odpadkov vanje ali celo 10 m daleč od tekočih voda. Tako prizadevanje za ohranjevanje čistosti narave zasluži vsekakor vso pohvalo. Odbornik dr. Božidar Voljč, ki je v imenu ribiške družine predlagal to dopolnitev odloka, je tudi opozoril, da na območju občine ne bi smeli dovoljevati gradnje take industrije, ki bi onesnaževala vodo in zrak.

ENODNEVNI ZASLUŽEK ZA OBNOVO DOMA

Obnova doma ribniškega Partizana bo predvidoma veljala 610.000 din. Letos potrebujejo 400.000 din. Ta sredstva so zagotovljena, odprto pa je še vprašanje ostalega denarja, ki bo potreben drugo leto. Na pobudo občinskega sindikalnega sveta Ribnica je bil pred kratkim posvet predstavnikov sindikalnih organizacij iz Ribnice, na katerem so sprejeli sklep o podaritvi enodnevnega zaslužka za obnovo Partizanskega doma. Sklep bo predložen v potrditev vsem sindikalnim organizacijam v Ribnici. Če bo sprejet, bo zbranih za dom najmanj nadaljnjih 40.000 din.

-r

MANJKA UČITELJEV

Osnovni šoli Loški potok letos manjka učiteljev. Zato so v soglasju s pristojnimi šolskimi organi skrčili pouk za nekatere predmete. Na šoli nimajo tudi nobenega prosvetnega delavca s popolno višjo izobrazbo.

Vendar upajo na boljše čase. Prepričani so, da bo laže dobiti učitelje, ko bo dokončana nova šola, ki je že pod streho. Veliko pa si obetajo tudi od uvedbe petdnevnega delovnega tedna, ko bo ostalo prosvetnim delavcem več prostega časa oziroma bodo imeli boljše pogoje za nadaljnje strokovno izobraževanje.

ŠOLA DR. IVANA PRIJATELJA

Osnovno šolo Sodražica so na zadnji seji občinske skupščine Ribnica, ki je bila 21. oktobra, preimenovali v osnovno šolo dr. Ivana Prijatelja. Predlog so utemeljili s tem, da je bil pokojni dr. Prijatelj sodraški rojak, doma iz bližnjih Vinic. Bil je literarni zgodovinar in ima velike zasluge za raziskovanja na področju književnosti.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

NOVE CENE SVININE – Cene svinjskega mesa so se 21. oktobra zvišale v povprečju za 1,30 din pri kilogramu. Zdaj velja stegno 25 din kilogram, plečo 22 din, bočnik 20 din, flam 13, kare 24, rebra 12, vrat 15 in kosti 2,40 din kilogram.

DIREKTOR NA SEJE – Na vse seje občinske skupščine Ribnica bo v bodoče vabljen tudi direktor KOMUNALE Jože Ilc. Ta sklep so sprejeli odborniki zato, ker se večina vprašanj odbornikov nanaša na komunalne zadeve.

MOSTU ŠE NI – Most čez Lipovščico še vedno ni narejen, čeprav bi po pogodbi z ZIDARJEM Kočevje moral stati že 15. avgusta. Ribničani se boje, da jim ne bi zaradi tega banka obljubljenega posojila zavrnila.

VEČJI ODKUP – Kmetijska zadruga Ribnica je v devetih mesecih letos odkupila za 66 odstotkov več kot v istem obdobju lani. Najbolj je porastel odkup mesnate in plemenske živine ter mleka. Samo mleka so odkupili že preko 2 milijona litrov, se pravi toliko, kot so ga še pred nekaj leti odkupili v dveh letih. Če bo pravilno razmerje med cenami krmil in gnojil ter odkupnimi cenami, potem bo tudi ponudba kmetijskih pridelkov zadostna.

PREZGODNJI ODKUP – Prebivalci vasi Slatnik in Podklanec želijo, da bi mlekar prihajal kasneje po mleko. Zdaj prihaja včasih že ob 5. uri, ker pa sprejema le ohlajeno, morajo gospodinje molsti zelo zgodaj. Zadevo bo skušala urediti zadruga.

ANALIZA ZEMLJE – Kmetijska zadruga Ribnica daje v analizo zemljo. Kmetje tako zvedo, katera gnojila so za njihovo zemljo najbolj primerna. Najprej bodo te analize napravili za območje, kjer so že ali še bodo vzorne kmetije, nato pa vse ostalo območje občine. Kmetje že pritiskajo, naj bi bila analiza opravljena čimprej, ker pri nakupu gnojil ne bi radi metali denarja vstran, se pravi kupovali gnojila, ki za njihovo zemljo niso najbolj primerna.

– Verjameš v božje čudeže?

– Še v človeške! Oni dan je mlekar odpeljal iz naše vasi 3 kante mleka, naslednji dan pa je pripeljal nazaj 4 kante kislega mleka, češ da je vse to mleko dobil prejšnji dan v naši vasi!

REŠETO

BREZ VPLIVA

Zares je čudno, da v metliški občini deluje več krajevnih skupnosti po vaseh, medtem ko Metlika take dejavnosti še nima razvite. Tu so posle krajevne skupnosti vodili na občinski upravi in deloma na komunalnem podjetju. Menili so, da bo tako poslovanje cenejše in bolj praktično, toda potreba po krajevni skupnosti se kaže vsak dan bolj.

Zakaj? Ker občani pri dosedanjem načinu dela niso imeli skoraj nobenega vpliva na politiko razvoja mesta. Ker pa ni bilo vpliva in odločujoče besede, ljudje tudi odgovornosti niso čutili.

Predlog za ustanovitev krajevne skupnosti v Metliki je dala že razprava na nedavni javni tribuni. Kaže, da je ustanovitev tega organa, ki ga imajo med drugim tudi vsa druga slovenska mesta, v pripravi in da bo ta dejavnost kmalu zaživela.

ZA NOVO CENTRALO

V prostoro nekdanjega javnega kopališča v Metliki ureja podjetje PTT prostor za postavitev nove Iskrine avtomatske telefonske centrale, ki bo omogočila Metliki 100 novih telefonskih številk.

DO ČURIL ŠE LETOS

Vodovod proti Čurilam in Rosalnicam je v gradnji, kot predvideva občinski program javnih del. Gradnja, dolga okrog 4 kilometre, bo zaenkrat končana samo v prvem delu, za kar bo porabljenih 400.000 dinarjev. Do Čuril bo voda pritekla verjetno še letos, gradnjo pa bodo nadaljevali spomladi. Celotni načrt zahteva 1,200.000 din sredstev.

Košarice z umetnim cvetjem so prodajalci kiča prodajali na metliškem sejmu že 14 dni pred dnevom mrtvih. Ker v Metliki ni nobene izbire, je bil marsikdo prisiljen kupiti, kar so ponujali. (Foto: R. Bačer)

Umetnost na domačem odru

V Črnomlju so dolgo razmišljali o gledaliških predstavah in gostovanjih od drugod, končno pa so se v letošnji zimski sezoni odločili vpeljati abonma. To bo prvi poskus in če se bo obnesel, bodo z njim nadaljevali. Kaj se obeta črnomaljskemu kulturnemu občinstvu letos, je povedal Kamilo Weiss, direktor Zavoda za kulturno-prosvetno dejavnost:

„Abonma bo obsegal 6 prireditev, ki se bodo zvrstile od oktobra 1971 do marca 1972. Za začetek bo gostovalo Mestno gledališče iz Ljubljane s predstavo „Raj ni razprodan"; nato bo novembra uprizorilo Mladinsko gledališče „Snežno kraljico"; decembra pa bo Drama predstavila „Žalujoče ostale". Januarja bo na vrsti baletno-glasbena prireditev, sledili pa bosta še predstavi prosvetnega društva „Jože Mihelčič" iz Semiča in PD „Mirana Jarca" iz Črnomlja.

– Kakšne bodo cene za abonmajske vstopnice?

„Sedeži od 1. do 10. vrste bodo veljali 40 din; od 10. do 15. vrste in balkon 35 din; medtem ko bodo sedeži zadnjih vrst v prodaji po 30 din."

– Če bodo občani pokazali zanimanje za tako kvaliteten program, boste z abonmaji nadaljevali?

„Letos s tem poskusno začenjamo in če bodo imele predstave zadosten krog stalnih obiskovalcev, bodo abonmajske prireditve postale stalna oblika kulturnega življenja v mestu. Če bo dovolj denarja, bomo kasneje v goste povabili še gledališčnike iz Celja, Maribora in Trsta."

– Ste pomislili tudi na podeželsko občinstvo, ki nima možnosti za prevoz?

„Za prebivalce izven Črnomlja bomo uvedli brezplačen prevoz z avtobusom, če bo interesentov več, sicer bodo manjše skupine prevažali z osebnimi avtomobili. Za skupinske prevoze bodo na razpolago šolski avtobusi, kombiji in rudniški avtobus."

– Boste lahko vse stroške za gostovanja krili z vstopnino oziroma kje boste dobili denar?

„Stroški za vse prireditve bodo znašali predvidoma 34.200 din. Okrog 17.000 din bi se nabralo z vstopnino, 12.000 din prispeva kulturna skupnost, razliko pa bi pokrili še iz obvezne rezerve in drugih virov."

TONI LATERNER

Bodo nehali voziti?

Zaradi izredno slabih cest se obeta ukinitev vseh avtobusnih prog v občini

Na popolnoma uničene ceste II. in III. reda v črnomaljski občini ljudje že dalj časa opozarjajo, vendar doslej niso ukrepali tisti, ki so za ceste dolžni skrbeti. Dolgotrajna suša je opravila še svoje, tako da postaja prevoz z avtobusi vsak dan težji, je pa tudi nevaren za potnike.

Zaradi tega so predstavniki prevoznega podjetja Gorjanci obvestili občinsko skupščino Črnomelj, da bodo ukinili vse avtobusne proge na območju občine, če ceste ne bodo nemudoma popravili, vsekakor pa še pred jesenskim deževjem in slabim vremenom.

Najslabša je cesta od Adlešič do Preloke in Žuničev, vse druge, republiške, deloma pa tudi občinske ceste, niso dosti boljše. Poleg tega, da so jamaste, polne ostrih štrlečih kamnov in da kažejo rebra, so ponekod že močno zožene, ker grmovja ob cesti nihče ne obrezuje. Tako je med Črnomljem in Butorajem ter med Adlešiči in Žuniči cesta postala tako ozka, da morata pri srečanju dve vozili obstati in po centimetrih drugo mimo drugega. Tudi to, kajpada ni brez nevarnosti.

Občinska skupščina je sklenila poklicati republiško cestno inšpekcijo, kajti nekdo mora prevzeti odgovornost, če se zgodi nesreča. Novomeško Cestno podjetje in domače Obrtno komunalno podjetje sta imela do zdaj gluha ušesa.

Menda ni treba posebej poudarjati, kakšne posledice bi imela ukinitev prevozov. Ker v marsikaterem kraju ni železnice, bi ljudje brez avtobusnih prevozov ostali povsem odrezani od sveta. Poleg tega gre za več sto delavcev in otrok, ki se vsak dan vozijo v službo ali k pouku.

R. B.

„VELETEKSTIL", Črnomelj
„BOROVO", Črnomelj
BRIVSKO-FRIZERSKO PODJETJE, Črnomelj

priredijo

v soboto, 30. oktobra 1971 ob 17.30

MODNO REVIJO

v restavraciji GRAD v Črnomlju.

Igrajo ABADONI. — Po reviji prosta zabava. — Rezervacije v restavraciji GRAD. — Vabljeni!

Malo pozno dregamo v osir

Janko Butala, namestnik sekretarja osnovne organizacije ZK v obratu Novoteks, ima v družbenopolitičnem delu dolgoletne izkušnje. Dobrih 13 let, kar je v kolektivu, sodeluje v organizaciji, kjer se je po njegovih besedah veliko spremenilo.

– Je vaša organizacija danes močnejša kot je bila pred 10 leti ali njena moč slabi?

„Po mojem smo nazadovali. Ko sem prišel v podjetje, je kolektiv štel okrog 200 ljudi. Večinoma smo isti v podjetju še danes, toda ker v članstvo nismo sprejemali novih ljudi, nas je od 19 komunistov ostalo samo 7. Nekateri so se odselili, drugi so kar tako prenehali delovati."

– Imate pogosto sestanke?

„Sestajamo se samo takrat, kadar čutimo potrebo, če gre za akcijo ali za stališče do vprašanj, ki zadevajo podjetje ali za obravnavo gradiva, ki ga dobimo iz komiteja."

– Kakšne izkušnje imate – ali drži, kar sklenete na vaših sestankih, ali se sklepi razvodenijo v praksi?

„Kljub temu, da nas je malo, je organizacija ZK še vedno vodilna družbenopolitična sila v kolektivu. S pomočjo sindikata in samoupravnih organov navadno izpeljemo vsako akcijo, za katero se odločimo."

– Vloga članstva se je zadnja leta precej spremenila – kako gledate na nove razmere?

„Medtem ko je prej ležalo vse breme družbenopolitičnega dela na komunistih, ki so imeli v poprečju le nekaj razredov osnovne šole, moramo zdaj s svojim vplivom delovati med ljudmi. Potrebno je, da v naše vrste vključimo mlajše in bolj izobražene. Ne mislim samo ljudi z višjo formalno izobrazbo, ampak tudi delavce. Danes ima že vsak končano osemletko."

– Kaj je po vašem trenutno najbolj aktualno vprašanje, s katerim bi se morala ukvarjati Zveza komunistov?

„Poleg prizadevanj za stabilizacijo, bi morali razčistiti vprašanje socialnih razlik v naši družbi, kajti ljudje nam zamerijo, da dopuščamo čezmerno bogatenje. Poznam belokranjski obkolpski predel, ker sem tam doma in vem, da ljudje marsikje res težko živijo. Vem tudi, da se v razvitejših predelih nekateri kopljejo v denarju. Tudi v domači občini imamo več socialno ogroženih, za katere bi morali poskrbeti. Če občina ne zmore, bi morala pomagati republika, kajti ne moremo mimo tega, da smo socialistična družba, čeravno na vsa vprašanja gledamo ekonomsko. Razlike med ljudmi morajo biti, da bi bolj sposoben in bolj delaven več dobil, toda mi smo šli predaleč. To je splošno mnenje ljudi, ne samo članov ZK. Lahko nas je sram, da kot komunisti nismo že prej dregnili v to, kajti teže je napake popravljati, ko se že razrastejo, kot zaustaviti jih na začetku.

R. B.

Partizansko spominsko slavje

Ob 30-letnici ustanovitve 1. belokranjske čete bosta Zvezi borcev iz Črnomlja in Metlike organizirali spominsko zborovanje na Gorenjih Lazah nad Rožnim dolom. Na proslavo so vabljeni vsi, predvsem pa predvojni komunisti, spomeničarji in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Obe Zvezi borcev bosta tudi organizirali vsaka svojo mladinsko patrolo, ki bosta šli po poteh prvih belokranjskih partizanov in se nazadnje sešli na Lazah.

KMALU BO TEKLO

Okoli 2 milijona dinarjev je doslej že veljala gradnja gradaškega vodovoda, ki je te dni pred koncem. Zgradili so skoraj 13 km cevovoda, zdaj pa vaščani v Gradcu zasipavajo še zadnje jarke. Če bo dovolj vode iz zajetja v Čudnem selu, bo iz gradaških pip pritekla voda še ta mesec.

Živina muka, ljudje vrešče

Ko se je 19. oktobra na sejmišču spet gnetlo živine in ljudi, ni nihče več rekel, da je gneča enkratna in slučajna, temveč je bilo očitno, da je prostor pretesen. Metliški sejem je največji v Sloveniji, nanj so ljudje navajeni, zato ni računati, da bi bilo obiska manj, temveč narobe.

Sejmišče je draga investicija. Celotni načrt zahteva 1,5 milijona din sredstev, vendar je bilo do zdaj vloženih šele 300.000 din. Največ zmede je zato, ker na sejemskem prostoru še ni tehtnice. Čeprav je že naročena in plačana, podjetje Beograd zavlačuje z deli. Sejmarji morajo z živino priti čez mesto do sejmišča, kjer dobe listine, od tam nazaj po najbolj prometni cesti in čez osrednje metliško križišče na tehtnico k Bračiki! Ko je živina stehtana, se množica ponovno vali čez križišče na sejem, kjer čakajo kupci.

Najmanj 300.000 din bo treba še dobiti za ureditev sejmiščnega prostora. Poleg tehtnice bi morali urediti prostor za izdajo potnih listov in za veterinarja, parkirne prostore in razširiti prostor za živino. Prav tako zasaditev topolov za senco ni stvar, s katero bi lahko dolgo odlašali.

Da bi vse to lahko uredili, bo verjetno prišlo do povišanja sejemskih pristojbin. Na tak ukrep naj bodo kmetje pripravljeni.

KOPALIŠČE UREJENO

Urejanje brežin na metliškem kopališču in regulacija Sušice se po dveletnih delih končujeta. Vloženih je bilo 820.000 dinarjev, ki so jih prispevali Vodna skupnost Dolenjske, Vodni sklad SRS in domača občina s pomočjo samoprispevka občanov in podjetij. Potrebno bo še očistiti strugo Kolpe pod mostom, ker je v vodi ostalo vse polno odpadkov od gradnje mostu. Ta dela je dolžan opraviti republiški cestni sklad.

PRIMOSTEK DO VENCA

Gasilski dom, ki ga grade domačini s prostovoljnim delom, lepo napreduje. Čez poletje so stavbo zgradili do venca, pokriti pa jo nameravajo še pred zimo. Občinska skupščina Metlika je h gradnji prispevala 37.000 dinarjev, vse ostalo pa predstavlja samoprispevek vaščanov bodisi v delu, lesu ali pa izkupiček od gasilskih veselic. V gasilskem domu bodo dela čez zimo stala, na pomlad pa bodo nadaljevali obrtniška dela.

SPREHOD PO METLIKI

PRED NAMI JE DAN MRTVIH, ko se bodo ljudje z mislijo, cvetjem in svečami spomnili pokojnih. Veseli nas pozornost, vendar v imenu več organizacij prosimo, da ne postavljate prižganih sveč po javnih spomenikih, ker z dimom in raztopljenim voskom kvarite njihovo podobo. Sveče prižigajte ob vznožju spomenikov.

CIPRESO OB VHODU na metliško pokopališče so odstranili, ker so se posušene vejice in cvetovi le preveč usipali na poti in grobove in je bilo treba stalno čistiti in pometati. Baje bo komunalno podjetje odstranilo tudi preostale ciprese in zasadilo nove s trajno zelenimi vejami.

ČLANI SLOVENSKEGA KULTURNO-PROSVETNEGA društva „Bazovica" z Reke so pred kratkim obiskali Metliko in se z metliškimi ljudskoprosvetnimi delavci dogovorili za sodelovanje. Že prihodnji mesec jih bo na Reki obiskala metliška igralska skupina „Osip Šest" in jim pripravila lep program. Verjetno bodo Rečani s kulturno prireditvijo še isti mesec, to je v novembru, vrnili Metličanom obisk.

KOT VSAKO LETO se bodo tudi letos pred občinskim praznikom na delavskih športnih igrah pomerili športniki metliške občine, in sicer v nogometu, namiznem tenisu, streljanju, kegljanju in šahu. V zadnjih štirih disciplinah bodo tekmovali posamezno in ekipno.

V OKVIRU PRIREDITEV za proslavo občinskega praznika bo v Metliki izvedeno šahovsko prvenstvo Bele krajine, organizirali bodo simultanko šahovskega mojstra Iva Bajca, košarkarski turnir, nato pa še tek po ulicah Metlike.

NOVO BARVNO RAZGLEDNICO s štirimi motivi iz Bele krajine (metliška komenda in hotel, pogled na stari Črnomelj in na Vinico) je izdal celjski Fotolik. Razglednica je barvno šibka, zlasti rdeča barva je kaj malo posrečena.

UMRLI SO: Ana Nemanič iz Želebeja, stara 75 let; Marija Bojanc iz Metlike, Mestni trg 14 – stara 77 let; Marija Savorn iz Hrasta, stara 85 let; Stanko Žlogar z Radovice, star 18 let.

Neizkoriščene možnosti

Med 6 obrtnimi podjetji črnomaljske občine samo ena kaže resne težnje k napredku

Družbeno obrt, ki jo zastopajo podjetje Kovinar, Opekarna, čevljarstvo Planina, parna pekarna, valjčni mlin in brivsko-frizerski kolektiv, je v prvem polletju letos dosegla nekaj nad 3,800.000 din celotnega dohodka. Lanski poslovni uspeh v tem obdobju je bil za 20 odstotkov manjši.

Obrtne ogranizacije so zaposlovale 127 ljudi, od tega jih 87 odpade na dve večji podjetji: Kovinar in opekarno. Porast celotnega dohodka je v precejšnji meri odraz višjih cen, manj pa razširjene dejavnosti.

Bolj ekonomično kot lani so poslovali vsi, razen Kovinarja, kjer so porabljena sredstva naraščala močneje kot celotni dohodek. Po pokritju obveznosti je obrtnim organizacijam ostalo 1,800.000 dinarjev, ko pa so odšteli še za osebne dohodke in amortizacijo, je ostalo čistega zelo malo – samo 232.464 din.

Za izplačilo osebnih dohodkov so obrtna podjetja v prvih 6 mesecih letos namenila 20,7 odst. več denarja kot lani, število zaposlenih pa se je povečalo za 11,4 odstotke. Poprečni zaslužki so ob koncu junija znašali pri Kovinarju 1.752 din, v opekarni 1.103 din, v čevljarskem podjetju 787 din, v parni pekarni 1.193 din, v valjčnem mlinu 1.106 din in v brivsko-frizerskem podjetju 1.113 din.

V primerjavi z lani so precej porasle zaloge materiala in nedokončne proizvodnje, manj pa zaloge izdelkov. Družbena obrt pa izkazuje tudi za 4,7 odst. več dolgov, kot ima v dobrem denarja pri kupcih.

Stanje v obrti, kakršnega povzemamo iz podatkov SDK, priča, da podjetja sicer donosno poslujejo, vendar ta uspeh ne zadovoljuje. Z načrti za prihodnost, za razširitev in povečanje proizvodnje se je doslej izkazala le Opekarna Kanižarica, sliši se, da jih pripravljajo v Kovinarju, drugje pa ni nič oprijemljivega. Zlasti čevljarsko podjetje Planina, kjer imajo najnižje zaslužke, bi moralo brez odlašanja razčistiti položaj. Večkrat so že napovedali boljše čase, donosnejše posle, toda učinka ni.

PRAZNIK NA VINICI

Slavnostne seje sveta krajevne skupnosti v počastitev krajevnega praznika 21. oktobra se je udeležilo 40 domačinov, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in društev, več predstavnikov občinske skupščine Črnomelj in občinskih družbenopolitičnih organizacij. O zgodovinskem pomenu praznika je govoril predsednik krajevne organizacije SZDL Franc Pavlakovič, medtem ko je o delu in načrtih krajevne skupnosti poročal njen predsednik Florijan Jaketič. Splošno mnenje navzočih je bilo, da je Vinica v preteklih letih dobila kaj malo družbene pomoči.

Kmet ve, kaj je rentabilno

Kamor greš po deželi, slišiš, da kmet ne more prodati pridelkov. Ko smo se v zadružni prodajalni v Dragatušu zanimali, kako je z odkupom, je poslovodja Jože Gangl povedal:

„Ne bo držalo, da odkupovni, samo kmetje s cenami niso zadovoljni! Pri nas odkupujemo krompir po 58 par, jabolka po 28 par, kostanj po 1,50 din, fižol po 4 din, jajca po 70 par in še razna zelišča. Že sedem let, kar sem v tej trgovini, imamo vsako jesen odkupe."

– Krompir je letos dobro obrodil, mar menite, da ga bodo kmetje prodali po tej ceni?

„Ga že prodajajo. Računamo, da bomo v naši prodajalni odkupili 200 ton krompirja, kar pomeni vse tržne viške tega območja. Kmetje raje prodajo krompir po tej ceni, kot da bi pridelek ostal v kleteh. Odkupna cena se je od lani izboljšala, saj je narasla od 45 na 58 par. Gotovo pa je, da ta cena za kmeta še ni ekonomska in se ne čudim, če zaradi tega godrnjajo."

– Kako je s prodajo umetnih gnojil?

„Sproti prodamo, kar dobimo, čeprav gre letos za velike podražitve. Nekatera gnojila imajo v primerjavi z lani za polovico višjo ceno. Kmet je prisiljen kupovati, ker se zaveda, da brez gnoja ne bo nič zraslo. Prav zaradi takih podražitev ljudje tudi pravijo, da pridelka ni mogoče vnovčiti. Prodajo že lahko, toda za kakšno ceno! Marsikdo ugotavlja, da krije le stroške, medtem ko lastno delo ni plačano in tudi zaslužka ni."

R. B.

OBISK NA RAZVAJAH

Letos poteka 30 let, kar so na viniškem območju padle prve žrtve fašističnega terorja. To sta bila Franc Špehar z Gorice pri Sinjem vrhu in Mihael Mukavec z Brega, ki sta bila med prvimi organizatorji upora. Italijani so ju ustrelili v gozdu Razvaje. Tam jima je krajevna organizacija ZZB NOV iz Vinice postavila skromen spomenik. Ob obletnici bo 28. oktobra popoldne pri spomeniku svečanost z govori in kulturnim programom.

F. P.

OCENA IN PRIPRAVE

Izvršni odbor občinske konference SZDL v Črnomlju je 15. oktobra ocenjeval delo organizacije med manevri, obenem pa razpravljal o pripravah na občinsko konferenco, ki bo predvidoma 5. novembra. V zadnjih 18 mesecih so bile seje izvršnega odbora posvečene razpravam o turizmu, kulturi, obveščanju, kmetijstvu itd., zato so sklenili pozvati vse organizacije in društva, naj pošljejo poročila, kaj so v tem času naredili.

ČRNOMALJSKI DROBIR

KOMEMORACIJA NA GRIČKU – 1. novembra bo ob 10. uri spominska svečanost pri spomeniku na Gričku. Po uvodnem govoru Janeza Žuniča bodo v programu sodelovali: domača pihalna godba, ženski pevski zbor in šolska mladina.

KOLIKO ČASA ŠE? V ulici Staneta Rozmana je med hišnima številkama 26 in 30 velika hiša v slabem stanju, ki je imela še 14 dni po manevru zakrito hišno številko.

OCENA MANEVROV – Občinski komite ZKS in vojni komite sta 21. oktobra na skupnem zasedanju razpravljala o aktivnosti članov ZK na manevrih „Svoboda 71".

POLETNA VROČINA – Zadnja sončna nedelja ni bila prav nič podobna vremenu ob koncu oktobra. Sonce je grelo čez dan kot poleti, kar v Beli krajini kljub milemu in toplemu podnebju ni običaj.

„RAJ NI RAZPRODAN", ki ga je 23. oktobra uprizorilo v Črnomlju Mestno gledališče ljubljansko, si je ogledalo več kot 400 ljudi. Prodali so 300 abonmajskih vstopnic, kakih 100 pa je bilo prodanih še v predprodaji. S predstavo je bilo občinstvo zelo zadovoljno. Poleg Črnomaljčanov so bili med gledalci tudi Viničani, Adlešičani in Semičani, ki so se pripeljali z avtobusom.

OBČINSKA KONFERENCA ZMS se pripravlja na volilno konferenco v novembru. Predlog predsedstva za novo vodstvo je že v obravnavi na vseh 26 aktivih, do zdaj pa so odgovorili samo trije.

NA TRŽNICI so v četrtek ženske tarnale, da gre blago slabo v denar. Solato so prodajale po 2 ali 3 din glavico, peso po 3 din kg, venec česna je veljal 6 do 7 din, venec čebule 5 din, zelje 2 din kg, jajca 1,20 din.

UMRL JE Matija Črnič iz Tribuč, star 71 let.

metliški tednik

Črnomaljski poročevalec

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 29. oktobra – Narcis
Sobota, 30. oktobra – Sonja
Nedelja, 31. oktobra – Krištof
Ponedeljek, 1. novembra – Dan mrtv
Torek, 2. novembra – Dušanka
Sreda, 3. novembra – Viktorin
Četrtek, 4. novembra – Karel

KINO

BREŽICE: 29. in 30. 10. ameriški barvni film „Neumni dnevi Stanlyja in Olia". 31. 10. in 1. 11. ameriški barvni film „Ljubezenska zgodba".

ČRNOMELJ: Od 29. do 31. 10. ameriški barvni film „Divji človek".

KOSTANJEVICA: 30. 10. ameriški barvni film „Nekateri so za vroče". 31. 10. ameriški film „Mat Helm ljubi in ubija".

KRŠKO: 30. in 31. 10. ameriški barvni film „Primer Thomasa Crowna". 3. 11. ameriški barvni film „Ujetniki vesolja".

METLIKA: Od 29. do 31. 10. francosko-italijanski barvni film „Vitez Buridan". Od 29. do 31. 10. ameriški barvni film „Povratek revolveraša".

MIRNA: 30. in 31. 10. ameriški barvni film „Taras Bulba".

MOKRONOG: 30. in 31. 10. angleški barvni film „Gledališče smrti".

NOVO MESTO: Od 29. do 31. 10. domači barvni film „Na gori raste zelen bor".

RIBNICA: 30. in 31. 10. ameriški barvni film „Banda Al Capone".

SEVNICA: 30. in 31. 10. italijanski film „Izkrcanje v Anziju".

SODRAŽICA: 30. in 31. 10. ameriški film „Čudni doktor".

ŠENTJERNEJ: 30. in 31. 10. „Barbarela".

TREBNJE: 30. in 31. 10. japonski film „Upor".

BREŽICE: 2. in 3. 11. italijanski barvni film „Na pomoč ljubezen"; 5. in 6. 11. ameriški barvni film „Človek – hrabrost".

NOVO MESTO: od 31. 10. do 2. 11. italijansko-ameriški barvni film „Zločin v Tenes klubu". 3. in 4. 11. francoski barvni film „Zadnji naslov". Od 5. do 7. 11. ameriški barvni film „Bodalo". – POTUJOČI KINO NOVO MESTO: Od 5. do 9. 11. ameriški barvni film „Ta prekleti Donovan".

Dobra kapljica in jedila na žaru! Slavko Malnar, Trdinov hram, Novo mesto.

ŠČETKE ZA LOŠČILCE in za sesalce za prah obnovi ščetkarstvo Armič, Ljubljana, Tržaška 52.

PREKLIC

Podpisani Matija Bezek, Sela pri Semiču 5, preklicujem vse svoje trditve o Ludviku Mugerliju iz Semiča 44, ki sem jih o njem izrekel v gostilni Stricelj v Semiču, zlasti svojo trditev, da mi je Mugerli ukradel drva ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

ZAHVALE

V 18. letu starosti nas je za vedno zapustil naš član mladinske organizacije

STANKO ŽLOGAR
z Radovice

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Žalujoči: mladinci in mladinke z Radovice

Ob nenadni hitri izgubi našega najdražjega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JAKOBA MAJERLETA
iz Črnomlja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, tov. Vovku, ZTP Črnomelj za ganljive besede, ZZB Črnomelj, godbi na pihala Črnomelj, enako gospodu župniku za obred doma in ob odprtem grobu in vsem, ki so ga spremili k zadnjemu počitku.

Žalujoči: žena, sinova Jakob in Dušan z družino, bratje z družinami

---

Ob nepričakovani smrti dragega moža in očeta

VALENTINA MALNARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti, mu darovali vence ali se drugače poklonili njegovemu spominu. Zahvaljujemo se vsem predstavnikom družbenopolitičnih organizacij, govornikom, godbi, gospodu župniku, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih nudili moralno in materialno pomoč. Posebno se zahvaljujemo njegovemu podjetju LIK za izkazano pomoč.

Žalujoči: žena Marija, otroci: Olga z možem, Marjana z Milanom, Ivanka in Dušan

---

Ob težki izgubi našega dragega moža, očeta, tasta in starega očeta

JOŽETA GRMIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje. Posebna zahvala zdravnikom in bolniškemu osebju pljučne bolnišnice Novo mesto, sindikatu tovarne zdravil KRKA, častiti duhovščini in vsem, ki so sočustvovali z nami.

Žalujoči: žena Anica, sinova Lado in Zdravko z družinama, sinova Stanko in Jožko ter drugo sorodstvo.

Novo mesto, Kočevje, Ljubljana, Kruševac

Ob nenadni, prerani izgubi naše drage žene, mame in stare mame

MARIJE MALERIČ
iz Tuševega dola

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so jo tako številno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala naj velja družini Majerle ter Milki Tekavec, ki so nam priskočili na pomoč v teh težkih trenutkih. Iskrena zahvala tudi gospodu župniku iz Črnomlja za cerkveni obred in poslovilne besede.

Žalujoči: mož Anton, sinova in hčerki z družinami ter drugo sorodstvo.

Zahvaljujem se prof. dr. Bajcu, primariju dr. Šavlju, dr. Novakovi za uspešno operacijo, anastezistu Franju Seničarju, medicinskim sestram Štanki, Cvetki in vsemu strežnemu osebju kirurškega oddelka. Hvaležna pacientka Merčnikova iz Škocjana.

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 28. OKTOBRA: 9.05–10.00 Voščila delovnih kolektivov za praznik občine Brežice – I. del. 10.00–11.00 Svečana seja občinske skupščine Brežice – direktni prenos iz Doma JLA. 11.00–12.00 Voščila delovnih kolektivov za praznik občine. 16.00–16.15 Igra godba na pihala Kapele. 16.15–16.50 Poročila, šport, turistični napotki in zapis z dopoldanske seje občinske skupščine Brežice. 16.50–17.00 Obvestila in reklame. 17.00–18.00 Glasbena oddaja: Izbrali ste sami.

SOBOTA, 30. OKTOBRA: 16.00–16.30 Pol ure za pop glasbo. 16.30–16.45 Sobotno kramljanje pri članih lovske bratovščine v Globokem. 16.45–17.00 Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam. 17.00–17.10 Prehrana zdravega in bolnega človeka. 17.10–17.30 Za naše najmlajše – Pika prirredi poslovilno večerjo. 17.30–18.00 Narodnozabavne na valu 192 m.

NEDELJA, 31. OKTOBRA: 10.30 Domače zanimivosti – V spomin na umrle – pred dnevom mrtvih – Za naše kmetovalce: inž. Vlado Kovačič – Nega vina – Nedeljska reportaža: Z zaključnih slovesnosti ob prazniku občine Brežice – Obvestila, reklame in spored kinematografov. 12.00–14.00 Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 2. NOVEMBRA: ODDAJA ODPADE.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 31. OKTOBRA: 10.30 – Reklame in oglasi – Po domače – Pomoč ostarelim in osamelim – Prehrana zdravega in bolnega človeka – Novosti iz sveta pop glasbe – Ob občinskem prazniku – Pred otvoritvijo novega zdravstvenega doma in lekarne v Sevnici – Za vsakogar nekaj – Ob 12.30 – I. del oddaje „Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo" – Občinske novice in lokalna poročila – II. del oddaje „Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo".

SREDA, 3. NOVEMBRA: 16.00 – Občinske novice in lokalna poročila – Reklame in oglasi – Po domače – Dom in družina – O spolni vzgoji – Parada starih hitov – Mi mladi, kakšni smo, kaj hočemo, kaj moremo in kaj moramo (obiskali smo mladinke v konfekciji Lisce) – Nekaj minut z jugoslovanskimi popevkami – Zaključek oddaje ob 18. uri.

Avto-moto društvo Krško

PRODAJA

— OSEBNI AVTO ZASTAVA 750

letnik 1969

Licitacija bo v društveni garaži na stadionu v soboto, 30. oktobra 1971, ob 9. uri.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Slavka Kramar iz Šentruperta – Janjo, Ana Kastelic z Vrha pri Pahi – Martino, Mihaela Matko iz Zagrada – Mileno, Marija Dragovan iz Rosalnic – Roberta, Cvetka Bogovič iz Krškega – Bojana, Slavka Bratkovič iz Prečne – Tomaža, Ljubica Malinovič iz Zaluke – Nado, Helena Saje iz Dolenjskih Toplic – Damjano. Kristina Pungeršič iz Dolov – Silva, Ivanka Goršin iz Verduna – Bernardko, Pepca Horvat s Tanče gore – Dušana, Natalija Vodišek iz Krškega – Tomaža, Ana Gazvoda z Broda – dečka, Marija Krhin iz Gorenje vasi – dečka, Terezija Kolenc iz Žaloga – deklico, Ljudmila Cimermančič iz Gornje Lokvice – deklico, Marija Brula iz Jelševnika – dečka, Ana Dragovan iz Gornje Lokvice – deklico, Marija Božič iz Gorenje vasi – dečka, Ljubica Količ iz Pravutine – dečka, Marija Foršček iz Praproč – dečka, Anica Šuštaršič iz Regerče vasi – dečka in Terezija Kobe z Dolža – deklico.

SAMO DO 15. NOVEMBRA

● JE ČAS, DA DVIGNETE V UPRAVI TRGOVSKEGA PODJETJA DOLENJKA NA GLAVNEM TRGU V NOVEM MESTU DOBITEK,

ki ste ga dobili na izžreban kupon »Dolenjkine« nagradne prodaje.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Franc Sašek, član IMV Novo mesto; Anton Turk in Franc Kren, člana Gorjancev, Straža; Siniša Milojević, član Pionirja, Novo mesto; Franc Kastelic, Janez Vipavec, člana Industrije obutve Novo mesto; Franc Zrimšek, Jože Vrščaj, Jožica Krevs, Martina Fink, Stanka Štalcer, Ana Zadnik in Fani Ravbar, člani Novoteksa, Novo mesto; Zinka Štravc in Jelena Gole, članici Laboda, Novo mesto; Anton Zadnik, član ZTP Sekcije za vleko, Novo mesto; Marija Bradač, član Novolesa, Straža; Janez Povše, Darko Bartolj, Dušanka Biček, Majda Čargonja, Silva Brulc, Antonija Zupančič, Sonja Borštnar, Nada Praprotnik in Ivana Klemenčič, dijaki ekonomske srednje šole Novo mesto; Martin Pezderšek, Stane Fink, Marija Jerin, Cveta Brodar in Terezija Beltram, člani SDK Novo mesto; Ivanka Civič, članica Splošne bolnice Novo mesto; Vida Kirn, članica SDK Novo mesto.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

JANEZA KAMBIČA
s Spodnjega vrha

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in Zvezi borcev Strekljevec za podarjene vence in cvetje. Posebna zahvala dr. Raosu za zdravljenje in cenjeni duhovščini za obred. Vsem, ki ste pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, lepa hvala.

Žalujoči: žena Marija, sinovi in hčere z družinami in drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti našega dragega sina, brata in vnuka

STANKA ŽLOGARJA
iz Radovice 41

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili do njegovega mnogo preranega groba, mu poklonili toliko vencev in cvetja ter nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo Mladinski organizaciji iz Radovice za organizacijo pogreba in poslovilne besede, podjetjem ROG iz Novega mesta in KOMETU iz Metlike, Centru strokovnih šol iz Ljubljane, posebno še pokojnikovim sošolcem in sostanovalcem internata za podarjene vence in udeležbo na pogrebu. Nadalje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim vaščanom za pomoč v teh težkih trenutkih, prijateljem in znancem pokojnika, ki so se v tako velikem številu poslovili od njega. Iskrena hvala zdravnikom iz Metlike, Novega mesta in Ljubljane, ki so se dolga leta trudili za njegovo zdravje. Vsem za vse še enkrat iskrena hvala.

Radovica, 20. oktobra 1971

Žalujoči: oče, mama, brat in sestra z družinama, stara mama ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi našega predragega moža, očeta, starega očeta, brata, svaka in strica

JANEZA JURICA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga tako številno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala dr. Furlanu iz Kostanjevice za olajšanje bolečin, kakor tudi gospodu župniku iz Podbočja, LD Veliki Podlog, GG Kostanjevica. Zahvaljujemo se tudi predstavniku ZZB Kostanjevica za poslovilni govor. Lepa hvala za vse vence, cvetje in izražena sožalja

Žalujoči: žena Helena, hčerki Ivica in Jožica z možema, sin Hugo z ženo ter vnuka Sandra in Boštjan

---

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in prastarega očeta, brata in strica

MATIJE ČRNIČA
upokojenca iz Tribuč pri Črnomlju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje. Posebna hvala pa vsem vaščanom in sosedom iz Tribuč, Bednja in Pribinec. Zahvaljujemo se za poslovilne besede tovarišu Vipavcu, krajevni organizaciji ZB iz Tribuč, UJV iz Kranja za podarjene vence, godbi iz Črnomlja ter gospodu župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala

Tribuče, Kranj, Novo mesto, Škofja Loka, Pribinci, Belčji vrh, Črnomelj

Žalujoči: žena Katica, sinova Jože in Vinko, hčerki Anica in Tinka z družinami, brat Lojze in sestra Marica ter drugo sorodstvo

---

V spomin na našega prvoborca sporočamo žalostno vest, da je po težki bolezni preminul

Ivan Radoš - Djuro

iz Bojanje vasi 34
španski borec in spomeničar

Pogreb pokojnika je bil v torek iz Bojanje vasi. Zvestega borca revolucije in predanega graditelja novega sveta bomo ohranili v trajnem spominu. Ideali, za katere se je boril in žrtvoval, postajajo resničnost

Glavni odbor Zveze borcev Slovenije
Glavni odbor ZB NOV — španska sekcija
Občinski odbor ZB Metlika

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SLUŽBO DOBI gostilniška natakarica, priučena ali kvalificirana. Nastop službe je možen takoj ali po dogovoru. Plača dobra, hrana in stanovanje v hiši. Ostalo po dogovoru. Pismene ali ustne ponudbe na naslov: Gostilna Blažun, Franc Grašič, Cesta talcev 7, 64000 Kranj.

IŠČEM KMEČKO DEKLE za varstvo dveh otrok (3 leta in deset mesecev) in za pomoč v gospodinjstvu. Marica Zorc, Borovnica 53.

KVALIFICIRANO ALI PRIUČENO natakarico (natakarja) sprejme gostilna Čebelica, Ihan, Domžale. Nastop službe takoj. Hrana in stanovanje preskrbljena. Plača po dogovoru.

SOBO IN HRANO nudim za delno pomoč v gospodinjstvu pri treh osebah. Miler, Ljubljana, Janševa 15.

ČEZ ZIMO zaposlimo kmečke dekle za gospodinjska dela in varstvo. Nudimo sobo, celodnevno oskrbo in lepo plačo. Vrhovec, Vodnikova 81, Ljubljana.

RABIM DEKLE za pomoč v kuhinji. „Gostilna Vrbinc", Ljubljana, Peruzzijeva 105.

V UK SPREJMEM vajenca. Rudi Pibernik, ključavničar, Metlika.

STANOVANJA

SOBO V KOČEVJU ali bližnji okolici išče fant, miren in pošten. Cenjene ponudbe pošljite na uredništvo DL pod šifro „Miren".

NUJNO IŠČEM enosobno ali dvosobno neopremljeno stanovanje v Kočevju; plačam 700 din ali po dogovoru. Pismene ponudbe na naslov: Nikola Dimitrov, Gregorčičeva 14, Tolmin.

ODDAM dve opremljeni sobi v Irči vasi 24, Novo mesto.

Motorna vozila

AMI 8, letnik 1971, ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

PRODAM FIAT 850, Special, letnik 1970, september. Tone Pirc, Volčičeva 44, Novo mesto.

PRODAM TOVORNJAK mercedes 322. Gabrje 57.

PRODAM

PRODAM ENOOSNO PRIKOLICO s hitro ozračenimi zavorami in dvobrazdni plug. Goričar, Slivje, Podbočje.

PRODAM PEČ EMO 8. Mali, Paderšičeva 18, Novo mesto.

PRODAM otroški košek in globok vozliček. Bozovičar, Prečna 13, Novo mesto.

PRODAM OVCE. Informacije se dobe v gostilni Gorišek, Brezovica, Šentjernej.

PRODAM malo rabljeno kosilnico JUPITER. Ugodna cena. Andrej Rugelj, Okrog 1, Šentrupert.

UGODNO PRODAM skoraj nov dodatni štedilnik na olje EMO 6 in visokotlačno kombinirano kopalno peč (elektrika, drva) ter prenosni električni živalni stroj. Žerjal, Koštialova 11, Novo mesto.

PRODAM sadike jabolk, enoletne in dvoletne. Vidic, Šmihelska cesta 19, Novo mesto.

PRODAM JERMENICE. Janez Jamnik, Zbure 1, Šmarjeta.

PRODAM dobro ohranjeno hrastovo spalnico. Arko, Zagrebška 14, Novo mesto.

KUPIM

GARAŽO na Mestnih njivah kupim ali vzamem v najem. Splichal, Cankarjeva 32.

POSEST

LEPA KMEČKA HIŠA, gospodarsko poslopje, 3 ha zemlje, 3 ha gozdov naprodaj v Podgorici 7 pri Šmarju-Sap. Samo 12 km od Ljubljane, 10 minut od železniške postaje, ugoden priključek na avto cesto, južna lega. Primerno za obdelovanje, sadjarstvo ali gradnjo vikendov. Dolinšek, Podlimbarskega 50, Ljubljana.

PRODAM VINOGRAD in zidanico v Bičevju. Ana Učjak, Orehovica 1, Šentjernej.

PRODAM ZIDANICO in vinograd v Grčevju blizu Starega gradu. Naslov v upravi lista (2252/71).

PRODAM manjše posestvo na Dolenjskem v Vrhku pri Krmelju. Je na novo nedograjena hiša v velikosti 8 x 9 kv. metrov, dograjen je tudi hlev v velikosti 4 x 8 kv. metrov (1 ha je zemlje, njiva, sadno drevje in 1,5 ha gozda). Cena po dogovoru. Naslov: Ivo Jurjavčič, Trbovlje, Trg svobode 33 a.

PRODAMO star mlin pri železniški postaji, primeren za vikend ali gradnjo hiše. Ogled možen vsak dan. Franc Saje, Trnje 3, Vel. Loka.

RAZNO

IMATE RESEN NAMEN, da si poiščete ženo, moža? Ste osamljeni, pogrešate družino? Se želite izogniti avanturam, izkoriščanji, neresnici, neuglednemu in nevarnemu spoznavanju na cestah in po lokalih? Pišite nam ali pa nas obiščite! Morda bomo pomagali tudi vam. Tajnost vam je zajamčena. Pri odgovorih na kuverti ni oznake našega podjetja. POSREDOVALNICA ZA ZAKONSKE ZVEZE, Ljubljana, Pleteršnikova 24 a, blizu Gospodarskega razstavišča.

POROČNI PRSTANI! – Vsa zlatarska dela vam po vaši želji najbolje opravi zlatar Otmar Zidarič v Gosposki 5, Ljubljana, kjer dobite tudi poročne prstane vseh oblik! – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

ČESTITKE

Fantovske vrste so izgubile dolgoletnega podpornega člana inž. Ivana Rajka – Tončka Zupanič ga je odpeljala v zakonski stan. Iskrene čestitke!

Dragemu možu in očku Rihardu Gričarju iz Ločne želimo za praznovanje še mnogo zdravja in zadovoljstva. Žena Marija z otroki.

OBVESTILA

OBVEŠČAM CENJENE GOSTE, da bo 1. novembra 1971 odprta gostilna pri Vrhovniku (Trdinov hram). Priporočamo se za obisk.

RADIO

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

PETEK, 29. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja – 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo – Dan mrtvih – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – Inž. Slavko Čepin: Koruzna silaža v obrokih za govedo – 12.40 „Čez polja in potoke" – 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo – 15.30 Napotki za turiste – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 Človek in zdravje – 18.15 „Signali" – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z ansamblom Pavla Kosca – 20.00 Slovenski zbori tekmujejo – 20.30 „Top-pops 13" – 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih – 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 30. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja – 9.05 Pionirski tednik – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – Inž. Jelka Hočevar: Skladišče bolezni na krompirju – 12.40 „Po domače" – 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 Sobotno popoldne za mladi svet – 15.30 Glasbeni intermezzo – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 Gremo v kino – 17.50 Z ansamblom Atija Sossa – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z ansamblom Fantje treh dolin – 20.00 Spoznavajmo svet in domovino – 22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 31. OKTOBRA: 6.00 do 8.00 Dobro jutro! – 8.05 Veseli tobogan – 9.05 Srečanje v studiu 14 – 10.25 Pesmi borbe in dela – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 11.20 do 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo – 13.30 Nedeljska reportaža – 13.50 Z domačimi ansambli – 14.30 Humoreska tega tedna – Ivan Sivec: Dopust s taščo – 17.05 Nekaj melodij iz znanih oper – 17.30 Radijska igra – Stanko Tomašić: „T-u sem, rekel je Matko Zubak" – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Glasbene razglednice – 20.00 „V nedeljo zvečer" – 22.20 Zaplešite z nami.

PONEDELJEK, 1. NOVEMBRA: 8.05 Radijska igra za otroke – A. Marodić: „Smeh in solze" – 8.45 „Spomnimo se jih s pesmijo" – 10.05 Slovenske umetne pesmi o jeseni – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 11.15 „Padlim" – 12.10 V svetu opernih melodij. 13.30 „Ostali ste mladi" – 14.05 Iz koncertov in simfonij – 15.05 Komemoracije za dan mrtvih – 15.30 „Samo en cvet" – 17.05 Slovenske narodne v raznih izvedbah – 17.30 Radijska igra – Djordje Levović: „Pogreb je navadno popoldne". – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z godali – 20.00 Večerne ure z našimi solisti in ansambli – 22.15 Z velikimi orkestri.

TOREK, 2. NOVEMBRA: 8.10 Operna matineja – 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – Jože Šilc: Jesensko ali spomladansko zavarovanje podora – 12.40 Vedri zvoki z domačimi ansambli – 13.30 Priporočajo vam . . . – 14.10 Glasbena tribuna mladih – 14.40 „Na poti s kitaro" – 15.30 „Glasbeni intermezzo" – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 Popoldanski simfonični koncert – 18.15 V torek na svidenje! – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z Viškimi fanti – 20.00 Prodajalna melodij – 20.30 Radijska igra – Robert Richard: „Mala suita čakanja" – 22.15 Komorno-glasbeni večer pri Karlu Pahorju.

SREDA, 3. NOVEMBRA: 8.10 Glasbena matineja – 9.05 Nenavadni pogovori – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – Inž. Jože Briški: Najprimernejši čas za jemanje vzorcev za kemijsko analizo tal – 12.40 Od vasi do vasi – 13.30 Priporočajo vam . . . – 14.10 Pojemoški zbor „Grafika" – 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo – 15.30 Glasbeni intermezzo – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 Jezikovni pogovori – 18.15 Popevke s slovenskih festivalov – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Glasbene razglednice – 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana – 22.15 S festivalov jazza.

ČETRTEK, 4. NOVEMBRA: 8.10 Operna matineja – 9.35 Pesmi jugoslovanskih narodov – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – Inž. Dolfe Cizej: Osnove načrta za usmeritev kmetije na govedorejo – 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 Pesem iz mladih grl – 14.45 „Enajsta šola" – 15.30 Glasbeni intermezzo – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 Koncert po željah poslušalcev – 18.15 Z ansamblom Francija Puharja – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z Ljubljanskim jazz ansamblom – 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov – 22.15 Med novimi posnetki Slovenske filharmonije.

VAŠA BANKA DBH NOVO MESTO

TV

NEDELJA, 31. OKTOBRA

8.55 MADŽARSKI TV PREGLED (Pohorje, Plešivec) (Bgd) – 9.30 PO DOMAČE Z ANSAMBLOM MIHE DOVŽANA (Lj) – 10.00 KMETIJSKA ODDAJA (Zg) – 10.45 MOZAIK (Lj) – 10.50 OTROŠKA MATINEJA: H. Ch. Andersen: SVINJSKI PASTIR, SVET, V KATEREM ŽIVIMO (Lj) – 11.40 MESTECE PEYTON – ŠPORTNO POPOLDNE (Lj) – 19.50 CIKCAK (Lj) – 20.00 TV DNEVNIK (Lj) – 20.30 3-2-1 (Lj) – 20.35 HUMORISTIČNA ODDAJA (Bgd) – 21.25 VIDEOFON (Zg) – 21.40 ŠPORTNI PREGLED (JRT) – 22.10 POROČILA (Lj)

PONEDELJEK, 1. NOVEMBRA

16.45 MADŽARSKI TV PREGLED (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bgd) – 17.40 KLJUKČEVE DOGODIVŠČINE – 5. del (Lj) – 18.05 OBZORNIK (Lj) – 18.20 OD ZORE DO MRAKA (Lj) – 18.50 MOZAIK (Lj) – 18.55 Kajuh: SEDEM LJUBEZENSKIH (Lj) – 19.10 POTOČEK, POSTOJ (Lj) – 19.50 CIKCAK (Lj) – 20.00 TV DNEVNIK (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 A. Ingolič: UBITA SAMOTA – TV drama (Lj) – 21.25 W. A. Mozart: REKVIEM V D-MOLU (Lj) – 22.25 POROČILA (Lj)

TOREK, 2. NOVEMBRA

9.35 TV V ŠOLI (Zg) – 10.40 RUŠČINA (Zg) – 11.00 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE (Bg) – 14.45 TV V ŠOLI – ponovitev (Zg) – 15.50 RUŠČINA – ponovitev (Zg) – 16.10 ANGLEŠČINA (Bg) – 16.45 MADŽARSKI TV PREGLED (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) – 17.45 T. Jansson: ČARODEJEV KLOBUK – 5. del (Lj) – 18.00 RISANKA (Lj) – 18.15 OBZORNIK (Lj) – 18.30 ZABAVNO GLASBENA ODDAJA (Lj) – 19.00 MOZAIK (Lj) – 19.05 VZGOJA ZA ŽIVLJENJE V DVOJE: Začetek (Lj) – 19.30 PRAVILNA PREHRANA (Lj) – 19.50 CIKCAK (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 ODPORNIŠKA GIBANJA V FILMSKI UPODOBITVI: ONKRAJ – slovenski film (Lj) – 22.05 L. van Beethoven: ŠKOTSKE PESMI (Lj) – 22.20 POROČILA (Lj)

SREDA, 3. NOVEMBRA

8.15 TV V ŠOLI (Zg) – 17.05 ŠAHOVSKI KOMENTAR (do 17.25) (Bg) – 17.50 DOKTOR DOOLITLE – serijski barvni film (Lj) – 18.15 OBZORNIK (Lj) – 18.30 GLASBA ZA STARO IN MLADO (Bg) – 19.00 MOZAIK (Lj) – 19.05 NA SEDMI STEZI – športna oddaja (Lj) – 19.30 NAŠ EKRAN (Lj) – 19.50 CIKCAK (Lj) – 20.00 TV DNEVNIK (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 M. Uskoković: ČEDOMIR ILIČ – II. del (Lj) – 21.40 A. Borodin: KNEZ IGOR – II. in III. dejanje (Lj) – 23.00 POROČILA (Lj)

ČETRTEK, 4. NOVEMBRA

9.35 TV V ŠOLI (Zg) – 10.30 NEMŠČINA (Zg) – 10.45 ANGLEŠČINA (Zg) – 11.00 FRANCOŠČINA (Bg) – 14.45 TV V ŠOLI – ponovitev (Zg) – 15.40 NEMŠČINA – ponovitev (Zg) – 15.55 ANGLEŠČINA – ponovitev (Zg) – 16.10 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE (Bg) – 16.45 MADŽARSKI TV PREGLED (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) – 17.45 VESELI TOBOGAN: Anhovo – I. del (Lj) – 18.15 OBZORNIK (Lj) – 18.30 SVET, V KATEREM ŽIVIMO (Lj) – 19.00 MOZAIK (Lj) – 19.05 ENKRAT V TEDNU (Lj) – 19.20 VSE ŽIVLJENJE V LETU DNI (Bg) – 19.50 CIKCAK (Lj) – 20.00 TV DNEVNIK (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 ČETRTKOVI RAZGLEDI (Lj) – 21.25 MAUPASSANTOVE NOVELE (Lj) – 21.50 APOTEOZA STILA: oddaja o Igorju Stravinskem (Lj) – 22.20 POROČILA (Lj)

PETEK, 5. NOVEMBRA

9.30 TV V ŠOLI (Zg) – 11.00 ANGLEŠČINA (Bg) – 14.40 TV V ŠOLI – ponovitev (Zg) – 16.10 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE (Bg) – 16.40 MADŽARSKI TV PREGLED (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) – 17.45 Verne-Kohout: V 80 DNEH OKROG SVETA – 3. del (Lj) – 18.15 OBZORNIK (Lj) – 18.30 GLASBENA ODDAJA (Bg) – 19.00 MESTECE PEYTON (Lj) – 19.30 CIKCAK (Lj) – 20.00 TV DNEVNIK (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 UPORNIK BREZ RAZLOGA – ameriški film (Lj) – 22.20 POROČILA (Lj)

SOBOTA, 6. NOVEMBRA

9.35 TV V ŠOLI (do 11.00) (Zg) – 14.00 MEDNARODNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE V NAMIZNEM TENISU – prenos iz Novega Sada (Bgd, Lj) – 16.30 KOŠARKA OLIMPIJA : JUGOPLASTIKA – prenos (JRT) (Lj) – 18.00 OBZORNIK (Lj) – 18.15 JUNAK MOJEGA ŽIVLJENJA – film o Dichensu (Lj) – 19.20 MOZAIK (Lj) – 19.25 TV KAŽIPOT (Lj) – 19.45 CIKCAK (Lj) – 20.00 TV DNEVNIK (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 GLASBENA KRIŽANKA (Lj) – 21.35 KRATEK FILM (Lj) – 22.00 ODDELEK S – serijski barvni film (Lj)

LASTNIKI TRANSPORTNIH VOZIL!

ODGOVORITE NAM NA 6 VAŽNIH VPRAŠANJ, MI PA SE VAM BOMO ODDOLŽILI Z LEPIMI NAGRADAMI.

Veliko podatkov imamo o jugoslovanskem tržišču transportnih vozil, vendar še premalo poznamo vaše zahteve, da bi vam lahko povsem ustregli. Zato prosimo, da izpolnite to vprašalno polo, za protiuslugo pa smo pripravili naslednje nagrade: pet štiridnevnih potovanj v tovarno Daimler-Benz, fotoaparate, radioaparate in še druge dragocene predmete.

1. Kakšne znamke je vaše transportno vozilo?

	Mercedes-Benz	Hanomag/Henschel	Fiat — Zastava	IMV	Tam	drugi
Transportno vozilo 1						
Transportno vozilo 2						
Transportno vozilo 3						

2. Katerega leta je bilo registrirano vaše vozilo?

	pred 1967	1967	1968	1969	1970	1971
Transportno vozilo 1						
Transportno vozilo 2						
Transportno vozilo 3						

3. Koliko kilometrov ste prevozili z vašim vozilom?

	pod 30.000 km	30.000— 50.000 km	50.000— 70.000 km	70.000— 90.000 km	nad 90.000 km
Transportno vozilo 1					
Transportno vozilo 2					
Transportno vozilo 3					

4. Koliko kilometrov na leto povprečno prevozite z enim vozilom?

	pod 10.000 km	10.000 20.000 km	20.000— 30.000 km	30.000— 40.000 km	nad 40.000 km
Transportno vozilo 1					
Transportno vozilo 2					
Transportno vozilo 3					

5. Kakšno karoserijo ima vaše vozilo?

	furgon	keson	specialno karoserijo
Transportno vozilo 1			
Transportno vozilo 2			
Transportno vozilo 3			

6. Kako dolgo povprečno uporabljate vaše vozilo (trajnost vozila)?

	manj kot 2 leti	2—3 leta	3—4 leta	4—5 let	nad 5 let
Transportno vozilo 1					
Transportno vozilo 2					
Transportno vozilo 3					

Ime: _____

Tvrdka: _____

Naslov: _____

Prosimo, da izpolnjeno vprašalno polo pošljete do 4. 11. 1971 na naslov:

AUTOCOMMERCE, zastopstvo tovarne Daimler-Benz AG

Ljubljana, Trdinova 4

»Brez ‚Dolenjca': kot brez žlice v hiši!«

ZA SVETOVNI DAN VARČEVANJA — 31. OKTOBER — ČESTITA VSEM VARČEVALCEM

Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto

s podružnico v Krškem ter ekspoziturami v Metliki, Novem mestu in Trebnjem

Portret tega tedna

Usoda: živeti — umreti

60 let poeta in prevajalca Severina Šalija — »Življenju pojem veliko hvalnico!«

Poet in prevajalec Severin Šali je v petek nazdravil svojemu 60. rojstnemu dnevu. Kako beži čas: kot da bi bilo še včeraj, se spominjam, kako sem mu kot majhen otrok vsako dopoldne v kavarni prinesel črno kavo ali kakav. Kje so že tisti časi, kavarna je nekajkrat zamenjala lastnike in nekajkrat so jo že obnovili, le pesnik in prevajalec je ostal kot nekoč. Hudomušen, človeški . . .

Severin Šali, karikatura B. Pečarja

„Prav bi bilo, da bi povedal kaj razumnega in modrega, morda že kar očakovskega ob takem jubileju!" pravi. „A kot bi rekel Anatol France, je kar prav, da si človek čim dlje ohrani pravšnje zrno hudomušne prismuknjenosti, da laže prenaša življenje. Mislim, da je poudarek na „pravšnjem" in na „življenju", prismuknjeni smo vsi tako dovolj. Vsi se tolikokrat, kot don Kihot, borimo z utvarami, spreminjamo malenkostne stvari v veličastne, mimo resnično velikih pa gremo brezbrižno. Toda kdo ve, ča ni prav v tem smešnem spopadanju z utvarami človekova veličina, in na koncu koncev tudi njegova zmaga – ne nad življenjem, ampak nad utvarami časa, v katerega je postavljen."

– Župančič pravi: živeti – umreti je usoda naša . . .

„Življenju pojem v intimnem svetu veliko hvalnico. Bilo je bridko v mladih letih, potem je bilo težko, in težko je danes, vendar ga imam rad. Vse tegobe ustvarjajo le zunanji okvir, njegovo bistvo pa je svetlo in radoživo in še zdaj upapolno in polno tudi poezije, kot v mladih letih, torej takrat, ko si hočemo osvojiti svet in vesolje in še marsikaj, kar lahko biva le v sanjah."

– V sanjah pa ne moremo živeti. Saj veste, kaj vam je pred leti rekel sin: „Naš oči pa ni človek, saj niti fička nima . . ." Zdaj, ko ste postali človek – še zmeraj sanjate?

„Moram citirati tisto čudovito spoznanje iz Shakespearovega Viharja: „Iz take smo snovi kot sanje naše in bedno to življenje sen obkroža." In v tem snu živimo, se iščemo, se oglašamo drug drugemu, ljubimo, trpimo, smo nesrečni in srečni, podli in sveti, ustvarjamo prozo in poezijo življenja, gradimo in podiramo ideologije, religije in sisteme, ker smo pač ljudje in ker so sanje naša usoda in pot skozi čas, ki si ga nismo izbrali in v katerem naj bi bili bogovi, pa smo zgolj enodnevna bitja, sicer v soncu in pod zvezdami, vendar nad brezmejno globino, v katero zdaj počasi, zdaj burneje tone vse: ljudje in stvari, usode in sanje in zgodovina . . ,. pomlad in jesen. Toda nekaj cvetja in nekaj sadov, in tudi nekaj sanj, nekaj tega vsaj za nekaj časa ostane za nami . . ."

Lepo je biti človek, ki se rad potaplja v sanje, ki se izključi iz tega sveta, ki je razbit in naelektren, ki pa ni prav nič naklonjen sanjam. Čeprav pravi Shakespeare: „. . . nemara sanjati . . ."

Nemara pa je le še čas tudi za tiste, ki radi sanjajo . . .

JOŽE SPLICHAL

Huliganski napad na miličnika

Miličnik Drago Slapar iz Krškega leži od nedelje dalje v brežiški bolnišnici s hujšimi telesnimi poškodbami. Pri opravljanju službene dolžnosti sta ga v nedeljo zjutraj ob treh napadla sredi mesta 25-letni Mirko Zalokar (stanujoč v Kalcah – Naklem) in 27-letni Vinko Brodar iz Malega Mraševega, da bi se mu maščevala, ker je vinjenemu vozniku Martinu Hodniku preprečil nadaljevanje vožnje. Že ob tem ukrepu ga je eden izmed sedmih pretepačev v avtomobilu udaril v obraz. Miličnik se ni spuščal z njim v prepir. Šel je na postajo milice in s komandirjem Andrejem Dergancem šel ponovno do storilcev, da bi ugotovila, kdo ga je udaril. Tedaj so se Martin Hodnik iz Krškega, Adolf Zalokar iz Velikega Podloga, Albin Vinter iz Kalc in Ludvik Pacek zagnali v komandirja, ostala dva pa sta podrla miličnika Slaparja, ga tolkla s pestmi in ga obrcala po vsem telesu. Povzročili so mu hude telesne poškodbe. Storilce so priprli. Ljudje obsojajo napad in zahtevajo zanj strogo kazen.

Skupina kočevskih jamarjev ter turističnih in drugih delavcev si je 24. oktobra ogledala na novo odkrito jamo, ki je doslej tudi najlepša na Kočevskem. Je le nekaj kilometrov od Kočevja in pelje mimo razmeroma dobra gozdna pot. Na sliki: priprave za odhod v podzemlje. (Foto: J. Primc)

Najmlajša jamarka na svetu

Jamarji našli tudi doslej najlepšo jamo na Kočevskem, ki še nima imena

Na sestanku kočevskih jamarjev 19. oktobra zvečer je dolgoletni jamar Janez Semler sedel kot na trnih. Komaj se je sestanek zaključil, je stopil do bližnjega telefona iz zvedel, da se mu je v ljubljanski porodnišnici rodila 3 kg težka – hči.

Srečni očka je hčerko, ki ji še ni vedel imena – le domneval je, da bo po mamici Lilijana – takoj vpisal v jamarski klub in tudi plačal zanjo vpisnino in članarino. Tako je dobil kočevski jamarski klub najmlajšo jamarko, ki pa verjetno ni najmlajša le v Sloveniji, ampak tudi na svetu, saj je od njenega rojstva do vpisa v klub potekla komaj ura.

Na najmlajšo jamarko so kočevski jamarji zelo ponosni. Nekateri so predlagali, naj bi po njej imenovali najlepšo odkrito jamo na Kočevskem, ki so jo odkrili šele pred mesecem dni.

Jamarji, predstavniki občine in turistične organizacije so si jamo ogledali 24. oktobra. Več o njej in tem podvigu bomo še poročali.

J. PRIMC

odprto v nedeljo:

MARKET na Kristanovi cesti
MARKET na Cesti herojev in
DELIKATESA na Glavnem trgu

LETOŠNJI NJIVSKI REKORDI

Orjaška »cucurbita pepo«

Na njivi Franca Papeža iz Zgor. Vodal je zrasla skorajda pol centa težka navadna buča

Vraga, menda se nisem čez noč tako postaral, da ne bi mogel dvigniti ene buče na voz, si je mislil Franc Papež iz Zgor. Vodal pri Tržišču, ko je te dni pospravljal stranski pridelek s koruzne njive. Potolažila ga je šele tehtnica, ki je pokazala, da je debela buča tehtala nič manj kot 45 kilogramov, torej skoraj toliko kot vreča cementa.

„42 let že kmetujem na tej zemlji, pa se mi doslej kaj takega še ni zgodilo. Resda smo pognojili s hlevskim gnojem in nekaj malega s superfosfatom, toda tako smo delali tudi druga leta, pa buče niso bile tako neznansko velike. Povem naj, da sta bili na isti vrvi, ki je rodila rekorderko, še dve buči težki nad 30 kg," je dejal Franc.

Ker lahko tudi v drugih krajih vidimo, da se lojtrski vozovi kar šibijo pod letošnjim bučnim pridelkom, se lahko vprašamo, kaj je bučam tako prijalo.

Navadne buče štejejo v rastlinsko družino Cucurbitaceae. Po latinsko se naši njivski buči pravi Cucurbita pepo. Ker „c" preberemo kot „k", buči pravimo kukurbita pepo, kar je prav nenavadno ime. Za družino buč, ki šteje zdaj že nad 700 različnih sort, je značilna velika razlika v velikosti plodov. Kumarica za vlaganje, ki tudi spada med buče, je težka samo nekaj dekagramov, navadna krmilna buča pa tudi do pol centa, kar potrjuje primer iz Zgor. Vodal. Pridelek je zelo odvisen od vremena. Buči prija sušno, toplo poletje s sorazmerno majhno zračno vlago ter obilno gnojenje s hlevskim gnojem, fosforjem in kalijem. Tako je bilo letos in s tem si lahko razložimo dobro bučno letino.

Gozdovi v plamenih

25. oktobra okoli ene je nad Veliko Strmico pri Klevevžu pogorelo 2 ha gozda. Poklicni gasilci iz Novega mesta in prostovoljni gasilci iz Zbur so preprečili, da ni ogenj napravil še večjega razdejanja.

24. oktobra popoldne je požar uničil pol hektara smrekovega gozda pri Uršnih selih. Gasili so gasilci iz Uršnih sel.

Škode pri obeh požarih še niso ocenili, prav tako še ne vedo, zakaj je gorelo.

Razbor: stoletnica umrla

Ni ji bilo dano, da bi dočakala. Poldrug mesec, preden bi izpolnila sto let, je na Razboru nad Loko pri Zidanem mostu umrla najstarejša prebivalka sevniške občine – Frančiška Brečko. Vedeli smo zanjo in nameravali smo jo obiskati ob koncu novembra, ko bi dopolnila stoletje, toda smrt je bila hitrejša. Pred kratkim so jo, kot že večkrat doslej, obiskali predstavniki Rdečega križa in ji nesli nekaj daril. Pravijo, da je življenje takrat komaj še tlelo v njej.

Vlom v »Prinovcu«

V noči na 23. oktober je neznan storilec vlomil v trgovino „Prinovec" v Šmarjeških Toplicah in sosednje gostišče. Ukradel je okoli 4.000 din, več kosov pletenin, perila, nekaj kravat in več steklenic z žganimi pijačami.

BUČA NAD BUČAMI. Foto: (M. Legan)

„Hm!" je zagodrnjal urednik. „Vse bi bilo še nekako v redu, le tale naslov je preveč konkreten, revolucionaren, avantgarden, vulgaren in nekje celo senzacionalističen . . . Poleg tega pa je refraktaren, patetičen, naturalističen in repugnanten . . ."

„Klofuta socializmu!"

Meni se je zdel še kar stvaren, dovolj uporen, zelo napreden, pa vendar preprost in presenetljiv hkrati . . . Res je bil tudi malce nepokoren, pretresljiv, in ker ni bil nič olepšan, je morda celo vzbujal odpor . . .

KLOFUTA SOCIALIZMU

Lepo mu je tekel potoček besedi, mislim, da jih je moralo biti za celo resolucijo. Resolucija je namreč potok besed, ki jih nihče ne razume. In po tem sem sklepal, da je urednik jemal te besede iz kakšne resolucije, ker nisem za nobeno vedel pomena, uredniku pa sem bral iz oči, da tudi on ne ve, kaj pravzaprav govori.

Vedel pa sem, tega me je naučil znanec iz Gabrja, da kadar kdo ne ve, kaj hoče povedati, uporablja tuje, učene besede. Potem je slišati učeno vse, kar pove, in kdo bi si upal ugovarjati učenim ljudem?

Še enkrat sem pogledal svoj nesrečni naslov:

Toda tako so nas učili, naj pišemo, vsi po vrsti, od Zolaja do Lenina, od Cankarja do Moše Pijadeja!

Potem me je zazeblo pri srcu: fant, kaj pa če nisi na tekočem? Vse tele ustavne spremembe, amandmaji, stališča, inflacije zaradi stabilizacije, devalvacije brez informacije in podražitev cigaret . . . Kaj pa, če bo treba zdaj pisati drugače? Res, da spet nisem razumel vseh teh besed, toda vsaj podražitev cigaret mi je bila jasna stvar!

Črv dvoma pa me je grizel naprej: medtem ko si bil ti na dopustu, so se stvari zasukale!

Toda kam vraga naj se sploh še zasukajo? Dvajset let so nas prepričevali, da ni vse za tisk, oprostite, da „ni še zrelo" za tisk; potem smo postali bolj stvarni, bolj uporni in napisali tudi kaj pretresljivega, pa čeprav je večkrat vzbujalo odpor – take časopise bero svobodni ljudje po vsem svetu, če hočejo biti dobro obveščeni, in take časopise so hoteli brati tudi naši državljani. Dobili so jih, vseh vrst: spolno razdražene, bebasto-zabavne, versko-blazne, čudaško-prekucuške, sanjarsko-osladne in celo, da, celo za šest gramov politično pogumnejše! Presenetljivo je le to, da vse druge naša vrla ŠDS (širša družbena skupnost) marljivo neguje, te nesrečne socialistične časnikarje pa kar naprej krca po prstih . . .

„. . . zlasti zaradi naslovov. Če tako bolje razumeš!" je pribil urednik za konec svoje graje.

Madonca, pa sem preslišal! Urednik je govoril in govoril, jaz pa sem se tako vdal svojim mislim, da ga sploh nisem slišal.

Globoko se je zazrl v moje telečje izbuljene oči:

„Razumeš? " V tem vprašanju je bilo tudi nekaj grožnje.

„Da, da . . . seveda . . . saj sem vendar tukaj v službi . . ." sem klobasal, čeprav se nisem mogel točno spomniti, kdo je pravzaprav moj delodajalec. Sem že stokrat rekel, da bi bilo bolje, če bi slikal nage ženske – tam ne bi bilo nikoli dovolj konkretno, revolucionarno, senzacionalistično in refraktarno . . . Pa še osebni dohodek bi imel tri do osemkrat večji in vse sladkosti samoupravljanja bi lahko okusil!

Zlasti zaradi naslovov!

Tako je rekel urednik. Poskusil sem predelati ta zgrešeni naslov. Pa mi ni nič bolj pametnega padlo v stroj,

prmejkrvavkrščengajžlanduš! To je čisto zaresna klofuta socializmu!

Če hočete, objavite; če ne, me pa pišite v rit!

(Da ne bo samo naslov senzacionalističen!)

M. MOŠKON

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJI: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Franc Beg, Viktor Dragoš, inž. Janez Gačnik, Janez Gartnar (predsednik sveta), Tone Gošnik, Jože Jeke, Franc Lapajne, Lojzka Potrč, Slavko Smerdel, Franc Štajdohar in Ivan Živič.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Slavko Doki, Marjan Legan, Jože Primc, Jože Splichal, Jožica Teppey in Ivan Zoran.. Tehnični urednik: Marjan Moškon.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 1 dinar — Letna naročnina 49 dinarjev, polletna 24,50 dinarja, plačljiva vnaprej — Za inozemstvo 100 dinarjev ali 6 ameriških dolarjev (ali ustrezna druga valuta v vrednosti 6 ZDA dolarjev, pri čemer je že vštet 10-odst. popust, ki pa velja samo za tiste, ki plačujejo naročnino v devizah). Naš devizni račun: 521-620-1-32002-10-8-9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu (45 mm oz. 10 cicero) 33 din, 1 cm na določeni strani 45 din, 1 cm na 1., srednji in zadnji strani lista: 66 din. Vsak mali oglas do 10 besed 10 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din. Za vse ostale oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 4 od 6. I. 1971 — Za oglase odgovarja Mirko Vesel.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 521-8-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon: (068) 21-227 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani.

NOVOMEŠKA OBČINA PRAZNUJE

Za uspehe in zadovoljstvo pri delu niso dovolj le ugodni delovni pogoji. Zaposlenim je treba zagotoviti tudi možnosti za družbeno in rekreacijsko udejstvovanje.

Z ustanovitvijo kulturno-prosvetnega, športnega in rekreacijskega društva so v KRKI, tovarni zdravil, naredili velik korak naprej pri izboljševanju medsebojnih odnosov.

70 delavcev, uslužbencev, tehikov, inženirjev, zdravnikov, farmacevtov in drugih članov kolektiva po napornem delu vestno vadi v KRKINEM pevskem zboru, ki je v kratkem času dosegel zavidljive uspehe. Svoj prvi samostojni koncert bo imel 17. decembra zvečer v Novem mestu.

Pevski zbor KRKE vam, cenjeni občani novomeške občine, iskreno čestita za letošnji občinski praznik!

TU SE ČAS NI USTAVIL

„... Valovita dolenjska pokrajina se blesti v prazničnih jesenskih barvah in nam čestita za veliki praznik. Zakaj tudi ne! Saj ji je v dolgem življenju šele sedaj dano, da ne rodi samo cvička in skopega kosa kruha, pač pa se ponaša z novimi dosežki novega časa za svoje sedanje in bodoče rodove. Imena njenih krajev, še posebno njene metropole, so postala znana doma, v Evropi in v svetu in vse kaže, da bodo znana še bolj. Njen najmlajši rod marsikje hodi v nove ali obnovljene hiše učenosti. In teh bo čedalje več. Vse bodo imele dovolj svetlobe in zraka. Svetlobe in zraka za novo, še boljše življenje. Življenje, ki ne bo le zmaterializirano, pač pa bogato in polno dragocenih kulturnih dobrin preteklega in sedanjega časa ...“

S temi besedami je med drugim ob lanskem prazniku novomeške občine nazdravil Franci Kuhar, predsednik njene občinske skupščine, občanom in „50.000 mladenkam in mladeničem v osrčju Dolenjske“, kot je sam malce poetično poimenoval prebivalce največje dolenjske komune, ki jutri spet slavi svoj praznik. Tile naši „mladeniči in mladenke“ pa so povzeli predsednikovo napitnico ob lanskem srebrnem jubileju osvoboditve za svoj „bojni načrt“ novih delovnih zmag v letu, ki je sledilo lanskemu oktobru – tako se mi zdi, ko zdajle ta hip prebiram obsežno poročilo o številnih uspehih, ki jih je občina Novo mesto dosegla v tem kratkem času.

(Nadaljevanje na naslednji strani)

V življenju človeka pomeni 30 let že kar precejšnje časovno razdobje – polovico poprečne življenjske dobe enega rodu. Zgodovino narodov pa smo doslej merili le z desetletji, stoletji in celo tisočletji. Res je, da nam današnji čas teče hitreje. Znanstveniki pravijo, da nam je zadnjih 20 let prineslo več izumov kot celo zadnje tisočletje. Vendar, na žalost, niso vsi prešli v službo napredka. Mnoga odkritja služijo uničevanju in zasužnjevanju ljudi. Sama znanost in tehnika še ne prinašata osrečitve človeku, čeprav mu dajeta v roke silno orodje. Kako ga bomo uporabili, pa je odvisno predvsem od družbenih odnosov, ki določajo vsebino in obseg človekovih pravic in njegovih možnosti, da se v proizvodnem in drugem sodelovanju uveljavi kot svobodno in ustvarjalno bitje.

Neprestano se potrjuje resnica, da si v razvoju družbenih odnosov napredek utira pot le počasi in s težkimi krči. Vsak dan prihajajo z raznih strani sveta vesti o množičnih spopadih in nemirih, o uporih in protiudarih, kar vse odseva nemir in iskanje sodobnega človeka, ki lomi okove starih odnosov, da bi si ustvaril boljši svet po svoji volji. V tem gigantskem boju se preverja moč naprednih gibanj in njihovih idej. Malokateri generaciji pa je dano, da doživi tudi uresničenje svojih idej. Tudi naši rodovi so komaj zaslutili zarjo jutrišnjega novega dne – sam dan pa je še zelo daleč.

Zakaj razmišljati o tem? In to ravno ob prazniku, ki nas spominja vstaje in revolucije in ljudi, ki so pred 30 leti z nesebičnim žarom začeli boj za novo življenje svojega naroda?

Morda pa nas prav ta obletnica obvezuje, da pogledamo nekoliko globlje in brez prigodniškega hrupa, kako se ideje vstaje in revolucije uresničujejo po 30 letih? Tudi spomin na tiste, ki so z veliko vero v bodočnost žrtvovali svoja življenja, nam narekuje, da se vedno znova vprašamo, kako izvršujemo njihovo oporoko.

Odgovor na to vprašanje nam da lahko samo mirno, pretehtano in kritično preverjanje naših hotenj in dosežkov, pa tudi odkrito ugotavljanje zmot in zablod.

NAŠIH 30 LET

Marsikateremu udeležencu slavnih dni vstaje je to danes važnejše od slave. Hoče preveriti, ali se izpolnjuje njegova vera, ali se cilj, ki mu je posvetil svoje življenje, uresničuje in ali ni morda živel in žrtvoval zaman. Notranji konflikt mnogih starih borcev se začne prav ob tem vprašanju.

Teh 30 let nam je poleg rezultatov, ki so vsakomur vidni – prineslo – razumljivo – tudi marsikatero razočaranje in novo dilemo. Podobno je z osebnimi doživetji, ki so v življenju vsakega človeka nujna, ker se njegove predstave in želje o bodočnosti ne morejo vedno izpolniti ali vsaj ne v celoti. Tako je tudi z uresničevanjem ideje revolucije in njenih vrednot naprednega človeškega in pravičnega.

Potrdilo se je, da revolucija ni le kratek zmagoslaven pohod. Na njeni poti smo morali doživeti marsikatero novo spoznanje, marsikaj novega odkriti, ko nas je življenje postavilo pred nove razmere in nove naloge. Morali smo se osvoboditi marsikatere iluzije in nekaterih preveč poenostavljenih, čeprav iskrenih pričakovanj.

V revoluciji smo si marsikaj predstavljali drugače in se nismo zavedali, koliko bojev nas še čaka po končani oboroženi borbi.

Svet, v katerem živimo, pa je ostal zapleten in protisloven. Takrat smo npr. verjeli, da po strahotah druge svetovne vojne ne bo nihče več ogrožal miru in ne naše svobode. Pa smo že po nekaj letih doživeli napad na našo neodvisnost s tiste strani, od koder smo se najmanj nadejali. In danes moramo še kar naprej velik del naših skrbi in sredstev posvečati zaščiti naše svobode in neodvisnosti.

Zgradili smo novo, socialistično državo. Življenje pa nam je pokazalo nevarnosti, da se država lahko odtuji od človeka in postane orodje brezdušne birokracije in tehnokracije. Morali smo začeti novo bitko za preosnovanje celotnega družbenega ustroja, za samoupravljanje. Tudi tu smo še na začetku in delovni človek še ne okuša vseh sadov, ki naj bi mu jih prineslo samoupravljanje.

Ogromno smo zgradili. Materialno bogastvo naše družbe se je v primeri s predvojnim potrojilo. Napredek nam priznajo celo tisti, ki sicer

Bogdan Osolnik

ne gledajo tega s prijateljskimi čustvi. Nekoč tako zaostala pokrajina, kot je bila naša Dolenjska, je najlepši primer izredno hitrega napredka v zadnjih letih – ki pomeni osnovo za še hitrejši razvoj v bodoče. K takemu razvoju je ogromno prispevala ustvarjalnost in iniciativa delovnih ljudi. Toda zaostrila so se druga vprašanja človekove socialne zaščite, pravičnih odnosov med ljudmi, enakosti v delu in uživanju njegovih sadov.

Mnoge je razočaral tudi človek sam. Verjeli so v dobrote, nesebičnost, požrtvovanje človeka, sedaj pa vse bolj ugotavljajo tiste črte njegove narave, ki so se oblikovale v pogojih, ko je bil človek človeku volk. V bogatejši in razvitejši družbi prihajajo vse človeške slabosti še bolj do izraza. Toda ali je to razlog, da bi nad človekom morali obupati in vzpostaviti neki način prisilne uprave in kontrole? In kdo so tisti, ki naj bi imeli oblast upravljati z ljudmi ter jim krojiti pravico? Spet ljudje s svojimi človeškimi slabostmi, ki so še posebej nevarne, če so povezane z oblastjo nad drugimi ljudmi.

Zato smo se naučili zaupati v delovnega človeka, v njegovo sposobnost, da se upravlja sam, da sam odgovarja tudi za napake, da se uči in izpopolnjuje na lastnih izkušnjah, uživa svobodo in nosi zanjo tudi vso odgovornost.

Naša največja vrednost je svoboda, ki jo uživamo kot člani prve samoupravne družbe, čeprav se tega dostikrat ne zavedamo v hlastanju in ihti za materialnimi dobrinami – kar je tudi spremljevalni pojav našega prehoda iz zaostalosti v razvito družbo. Zato moramo še toliko bolj poskrbeti, da se ta pojav ne razraste v nekaj, kar bi zadušilo socialistične korenine našega razvoja, kar bi zameglilo naše predstave o socialistični družbi bodočnosti. To, kar imamo danes, še ni tisto, za kar smo šli v revolucijo, nimamo še popolne družbe, kakor je tudi zaenkrat nima še noben narod na svetu. Toda priborili smo si možnost in pravico, da si jo zgradimo sami – in že imamo postavljene temelje, na katerih bomo gradili naprej. Naša revolucija še traja – in naša je. Ni nam bila vsiljena ne uvožena. Zlasti mladi, ki ne vedo, iz kakšnih razmer smo začeli – kar jim ne gre očitati – postajajo vse bolj kritični do naše družbe in nestrpno pričakujejo več in zlasti doslednejše uveljavljanje proklamiranih vrednot. (Če svoje vloge pri tem ne znajo vedno pravilno oceniti in usmeriti svojih sil, gotovo ni le njihova krivda!) Njihova prizadetost je le znak, da so te vrednote iskreno sprejeli kot svoje.

Tako se človeku zdi, da vprašanj in dilem po 30 letih ni manj – ampak vedno več. Ali pa bi sploh lahko bilo drugače? Saj če jih bliže pogledamo – so to le vprašanja rasti, izraz burnega napredka naše družbe.

Kdor je mislil, da se družba lahko enkrat za vselej in dokončno uredi, bo vedno razočaran. Za nikogar ni počitka na pridobljenih lovorikah, najmanj za družbo, ki se hoče dvigniti iz zaostalosti in prehiteti zamudo desetletij in stoletij. Vsak razvoj zahteva boj za uveljavljanje vsega, kar je novejše, boljše, napredneješe. Nosilci napredka pa se menjajo. Tistim, ki omagajo ali zaostanejo na pol poti, iztrgajo bojno zastavo iz rok nove sile, ki vstopajo v boj s svežimi močmi in gesli.

Zato se danes ne sprašujemo, ali je bilo prav, da smo pred 30. leti krenili na pot vstaje in revolucije. Zgodovina je to že potrdila in ocenila s priznanjem.

Danes je vprašanje: ali bomo boj za ideje revolucije znali enako uspešno nadaljevati v novih pogojih in ali bomo sposobni doseči in preseči velika dejanja naših 30 let z novimi in trajnejšimi deli sedanjih in prihajajočih generacij?

BOGDAN OSOLNIK

Prilogo za novomeški občinski praznik so pripravili: Jože Suhadolnik, Tone Gošnik, Jože Splichal, Miloš Jakopec, Slavko Dokl, Marjan Moškon, Mirko Vesel in Milan Kozolc.

TU SE ČAS NI USTAVIL

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

DOLENJSKA NEKOČ IN DANES

Časi, ko je naša pokrajina slovela samo kot zanesljiv „izvoznik dobre delovne sile", v turističnem pogledu pa kot „deželica cvička, dobrih klobas in domačega kruha", so za vedno za nami. V osvobodilni borbi prekaljeni delovni ljudje širše Dolenjske so z obnovo v trdih povojnih letih spoznali, da jim zagotavlja srečno bodočnost samo lastna ustvarjalnost, pridnost in predanost napredni stvari. Skromni v željah in porabi, usmerjeni s pogledi v obetajočo prihodnost, spodbujani od zmag v letih partizanske vojne proti tujim osvajalcem in domačim izdajalcem, pri tem pa pretkani s tisto pravšnjo mero puntarstva po Matiji Gubcu in zgledih junakov iz sveta domovinske vojne – so prebivalci Dolenjske sklenili enkrat za vselej pomesti s prejšnjo nerazvitostjo pokrajine in razmer v njej. „Zaostala Dolenjska" – po osvoboditvi tako pogostokrat poslušani izraz ocen stanja v naših krajih, je postal z leti sramota za nas vse.

Pa smo udarili, spet po partizansko in hkrati po novem: iz neugledne, obrtniško majhne popravljalnice prvih kmečkih traktorjev se je razvila moderna tovarna avtomobilov. Iz skromnega lekarniškega laboratorija z nekaj ljudmi je zrasla najsodobnejša tovarna zdravil, pojem v evropskem merilu. Iz stare žage smo dobili moderno tovarno vezanih plošč in izvoznika pohištva, ki ga cenijo v ZDA tako kot na tržišču zapadne Evrope. Iz skromnih tekstilcev ob Krki, ki so dolga leta po končani II. svetovni vojni poganjali stare in prestare stroje, so zrasli volnarji in konfekcionarji, ki imajo do sredine 1972 vnaprej prodano vso svojo proizvodnjo. Malo gradbeno podjetje, nekoč ustanovljeno za „okrajne potrebe in obnovo širše Dolenjske", je danes eden izmed najbolj upoštevanih in največjih kolektivov slovenskih gradbincev. Iz majhnega podjetja – sodobna tovarna perila. Podgorjanski osebenjkarji se ukvarjajo danes z elektroniko, bivši pastirji in reveži se vozijo z avtobusi na delo v domače tovarne. Če bi samo naštevali, bi nam tudi tu hitro zmanjkalo dragocenega prostora.

Od kod tak polet, od kod zaupanje vase in v jutrišnji dan?

Iz vroče in iskrene želje: hočemo živeti boljše kot smo nekoč!

Iz globoke vere, da je v letih NOB prehojena pot naša edina rešitev in nadaljevanje začete revolucije!

In še: iz čvrstega prepričanja, da si bomo le sami ustvarili tak družbeni red in medčloveške odnose, ki nam bodo všeč in v pomoč, ko delamo vse to, kar sicer zaobjamejo besede: naš samoupravni socializem.

Zato je Dolenjska 1971 vse nekaj drugega kot Dolenjska nekoč, ko smo sloveli le kot rejci pitanih volov, zgarani vinogradniki in neizčrpen vir delovne sile za daljno Ameriko, francoske in belgijske rudnike ali nemške fabrike.

Danes zmanjkuje delovnih rok že za jutrišnjo sodobno proizvodnjo v naših domačih fabrikah, delavnicah in ustanovah!

„Hitrejši ste kot smo bili nekoč mi v Ameriki!" mi je poleti dejal rojak, ki je prišel z ženo in sinom domov po desetletjih življenja v tujini: „Povsod nove hiše, asfalta vedno več, iz vsake vasi pa se vozijo ljudje trumoma v mesto na delo!", taka je bila njegova ocena.

Pred meseci umrli rojak Jože Martinčič iz severne Francije, stoodstotni silikozni rudarski invalid, ki je čez vse ljubil rodno dolenjsko Podgorje, mi je vsako leto znova povedal v Šmarjeških Toplicah: „Vi sploh ne veste, kaj imate, tako hitro napredujete! Ljudje sploh ne opazijo več, iz kakšne revščine vse to gradite!"

Takih izjav pozna veliko skoraj vsak izmed nas. O tem govore zdomci, ki „domačih krajev več ne prepoznajo", ko se po letu ali več vračajo domov na obiske. Številke jim dajejo prav:

pred 10 leti smo bili med manj razvitimi pokrajinami v Sloveniji. Lani smo z nekaj nad 13.500 din narodnega dohodka po prebivalcu v občini že presegli vrednost ND prebivalca v republiki.

DRUŽBENI PROIZVOD je v letih 1966/70 naraščal s poprečno letno stopnjo 20,8 %, letos pa je poskočil celo za 36 %. V družbenem sektorju dela v občini zdaj že nekaj nad 16.000 ljudi, vseh zaposlenih pa bo skoraj že 17.000. UČINKOVITOST DELA se pri tem ni prav nič zmanjšala: narobe, v letošnjem prvem polletju je bila, merjena z višino dohodka na zaposlenega, za 26,2 % večja kot lani v enakem času. Rentabilnost in gospodarnost poslovanja vseh gospodarskih organizacij v občini raste hkrati z večjo proizvodnostjo dela. V letošnjih 8 mesecih so narasli osebni dohodki zaposlenih za 10 %, ostanek sredstev za sklade pa je za dobro polovico večji kot lani.

VREDNOST INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE se je letos povečala v SRS za 7,2 % v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, v novomeški občini pa za 36 %. IZVOZ NENEHNO NARAŠČA: zlasti na zapad izvažamo čedalje več; medtem ko smo v zadnjih 7 letih izvoz povečevali za 35 %, se je leta 1969 podvojil v primerjavi z letom 1968, lani pa je bil kar za 99 % večji kot v 1969. V letošnjih 8 mesecih se je izvoz povečal za nadaljnjih 51 oz. celo 53 %, če upoštevamo samo izvoz na konvertibilno območje. S tem se je novomeška industrija že krepko uvrstila v sam vrh slovenskih izvoznikov tako po obsegu kot po udeležbi izvoza v vrednosti skupne proizvodnje, pa seveda tudi po hitrosti njegovega naraščanja. To so rekordi!

„Miselnost nekoč utesnjenega dolenjskega človeka se spreminja v miselnost evropskega človeka, ki ve, da mora sam ustvarjati, ve pa tudi – za koga ustvarja! Uspehi zadnjega leta v celoti potrjujejo, da smo v občini na pravi poti, ko kljub številnim težavam vztrajno nadaljujemo pred leti zastavljene naloge. Vsem delovnim ljudem v občini in vsem kolektivom: prisrčne čestitke za letošnji 29. oktober!" izjavlja Franci Kuhar, predsednik občinske skupščine v Novem mestu – (Foto: Tone Gošnik)

BREZ IZJEME VSI: ZA GOSPODARSKO UČVRSTITEV!

Ob polletju so pokazali obračuni, da se je dohodek v gospodarstvu v občini povečal za 40,7 %, od tega najbolj v industriji – tu kar za 45,4 %. Sledi ji trgovina – za 44,3 %, gradbeništvo za 39,7 %, gozdarstvo za 33,2 %, prometne dejavnosti za 31 % ter kmetijstvo, obrt, gostinstvo in komunalno-stanovanjsko gospodarstvo za 21 do 24 %, vse v primerjavi z lanskim enakim obdobjem. Uspehe naših prizadevanj kali splošna nelikvidnost: vse naše organizacije so po dva do trikrat manj dolžne drugim dobaviteljem, kot so kupci dolžni našim proizvajalcem!

Da nam spričo takih skokovitih uspehov v občini res ne manjka sposobnih in ustvarjalnih ljudi v vodstvih podjetij, ni treba dvomiti nobenemu več. Podjetja so usmerjena v proizvodnjo, ki ima svoj trg danes in jutri, hkrati pa se pečajo z delom, ki je iskano zdaj in bo cenjeno tudi v bodočnosti.

NAŠTEVANJE, KI NE UTRUJA . . .

Tale časopisna stran je preskromna, da bi lahko na njen našteli vsaj delček tega, kar je bilo zadnje leto narejeno v komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu občine. Nad 600 novih stanovanj je bilo zgrajenih v družbeni in zasebni gradnji zadnja leta v občini. Devet milijonov dinarjev smo izdali za obnovljene ceste v občini, v samem Novem mestu pa samo letos 6,283.448 za modernizacijo cest, križišč in stanovanjskih sosesk. Še posebej pa za kanalizacijo nad 771.000 din, za izboljšanje javne razsvetljave v občini nad 616.000 din itd. Tu so nove vodovodne naprave, čistilne naprave za odplake v mestu itd. Dva prizidka nove bolnišnice bosta stala nekaj nad 12 milijonov dinarjev. Za otroško varstvo smo zgradili nov vrtec za 150 otrok v Novem mestu, ki je pridobilo letos tudi dve novi osnovni šoli. Pa trgovina, posojila v kmetijstvu, napredek v zdravstvu in šolstvu v širšem merilu, pa še in še bi bilo treba naštevati – toda stran je polna. O vsem tem smo prebivalce tudi sproti obveščali na straneh domačega tednika, pa v DELU, televiziji in radijskih poročilih.

Naj sklenem: tu, v novomeški občini in Novem mestu, se čas res ni ustavil. V jubilejnem letu, ko slavimo 30-letnico začetka revolucije, je prav to ena izmed najlepših ugotovitev, ki nas navdaja s ponosom in spodbuja naprej.

TONE GOŠNIK

PROSTORI, KADRI IN STROKOVNOST: ODLIČNO!

Prihodnji mesec: nova oddelka za okulistiko in nevropsihiatrijo, novi prostori za transfuzijo in oddelek za patološko anatomijo — Novi prostori za specialistično ambulantno poliklinično službo — NAČRTI: vse oddelke pod »eno streho« na levem bregu Krke, novo poslopje za kuhinjo oz. pralnico, nova toplarna in novi zdravstveni dom v neposredni bližini bolnišnice

25. novembra letos bodo v okviru prireditev ob letošnjem prazniku novomeške občine slavili tudi v pokrajinski bolnišnici v Novem mestu pomemben dogodek: odprli bodo več novih oddelkov v novih prizidkih, s čimer zaključuje bolnišnica drugo fazo svoje izgradnje. – Pred tem pomembnim dogodkom smo v imenu naših bralcev naprosili ravnatelja bolnišnice, prof. dr. Otona Bajca, da je odgovoril na več vprašanj našega uredništva. Iz njih boste lahko, dragi naročniki in bralci, v zgoščenem pregledu spoznali vsa glavna vprašanja in načrte osrednje bolnišnične ustanove naše pokrajine.

Prosimo, povejte nam nekaj o zgodovini novomeške bolnišnice od njene ustanovitve do konca druge svetovne vojne.

Temelji za sedanjo bolnišnico so bili postavljeni, ko je bila 1894 ustanovljena v Volmanovem gradu v Kandiji bolnica reda usmiljenih bratov. Najprej so imeli na voljo samo dvajset postelj, kar pa je bilo očitno premalo. Zato so 1898 zgradili nov objekt, v katerem je bilo prostora za 60 postelj. Ker tudi to še ni zadostovalo, so kar hitro dogradili stavbi še drugo nadstropje in mansardne sobe. Leta 1910 je bila končana moška bolnišnica v Kandiji, ki je lahko sprejela do 130 bolnikov. Ker je bolnišnico še vedno upravljal red usmiljenih bratov, je sprejemala na zdravljenje le bolnike moškega spola.

Tako stanje pa je bilo seveda nevzdržno. Zato je deželna vlada na prizadevanje naprednih meščanov zgradila na levem bregu Krke bolnišnico za ženske. Za to gradnjo je imel precej zaslug kirurg primarij dr. Defranceschi, ki je to bolnišnico tudi vodil. V „ženski" bolnišnici je bilo prostora za 100 postelj. Že takrat sta imeli obe bolnišnici v Novem mestu tak okoliš, kot ga imata sedaj.

Novomeški bolnišnici sta bili po zaslugi svojih zdravnikov – šefov, že imenovanega primarija dr. Defranceshija in primarija dr. Pavliča, ki je vodil moško bolnišnico, na dobrem glasu. Bratovska skladnica na Jesenicah je npr. pošiljala svoje bolnike na operacije v Novo mesto. – Po odhodu primarija dr. Defracenshija je prevzel vodstvo ženske bolnišnice primarij dr. Gostiša, za njim pa je prišel dr. Červinka, ki je bil na tem mestu le kratek čas. Malo pred začetkom druge svetovne vojne je mesto šefa ženske bolnišnice prevzel primarij dr. Perko.

Ženska bolnišnica je bila med vojno bombardirana. Ob tej priložnosti je izgubilo življenje 17 bolnic in ena zdravnica.

Leta 1948 ste združili obe dotakratni novomeški bolnišnici in po reorganizaciji vzpostavili splošno bolnišnico, ki je imela 284 postelj. Zanima nas, kako je potekalo delo bolnišnice v prvih povojnih letih in kako ste se lotili dela po prvi reorganizaciji?

Po osvoboditvi sta bili 1948. obe bolnišnici združeni pod eno upravo. Ustanovljena je bila Splošna bolnišnica Novo mesto. V bivši ženski bolnišnici sta bila nastanjena kirurški in ginekološko-porodniški oddelek, v bivši moški bolnišnici pa interni, infekcijski in tuberkulozni oddelek. Vsi oddelki so imeli 284 postelj. Interni oddelek je vodila od ustanovitve dr. Masljeva, 1951 pa ga je prevzel primarij dr. Kosec, ki ga je razširil, moderniziral in spravil na sedanjo raven.

Konec 1953 je novomeška bolnišnica sprejela prve bolnike v svoj novi pljučni oddelek; opišite, prosimo, na kratko dosedanje uspehe boja proti tuberkulozi v naši pokrajini in delež vašega oddelka v teh prizadevanjih.

Pomanjkanje za časa vojne, pa tudi zaostalost naših krajev sta bila vzrok, da se je močno razširila tuberkuloza in zavzela tak obseg, da je oblast uvidela nujnost radikalnega posega za omejitev tega zla. Ob zelo dobri, vzorni dispanzerski službi, ki jo je v Novem mestu in tudi na širšem območju organiziral primarij dr. Smrečnik, ki je prišel 1946 v Novo mesto kot šef protituberkulozne službe in šef zametka ftiziološkega oddelka, je bilo razumljivo, da potrebuje Dolenjska nov oddelek za tuberkulozne bolnike.

Profesor dr. Oton Bajc, ravnatelj bolnišnice: „Zdaj smo dobili vse osnovne oddelke splošne bolnišnice, ki nam omogočajo strokovno delo po sodobnih metodah. Lahko bomo oskrbovali vse bolnike s svojega območja, razen tistih, ki potrebujejo prav specialistične obdelave v kliničnih ustanovah v Ljubljani". (Foto: Tone Gošnik)

Leta 1953 je bil ta oddelek sodobno urejen, odprt in je od tedaj bistveno pripomogel, da se je tudi na našem območju jetika močno zajezila. Število na novo obolelih stalno pada. S sodobnim zdravljenjem pa je oddelku uspelo premnogim bolnikom povrniti zdravje, mnogim pa vsaj znatno podaljšati življenje in jih pogosto vrniti celo na delo.

Zanima nas, kako so se razvijali posamezni oddelki bolnišnice v naslednjih letih, kdaj ste odprli posamezne nove oddelke in kaj so takrat pomenile pridobitve razširjenega dela vašega zavoda.

Prav tako kot za tuberkulozo so bile vzrok za močno razširjenost kožnih obolenj zaostalost in slabe higienske razmere, pa tudi pomanjkanje vode v znatnih predelih dolenjskega območja. Tudi spolne bolezni so v povojnih letih močno prizadejale prebivalstvo. Zato smo 1958 odprli dermatovenerološki oddelek (oddelek za kožne in spolne bolezni) s 36 posteljami, ki ga vodi od njegovega začetka primarij dr. Adamčič. V novejšem času je bila temu oddelku priključena tudi alergološka ambulanta.

Že leta 1959 smo z dotacijo republiškega zavoda za zdravstveno zavarovanje delavcev zgradili nov oddelek za rehabilitacijo, ki smo ga navezali na Šmarješke Toplice. Oddelek sam je dovolj dobro opremljen za fizikalno terapijo. Njegova zasluga je, da se je invalidnost poškodovanih znatno zmanjšala, doba do zopetnega vključenja v delo pa je zdaj veliko krajša.

Isto leto smo odprli tudi otroški oddelek s 40 posteljami. Njegove prve začetke je organizirala specialistka za otroške bolezni dr. Furlanova. Nato je primarij dr. Boh začel na Dolenjskem orati ledino. En sam pediater, brez možnosti za hospitalizacijo, v težkih povojnih razmerah, nikakor ni zmogel ogromnih zahtev. Zato je bila organizacija tega oddelka nujna, sprejem malih bolnikov pa pravi blagodat za prebivalstvo teh krajev.

Ob tako povečanem številu bolnikov je bilo nujno treba misliti na, za sodobno diagnostiko, neobhodne pomožne dejavnosti. Tako smo 1958 modernizirali klinični laboratorij in odprli biokemični laboratorij, oba pa kolikor mogoče tudi sodobno opremili.

Leta 1961 je začel delati rentgenski oddelek v treh kabinetih na obeh straneh Krke. – Leta 1957 smo ustanovili za sodobno zdravljenje nujno potrebno transfuzijsko postajo, čeprav v žal zelo slabih, a takrat edino dosegljivih prostorih.

Ob 600-letnici Novega mesta je bolnišnica zabeležila zgodovinsko prelomnico v svojem širjenju. Prosimo za vašo oceno o takratnih pridobitvah in začetku dela v novi zgradbi s kirurškim, otroškim, rentgenološkim oddelkom in upravo.

Že takoj po ustanovitvi splošne bolnišnice se je pokazalo, da prostori, ki so bili na voljo, nikakor ne zadoščajo za naraščajoči naval bolnikov v prvotne oddelke. Ko pa smo v njihovem sklopu začeli odpirati nove oddelke, je postala stiska s prostorom neznosna. Zato smo že kmalu začeli skrbeti, da bi zgradili nove objekte, v katerih bi mogli odpreti sodobno opremljene oddelke z zadostnim številom postelj in s sodobnimi funkcionalnimi, predvsem operacijskimi prostori. Ko so bili 1961 potrjeni načrti in je bilo izdano gradbeno dovoljenje, smo gradnjo še v istem letu začeli. Finančne težave so bile vzrok, da načrta ni bilo mogoče v celoti uresničiti. Izgradnjo je bilo treba razdeliti v tri faze. Prva je bila končana 1965, ob 600-letnici Novega mesta. Z njo so dobili prostore kirurški, otroški in rentgenološki oddelek ter uprava. Šele s temi novimi prostori smo lahko omogočili tem oddelkom za naše bolnike primerno in sodobno zdravljenje. S preselitvijo oddelkov iz starih prostorov pa sta pridobila po takrat možnih adaptacijah funkcionalnih prostorov tudi interni in ginekološko-porodniški oddelek nekaj prostora. Hkrati smo v poslopju na levi strani Krke lahko odprli oddelek za bolezni ušes, nosu in grla s kabinetom za avdiometrijo.

Marsikdo pozna častitljivo poslopje nekdanje „moške" bolnišnice v Novem mestu, zdaj interni in infekcijski oddelek, v katerem „gostuje" v utesnjenih prostorih tudi oddelek za kožne in spolne bolezni z alergološko ambulanto. (Foto: arhiv bolnišnice)

Ob koncu te faze je imela novomeška bolnišnica 613 postelj. Že pred dograditvijo druge faze je bolnišnica pri oceni za verifikacijo bolnišnic v SRS dosegla zelo dobre uspehe: večina naših oddelkov je bila glede prostorov, kadrov in strokovnosti zelo dobro ocenjena.

Zelo nas zanima, kaj vse pomeni za vas in vaše delo dograditev sedanjega novega prizidka in uresničevanje druge faze načrta o dograditvi novomeške pokrajinske bolnišnice. Prosimo, povejte, kaj vse boste tokrat odprli, kaj pomenijo novi oddelki za zdravstveno preventivo in kurativo v širšem, pokrajinskem merilu.

Z dograditvijo II. faze bo bolnišnica v Novem mestu pridobila dva nujno potrebna klinična oddelka. Okulističnega, ki v zametku deluje že leto dni in se je v tem času pokazalo, kako tak oddelek nujno potrebujemo! Specialistična ambulanta, ki je zdaj v zasilnih prostorih, svojega dela ne zmore več. Vedno več je tudi hospitaliziranih bolnikov, ki pa, seveda le najnujnejši, gostujejo na kirurškem oddelku, saj za nenujne sprejeme ni prostora. Prav gotovo drži, da bo ta, zdaj sodobno urejeni oddelek v veliko korist za tukajšnje prebivalstvo. – Da nujno potrebujemo tudi novi nevropsihiatrični oddelek, dobro ve vsak, kdor pozna razmere (alkoholizem, hitra industrializacija) na tukajšnjem območju.

Hkrati s tema oddelkoma bosta dobila prostore v novi zgradbi tudi transfuzija in oddelek za patološko anatomijo. Transfuzija bo mogla v novih, sodobno urejenih prostorih veliko bolje izpolnjevati svojo odgovorno nalogo. Tudi za krvodajalce bo zdaj veliko laže, saj jim v ustreznejših prostorih ne bo več treba tako dolgo čakati na preiskave in odvzem krvi. Novi oddelek za patološko anatomijo bo prav tako imel svoje prostore v novi zgradbi. Tak oddelek smo že zdaj močno pogrešali, saj smo si morali pomagati doslej s popolnoma neprimernimi prostori in s strokovnjaki iz drugih zavodov. Zdaj imamo svojega strokovnjaka, ki bo delal v povsem sodobnih in funkcionalno urejenih prostorih.

S tem je dobila novomeška bolnišnica vse osnovne oddelke splošne bolnišnice, ki ji omogočajo strokovno delo po sodobnih metodah. Lahko bo oskrbovala vse bolnike s svojega območja, razen tistih, ki potrebujejo prav specialne obdelave v kliničnih ustanovah v Ljubljani.

Hkrati z oddelki pa so zgrajeni tudi prostori za specialistično ambulantno poliklinično službo, ki bo omogočila sprejeti več bolnikov in z manjšo čakalno dobo kot dosej.

Najnovejše, se pravi sedanje pridobitve vaše bolnišnice pa verjetno še ne pomenijo tudi dokončne dograditve in pridobitve vseh tistih oddelkov in služb, ki jih imate v svojem programu, da bi novomeška bolnišnica v resnici bila v vsem pomenu besede osrednji pokrajinski bolnišnični zavod. Zato vas prosimo, da za naše bralce poveste več, kaj vam, delavcem bolnišnice, pomeni zaključek sedanjih gradbenih del, pridobitev novih prostorov ter skrb za uresničitev celotnega načrta, po katerem naj bi širša pokrajina imela v Novem mestu svojo osrednjo bolnišnično ustanovo.

Z dograditvijo II. faze seveda izgradnja novomeške bolnišnice še ni končana. Razmestitev na dveh bregovih Krke je, gledano za daljši čas, nevzdržna tako s strokovnega kot s finančnega stališča. Čimprej bo treba opustiti oddelke na levem bregu Krke in namesto njih sezidati nov objekt na desni strani reke, tako da bodo vsi oddelki bolnišnice tako rekoč pod eno (strokovno!) streho.

Zaradi povečanega števila postelj, ki jih bo z dograditvijo II. faze že 747, pa postajata kuhinja in pralnica premajhni. Nujno bo treba že v kratkem času misliti na nov objekt na eno teh dveh enot. Treba bo tudi misliti na novo toplarno, ki bi ogrevala vse objekte bolnišnice, pa tudi na novi zdravstveni dom, katerega naj bi po sedanjih načrtih zgradili v neposredni bližini bolnišnice. To bi omogočilo tesnejšo povezanost obeh služb, privedlo do boljše strokovne povezanosti obeh služb in preprečilo dvojnost, včasih za bolnika zelo neprijetnih preiskav.

PROF. DR. OTON BAJC
direktor bolnišnice

Od 4.674 na 16.315 bolnikov!

Preraščanje nekdanje lokalne bolnišnice v osrednjo pokrajinsko bolnišnično ustanovo v Novem mestu potrjuje med drugim tudi naslednji podatek:

leta 1939 se je zdravilo v takratnih dveh novomeških bolnišnicah 4.674 bolnikov, ki so dosegli v tistem letu 67.997 oskrbnih dni. Ležalna doba za bolnika je znašala takrat 14,5 dni.

Leta 1970 pa se je zdravilo v novomeški bolnišnici že 16.315 bolnikov, vseh oskrbnih dni pa je bilo 195.924. Ležalni dan se je lani skrajšal na 12 dni.

Pogled na enega izmed novih traktov bolnišnice v Novem mestu (desno) z zadnje strani. (Foto: Mirko Vesel)

RAZMIŠLJANJA PRED PRAZNIKOM NOVOMEŠKE OBČINE

Ali res "čudež"

MIHA HROVATIČ

Zavidljivi uspehi danes, ugodne perspektive, toda hkrati tudi nadvse odgovorne naloge in obveznosti v prihodnjih letih! — Delavnost, skromnost, pa tudi »zdrava trma« naših delovnih ljudi

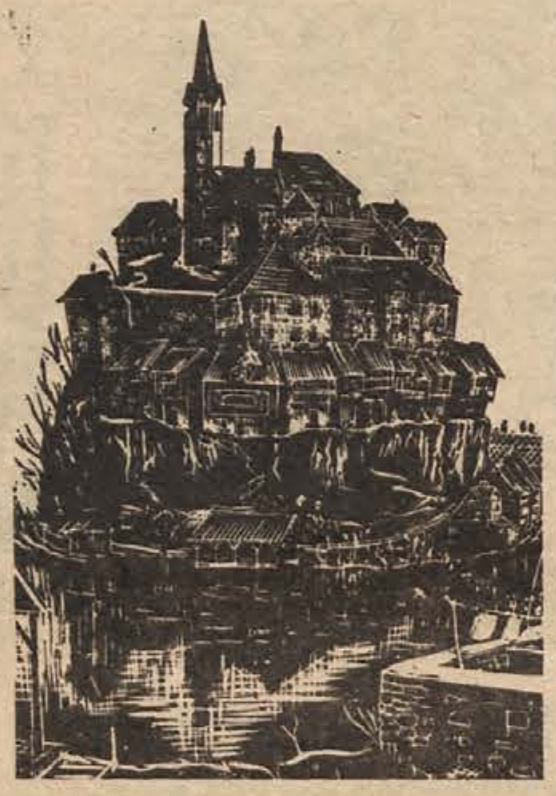

Izidor Mole: NOVO MESTO

O dinamičnem gospodarskem vzponu in splošnem družbeno-socialnem napredku območja novomeške občine se je pričelo obširneje pisati v obdobju zadnjih treh let, čeprav sedanja raven razvoja izhaja iz prizadevnosti in samoodpovedovanja dolenjskega polproletarca in intelektualca še iz obdobja precej let nazaj. Iz česa pravzaprav izhaja „čudež" gospodarske rasti novomeške občine? Menimo, da predvsem iz naslednjega:

1. posrečeno izbranih vitalnih panog industrije, katerih izdelki so konjunkturni na domačem in tujem tržišču;

2. subjektivnega faktorja — prizadevnosti in zdrave ambicije vodilnih kadrov;

3. predvsem pa na račun nižje osebne potrošnje, kot pa jo je dovoljevala stopnja dobička v proizvodnji, saj osebni dohodki zaposlenih v občini še vedno niso dosegli republiškega poprečja.

Po stopnji razvitosti spada novomeška občina že med srednje razvite slovenske občine in je bila med šestdesetimi občinami v Sloveniji leta 1967 na 30. mestu, leta 1968 na 29. mestu in leta 1969 že na 25. mestu. Vendar je po narodnem dohodku na prebivalca bila še vedno pod republiškim poprečjem, kot je razvidno iz naslednjega prikaza (v novih dinarjih):

	Občina N. mesto	SR Slovenija
1967	6.686	8.172
1968	8.272	9.228
1969	9.860	10.533

Ti podatki kažejo, da je porast narodnega dohodka hitrejši v naši občini, kot pa je republiško poprečje, saj je v dveh letih narodni dohodek v občini na prebivalca narasel za 49 %, istočasno pa v republiki za 29 %.

ZANIMIVE PRIMERJAVE S SRS

Po začasnih podatkih se predvideva, da je bil narodni dohodek na prebivalca v občini v letu 1970 še vedno nekoliko pod republiškim poprečjem, kajti izračunov še ni, medtem ko bo v letošnjem letu že dosegel republiški nivo. Ugotavlja pa se, da je bilo v občini ustvarjenega v letu 1970 3,2 % družbenega proizvoda glede na celotno republiko, medtem ko ima občina le 2,9 % prebivalstva republike.

Po podjetniškem načelu so delovne organizacije gospodarstva s sedežem v novomeški občini dosegle v lanskem letu 203 milijarde S-din celotnega dohodka, za letošnje leto pa se predvideva, da bodo realizirale približno 280 milijard S-din celotnega dohodka. Kolikor zajamemo samo realizacijo, ustvarjeno na območju občine, so ti podatki nekoliko nižji. Vsekakor pa je letošnja dinamika proizvodnje prav tako uspešna kot v preteklih dveh letih, saj je bilo v letošnjem 9-mesečnem obdobju doseženega celotnega dohodka za 36,4 % več kot v istem obdobju lani. Dohodek pa je bil večji celo za 40,7 %, kar je še posebno ugoden kazalec uspešnosti poslovanja.

Najmočnejše gospodarsko področje predstavlja vsekakor industrija, saj je od celotnega dohodka gospodarskih organizacij v občini dosegla lani 53,2 %, v prvih devetih mesecih letos pa celo 56,9 %. V dohodku pa predstavlja letos industrija že skoraj 61 %.

Novomeška industrijska podjetja v preteklem obdobju niso bila deležna zanimanja v republiškem merilu. Danes pa so dejstva povsem drugačna, kot vidimo iz naslednjih primerov:

1. podjetja iz novomeške občine sodelujejo v izvozu Slovenije z deležem 10 %, kar je izredno velik odstotek, če to primerjamo z ustvarjenim celotnim dohodkom; poleg tega je struktura izvoza iz naše občine ugodnejša od republiške strukture, saj naša podjetja izvažajo večino svojih izdelkov na območje konvertibilnih valut;

2. podjetja IMV, Tovarna zdravil „Krka" in Novoles so med največjimi slovenskimi izvozniki, in to ne samo v svoji panogi, temveč v celotnem gospodarstvu;

3. prvič se letos omenja v javnih glasilih obseg in velikost podjetij iz novomeške občine — tako je IMV na 58. mestu med 100 največjimi podjetji Jugoslavije (medtem ko ga lani sploh ni bilo v seznamu stotih največjih podjetij), v Sloveniji pa je celo na 6. mestu;

4. posebno razveseljivo pa je dejstvo, da so ostala novomeška podjetja nosilci ustvarjanja proizvodnih grupacij in poslovnega sodelovanja, in kar je najvažnejše: so nosilci znanstveno raziskovalne dejavnosti, pri čemer ima v slovenskem merilu vidno vlogo zlasti tovarna zdravil „Krka".

ŠTEVILO PREBIVALCEV V OBČINI NARAŠČA

Dokazi pospešenega gospodarskega razvoja so tudi:

a) da število prebivalstva v občini narašča,

b) da selitveni koeficient ni več negativen,

c) da hitro upada delež agrarnega prebivalstva.

Čeprav so od l. 1965 dalje izselitve iz občine približno enake številu preselitev, je vendar zaradi naravnega gibanja prebivalstvo naraščalo, kar je razvidno iz naslednjega prikaza:

Leto	Štev. prebivalcev	% kmečkega prebivalstva
1953	44.967	58,6 %
1961	45.457	47,8 %
1965	47.309	40,6 %
1970	49.316	33,3 %

Ob popisu marca 1971 pa je bilo v občini naštetih 49.943 ljudi. Število agrarnega prebivalstva je še vedno znatno večje, in sicer za 46 %, kot je poprečje v republiki, kjer je delež agrarnega prebivalstva samo še 22,8 %. V občini narašča prebivalstvo v zadnjem obdobju za 10,5 % letno, medtem ko v Sloveniji narašča poprečno 9,3 %.

Število zaposlenih v občini vsako leto poraste. To je razvidno iz naslednjega prikaza:

Leto	Štev. zaposl. v družb. sekt.	Zaposl. v ind.
1961	10.690	3.692
1965	12.327	5.469
1969	13.860	6.989
1970	15.413	8.236

OD 49.943 PREBIVALCEV: ŽE 16.050 DELAVCEV

Trenutno pa se ceni, da je v občini zaposlenih že približno 16.050 delavcev, od tega 13.900 v gospodarstvu in 2150 v negospodarskih dejavnostih; v industriji je v občini zaposlenih že približno 9350 delavcev.

Zanimivo je tudi to, da je med zaposlenimi v novomeški občini velik odstotek ženske delovne sile, saj znaša odstotek zaposlenih žensk v primerjavi s celotnim številom zaposlenih v občini Novo mesto 44 %, v Sloveniji 40 % in v celi državi 30 %. Ta podatek pomeni, da imamo takšno strukturo proizvodne dejavnosti, ki omogoča zaposlitev ženam in materam, na drugi strani pa zahteva še povečano skrb za otroško varstvo.

Struktura zaposlenosti v novomeški občini kaže nadalje, da je v primarnih dejavnostih 7,1 % zaposlenih glede na celotno število delovnih mest, v sekundarni dejavnosti (predelovalni industriji in proizvodni obrti) 73,9 % in v terciarni dejavnosti 19,0 %. Iz teh podatkov je razvidno, da imamo premalo razvite terciarne dejavnosti, to je trgovino, gostinstvo in turizem, uslužnostno obrt, promet in komunalne dejavnosti.

RAZVESELJIVI USPEHI TUDI IZVEN INDUSTRIJE

Zavidljivi uspehi pa niso doseženi samo v industriji, temveč tudi v delovnih organizacijah iz drugih gospodarskih področij. Poglejmo samo nekaj primerov:

1. Kmetijska zadruga Krka iz Novega mesta in KZ Žužemberk sta med redkimi kmetijskimi organizacijami v republiki, ki poslujejo rentabilno;

2. SGP Pionir je po velikosti tretje najmočnejše gradbeno podjetje v Sloveniji in je v letošnjem 9-mesečnem obdobju povečalo svoj celotni dohodek za 40 %;

3. trgovinske organizacije so v prvih devetih mesecih letos dosegle za 44 % večji promet kot v istem obdobju lanskega leta;

4. izreden porast proizvodnje in storitev so zabeležila nekatera obrtna podjetja; tako je npr. Kovinar povečal proizvodnjo za 58 %, OMP Inštalater za 85 % in Elektrotehnično podjetje celo za 86 % v primerjavi z devetmesečnim obdobjem lanskega leta.

NOVI PROSTORI: KOT ŠE NIKOLI DOSLEJ!

Letošnji občinski praznik bodo delovne organizacije novomeške občine odprle tolikšen obseg novih poslovnih prostorov, kot še nikoli doslej; naj naštejemo samo nekatere:

a) odprta bo nova tovarna Iskre v Žužemberku;

b) nove proizvodne oddelke bodo odprle tovarna zdravil „Krka", IMV in druge gospodarske organizacije;

c) pričel se bo pouk v treh novozgrajenih osnovnih šolah, in to v Škocjanu ter v dveh v Novem mestu (na Grmu in v Bršlinu), tako da ima sedaj območje mesta 4 popolne osnovne šole;

č) odprt bo nov trakt novomeške bolnišnice s 150 posteljami.

Znatni uspehi pa niso doseženi samo v gospodarstvu, šolstvu in zdravstvu, temveč tudi v komunalni dejavnosti in stanovanjski izgradnji. Krajevne skupnosti so s sredstvi samoprispevkov občanov in ponekod tudi s soudeležbo občinskih sredstev izvedle številna komunalna dela, od katerih so najpomembnejše izboljšave cest.

Stanovanjska izgradnja je izredno živahna, kar je posledica splošne gospodarske dinamike. V letu 1971 se je znatno povečal obseg gradnje družbenih stanovanj, predvsem pa obseg skoncentrirane in blokovske gradnje. SGP Pionir bo kot proizvajalec gradnje za trg v okviru proslav občinskega praznika pripravilo ogled skoraj dograjenega in komunalno urejenega zaključenega naselja na Znančevih njivah — Nad mlini. Podatki kažejo, da je bilo v zadnjih treh letih na območju mesta dograjenih 250 do 300 stanovanj. Ta dinamika stanovanjske graditve pa še vedno ne kaže upadanja.

Nova delovna mesta so vzrok, da obstaja pomembnejša stanovanjska gradnja tudi v drugih centrih občine, npr. v Šentjerneju, Straži, Žužemberku, Dolenjskih Toplicah in drugod.

Kljub vsemu temu ugotavljamo, da je naraščanje delovnih mest še vedno močnejše kot pa stanovanjska gradnja. Še vedno je premočna dnevna migracija. Delež urbaniziranega prebivalstva je znatno manjši od deleža neagrarnega prebivalstva. Tako je neagrarnega prebivalstva v občini 67 %, urbaniziranega pa le 39 %, če upoštevamo prebivalce Novega mesta in naselij mestnega značaja v občini.

IMV — šesti v Sloveniji!

NE USPAVAJMO SE OB DOSEDANJIH USPEHIH!

Sedanji poslovni uspehi pa ne smejo uspavati naših delovnih ljudi. Oceniti je potrebno bodoče perspektive, in to povsem realno, ter pripraviti programe, ki bodo nakazali, s katerimi delovnimi nalogami se bomo v bodoče srečavali in kako jih bomo čim uspešneje reševali.

Vse bolj potreben je študij tržišča, kajti ni več smiselno širjenje proizvodnih kapacitet brez predhodnih načrtov, ki bi sloneli na raziskavi tržišča. Tudi republiški programi bi morali upoštevati že vgrajene kapacitete v posamezno vrsto proizvodnje. Pri tem bi moral biti republiški akt o izhodiščih nadaljnjega socialnega razvoja konkretnejši. Če bomo stihijsko gradili in planirali v vsaki občini samostojno, bomo čez nekaj let vrgli proč mnogo prigaranega

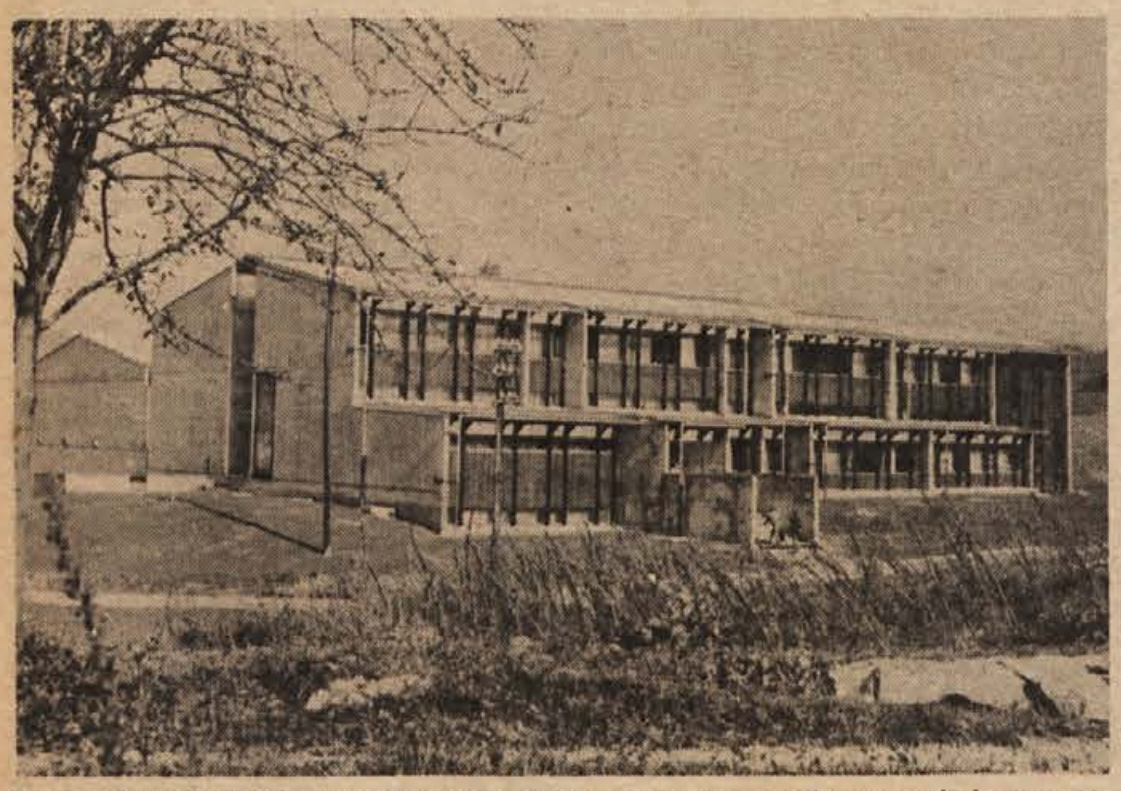

Ena izmed treh novih šol, ponos občanov in mladine ob letošnjem prazniku novomeške komune, 29. oktobru, je tudi šola v šola v Bršlinu pri Novem mestu. S pomočjo izrednega razumevanja kolektiva delavcev tekstilne tovarne NOVOTEKS in podaljšanega krajevnega samoprispevka so bila zbrana sredstva kar za dve novi šoli v mestu. Še pred nekaj leti nazaj si ne bi nihče mogel sploh misliti, da bo tudi industrijsko „predmestje" Novega mesta tako hitro dobilo svojo šolo. Starši in mladina, vsi so hvaležni Novoteksu, občanom in občinski skupščini za dragoceno pridobitev! (Foto: M. Vesel)

v gospodarski rasti občine?

Ne samo pri nezadržni gradnji stanovanjskih hišic, tudi pri nakupu gospodinjskih pripomočkov, radijskih in televizijskih sprejemnikov, boljše obleke in celo osebnih avtomobilov, je rast življenjske ravni očitna. Na sliki: ob dveh, ko se iz NOVOTEKSA vsuje dopoldanska izmena – čedalje manj pešcev . . .

denarja. Gotovo pa bomo imeli v vsaki občini vsaj po eno tovarno oz. sestavljalnico avtomobilov! Ali res ne znamo več planirati? Ali je res ekonomsko upravičeno drobljenje proizvodnih kapacitet?

Vodilni delavci in strokovni kadri marsikdaj ne dobivajo zadostne širše družbene podpore. Takšni primeri so tudi v novomeški občini. Čeprav je v Novem mestu sorazmerno znatno število delavcev z visoko strokovno izobrazbo, je zasedba delovnih mest še vedno prešibka in ne ustreza zahtevam sodobne proizvodnje. V letu 1970 je bilo v občini zaposlenih samo 531 delavcev z visoko strokovno izobrazbo, kar predstavlja 3,4 % vseh zaposlenih v občini. Opaža se, da ni zadostnega odziva na razpisana delovna mesta vodilnih delavcev. V Novo mesto prihaja premalo strokovnega kadra iz slovenskih visokih in višjih šol. Za diplomante ljubljanske univerze, ki niso rojeni Dolenjci, je Dolenjska še vedno neprivlačno podeželje! Rezultat tega je, da dobivajo podjetja v novomeški občini vse močnejši priliv visokega strokovnega kadra iz zagrebških visokih šol in iz drugih republik.

Matična podjetja pozabljajo, da je potrebno pri dislociranih obratih, ki nimajo samostojnega obračuna, računati ne le na osebne dohodke delavcev, ampak tudi na njihova stanovanja, kolektivne in splošne potrebe. Ko se delavec pri 17. letih zaposli in se vsak dan vozi na delo iz oddaljene vasi, še ne predstavlja za tovarno drugega problema kot osebni dohodek. Ko pa si hoče ta delavec ustvariti družino, postane za podjetje dražji, saj želi stanovanje in še vse druge oblike zadovoljevanja življenjskih potreb zase in za svojo družino.

IN V ČEM JE NAŠA BODOČNOST

Na koncu poglejmo še, kakšne perspektive ima novomeška občina in katere odgovore naloge so pred njo. Perspektive, ki kažejo na ugoden gospodarski in splošen družbeni razvoj v prihodnjih letih, so predvsem naslednje:

1. širjenje obstoječih panog industrije, ki se je zasidrala na domačem in tujem tržišču;

2. odpiranje novih proizvodnih kapacitet v industriji, in to v tistih panogah, kjer obstajajo domače surovine, npr. proizvodnja gradbenih elementov (penjenega betona, silikatne opeke, stekla, šamotnih materialov in sinterdolomitov);

3. lesna masa domačih gozdov bo dosegla čim večji ekonomski rezultat s finalizacijo v predelovalni industriji;

4. turistične in gostinske kapacitete bodo predvidoma tesneje povezane kot doslej in ustvarjale možnost za obsežnejše investicijske posege, kot je to bilo možno ob dosedanjih razdrobljenih kapacitetah;

5. trgovinske organizacije bodo v večji meri absorbirale domačo kupno moč, ki se sedaj odliva v večje potrošniške centre izven občine.

Nekatere izmed pomembnih nalog, ki se postavljajo pred občane novomeške občine v prihodnjem obdobju so:

1. povezava proizvodne obrti z industrijo in tesnejše sodelovanje med obrtnimi gospodarskimi organizacijami;

2. integracije v gostinstvu, kjer je sedaj sedem delovnih organizacij in še nekaj nesamostojnih obratov – pripravlja se sodelovanje pomembnejših turističnih in gostinskih kapacitet v okviru tovarne zdravil „Krka".

3. poslovno povezovanje v trgovini, saj kupna moč v Novem mestu prav kliče po gradnji večje blagovnice, kakršne danes še vedno ni, izgradnja le-te pa je možna le z združenimi vlaganji večjega števila trgovskih podjetij;

4. rešiti bo potrebno problem, kako čim bolj ekonomično izkoristiti obsežne kapacitete bivše steklarne; sedaj se kažejo možnosti na rentabilno oživitev proizvodnje v doslej neizkoriščenih prostorih;

5. reko Krko lahko ohranimo za turizem in z namenom, da ohranimo naravne lepote Dolenjske le, če se zgradijo v Novem mestu primerne čistilne naprave. V tem pogledu smo že veliko storili, saj so v Novem mestu v gradnji ali tik pred pričetkom kar tri sodobne čistilne naprave;

6. kmetijstvo ostaja še vedno pomembna dejavnost, zato je potrebna še večja specializacija ter še tesnejše in obsežnejše povezovanje družbenih kmetijskih organizacij z zasebnimi proizvajalci;

7. prometne razmere v Novem mestu so nevzdržne, kar zahteva programsko rešitev mestnega prometa, gradnjo novega mostu prek Krke ter izločitev težkega prometa iz središča mesta;

8. potrebna je asfaltna povezava do vseh lokalnih središč v občini in ureditev primernih dostopov do oddaljenih vasi;

9. pripravlja se gradnja nove osnovne šole v Dolenjskih Toplicah in zdravstvenega doma v Novem mestu;

10. potrebe po stanovanjski in komunalni ureditvi v številnih naseljih občine bodo zahtevale pripravo in realizacijo obsežnih programov izgradnje; številne akcije, predvsem v komunalnih investicijah, bodo zahtevale sodelovanje vseh prizadetih in delovnih organizacij.

Vendar pa lahko kljub številnim nalogam, ki občane novomeške občine čakajo v prihodnjem obdobju, upamo, da jih bodo z združenimi močmi realizirali. Pričakovanje je realno zaradi tega, ker so bili v preteklem obdobju kos še mnogo zahtevnejšim nalogam, in to ob skromnejši ekonomski osnovi, kot je danes. Delavnost, skromnost in trma dolenjskega polproletariata in intelektualca so bile gonilne sile ustvarjanja v preteklem obdobju – trdimo, da bodo tudi v bodoče.

MIHA HROVATIČ,
dipl. ekon., direktor
podjetja DOMINVEST
Novo mesto

OD ZRNA DO ZRNA POGAČA, OD KAMNA DO...

V novomeški občini so se začele krajevne skupnosti uveljavljati 1965. Kot višja oblika združevanja ljudi opravljajo vrsto dejavnosti z zbiranjem sredstev občanov v obliki krajevnih samoprispevkov, prostovoljnih del in drugih materialnih prispevkov. Vzdrževanje poti, gradnja novih cest, mostov, ureditev zdravstvenih ambulant in družbenih prostorov, gradnja vodovodov, rekonstrukcije električnih omrežij, reševanje vprašanj s področja otroškega, zdravstvenega in drugega varstva, vse teče v okviru krajevnih skupnosti. V novomeški občini trenutno deluje 20 krajevnih skupnosti, ki so v letu 1970 imele v svojih rokah manj kot eno staro milijardo dinarjev.

Krajevna skupnost podaljšana roka samoupravljanja

Krajevne skupnosti v novomeški občini in tudi druge se v glavnem ukvarjajo z dejavnostjo, ki teče v treh smereh: 1. KOMUNALNA DEJAVNOST, ki obsega vzdrževanje in rekonstrukcije krajevnih cest, mostov, gradnjo vodovodov, električnega omrežja, vzdrževanja pokopališč in spomenikov, javnih nasadov in podobna dela; 2. DRUŽBENA DEJAVNOST: sem spada udeležba pri gradnji osnovnih šol, gradnja in vzdrževanje družbenih prostorov in igrišč, dotacije organizacijam in društvom, izvedba predavanj in ekskurzij, ureditev knjižnic, pomoč starim in otrokom pri letovanjih in nekatere druge dejavnosti splošnega in družbenega pomena; 3. FUNKCIONALNA DEJAVNOST, preko katere teče vsa notranja ozka dejavnost krajevne skupnosti.

Brez krajevnih skupnosti si danes ne moremo zamišljati razvejene dejavnosti, ki je zajela že vsak kotiček v občini. Krajevne skupnosti so s svojo mobilizacijsko obliko združevanja sredstev in moči občanov vzbudile takšno zanimanje, da so postale nepogrešljiva in nezamenljiva oblika družbenega upravljanja v samoupravni skupnosti. Ljudje so to obliko sprejeli za svojo, saj so ravno z njeno pomočjo prišli do višje življenjske ravni, ki se kaže zlasti v boljši urejenosti cest, vodovodov, električne napeljave in drugega. Tisti, ki so napovedovali žalosten konec krajevnih skupnosti ob njihovem rojstvu, so bili v veliki zmoti. Zanimivo je, da so se krajevne skupnosti ob ustanovitvi v glavnem usmerile k reševanju drobnih komunalnih vprašanj, v letu 1969 pa so se že začele ukvarjati z načrtnim reševanjem socialnih, kulturnih in ostalih vprašanj. Razvoj gre še naprej, oblike se dopolnjujejo.

Lani so s krajevnimi samoprispevki zbrali v vsej občini 2.231.691 din, precej teh sredstev je šlo za izgradnjo in opremo novih šol. Na sliki: prijetno počutje učencev v novih, svetlih in zračnih učilnicah v mirnopeški šoli.

Velika tovarna, ki je ni videti, se pa močno čuti

Krajevne skupnosti v občini niso revne. Njihova ekonomska moč se iz leta v leto krepi. Podatki, da so imele krajevne skupnosti leta 1965 1.038.000 din realizacije, tri leta kasneje 1.730.000, lani pa celo 9.912.990 din, pove vse. Največji skok je opaziti v letih 1969 in 1970, ko se je dejavnost razmahnila do neslutenih razsežnosti. Največ sredstev se je v zadnjih letih steklo iz krajevnih samoprispevkov in dohodkov delovnih organizacij. Precej denarja pa se je zbralo od lastne dejavnosti, saj so znane številne prostovoljne akcije v posameznih krajevnih skupnostih. Tudi letošnji podatki za prvih šest mesecev kažejo, da gre razvoj z enakimi koraki še naprej. Uspešne akcije, ki jih spretno izvajajo vodstva krajevnih skupnosti, vlivajo ljudem voljo, da se lotevajo tudi težjih opravil. Če zajamemo vso dejavnost, ugotovimo, da je to dejansko velika tovarna, ki zelo uspešno dela, vendar je praktično ni videti nikjer, niti njenega aparata ne, ker sloni na ljudeh, ki primejo za delo, kadar je treba, brez vprašanj. Primerno ozračje ustvarja tudi dobra materialna osnova, ki največkrat izhaja iz pogojev, ki jih ima določena krajevna skupnost. Znani so primeri, da črpajo razna naravna bogastva, sredstva pa spretno oplemenitijo.

Eni bolj, drugi spet manj uspešno!

Razumljivo, da so med posameznimi krajevnimi skupnostmi nekatere razlike. Največkrat izhajajo te iz njihove ekonomske moči, ki jo je včasih v glavnem ustvarjala občinska skupščina s svojimi dotacijami (lani 550.000 din), danes pa se črpajo iz prirodnih pogojev in iznajdljivosti posameznih vodstev. Med najbolj prizadevnimi so krajevne skupnosti Žužemberk, Otočec, Šentjernej, Skocjan, Dolenjske Toplice, Mirna peč idr. Največja dejavnost je v KS Žužemberk, ki ima tudi redno zaposleno delovno silo v peskokopu, ter na ta način dobi precej sredstev, ki jih potem vlaga drugam, seveda za splošno korist občanov v krajevni skupnosti. Med take sodi tudi KS Otočec, ki nima posebnih virov dohodkov, vendar se loteva izredno velikih naložb, kot je na primer šolska turistična cesta v svetu popod Grčevjem. Škocjanska je v glavnem vse svoje moči namenila izgradnji vodovodnega omrežja; res ne bo daleč dan, ko bo v vseh gospodinjstvih pritekla pitna voda. Z enakimi uspehi bi se lahko pohvalili tudi v drugih krajevnih skupnostih, dejavnost teče povsod.

KADAR JE TREBA, PRIMEJO VSI – V straški krajevni skupnosti se tudi lahko pohvalijo z bogato komunalno dejavnostjo. Na sliki: občani Dolnje Straže pri gradnji rezervoarja za svoj vodovod, za delo so prijeli stari in mladi; kadar je treba, primejo vsi!

Veliko pomoč krajevnih skupnosti je čutiti tudi pri urejevanju in gradnji šol; znani so primeri iz Novega mesta, Škocjana, Šmarjete, Mirne peči, Dolenjskih Toplic, kjer so občani s samoprispevki ali s kakšnimi drugimi možnimi oblikami svojim otrokom zagotovili sodobno in urejeno šolanje. Vzgojiteljski kolektivi so ravno ob takih primerih imeli krepko podporo pri svojih občanih. Nova kvaliteta se pojavlja v pojmovanju programov KS; niso ravno osamljeni primeri, da so se tam, kjer so se izkopali iz najosnovnejših vprašanj komunalnega značaja, lotili tudi vprašanj, ki posegajo v drugo področje, tako imenovane nadgradnje. V mislih imamo reševanje težkih socialnih vprašanj, ki največkrat prizadevajo stare in bolne ljudi v vasi.

Čeprav še ni povsod najbolje urejeno kadrovsko vprašanje – največ delajo stari in preizkušeni kadri, ki so nosili tudi bremena povojne izgradnje – je čutiti veliko prizadevnost številnih odbornikov, ki zastopajo svoje vasi v svetih krajevnih skupnosti. Težave bodo verjetno nastale že pri novih volitvah, ker večina ljudi, ki je praktično že izgorela, noče in ne more več nositi težkega bremena. Nove naloge, večja dejavnost, razširjeni programi, zahtevajo prisotnost vseh ljudi, ki pa so večkrat razpeti med rednim in prostovoljnim delom. Računati je treba na mlajše moči, ki bodo vnesle še večjo živahnost in pestrost v programe.

Krajevne skupnosti so upravičile svoj obstoj

Danes ni nobenega dvoma, da se je krajevna skupnost kot najvišja samoupravna oblika združevanja ljudi v mestu, na vasi in njihovih želja povsem uveljavila. Bogati programi, razvejena dejavnost in velika prizadetost ljudi za reševanje svojih lastnih in celo tujih vprašanj je največja vrlina, ki se mora še naprej krepiti. Tudi novi čas bo, razumljivo, zahteval svoje: verjetno ne bo šlo več dolgo vse na prostovoljni osnovi; zlasti v vodstvih bo treba misliti na plačane ljudi, ki bodo vodili in usmerjali danes že precej obsežno dejavnost, ki se iz dneva v dan povečuje. Torej: krajevne skupnosti so svojo otroško dobo uspešno preživele, so pa že na poti rasti v zrelega človeka.

TOVARIŠ TITO: »UČITE SE!«

Kdor je stal na ruševinah zmagoslavnega 1945. leta, ta bi zmajal z glavo, če bi mu kdo povedal, koliko šol bo imela novomeška občina danes, 30 let po začetku revolucije. Dve tretjini šol je bilo med vojno uničenih ali huje poškodovanih. Danes, dobrih 25 let pozneje, so namesto njih zrasle večje in lepše: naša vera v prihodnost in še hitrejši razvoj so!

Ob 100-letnici obveznega šolstva v naši republiki smo 1969 rekli: v naslednjih petih letih zgradimo 100 novih šol!

Novomeška občina je v dobrih dveh letih zgradila 4 nove šole!

Ko bi vsaka izmed 60 občin lahko pokazala kaj takega, bi imeli namesto 100 celo 240 novih šol v Sloveniji!

Da pa smo v novomeški občini kaj takega lahko uresničili, gre zahvala temu, da je bila novomeška občina ena izmed redkih, ki je pred 9 leti sprejela 10-letni program izgradnje šol in v ta namen skupaj z drugimi dolenjskimi občinami tudi ustanovila medobčinski sklad za investicije v šolstvu. Takole so rekli: 6 novih šol (od tega ena srednja), 4 dozidave in povečave (spet ena srednja) in 1 adaptacija. Za naslednje leto ostaja še nova osnovna šola Dolenjske Toplice – vse drugo je uresničeno! Mimo tega programa pa je na pobuđo občanov, krajevne skupnosti in delovnih organizacij Novega mesta občina sprejela še dodatni program za gradnjo dveh novih šol v Novem mestu. Na posebnem skladu se je zbiral samoprispevek občanov in delovnih organizacij: nabralo se je več kot za milijardo starih dinarjev!

ŠTIRIM – 37,5 MILIJONA DIN

Zapišimo še to: lani in letos je bilo za štiri osnovne šole – Šmarjeto, dve novomeški in Škocjan, namenjenih več kot 37,5 milijona dinarjev. Za grmsko šolo dobrih 17,5 milijona, za bršlinsko nekaj manj kot 11,4, za škocjansko malo čez 4,8 in za šmarješko 3,8 milijona dinarjev. Gospodarske organizacije so prispevale 7 milijonov, občani so s samoprispevkom zbrali 4,2 milijona! Pomagali smo si še z občinskim proračunom, denarjem TIS, bančnim denarjem, denarjem republiške izobraževalne skupnosti in denarjem medobčinskega sklada za investicije v šolstvu. Temeljna izobraževalna skupnost je lani dala še 650 tisočakov za obnovo šole na Prevolah in več kot 500 tisočakov za preureditev drugih šol.

Vsa ta vlaganja so omogočila, da so vsi otroci iz Novega mesta dobili enoizmenski pouk, na ta način pa se šele lahko uveljavlja podaljšano in celodnevno bivanje otrok v Novem mestu in drugih krajevnih središčih. Od 7592 šoloobveznih otrok jih je takega varstva v tem šolskem letu deležna dobra desetina. Na novih novomeških šolah je omogočen kabinetni pouk, delni kabinetni pouk pa so vpeljali tudi na vseh drugih novih šolah v občini.

ZNANJE JE POMEMBNA NALOŽBA

Starši se sami zavedajo, da postaja znanje vse pomembnejša naložba. Na matičnih šolah se otroci naučijo več – zato so za vse učence višjih razredov organizirali prevoze na matične šole. Temeljna izobraževalna skupnost je poskrbela za nakup 4 kombijev. V občini je 15 matičnih šol in 17 podružnic: prevoz imajo tudi vsi tisti otroci, ki nimajo podružničnih šol, pa so od matične šole oddaljeni vsaj 4 kilometre. Kajpak je tudi nekaj izjem zaradi slabih cest. Tudi tu se stanje postopno izboljšuje, saj so občani s pomočjo krajevnih skupnosti in občinske skupščine usposobili za prevoze več cest, kot na primer: Sela–Hinje–Prevole, Harinja vas–Otočec, Klenovik–Škocjan, Podgrad–Stopiče, Globodol–Mirna peč in še druge.

Koliko veselja, iskrene sreče in navdušenja doživljajo te dni tudi šolarji v novi osnovni šoli v Škocjanu! Kar ne morejo se nagledati novih miz in stolov, tabel in sten po hodnikih pa vsega drugega, kar je zdaj zares njihov drugi dom. Hvaležnost je prevevala tudi njihove pesmi, recitacije in celoten nastop preteklo soboto dopoldne, ko so šolo v Škocjanu slovesno odprli. (Foto: Mirko Vesel)

Napredek je tudi pri malih šolah, v katerih je bilo lani že kar 94 odstotkov predšolskih otrok zadnjega letnika. Na vseh šolah imajo kuhinje za pripravo šolskih malic, ki veljajo mesečno od 12 do 18 dinarjev. To ceno plačuje 80 odstotkov staršev, 15 odstotkov plačuje manj, 5 odstotkov otrok pa dobiva malice zastonj. S pomočjo temeljne izobraževalne skupnosti skrbijo tudi za učbenike in učne pripomočke – letos so tako vsi otroci brezplačno dobili učbenike za pouk nove matematike.

Tudi srednje šole vlagajo zadnja leta znatna sredstva v modernizacijo prostorov, opreme in učnih pripomočkov. Naj omenimo le šolski center za kovinsko stroko, ki je dobil sodobno delavnico za avtomehansko stroko, gimnazijo, ki je dobila centralno kurjavo in laboratorije, in dijaški dom, ki je prav tako dobil centralno kurjavo, kopalnice in sanitarije.

V občini skrbijo tudi za načrtno izobraževanje odraslih, saj je v tem šolskem letu v stalnih oziroma daljših izobraževalnih oblikah vključenih pri Zavodu za izobraževanje kadrov in produktivnost dela v Novem mestu približno 600 slušateljev.

64 ŠTIPENDIJ

Temeljna izobraževalna skupnost štipendira 50 študentov, ki bodo postali prosvetni delavci, sklad za štipendiranje pri občinski skupščini pa daje 14 štipendij za bodoče prosvetne delavce. V občini namreč primanjkuje učiteljev za predmetni pouk, še posebej za matematiko, jezike, telesno vzgojo in glasbo. Večina tistih, ki nimajo ustrezne izobrazbe za predmetni pouk, se dodatno izobražuje. Že danes pa je jasno, da bo vse večje pomanjkanje učiteljev za razredni pouk, ker Novo mesto nima več učiteljišča. Občinska skupščina je zato že predlagala ustanovitev rednih oddelkov pedagoške akademije. Le to bo zagotovilo, da bodo učitelji ostali doma in da bodo šli učit tudi na podružnične šole.

V zadnjih letih so se osebni dohodki prosvetnih delavcev dokaj izenačili z osebnimi dohodki delavcev z enako izobrazbo v gospodarstvu. Zaradi tega se zmanjšuje odhajanje prosvetnih delavcev v druge dejavnosti, opaziti pa je tudi večjo pripravljenost prosvetnih delavcev za delo v izvenšolskih dejavnostih. Enako vrednotenje je kajpak edino pravilno, ker bo le to pogoj za še večji napredek v izobraževanju!

NOV PROGRAM ZA 10 LET

V novomeški občini pa je že v pripravi nov program: v naslednjih 10 letih bomo spet gradili nove šole in obnavljali stare. Ker se je medobčinski sklad lepo izkazal, predlagajo njegovo delovanje še za naprej. V novem desetletju naj bi zgradili osnovno šolo Dolenjske Toplice, posebno osnovno šolo, dopolniti in dograditi pa bo potrebno še že zgrajene šole (telovadnice, učilnice za kabinetni pouk in druge dozidave), kjer je to potrebno. Enako bo novi program uredil za srednje šole, kjer bodo novi prostori potrebni še posebno Šolskemu centru poklicnih in tehničnih šol, kmetijskemu šolskemu centru (tu bo pri preselitvi in gradnji pomagala IMV) in gostinskemu šolskemu centru. Potrebno pa bo tudi zagotoviti prostore za dislocirane oddelke šol, ki imajo sedeže izven Novega mesta, pa že delajo ali pa še bodo delale pri nas v okviru Zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela.

Skratka: vsi napori so usmerjeni v to, da bodo mladi rodovi imeli kar najboljše možnosti, da bodo lahko uresničili Titovo vodilo mladim:

„Vaša najvažnejša naloga je – učiti se!"

Prijateljčki ob odprtem oknu novega otroškega vrtca ob Ragovski cesti v Novem mestu, v okenskih stеklih odsev nastajajoče stanovanjske soseske nad sedanjim Naseljem Majde Šilc. (Foto: Mirko Vesel)

»Mamica, ne priveži me k mizi!«

DRAGI STRICI IN TETKE OBČINSKI ODBORNIKI!

Doma smo slišali, da je v Ljubljani neka mamica, ki hodi vsak dan v službo, vsako jutro z vrvjo privezala svojo petletno punčko k mizi v kuhinji, ker je niso mogli vzeti v otroški vrtec.

Tudi naše mamice so jokale, ko so to brale v časopisu. Ali veste, dragi stričkí in tetke odbornice, kako hudo je malemu otroku, ki mora biti vse dneve sam doma, ko sta očka in mamica na delu? Ali si lahko predstavljate, kakšna groza prevzame mali srček petletne Bojance, ki je sama doma, med igro odprla vodovodno pipo v kuhinji, pa je ni mogla več zapreti? Ali sploh veste, kako hudo je 6-letnemu Romanu, ki mora vse dopoldne sam doma paziti na dveletno Mojco? Očka in mamica delata v tovarni in pisarni, on pa mora Mojco nahraniti, preobleči in uspavati . . .

Ali veste, dragi stričkí in tetke odborniki, kako hudo je prestati v zaprtem stanovanju celo dopoldne brez sončka in prijazne besede odraslih?

Naj vam še povemo, kako veseli smo mi, ki smo že v vrtcih:

Med prijateljčki smo srečni in zadovoljni!

Igramo se z žogo, s tovornjaki in z medvedki, s kockami in potičkami, ki jih zidamo vsako dopoldne na našem peskovniku!

Dobro malico in kosilce dobimo, na toplem smo, tovarišice nas imajo rade in se z nami igrajo.

Ko tekmujemo med seboj, se spomnimo na Cerarja in druge naše prvake. Ko bo Peter velik, bo delal v Novem mestu avtomobile. Katarinca bo šla v tovarno zdravil, kjer je že zdaj njena mamica. Janez bo risal načrte za velike, lepe hiše. Marko bo inženir pri velikem elektronskem stroju. Mojca bo mamica in zdravnica, oboje hkratt . . .

Glejte, dragi stričkí in tetke, vse to mi v vrtcu že imamo. Zanje, ki vrtca še nimajo, vas danes p r o s i m o:

Pomagajte malim otrokom, da bodo vsi srečni in veseli!

Pomagajte nam, da bo v očkah vseh otrok našega mesta in naše občine sijala sreča in toplo zadovoljstvo!

Vaši smo, imejte nas radi, kot vas imamo mi, vaši mali otročički, malčki, fantki in punčke, vaši bodoči občani!

Še 150 otrok v vzgoji in varstvu

Resnično dragocena pridobitev: novi vrtec za 150 predšolskih otrok ob Ragovski cesti — Uresničuje se petletni načrt za razvoj otroškega varstva v občini, samo mesto pa nujno potrebuje še dva montažna vrtca: na Ljubljanski cesti in v Kandiji

„V Novem mestu je bilo v letu 1970 deležnih varstva in vzgoje 247 predšolskih otrok: V Kandiji 80, na Ljubljanski cesti 80, na Mestnih njivah 47, v vrtcu tekstilne tovarne pa 40 otrok. V mestu in okolici pa je bilo še mnogo staršev, ki bi želeli imeti svoje otroke v organiziranem varstvu. Med njimi je veliko takih, ki bi jim družba res morala nuditi pomoč pri njihovem prizadevanju . . ."

To je med drugim dejala Kristina Plut, ravnateljica vzgojno varstvenega zavoda Novo mesto prejšnji četrtek dopoldne pred novim vrtcem ob Ragovski cesti, ki so ga ta dan slovesno odprli. Prišle so tudi vse vzgojiteljice, številni starši, predstavniki občinske skupščine, republiške skupnosti otroškega varstva, republiške konference za družbeno aktivnost žensk, JLA, prosvetni delavci in drugi. Veseli smo bili, da je uresničena prva stopnja petletnega načrta razvoja otroškega varstva v Novem mestu: v lepi, praktično urejeni stavbi, za katero so pripravili načrte sodelavci podjetja DOM-INVEST, zgradili delavci SGP PIONIR in opremilo podjetje SLOVENIJALES, je dobilo svoj drugi domek 150 novomeških predšolskih otrok.

Novi vrtec, kot mu po domače pravimo starši, je prva stavba, ki je bila v Novem mestu namensko zgrajena za vzgojno varstveno dejavnost. Z njim vred bo zdaj v organiziranem varstvu v mestu že 400 otrok od dveh let starosti do vpisa v šolo. Po petletnem načrtu bi moralo biti v tako varstvo v mestu vključenih že 670 otrok. Nekatere sedanje neprimerne prostore, v katerih so vrtci, bi dotlej morali opustiti. Čeprav sta pomagali do novih prostorov v sedanjih vrtcih tudi tovarni NOVOTEKS in KRKA, ki sta za otroke svojih delavcev uredili prostore za 80 otrok, je vrtcev še vedno občutno premalo, zlasti pa jih sploh ni za dojenčke.

Zgledu NOVOTEKSA in KRKE naj bi v mestu sledile tudi druge, zlasti večje delovne organizacije: samo zadovoljna, mirna mati, ki ve, da ima otroka v varnem zavetju vrtca, zares lahko sproščeno ustvarja za strojem, v pisarni ali kjerkoli že dela! V občini je zdaj med vsemi zaposlenimi že kar 44 odst. žensk, na kar le preradi pozabljamo!

V novem vrtcu je 8 igralnic in dodatnih prostorov, dva peskovnika in druga igrišča na obsežnem prostoru poleg ustanove. Starši in gostje so bili zelo zadovoljni, ko so jim otroci v vrtcu pripravili lep spored, zapeli in zaplesali ter se zahvalili za obisk in lepo stavbo! Nadvse vesele so bile tudi tovarišice vzgojiteljice, ko jim je znani dirigent otroških pevskih zborov in skladatelj Janez Kuhar iz RTV Ljubljana po končani proslavi podaril sto otroških pesmic za male varovance novega vrtca.

Zahvala za res lepo in praktično stavbo gre vsem, ki so tako v okviru občinske skupščine kot izven nje skrbeli za načrte, delavce in denar. K slednjemu je pripomogla tudi republiška skupnost otroškega varstva, ki je odobrila ustrezen kredit za novi vrtec in tako podprla upravičene potrebe Novega mesta ter občine, da bi prišli do prostorov za predšolske otroke. Novo mesto pa še nujno potrebuje dva montažna vrtca: enega na idealni legi ob Ljubljanski cesti ter drugega v Kandiji. Za oboje so že vložili potrebne prošnje za kredit v Ljubljani in Novem mestu: od uresničitve petletnega načrta za razvoj otroškega varstva v mestu in občini je odvisno življenje mnogih družin, katerih starši so zaposleni in računajo, da bo skupnost omogočila njihovim otrokom sodobno vzgojo in varstvo – kajti za oboje gre v vrtcih današnjega časa.

Gostje iz Metlike, Črnomlja, Trebnjega, Krškega in Brežic so bili z domačini vred resnično veseli, ko so se sprehodili skozi lepe prostore in si ogledali vse, kar novi vrtec nudi svojim malčkom. Matere so imele tudi solze v očeh. Solze sreče.

TONE GOŠNIK

● POTREB JE VEČ KOT PROSTIH MEST!

Marija Ivkovič, predsednica izvršnega odbora republiške skupnosti otroškega varstva iz Ljubljane, je ob otvoritvi novega vrtca med drugim dejala:

„Povsod in ob vsakem času bo treba kar najbolj racionalno graditi in za denar, ki ga daje družba prek rednih in dodatnih virov, zagotoviti nova mesta v vzgojno varstvenih zavodih kar največjemu številu otrok, kajti potrebe rastejo hitreje kot pa odpiramo nova mesta. – V sedanjem času moramo kar najbolj omiliti socialne razlike, ki so nastale med otroci za njihovo izhodišče v življenje zaradi različne materialne moči njihovih staršev. – Razvoj otroškega varstva pa nikakor ne smemo omejevati le na razvita področja!"

225 LET revolucionarnega duha in svobodne misli

Pred 30 leti so v Novem mestu prvič resno pomislili, da bi napisali zgodovino novomeške gimnazije. Vojna vihra je prehitela lepe želje. Po vojni so na podobno misel prišli 1946. leta, ko so želeli izdati zgodovino ob 200-letnici te ustanove. Tudi takrat je zamisel propadla. Uspelo je v tretje: letos, ob 225. obletnici novomeške gimnazije, bo izšel tudi Zbornik, publikacija z neštetimi podatki, z bogato zgodovinsko resnico o revolucionarnem duhu in svobodni misli novomeške gimnazije.

Prof. Jože Sever, ki na gimnaziji danes poučuje slovenski jezik, je urednik tega Zbornika, ki naj bi osvetlil več kot dve stoletji življenja, snovanj in uspehov množic generacij, ki so se zvrstile v šolskih klopeh od tedaj, ko je Marija Terezija podarila gimnaziji privilegije in ji zapisala dolžnosti.

„V tej zgodovini," pravi prof. Sever, „nas je vodila želja, da bi povedali, kako se je spreminjala notranja ureditev novomeške gimnazije v šolskih sistemih različnih družbenih obdobij. Zapisati smo imeli tudi namen, kakšna je bila vloga gimnazije v družbenopolitičnih in kulturnih dogajanjih na Dolenjskem in koliko je prispevala k revolucionarnemu preobražanju dolenjskega človeka. In konec koncev naj bi še dognali, kolikšen je kulturni in idejni prispevek te ustanove slovenskemu narodu.

Ob tem pa smo seveda naleteli na raznotere težave. Kajpak je težko dobiti človeka, ki naj bi tako obsežno zgodovino napisal. Še huje je bilo, da se avtor v sorazmerno skopo odmerjenem času pregrize skozi zajeten arhiv in tudi zgodovino napiše. Prav tako ni lahka naloga preučiti duhovno in politično življenje med novomeškimi gimnazijci v nekaterih viharnih obdobjih (naj omenim le prvo in drugo svetovno vojno). Težko je bilo dobiti podatke za društveno življenje gimnazijcev. V arhivih gotovo ni bilo mogoče najti, kako se je razvijala revolucionarna ideja do končne vstaje našega naroda. Morda bi se dalo o tem izvedeti le v policijskih arhivih. A to delo je bilo treba opraviti – čeprav za 225 let nazaj. Odslej naprej bomo v letnih poročilih zapisovali vse potrebno. Naj kar takoj povem, da Zbornik ne bo popoln, ker bo v premajhni meri osvetljeno prav poglavje iz najnovejše zgodovine ustanove. Franček Saje je sicer prevzel nalogo, da bo pisal o društvenem in političnem življenju gimnazijcev od 1918 do 1941, a zaradi bolezni svoje obljube ni mogel izpolniti. Njegov prispevek bo torej verjetno objavljen v enem izmed naslednjih letnih poročil."

– Kljub temu bo to izjemen prispevek pri obravnavi zgodovine te 225-letne ustanove?

„Glavno nalogo je prevzel prof. Milan Dodič. Njegovo besedilo predstavlja jedro knjige in natančno obdeluje zgodovino gimnazije."

– Če smo radovedni: kakšne zanimivosti bi lahko povedali iz te dolge zgodovine?

„Bržkone je zanimivo, kako je do ustanovitve prišlo. Novomeška gimnazija je na današnjem slovenskem ozemlju tretja najstarejša – za ljubljansko klasično in koprsko. Novo mesto je takrat gospodarsko hiralo. Pa so prišli na misel: če ustanovimo gimnazijo, bo v mestu živelo toliko in toliko mladih ljudi; za hrano, stanovanje ... bodo morali plačevati. Občina je frančiškanom obljubila, da bo plačevala za poučevanje, a so hoteli plačevati v naturi. Frančiškani tega predloga niso sprejeli. Občini je potem zmanjkalo denarja, frančiškani pa so se izkazali in so učili zastonj. Njim gre torej zasluga, da je gimnazija ostala!

Prav tako ni odveč povedati iz najstarejše zgodovine, da so posamezni patri, ki so poučevali, znali kljub nemškemu šolskemu sistemu vdihniti pouku slovenskega duha in vzgajati mladino v narodnjake. Prizadevali so si, da je gimnazija postala slovenska!

Vsakokratni prefekt – tako so se nekoč imenovali gimnazijski ravnatelji – je bil podrejen okrožnemu glavarju (capitaneusu circuli). Edino ravnatelj pod francosko okupacijo je bil neodvisen ..."

– In kakšna je vsebina Zbornika?

„Prvi del je posvečen zgodovini gimnazije. Manjša poglavja v zgodovini so namenjena knjižnici, posebej je obdelano vprašanje dijaških društev, štipendije, socialna plat življenja gimnazijcev, stanovanja, prehrana prav tako. Ta del ima tudi celo vrsto seznamov, saj bodo natisnjeni pregledi vseh ravnateljev, vseh, ki so na gimnaziji poučevali, vseh predsednikov matur in vseh absolventov. Prav tako je poseben prostor posvečen tudi vsem znanstvenim razpravam, ki so izšle v gimnazijskih poročilih. Morda najbolj zanimiv del zbornika je pregled vseh pomembnejših novomeških profesorjev in dijakov, ki so izšli iz te šole. Spisek je precejšen: obsega več kot 3000 dijakov in več kot 50 profesorjev.

Druga dva dela sta po obsegu znatno manjša. Prof. Viktor Fabjan se je spomnil najtežjih dni in tistih dijakov novomeške gimnazije, ki so v naši revoluciji izgubili življenja. Tudi spominska plošča v gimnazijski avli spominja na hude dni vojne vihre. Med nekdanjimi dijaki so bili trije narodni heroji: Jože Slak, Vinko Paderšič in Janko Stariha; edini profesor, ki je padel kot borec, pa je bil Bojan Kraigher.

Kot nekakšno dopolnilo pisanju o dijaških društvih smemo šteti pregled, ki ga je pripravil ravnatelj študijske knjižnice Bogo Komelj. Gre za izčrpen pregled dijaških listov, ki so izhajali na gimnaziji. Še posebej pa je obdelano društvo Zadruga, ki ga je ustanovil Dragotin Kette, ko je 1896 prišel iz Ljubljane. Zadruga namreč ni bila zgolj literarno, ampak tudi politično društvo. Novomeška študijska knjižnica hrani zapisnik sej tega društva. V Zborniku bo ponatisnjenih nekaj strani iz zapisnika, objavljen pa bo tudi faksimile ene strani Kettejevega predavanja, ki ga je imel v Zadrugi."

– Za pestro zgodovino novomeške gimnazije bo gotovo dovolj zanimanja. Tovarš profesor, lahko poveste pred izidom Zbornika še nekaj čisto tehničnih podatkov?

„Mislim, da bo knjigo lepo poživil bogat izbor fotografij nekdanjega gimnazijskega poslopja in tudi raznih skupin maturantov s profesorji ter faksimili najstarejših izvestij (Nomina eorum ali po naše Njihova imena). Vseh fotografij bo 80, slikovno gradivo bo na posebnih prilogah. Zbornik bo obsegal približno 400 strani, tiska ga ČGP Delo. Ta zgodovina novomeške gimnazije bo izšla v 1500 izvodih in bo naprodaj po 50 dinarjev."

GIMNAZIJSKA LETA

1746 – 8. avgusta izda Marija Terezija pismo, v katerem poudari vse privilegije in dolžnosti novoustanovljene gimnazije.

1854/1855 – Novomeška gimnazija postane popolna in ob koncu tega leta je na šoli tudi prva matura. Prej je bila gimnazija 6-razredna (taka je bila tudi ob ustanovitvi), nekaj časa tudi 5-razredna, pod francosko okupacijo pa je imela le 2 oziroma 3 razrede.

1860 do 1870 – V teh letih si pridobita trajne zasluge za slovenizacijo gimnazije patra Ladislav Hrovat, znani jezikoslovec in slavist, in Bernard Vovk, matematik in fizik.

1870/1871 – Gimnazija postane državna in dobi prvega posvetnega ravnatelja. To je Johann Ziendler, ki pride iz Senja, kjer je bil za profesorja fizike in matematike.

1912 – Gimnazija dobi novo šolsko poslopje, v katerem je še danes. Med prvo svetovno vojno, kmalu po njenem izbruhu, jo zaseže vojaštvo in jo spremeni v vojaško bolnišnico: pouk je v tem času v štirih učilnicah pri frančiškanih. V gimnazijsko hišo se učenci vrnejo 1. januarja 1918.

1918/1919 – Novomeška gimnazija postane slovenska, vse predmete začno profesorji poučevati v slovenskem jeziku.

1941 – 18. decembra se začne pouk ilegalne gimnazije, medtem pa na šoli traja redni pouk. Ilegalna gimnazija se med vojno vihro seli iz stanovanja v stanovanje: dijake poučuje 11 profesorjev pod vodstvom prof. Milana Dodiča. Konec marca 1942 je pouka na ilegalni gimnaziji konec. Prof. Dodiča odpeljejo v internacijo.

1971 – Gimnazija v Novem mestu proslavlja 225. obletnico obstoja in izda ob tej priložnosti Zbornik, ki zapolni vrzel na področju obveščanja o gimnazijskem delu in življenju.

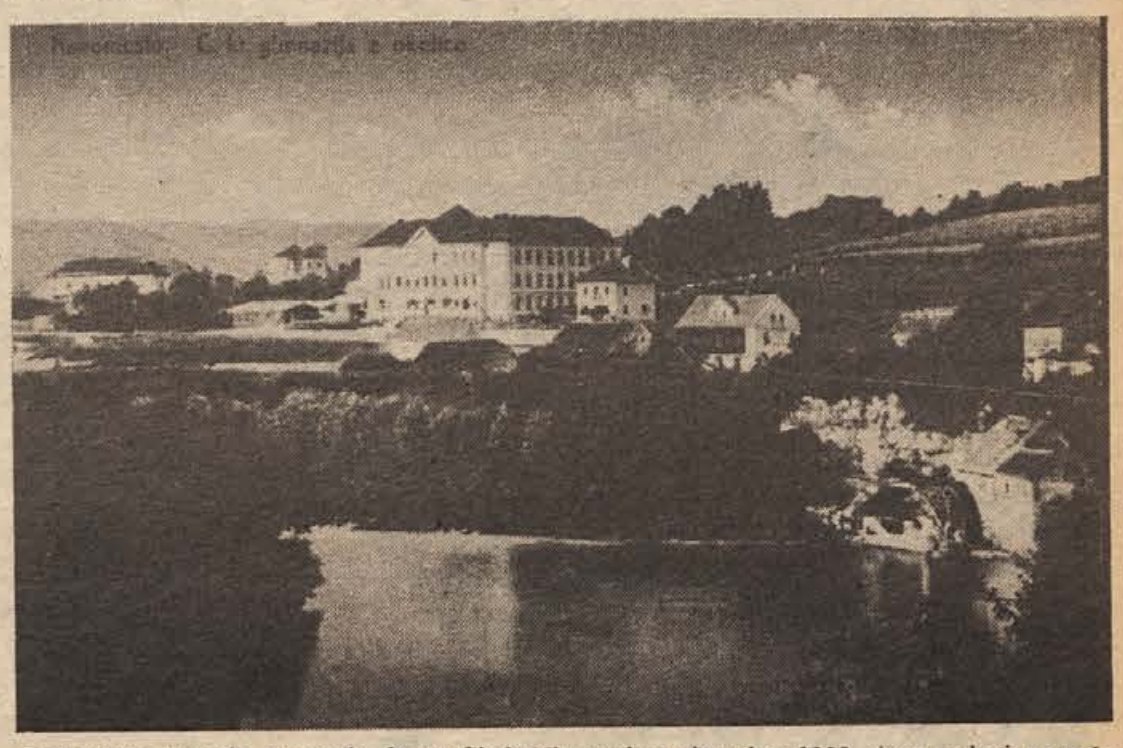

Pogled na novomeško gimnazijo, fotografija je bila narejena okrog leta 1920, okrog poslopja pa so še sama polja.

Takole je bilo na otvoritvi novega gimnazijskega poslopja leta 1912. Na fotografiji so vsi gostje, profesorji in učenci – slikani na gimnazijskem dvorišču.

Dijaški orkester iz leta 1891. Drugi z leve stoji znani skladatelj Ignacij Hladnik, na tleh pa sedi drugi z desne poznejši ravnatelj gimnazije Amat Škerlj.

Pogled v nekdanjo risalnico novomeške gimnazije.

GRADBINCI ČESTITAJO ZA PRAZNIK OBČINE NOVO MESTO

PIONIRJEV betonski in opečni mozaik

Čestitka SGP PIONIR Novo mesto za občinski praznik je stisk 2200 parov delovnih rok, ki so delale po dobršnem delu Jugoslavije, kjer je PIONIR iz betona in opeke zgradil v dveh desetletjih 3860 raznih stavb in tako izbrusil kamenčke za svojevrsten in veličasten mozaik

Predstaviti delo gradbincev je veliko teže kot govoriti ali pisati o tovarni. Gradbinci se selijo iz kraja v kraj: zakopljejo v zemljo, zgradijo tovarno, stanovanjski stolpič, šolo, bolnišnico ali most in — hajdi drugam! Njihovo delo ostane še dolgo vidno, toda sestavljeno je iz posameznih stavb in objektov, ki so jih zgradili in zato je v resnici podobno mozaiku.

To, kar je zgradil kolektiv SGP PIONIR Novo mesto od 1947 dalje, ko je bilo podjetje ustanovljeno, je danes raztreseno po vsej Sloveniji, Hrvatski, Makedoniji, Bosni in Hercegovini in vzdolž Jadranske obale. To so tisoči stanovanj, na desetine šol, na stotine raznih industrijskih objektov in naprav, to so hoteli s tisoči ležišč, mostovi, ki se pno čez reke, viadukti in nadvozi, ki premoščajo železnice in ceste, to so bolnišnice in otroški vrtci — vsega 3860 raznih objektov.

S pomočjo najsodobnejših strojev in opreme so pri tem PIONIRJEVI gradbinci izkopali stotisoče kubičnih metrov zemlje in vgradili stotisoče kubičnih metrov betona in opeke.

Ob pestri in na široko razvejani dejavnosti SGP PIONIR smo resnično v zadregi, kje začeti in kako ga predstaviti, da bi poprečen občan lahko dobil pravšno predstavo o njem. Pomagajmo si za lažji začetek s številkami, ki so najbolj nazorne:

podjetje je ob ustanovitvi 1947 štelo nekaj manj kot 200 delavcev, danes pa zaposluje 2200 ljudi. Vrednost osnovnih sredstev se je od takrat povečala za 9-krat, vrednost, ki jo ustvari kolektiv na leto, pa se je povečala za 10-krat, saj bo SGP PIONIR po planu za 1971 doseglo več kot 30 milijonov din proizvodnje.

SGP PIONIR zaposluje 2200 delavcev, med katerimi je
46 inženirjev, arhitektov, pravnikov in ekonomistov
114 tehnikov raznih strok
78 delovodij
130 strokovnjakov drugih vrst
Podjetje posluje po »direct costing« metodi in uporablja
lastni računalnik.

Podjetje je odprto navzven, v tržišče

Gradbena operativa podjetja kot najpomembnejša dejavnost, bo ustvarila letos več kot devet desetin vsega. V isti sapi pa velja poudariti, da so za podjetje stranske dejavnosti, ki jih ima organizirane in po vrednosti pravzaprav ne ustvarjajo veliko, zanj vendarle zelo pomembne. Tu imamo v mislih mizarski in mehansko-kovinski obrat, projektivni biro ter strojni in prevozni park, brez katerih si uspešno delovanje PIONIRJA ni mogoče zamisliti.

PIONIR je ob ustanovitvi deloval na območju ožje Dolenjske, danes pa se njegova gradbišča raztezajo na neprimerno širšem območju. V skladu z zahtevami tržišča se je gradbena operativa prilagajala in iskala delo ter ga prevzemala, kjerkoli se je ponujalo. V Sloveniji ima PIONIR tri enote, ki jim pravijo sektorji: v Novem mestu, v Krškem in v Ljubljani. Razen teh deluje za področje SR Hrvatske sektor v Zagrebu, ob večjih gradnjah, ki jih prevzemajo v sosednjih republikah in ob Jadranski obali, pa v času gradnje organizirajo posebne sektorje.

Kar za celo mesto stanovanj

PIONIR je ves čas svojega obstoja gradil razen industrijskih objektov tudi stanovanjske stavbe. Kako pomemben delež imajo v njegovih gradnjah stanovanja, nam pove podatek, da je PIONIR v času svojega obstoja zgradil blizu 6000 stanovanj, kar je dovolj za polovico večje mesto od Novega mesta!

Največ stanovanj so zgradili v Ljubljani, zahvaljujoč pametni usmeritvi tamkajšnjih načrtovalcev, ki so se odločili za strnjeno gradnjo stanovanj v velikih stanovanjskih soseskah. PIONIR gradi tam že več let velike soseske kot so S-3 v Mostah in S-6 v Šiški, sosesko na Kodeljevem, dogovarjajo pa se za prevzem gradenj v novih stanovanjskih soseskah v Ljubljani, od katerih bodo posamezne štele po nekaj tisoč stanovanj. Domala vsa stanovanja, zgrajena v Novem mestu po vojni, je zgradilo SGP PIONIR. To velja tudi za veliko število stanovanj v Brežicah, Krškem, v Sevnici, v Zagrebu in na Reki.

Pri gradnji stanovanj je PIONIR že osvojil najsodobnejšo tehnologijo po sistemu beton-siporex in težko montažo, pri kateri montirajo vnaprej izdelane stene in cele sanitarne bloke (soseska S-6 Šiška v Ljubljani).

Industrijski in turistični objekti

Pri naštevanju industrijskih in turističnih objektov, ki jih je zgradil PIONIR, pač ne bomo mogli zajeti vseh. Omejili se bomo le na najpomembnejše. Med večje industrijske objekte štejejo:

tovarne NOVOLES v Straži, NOVOTEKS, LABOD, KRKA, LISCA, IMV, INIS, ISKRINE tovarne v Novem mestu, Semiču, Šentjerneju in Žužemberku, papirnica Djuro Salaj v Krškem, BELT in BELSAD v Črnomlju, BETI v Metliki, KOVINARŠKA v Krškem, DEKORATIVNA in ŽITO v Ljubljani, prodajni paviljon SLOVENIJALESA v Zagrebu ter mnogi vojaški objekti, ki jih je PIONIR gradil za potrebe JLA.

Pomembnejši kmetijski objekti so pitališča živine v Zalogu, Jurki vasi in Dobruški vasi v okolici Novega mesta ter rastlinjaki pri Čateških Toplicah.

Domala vse turistične objekte na Dolenjskem, kot so Šmarješke Toplice, Dolenjske Toplice, Čateške Toplice, Hotel grad Otočec, hotel v Metliki, vse odprte in pokrite bazene na Dolenjskem je zgradil PIONIR. Temu se pridružuje cela vrsta znanih hotelov ob Jadranski obali, kot so:

Solaris v Šibeniku, Uvala Scott v Kraljevici, Ičići v Opatiji, Materada, Lotos, Mediteran in Cedar v Poreču ter Sirena na Hvaru, v katerih je PIONIR zgradil blizu 3000 ležišč.

16 šol za 10.000 učencev

Javne zgradbe, med katere štejejo zlasti šole, bolnišnice, upravne stavbe in javne garaže, so objekti, ki jih je PIONIR zgradil dobršno število. Kar 16 novih osnovnih in srednjih šol, od tega v sosednjih občinah: v Metliki, Črnomlju, Semiču, Brežicah, Krškem, Trebnjem, v Ljubljani v Šiški in Mostah in v Banjaluki, v novomeški občini pa v Novem mestu vajeniško, srednjo ekonomsko in srednjo medicinsko šolo ter osnovni šoli v Mirni peči in v Šmarjeti je zgradil PIONIR doslej. Letos se za občinski praznik pridružujejo že zgrajenim šolam v novomeški občini še tri nove:

osnovna šola na Grmu, osnovna šola v Bršlinu ter osnovna šola v Škocjanu. V šolah, ki jih je doslej zgradil PIONIR je prostora za okoli 10.000 učencev.

Ko naštevamo PIONIRJEVE javne zgradbe, ne smemo pozabiti na novomeško bolnišnico, na številne otroške vrtce, trgovine, upravne stavbe, poštne stavbe, garažne hiše in druge javne zgradbe, ki jih je zgradil v stanovanjskih soseskah v Ljubljani, na tri DOLENJKINE markete: v Bršlinu, v Straži in v soseski Nad mlini, na most čez Savo v Krškem, mostove v Straži, Soteski in na Primostku, na viadukte na avto cesti pri Ponikvah in Ivančni gorici ter številne nadvoze na avtomobilski cesti.

Za prihodnje leto oddanih že 50 odst. zmogljivosti

Vprašanje: „Kaj pa, če se bo ta silni zagon zdaj, ko ne bomo več toliko gradili, ker investicije omejujemo, iznenada ustavil? “, ki se ob pravkaršnjem naštevanju morda vsiljuje, niti ni tako neumestno. K sreči vas lahko potolažimo:

PIONIR si je z bogatimi izkušnjami, s kvaliteto opravljenih del in z doslednim spoštovanjem dogovorjenih rokov pridobil tolikšen ugled, da mu dela kljub zmanjšanju investicij še ne zmanjkuje! Morda bo gradenj prihodnje leto nekaj manj v novomeški občini, toda že v začetku smo poudarili, da je PIONIR odprt navzven na tržišče, in krepko zasidran v slovenskem in jugoslovanskem gospodarskem prostoru.

Ob morju, kamor so se selili vsa zadnja leta preko zime, nimajo zaenkrat še nič dogovorjenega, pogajajo pa se za več velikih gradenj. Sektorju Ljubljana se obeta obsežna gradnja stanovanj: nadaljevali bodo z gradnjo soseske S-3 v Mostah, S-6 v Šiški, soseske na Kodeljevem in začeli z deli v več novih soseskah. V sektorju Krško se prav tako obeta dovolj dela: nadaljevali bodo z gradnjo nove restavracije in parkirnih prostorov in Catežu pri Brežicah, v Brežicah bodo gradili 2 stanovanjska stolpiča, v dogovorih so za gradnjo treh bencinskih črpalk v občini Krško, za gradnjo nove proizvodne dvorane v tovarni Celuloze in papirja v Krškem in obrata BETI v Dobovi pri Brežicah in za več obsežnih stanovanjskih in drugih gradenj v Zagrebu. V okviru poslovnega združenja GIPOSS bo PIONIR prevzel dela na slovenski hitri cesti na odsekih Hoče–Levec in Razdrto–Gorica.

Preurejena komercialna služba raziskuje tržišče

S pravkar naštetimi naročili (v mislih imamo samo tista, za katera so že podpisane pogodbe) je imel PIONIR sredi oktobra že oddanih približno 50 odst. zmogljivosti za prihodnje leto! Še preden so bile uveljavljene omejitve pri investicijah, pa so preuredili in okrepili komercialno službo v podjetju. Ta je posebej usposobljena za obdelavo tržišča. Investitorjem lahko nudi kompletne inženiring posle, pripravlja osnutke projektov, zasleduje gibanje cen, ugotavlja, kolikšna so razpoložljiva finančna sredstva na posameznih širših območjih in regijah, pregleduje razvojne programe posameznih večjih podjetij, občin in širših območij in regij.

V tem in v doslej opravljenem delu, na katerega je lahko kolektiv SGP PIONIR upravičeno ponosen, pa je zadostno zagotovilo, da bodo lahko PIONIRJEVI gradbinci k dosedanjim kamenčkom svojega veličastnega mozaika dodali v prihodnje še veliko novih in novih.

Za tako lepe uspehe, izreden razvoj ter nenehno zavestno požrtvovalnost pa jim delovni ljudje novomeške občine pred letošnjim 29. oktobrom še posebej javno, iskreno in kar najbolj tovariško čestitajo!

SGP PIONIR gradi z najsodobnejšo opremo in po najsodobnejši tehnologiji. Osnovna sredstva podjetja so bila ob ustanovitvi vredna 3,810.000 dinarjev, do danes pa jih je kolektiv z razumnimi vlaganji povečal za več kot 9-krat. Podjetje razpolaga s strojnim parkom in z avtoparkom z velikim številom tovornih vozil, bagrov, buldožerjev, žerjavov, valjarjev, nakladačev, kompresorjev, stabilnih in prevoznih betonarn, dvigal, drobilcev, vibratorjev, mlinov, pihalnih vibratorjev, strojev za obdelavo betona in lesa, železnih podpor, cevnih in prevoznih odrov in drugih gradbenih strojev.

SGP PIONIR gradi po najsodobnejši tehnologiji in je specializirano za gradnjo po sistemu beton-siporex, po sistemu liti beton s tunelskimi opaži za težko montažo. V okviru podjetja deluje tudi tovarna TOGREL v Krškem, ki izdeluje betonske montažne hale.

Hotel Albatros je s 1.600 posteljami največji hotel v Jugoslaviji. V rekordnem času, 8 mesecih, so ga zgradili Pionirjevi gradbinci, ki so predtem zgradili v Poreču še hotele Lotos, Materada, Mediteran in vrsto drugih objektov (Vse fotografije na tej strani: M. Vesel)

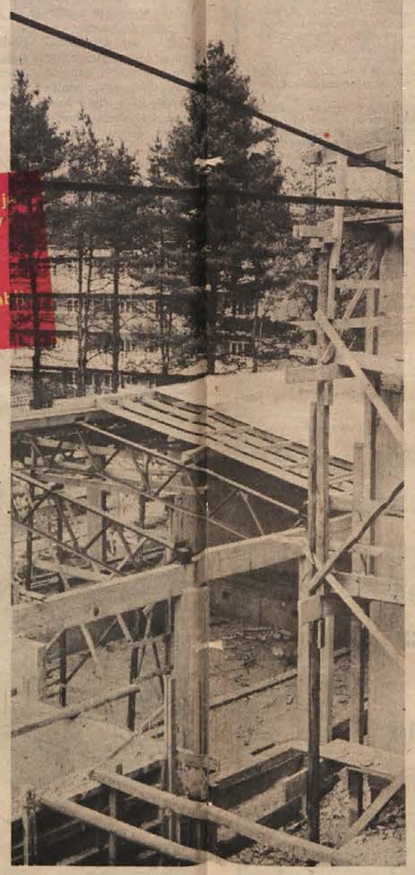

Pogled na največje in najbolj urejeno stanovanjsko naselje v Novem mestu. Naselje Nad Mlini je v celoti zgradilo in uredilo gradbeno podjetje PIONIR (spodaj), zgoraj pa vidimo Pionirjeve delavce pri betoniranju plošče na stolpnici, ki jo sedaj gradijo.

Nova šola na Grmu je le ena od številnih šol, ki so jih zgradili Pionirjevci na Dolenjskem.

NE DROBNE PRESKRBOVALNE AKCIJE, PAČ PA KORENINE GLOBOKO V PRAVI, ŠIROKI SKRBI ZA DELAVCA

Sindikati končno na trdnih tleh

Prizadevanja in programi sindikatov so zelo stvarni: krepko so zasidrani v vodilih reforme in stabilizacije, hkrati pa vsebujejo celo vrsto zelo konkretnih akcij, namenjenih delavcu, na katerega smo v hitrem razvoju zadnjih let nemalokrat kar preveč pozabljali — Bitka za samoupravljanje, za reformo in stabilizacijo je ena bitka, ki jo bijemo in jo moramo biti na več bojiščih hkrati

Časi, ko smo omalovaževalno zamahovali z roko češ: „Kaj bodo sindikati!" so za nami! Osveščeni delavec se bo v reformirani družbi, zlasti pa sedanjih ustavnih reformah, počutil kot odločujoč dejavnik. Svoje akcije in težnje po popolni uveljavitvi bo v prvem obdobju uresničevanja dopolnjenih ustavnih načel — še posebej v konfliktnih situacijah — najuspešneje ostvarjal v okviru sindikatov. Sindikati so z uspešnim delom v zadnjih letih končno postali konkretna organizacija v naši družbi vedno bolj aktivnega delavskega razreda.

Ko bi radi za občinski praznik občine Novo mesto predstavili delo in prizadevanja občinskega sindikalnega sveta, se obilno gradivo kar ponuja in res ni nobenih zadreg. Sindikat danes ni več organizacija, ki bi besedovala o stvareh, ki so daleč od delavca, in skrbela za drobne preskrbovalne akcije. Z vztrajnimi prizadevanji, ki so vidna zlasti po zadnjem kongresu sindikatov Jugoslavije, je po strmi in ovinkasti poti sindikat dosegel dva pomembna smotra: kot pomemben dejavnik se je vključil v sistemske razprave, ki so v zadnjih letih močno pretresle našo družbo, hkrati pa je izoblikoval stvaren program skrbi za delavca.

Vsi načrti in akcije v okviru reformnih in stabilizacijskih prizadevanj

Ko poudarjamo, da je sindikat danes bolj kot kdaj na trdnih tleh, mislimo zlasti na izhodišča njegovih stališč. Že od reforme dalje temeljijo na vseh tistih smotrih, ki so si jih v naši družbi zastavili z reformo. Temu so se v zadnjih dveh letih pridružila še stabilizacijska prizadevanja v našem družbenem gospodarstvu in ustavna reforma. Tudi to dvoje, kar smo omenili kot zadnje, je postalo temelj, iz katerega oblikujejo sindikati svoja izhodišča.

Samo besedovanje o reformi, o stabilizaciji in o ustavnih dopolnilih, je za organizacijo delavcev, kakršna je sindikat, premalo. To je le osnova, iz katere naj izhajajo konkretne akcije. Pri tem je bil zlasti občinski sindikalni svet Novo mesto zelo konkreten: v akcijskem programu, ki ga je sprejel letos, je zapisanih veliko zelo stvarnih pobud. Naj za zdaj omenimo samo dve: sindikalne organizacije naj se zavzamejo, da bodo vse delovne organizacije sprejele lastne stabilizacijske programe, s katerimi bi končno le prešli od besed k dejanjem. Kljub gospodarskim težavam, v katerim smo, ne smemo pozabljati na delavca: čeprav samoupravni sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov predvidevajo manjše OD, se občinski sindikalni svet Novo mesto zavzema za 1000 din kot najnižjo spodnjo mejo OD v občini.

Ustavna načela ne morejo ostati samo mrtva črka in načelo

Uveljavljanje novih ustavnih načel v vsakdanji praksi je druga zelo pomembna naloga akcijskega programa ObSS Novo mesto. Že od prvih ustavnih dopolnil dalje si sindikalni svet veliko prizadeva za njihovo oživitev v samoupravnih predpisih delovnih organizacij. Izdelanih je bilo več analiz, prirejenih mnogo posvetov in razgovorov o tem, kako prekiniti s staro miselnostjo o samoupravnih pravicah in kako jih v duhu prejšnjih in najnovejših ustavnih dopolnil konkretno izoblikovati v notranjih, samoupravnih predpisih kolektivov. Najbolj živa prizadevanja v tej smeri je bilo čutiti letos ob zavzemanju za uveljavitev 23. ustavnega dopolnila zvezne ustave v vsakdanji praksi. To ustavno dopolnilo spreminja proizvajalca v najpomembnejši dejavnik družbene reprodukcije. Hkrati s tem si v okviru sprejetega programa sindikalni svet prizadeva nenehno spremljati rast samoupravnih pravic delavcev in pravočasno posredovati tam, kjer posamezniki to ovirajo.

Za večje pravice zaposlenih in večjo skrb zanje

V programu občinskega sindikalnega sveta se prepletajo bolj načelne in popolnoma konkretne naloge. Med zadnjimi je skrb za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev delavcev. Na podlagi argumentiranih podatkov se sindikalni svet zavzema zlasti za povečanje prejemkov slabše plačanih delavcev in za odpravljanje obstoječih razlik v stanovanjski politiki. Pri dodeljevanju stanovanjskih kreditov je treba večje kredite odmerjati slabše plačanim delavcem, graditi družbena stanovanja tudi za delavce in delavskim družinam omogočiti višji stanovanjski standard. To so stališča, za katera se zavzema sindikat v praksi.

Bolnikov ne smemo smatrati za suho vejo

V svojem programu sindikalni svet zelo resno opozarja na nepravilnosti v odnosu do bolnikov, do katerih je prišlo s prenosom dela pristojnosti z zdravstvenega zavarovanja na delovne organizacije. Bolni ne bi smeli prejemati nižje hranarine od 80 odst. zaslužka pred staležem, za izboljšano zdravstveno stanje pa si je treba prizadevati tudi s preventivnimi ukrepi: z organizirano prehrano, prevozi na delo in z dela, počitkom v času dopustov in pravočasnim pošiljanjem zdravstveno ogroženih na klimatsko in zdraviliško zdravljenje.

Proti nočnemu delu žensk in za diferencirane regrese za dopuste

Kljub določilom mednarodne konvencije o nočnem delu, pri nas še vedno precej žensk dela v nočnem času. To je prišlo v navado, prav zato pa sindikalni svet resno opozarja na to nepravilnost in terja, naj prizadeti kolektivi svoj delovni čas prilagodijo konvenciji. Ob dejstvu, da odhaja na organizirani počitek med dopustom zelo malo delavcev, je v programu sindikalnega sveta resno postavljena zahteva, naj delovne organizacije s tem, da bodo regrese za dopuste odmerjale bolj slabše kot dobro plačanim, omogočijo počitek tistim delavcem, ki si doslej dopusta niso mogli privoščiti.

Delavci v tujini so še vedno člani naše družbe!

Ker je tudi iz novomeške občine precej delavcev začasno zaposlenih v tujini, sindikat ne pozablja nanje. Vsakoletni obiski teh delavcev v tujini in razgovori z njimi doma in pri tujih delodajalcih so že postali praksa. Na delu v tujini so samo začasno, zato jih sindikalni svet ne pozablja, skupaj z drugimi dejavniki pa išče najboljše možnosti za njihovo zaposlitev doma, po povratku iz tujine.

To je samo nekaj najpomembnejših točk programa občinskega sindikalnega sveta Novo mesto. Ta program bo oživel in že oživlja skozi enake programe sindikalnih organizacij in ob podpori vseh članov sindikata v občini.

ZELENO TURIZMU!

Turistični razvoj novomeške občine je na las podoben gospodarskemu in splošnemu razvoju, čeprav so skoki napredka malo manjši. Kljub temu pa ni treba preveč poguma, da bi obranili trditev: novomeški turizem se vedno bolj intenzivno vključuje v slovenske turistične tokove. Zdaj posluje v občini 7 gostinskih gospodarskih organizacij s 14 obrati. Razen tega je še 15 gostinskih obratov, ki poslujejo v sklopu negostinskih gospodarskih organizacij, v občini pa je tudi 62 zasebnih gostišč.

Razen izredno močnega tranzitnega turističnega prometa zaznamuje turizem v tem predelu Dolenjske zadnje čase tudi velik skok izletniškega in penzionskega turizma. V dolenjskih zdraviliščih se vedno pogosteje ustavljajo tudi inozemci, tujegoste privabljajo še izvrstni pogoji za ribolov in lov.

Nič čudnega ni zato, da se zadnja leta turistični promet v novomeški občini dokaj strmo vzpenja. Namesto finančnih zaključnih računov, ki zaradi padajoče vrednosti dinarja radi prevarajo bralce, naj tokrat postrežemo s številkami o prenočitvah gostov. Predlanskim so našteli v občini 123.096 prenočitev domačih in tujih gostov. Lani se je številka povzpela na 144.223, letos po devetih mesecih pa je občinski turizem zabeležil že 125.560 prenočitev, od tega 34,2 odstotka prenočitev tujih turistov. Najbrž bo letos število prenočitev še preseglo lanski rekord, od treh prenočitev pa odpadeta dve na domače goste in ena na tujega turista.

Ob letošnjem praznovanju občinskega praznika se najboljšim željam za nadaljnji napredek pridružuje tudi gostinske organizacije.

Novomeški izleti

Prijetna je pot na šest kilometrov oddaljeno vinsko gorico Trško goro. Od tam je lep pogled na novomeško kotlino z mogočnimi Gorjanci v ozadju. Severozahodno od avtomobilske ceste pridemo od odcepa, ki vodi v Novo mesto, po treh kilometrih do mogočnega gradu Hmeljnik (507 m). Grad, ki je bil zgrajen v 12. stoletju, je danes razvalina. Zahodno, štiri kilometre od Novega mesta, leži vas Prečna, nad katero že tretjič privre na dan ponikalnica Temenica. Ob izviru je postavljena manjša elektrarna, nižje pa manjša ribogojnica. V pečinah nad izvirom so z drevjem porasli ostanki Lukenjskega gradu. V Prečni je tudi športno letališče. Do letališča lahko pridemo po stari cesti skozi Bršlin in vas Prečno ali pa po asfaltirani cesti do Straže in potem mimo tovarne Novoles do letališča. Če hoče obiskovalec Dolenjske spoznati pokrajino in njeno lepoto, pa tudi samo Novo mesto iz zraka, bo obiskal letališče v Prečni, kjer je turistom na voljo aerotaksi.

Jugovzhodno od Novega mesta pelje asfaltirana cesta skozi Gotno vas mimo stožčastega hriba z razvalinami mehovskega gradu in Vahte (635 m) v Belo krajino. Na Vahti se odcepi gozdna cesta v Gorjance proti planinskemu domu pri Gospodični in domu Pri Miklavžu.

Gorjanci so obsežen gorski hrbet, ki se vzdiguje nad dolino reke Krke. Porasli so z bukovimi gozdovi, razbrazdani s hudourniškimi jarki in vrtačami. Planinski postojanki Gospodična in Miklavž sta priljubljeni izletišči Novomeščanov in drugih obiskovalcev. Pri Gospodični izvira hladen studenec, o katerem piše pisatelj Janez Trdina v Bajkah in povestih o Gorjancih. Planinska koča, ki je postavljena tik nad studencem, prijazno sprejme obiskovalce iz doline. Nad planinskim domom je Trdinov vrh (1181 m).

Pod Gorjanci so številne podgorske vasice. Gracarjev turn je ena izmed tistih točk pod Gorjanci, ki jih izbirajo turisti za svoje izlete. V tem starodavnem gradu je urejena Trdinova soba, kjer je pisatelj užival gostoljubje prijatelja graščaka Rudeža in pisal svoje Bajke in povesti o Gorjancih. Do Gracarjevega turna pridemo po makadamski cesti iz Novega mesta, lahko pa tudi z Otočca mimo Drage, Maharovca in Mokrega polja. Nedaleč od Gracarjevega turna leži sredi gozdov na majhni planjavi grad Prežek, kamor je k prijatelju Andreju Smoletu zahajal največji slovenski pesnik dr. France Prešeren.

Pleterje, kamor dospemo iz Novega mesta, če se peljemo po avtomobilski cesti do vasice Dobrava in potem skozi Šentjernej, večje naselje pod Gorjanci, so kartuzijanski samostan, ki je dajal med NOB vamo zatočišče partizanom, ki so se borili v bližnjih krajih. Od starega samostana je ostala sicer samo gotska cerkev, ostalo so dozidali, ko so ga beli menihi v tem stoletju znova naselili. Samostan ima bogato knjižnico in kapelo z rezbarijami iz Nancyja. Na vrtu je vidno nekdanje skrivališče partizanov.

Kostanjevica na Krki, starodavno mestece pod Gorjanci, je živahno kulturno središče s tremi razstavišči. Lamutovim likovnim salonom ter Gorjupovo galerijo v šoli in razstaviščem na prostem, kjer ustvarjajo kiparska dela udeleženci mednarodne kiparske Forme Vive.

V neposredni okolici Novega mesta so znane turistične postojanke: hotel Grad Otočec, Šmarješke Toplice in Dolenjske Toplice.

Hotel Grad Otočec — Otočec
Hotel Kandija — Novo mesto
Hotel Metropol — Novo mesto
Restavracija Breg — Novo mesto
Kavarna — Novo mesto
Zdravilišče Dolenjske Toplice
Zdravilišče Šmarješke Toplice
Gostinsko podjetje Majolika — Straža
Vsa turistična društva v občini
Dolenjska turistična zveza

HLAČE NA POHODU

Spet je leto okrog, kar smo nazadnje obširneje poročali o življenju in delu novomeške tekstilne tovarne, o njenih poslovnih uspehih in načrtih ter zlasti o prizadevanjih za uveljavljanje resničnega samoupravljanja v kolektivu, ki je prvi na Dolenjskem prevzel tovarno v svoje roke. Čeprav se je okvir poslovanja in delovnih nalog v skoraj četrt stoletja, kar tovarna obstoja, domala utrdil, prizadevnim novomeškim tekstilcem ne zmanjka podjetnosti pri novih poslovnih prijemih, niti zamisli za tako ali drugačno razširitev proizvodnje, ki teži za tem, da bi dali čimveč kruha domačim ljudem, pa naj bo to glede zaposlovanja na splošno, zlasti pa gledé povečevanja vloženega dela v končni izdelek, preden zapusti tovarniško skladišče.

Tako smo lani pisali o otvoritvi novega obrata za izdelovanje hlač. Že poskusna proizvodnja pred otvoritvijo na dan občinskega praznika, še posebno pa prvi uspehi v prodaji do konca lanskega leta, so potrdili predvidevanja NOVOTEKSOVIH načrtovalcev glede večjega zaslužka pri izdelkih, v katere je vloženo več domačega dela, pa tudi glede učinkovitejšega stika med proizvajalcem in kupci.

Novomeške hlače so dobesedno osvojile ves jugoslovanski trg. Čeprav se je NOVOTEKS komaj vključil v klub jugoslovanskih konfekcionarjev in komaj dobro predstavil svoje izdelke, so ljudje razgrabili pošiljke trgovinam po vsej državi in NOVOTEKSOVE hlače so takoj postale iskane kot najbolj kvalitetne po izdelavi in po kroju. O kvaliteti NOVOTEKSOVIH tkanin pa že tako ni bilo nobenega dvoma.

Tudi pri nas nastopa čas, ko postajajo gotove obleke (konfekcija) vse bolj mikavne za kupce. Namesto da bi se človek ukvarjal z izbiro tkanine (ko ne more oceniti, kako bo blago v kosu učinkovalo potem, ko bo iz njega narejena obleka), z izbiro kroja in krojača, namesto da bi čakal mesec, dva ali še več na dan, ko bo obleko lahko oblekel – je pravzaprav opravil vse naenkrat: obleka mu je všeč in čez pet minut jo lahko že obleče! Še važnejše pa je to, da lahko tako prihrani že kar tretjino suhega denarja, ki predstavlja danes (pri moški obleki) najmanj toliko kot enomesečni izdatek za hrano poprečnega Slovenca.

Tako so računali pri NOVOTEKSU, in niso se ušteli. S tem da so temeljito razširili izbor tudi za domala vse postave, ki „niso po JUS" (nimajo mer, kot so določene po jugoslovanskem standardu), so izpodbili še zadnji in najtehtnejši pomislek proti konfekciji: med NOVOTEKSOVIMI hlačami res vsak lahko najde take po meri, kroju in vzorcu, da mu bodo pristajale „kot vlite". Zato je mladi obrat konfekcije v bršlinski tovarni eden izmed važnih dejavnikov, če hočemo oceniti njeno enoletno poslovanje in uspeh.

Pohod konfekcije pa ima za novomeško tekstilno tovarno še dosti usodnejši pomen: ko se po eni strani povečuje povpraševanje po gotovih oblekah, se na drugi strani zmanjšuje zanimanje za metrsko blago. Dejansko seveda poraba tkanin ni nič manjša, vendar prihajajo tekstilne tovarne v odnosih z izdelovalci gotovih oblek v podrejen položaj, poleg tega pa imajo konfekcionarji le malo obratnih sredstev in so tudi dosti slabši plačniki kot trgovina, ki ima denar v svojih rokah. V današnjih „nelikvidnih časih" pa zamude pri plačilu zlasti na splošnem jugoslovanskem tržišču mnogo pomenijo. Kajti ves napredek in poslovni uspeh bi delavci težko razumeli in podprli, če bi na primer ne bilo na žiro računu podjetja dovolj denarja niti za izplačilo mesečnih osebnih dohodkov . . .

„Nikdar dovolj hlač!" je postalo geslo naše tekstilne tovarne. Čeprav so tako povpraševanje predvidevali, ne morejo zadovoljiti vseh domačih zahtev, saj so približno tri četrtine proizvodnje namenili za prodajo v deželah zahodne Evrope, kjer so pogodbe o zanesljivi dobavi dosti bolj stroge (in denarne kazni večje) kot doma. Že v prvem letu proizvodnje hlač so našli dobre kupce v Švici, Zahodni Nemčiji in na Švedskem, poslovne stike pa imajo tudi z drugimi deželami konvertibilnega področja, kamor bodo prodajali hlače že prihodnje leto.

Obrat, ki je bil odprt pred letom dni, je tako postal popek razvoja novomeške tekstilne tovarne. Čeprav naši tekstilci danes še nočejo izdati vseh načrtov, ki jih imajo s konfekcijo, lahko povemo vsaj eno zanimivost: še letos nameravajo začeti izdelovati gostinske in hotelirske obleke. NOVOTEKSOVE tkanine so zelo primerne za uniforme v gostinskih obratih in vsestransko ustrezajo potrebam gostinskih delavcev: se lepo perejo, lepo nosijo, ni jih treba likati, so enostavne za čiščenje in imajo lep videz. Za izdelavo tovrstnih oblek v naši državi še ni specializiranega proizvajalca. Povpraševanje pa narašča in velika vlaganja v jugoslovanski turizem obetajo, da se tudi ne bo zmanjšalo.

In še ena novost: modne trgovine NOVOTEKS po vsej Jugoslaviji! V novomeški tovarni namreč že dalj časa ugotavljajo, da je zlasti v naših južnih republikah trgovina še vedno preslabo razvita, da bi lahko primerno in zato tudi dovolj učinkovito ponudila visoko kakovostno blago tekstilne stroke, ki ga je z razvito industrijo in večjo kupno močjo tudi pri nas že dovolj. V vrsti jugoslovanskih mest se namreč veča število bolj zahtevnih kupcev, ki jim tamošnja trgovina ne posveča dovolj pozornosti, čeprav je morda zaslužek pri takih celo laže ostvarljiv kot pri skromnejših potrošnikih. Hkrati pa take trgovine lahko vzgajajo okus in odnos do kakovostnega blaga, saj je znan rek: Poceni kupiš, kar dobro plačaš! Strokovno pomanjkljiva in slabo organizirana krajevna trgovina je torej spodbudila Novomeščane, da so odprli modne trgovine „Novoteks" v Sarajevu, Boru, Čačku, Trebinju, Vrbasu, Kosovski Mitrovici, pripravljajo pa še prostore v Nišu in drugje.

Pogled v novo modno trgovino NOVOTEKS v Sarajevu

V Novoteksovih modnih trgovinah bodo prodajali blago najrazličnejših proizvajalcev, med drugim seveda tudi svoje, ki ga lahko postavijo po vzorcih in kakovosti ob bok najboljšim uvoženim tkaninam.

Samo še beseda o glavni NOVOTEKSOVI proizvodnji: predilnicah in tkalnici. Merilo za uspeh teh je prodaja: do maja 1972 je njihova proizvodnja že zdavnaj razprodana! Zlasti se je uveljavila novost iz lanskega leta – ženski jersey (hlače!), pa tudi povpraševanje po drugih tkaninah prav nič ne upada. Tačas že pripravljajo kolekcijo za jesen in zimo 1972/73.

Če smo do zdaj opisovali poslovno dejavnost novomeške tekstilne tovarne na splošno, bi jo veljalo za bolj radovedne podpreti še s številkami.

NOVOTEKS je po podatkih tekstilnega inštituta iz Beograda v Jugoslaviji in svoji stroki še vedno krepko na prvem mestu po vseh odločilnih kazalcih poslovne uspešnosti: najboljši je v storilnosti tkalnice (za 100 % nad jugoslovanskim poprečjem) in v storilnosti predilnice (za 30 % nad jugoslovanskim poprečjem), najbolje je tehnično opremljen in ima največje poprečne osebne dohodke (1.500 din v drugi polovici 1971) med vsemi jugoslovanskimi proizvajalci metrskega blaga. Čeprav je po skupnem dohodku med 30 podjetji svoje vrste s 120 milijoni novih dinarjev (1970) šele na 6. mestu je po sredstvih za sklade že na 3. mestu v državi. Skupni dohodek NOVOTEKSA predstavlja eno dvajsetino skupnega dohodka jugoslovanskih tekstilcev, čisti dohodek (plus amortizacija) pa kar desetino ustreznega jugoslovanskega zneska. To pa ustvari NOVOTEKS s komaj slabo tridesetino zaposlenih v tej stroki! Pri povečanju števila zaposlenih za pribl. 15 % se je povečal celotni dohodek za 43 %, dohodek na zaposlenega pa za 32 %. Tako je NOVOTEKS po dohodku na zaposlenega za 50 % nad jugoslovanskim poprečjem, po osebnih dohodkih pa za 48 odst. nad tem poprečjem. V sklad skupne porabe izloča trikrat več, kot poprečno izločajo druga podobna podjetja po državi!

V Sloveniji pomeni NOVOTEKSOV čisti dohodek 50 odst. dohodka vse slovenske volnarske industrije, to pa ustvari s komaj 38 odstotki zaposlenih! Letos računajo, da bodo še povečali prednost, ki jo imajo pred drugimi sorodnimi kolektivi.

NOVOTEKS je letos v prvem polletju ustvaril 88 milijonov celotnega dohodka, kar je za dobrih 43 odstotkov več kot lani v istem času. Čeprav je prenehal izvažati polizdelke (prejo), se s povečanim izvozom konfekcije in tkanin ter z doseženimi boljšimi cenami na zunanjem tržišču vrednost izvoza ne bo zmanjšala.

Pri vsem tem pa, kot smo že večkrat pisali, v NOVOTEKSU vzorno skrbijo tudi za življenjski standard zaposlenih. Prvi in menda edini v Novem mestu so za gradnjo stanovanj svojih delavcev kupili večje zemljišče (v Bučni vasi), kjer je s pomočjo tovarne zraslo že skoraj 60 stanovanjskih hiš. Poleg gradnje običajnih enodružinskih poslopij predvideva načrt za NOVOTEKSOVO naselje v Bučni vasi tudi postavitev montažnih hiš kakršnih stoji že 13. V zazidalnem načrtu so vrisane tudi vrstne hiše, za katere delajo projekt pri MARLESU v Mariboru. Spremenjena zakonodaja, ki ima namen poživiti družbeno gradnjo stanovanj, jih je namreč spodbudila za gradnjo montažnih vrstnih hiš, kar je precej ceneje kot klasična gradnja. NOVOTEKS se v Bučni vasi prizadeva za pridobitev še nadaljnjih 100 gradbenih parcel. Gradnjo do kletne plošče naj bi plačali lastniki sami, ostalo pa bi kreditirala NOVOTEKS in MARLES.

Mimo ostalega udejstvovanja in življenja izven proizvodnega postopka je skrb za stanovanja zaposlenih gotovo najbolj hvalevredna in bogato obrestovana naložba. Da se pri NOVOTEKSU s tem vprašanjem nenehno in uspešno ukvarjajo, dokazujejo številke.

Odraz teh številk pa so med drugim tudi prej omenjeni podatki o proizvodnem uspehu in prvenstvo med jugoslovanskimi tekstilci. Novoteksovcem želimo tudi v bodoče, zlasti pa na pragu 25. obletnice obstoja podjetja, da bi vedno tako učinkovito in razumno upravljali svojo tovarno med vsemi čermi domačega in mednarodnega gospodarstva!

NOVOTEKS je že zdavnaj tudi sam poskrbel za otroško varstvo. Na sliki: otroci iz tovarniškega vrtca na sprehodu

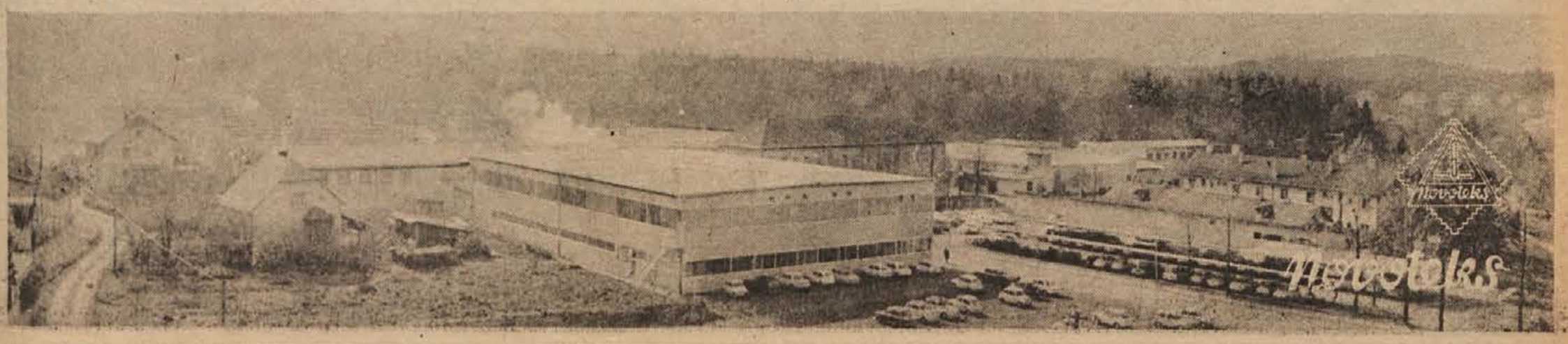

OMP „INSTALATER“ Novo mesto

- centralne kurjave
- vodovodne instalacije
- kleparstvo

Za praznik naše občine čestitamo!

S

Vas in vaše premoženje zavaruje

ZAVAROVALNICA SAVA

S

Kolektiv poslovne enote Novo mesto čestita poslovnim strankam in občanom za praznik!

ŽITO LJUBLJANA

ŽIVILSKI KOMBINAT

ŽITO LJUBLJANA

DE pekarna in skladišče NOVO MESTO

priporoča svoje proizvode:

- mlevske izdelke
- testenine
- kruh
- pecivo

Čestitamo za praznik!

vodovod NOVO MESTO

Občanom čestitamo za praznik!

Zdravstveni dom Novo mesto

Prebivalcem naše občine čestitamo za praznik!

KOVINAR NOVO MESTO

IZDELUJEMO KOVINSKO OPREMO VSEH VRST IN ŽELEZNE KONSTRUKCIJE!

Za praznik občine iskreno čestitamo!

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO

z gozdnimi obrati Črmošnjice, Črnomelj, Novo mesto, Podturn, Straža, Trebnje, obratom za gozdarsko načrtovanje in gradbenim obratom čestita za praznik novomeške občine!

PODGORJE

mizarstvo ŠENTJERNEJ

Priporočamo naše izdelke. Za praznik občine čestitamo!

ELEKTRO Ljubljana

enota NOVO MESTO

Našim potrošnikom čestitamo za praznik!

GRADBENO PODJETJE

NOVOGRAD NOVO MESTO

s svojimi obrati čestita za praznik občine!

Podjetje KNJIGOTISK iz Novega mesta neprestano povečuje in modernizira svojo dejavnost in tako prispeva k splošnemu napredku novomeške občine. Na sliki vidimo enega izmed najmodernejših tiskarskih strojev znamke Heidelberg, s katerim opravljajo zahteven večbarvni tisk.

Kolektiv čestita za praznik občine Novo mesto!

OBLEKE PO MERI PRI »KROJAČU«

Krojaško podjetje „Krojač“ Novo mesto je bilo ustanovljeno leta 1946. Predmet poslovanja je bilo tedaj predvsem izdelovanje moških oblek po meri in naročilu. V podjetju je bilo zaposlenih dvanajst kvalificiranih krojačev, ki so delali z zastarelimi šivalnimi stroji na nožni pogon.

Danes zaposluje kolektiv 35 kvalificiranih delavcev in 6 vajencev. Ima sodobne električne krojaške stroje; zaradi tega in boljše organizacije dela se je povečala produktivnost, saj so porabili v začetku obstoja podjetja za izdelavo moškega suknjiča 28 delovnih ur, danes pa le še 14 ur. Sedaj izdelujejo poleg moških in ženskih oblek po meri in naročilu tudi polkonfekcijo (uniforme po meri brez „probe“). Svoje poslovne partnerje imajo po vsej Jugoslaviji, kar je dokaz njihove kvalitete in ažurnosti.

V sedanjem času so posvetili tudi večjo skrb zaposlenim. Stanovanjska vprašanja rešujejo s posojili, skrbe za ugodne delovne pogoje in boljši standard. Ob koncu prvega polletja so imeli poprečni osebni dohodek 1267 din, lansko leto v istem času pa 1080 din. Še nadalje bodo vlagali denar v strojni park ter ga v nekaj letih popolnoma obnovili s tipiziranim „SINGER“ sistemom.

Bodočnost tega malega podjetja je mladi kader in pogumni načrti novega vodstva. Letos so praznovali 25-letnico podjetja, čez pet let, ob 30. letnici obstoja, pa bodo njihovi uspehi še bolj vidni. Takrat bodo obletnico še slovesneje proslavili.

ZAVOD ZA POŽARNO VARNOST NOVO MESTO

Popravljamo gasilsko opremo in osebne avtomobile. Za praznik občine čestitamo!

labod
NOVO MESTO

Vsako leto novi modeli in vzorci. Kupcem zlasti priporočamo naš model TIP-TON s posebno kvalitetnim ovratnikom.

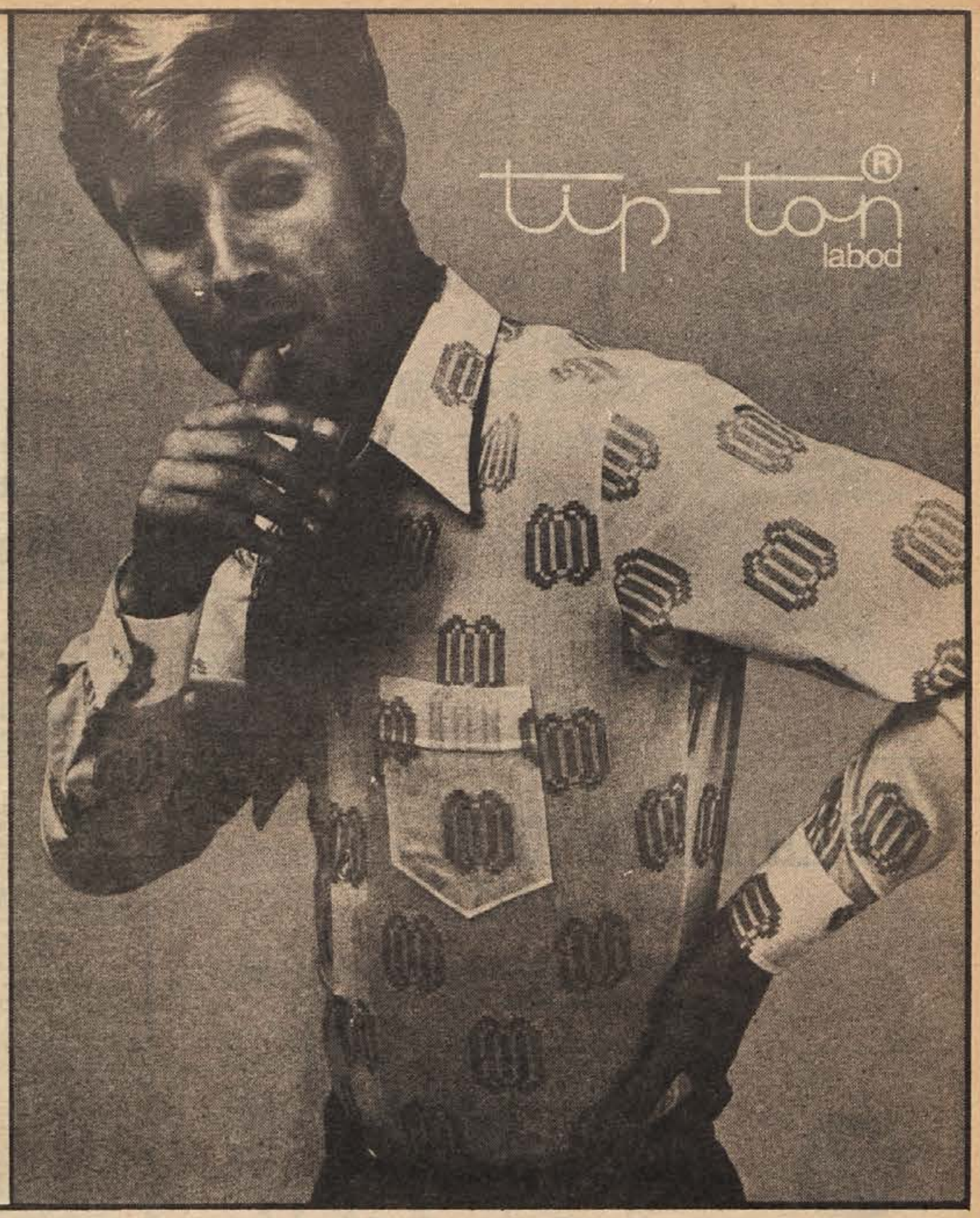

Zanimiva in posrečena gradnja vrstnih hiš ob Težkem potoku po načrtih ing. arh. Gorazda Cibica

K splošnemu družbenemu in gospodarskemu razvoju občine prispeva tudi
PODJETJE DOMINVEST NOVO MESTO
Dominvest Novo mesto opravlja naslednje dejavnosti:
— upravlja s stanovanji v družbeni lastnini,
— gospodari s poslovnimi prostori,
— izdeluje urbanistično dokumentacijo,
— sodeluje pri regionalnem planiranju,
— v lastnem projektivnem biroju izdeluje načrte za razne vrste gradenj,
— komunalno ureja in oddaja stavbna zemljišča,
— opravlja gradbeni nadzor in druge investitorske posle.

Dominvest ima 50 redno zaposlenih delavcev, od katerih jih ima polovica visoko ali višjo strokovno izobrazbo. Letos bo podjetje doseglo preko 20 milijonov din celotnega dohodka.

Podjetje se je zato, ker združuje različne sorodne dejavnosti in ker ima ustrezne strokovne delavce, uveljavilo predvsem:
— Z IZVAJANJEM INŽENIRINGA PRI GRADNJAH RAZNIH OBJEKTOV;
— S SOINVESTIRANJEM PRI GRADNJI STANOVANJSKIH IN POSLOVNIH STAVB.

DOMINVEST NOVO MESTO

V okviru inženiringa Dominvest:
— izdela zazidalni načrt;
— odkupi potrebna zemljišča, in če to ni možno, predlaga odvzem ali razlastitev in preko svoje pravne strokovne službe pridobi zemljišče za lokacijo;
— izdela investicijski program in finančni predračun;
— izdela lokacijsko dokumentacijo;
— izdela idejne in glavne projekte za gradnjo objektov;
— izdela vse potrebne načrte za gradnjo komunalnih naprav;
— opravlja za investitorja gradbeno-tehnični nadzor in druge investitorske posle, od naročila projekta pa vse do tehniškega prevzema stavbe;
— pri gradnji stanovanjskih stavb, trgovin in drugih poslovnih prostorov, namenjenih predvsem storitveni dejavnosti, Dominvest tudi soinvestira gradnjo takšnih prostorov iz združenih ali lastnih sredstev;
— prodaja stanovanja v blokovni gradnji, ki se grade kot stanovanja za trg.

Na komunalno urejenem zemljišču v Mačkovcu rastejo hiše kot gobe po dežju

lesni kombinat
novoles
novo mesto
straža

SPALNICE
JEDILNICE
DELOVNI KABINETI
GUGALNIKI
ŠIVALNI ZABOJI
VEZANE IN PANEL PLOŠČE
ŽAGAN LES

Za praznik novomeške občine čestitamo!

CESTNO PODJETJE NOVO MESTO

cestno podjetje novo mesto

gradi in modernizira ceste!

Prebivalcem novomeške občine čestitamo za praznik!

ROG

UPANJE ZA INVALIDE

Ljudje, zdravi in bolni, imamo veliko želja. Vsak dan se borimo za neštete radosti življenja. Telesno ali duševno bolni pa upajo na ozdravljenje in primerno zaposlitev.

V Novem mestu imamo Zavod za poklicno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov. Ustanovljen je bil leta 1959 in od takrat izpolnjuje svoje naloge in daje upanje ter pomoč mnogim prizadetim. Razen tega zaposluje tudi zdrave ljudi raznih poklicev.

Ima konfekcijski obrat, montažni obrat, RTV servis in servis za peči centralne kurjave švedske firme HUSQARNA, gorilce BENTONE in CTC.

Najbolj donosen je obrat konfekcije in montažni obrat. V konfekciji sproti ne zmorejo vseh naročil; poleg sedanjih 50 delavcev v konfekciji bi lahko zaposlili še nadaljnjih 150 ljudi, če bi imeli potrebne prostore, ker imajo dela več kot preveč. Delajo za nemškega partnerja, ki je zelo zadovoljen z njihovo kvaliteto.

Trenutno je v podjetju zaposlenih 98 oseb; od tega je več kot 30 invalidov in za delo manj zmožnih ljudi. Vsako leto vzamejo na priučitev iz posebne šole Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje in od Zavoda za zaposlovanje delavcev večje število manj zmožnih in zdravih ljudi za priučitev in rehabilitacijo.

Novo vodstvo podjetja se zaveda svoje dolžnosti in dobro gospodari, o čemer zgovorno priča podatek: lani so imeli v vsem letu za 50.000 ustvarjenega dobička, letos pa do 30. septembra že za okoli 200.000 din.

V načrtu imajo gradnjo novih prostorov v Bršlinu. Imajo že lokacijsko dovoljenje in načrte ter nekaj lastnih finančnih sredstev, ki jih predstavlja prodaja dosedanjih poslovnih prostorov podjetju GORJANCI, pričakujejo pa še pomoč občinske skupščine in nekaterih domačih poslovnih partnerjev.

Mladi kolektiv si prizadeva, da bi šlo skozi njegove vrste še več priučenih in usposobljenih invalidnih ljudi, ki se bodo zaposlili bodisi drugod ali doma. Tudi nagrajevanje je v mejah sporazuma, ki so ga podpisali s socialnim skrbstvom v Ljubljani. Poprečni osebni dohodek v letošnjem letu za devet mesecev je 1160 din, upajo pa, da se bo ta meja v kratkem dvignila. Podjetje prehaja iz obrtnega-uslužnostnega vse bolj v industrijsko ter se vključuje v gospodarski potencial novomeške občine.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE NOVO MESTO

opravljamo vse vrste instalacij za šibki in jaki tok v stanovanjskih, poslovnih in industrijskih objektih

---

ptt

ptt podjetje NOVO MESTO

Čestitamo za praznik!

Obrtno podjetje

Ela

NOVO MESTO

Za praznik občine čestitamo!

›kremen‹

NOVO MESTO

Prebivalcem novomeške občine čestitamo za praznik občine, 29. oktober!

Kmetijska zadruga Novo mesto

Čestitamo za praznik občine!

Opekarna

ZALOG

LEKARNA

NOVO MESTO

Čestitamo za praznik!

Avtopromet, gostinstvo in turizem

Gorjanci

Novo mesto - Straža

Priporočamo naše prevoze in turistične ter gostinske storitve!

Industrija obutve Novo mesto

IZDELUJEMO
MOSKO,
ŽENSKO
IN OTROŠKO
OBUTEV

Industrija obutve NOVO MESTO

V prodajalnah v Novem mestu, Metliki in Trebnjem. Vaše vozilo pa bo najskrbneje in najbolje negovano v naših avtomobilskih servisih v Novem mestu in Metliki.

NOVOTEHNA

ČETRT STOLETJA SKRBI ZA POTROŠNIKA NA ŠIRŠEM DOLENJSKEM OBMOČJU. POSODOBLJENA IN SPECIALIZIRANA TRGOVINA S TEHNIČNIM BLAGOM V PRODAJI NA DROBNO IN VELIKO. PRODAJA OSEBNIH IN TOVORNIH AVTOMOBILOV TER LASTNI AVTOMOBILSKI SERVISI.

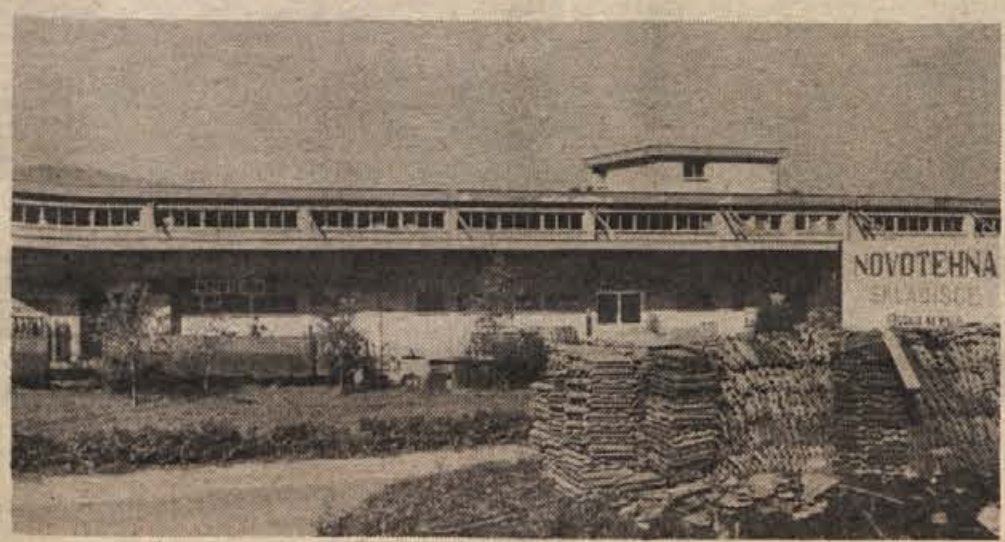

V našem skladišču na debelo v Novem mestu boste našli za potrebe vaše prodajalne ali podjetja zadostno izbiro blaga. V Bršlinu smo zaradi velikih potreb odprli tudi maloprodajno skladišče gradbenega materiala, kjer graditelji hiš dobe po konkurenčnih cenah vse, kar potrebujejo pri gradnji hiše.

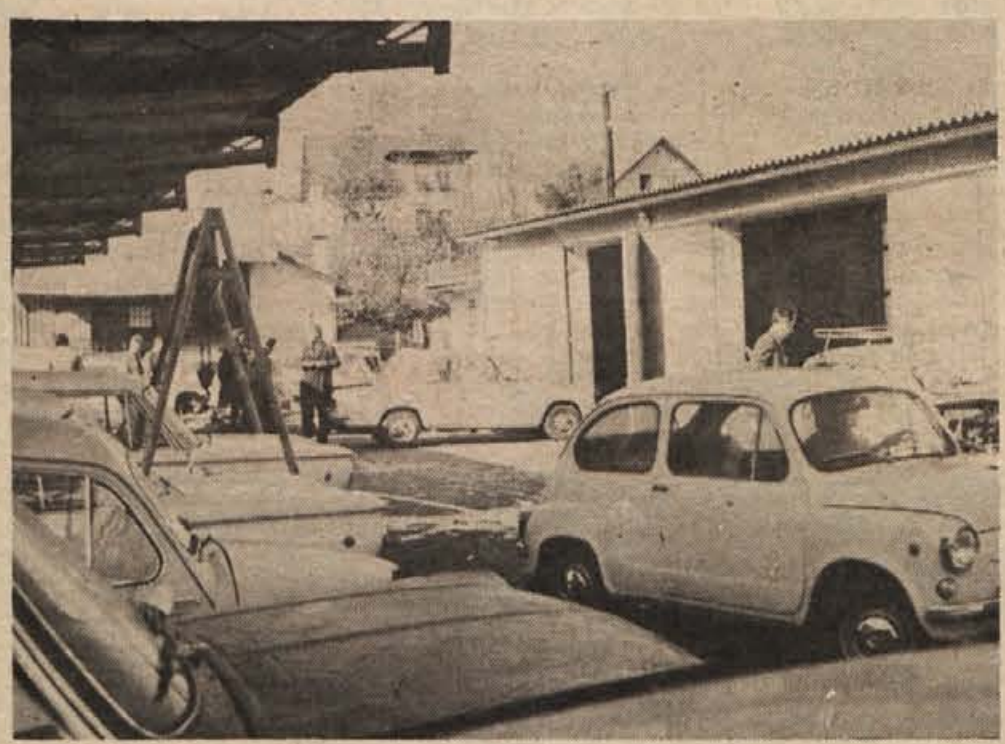

Prodajamo avtomobile iz proizvodnega programa

ZASTAVA — FIAT
TOMOS — CITROEN

V posodobljenih prodajalnah na drobno v Novem mestu, Krškem, Metliki in Trebnjem vam nudimo najboljšo izbiro kvalitetnega tehničnega blaga

Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto je pred nedavnim odprla na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu (slika zgoraj) svojo ekspozituro. Poslovni prostori so lepo urejeni in v njih lahko uredite vse dename zadeve (slika spodaj).

VAŠA BANKA JE

DOLENJSKA BANKA IN HRANILNICA NOVO MESTO

s podružnico v Krškem
in ekspoziturami v Metliki, Novem mestu in Trebnjem

Vse denarne zadeve vam zanesljivo uredi VAŠA BANKA!

Čestitamo za praznik novomeške občine!

največji slovenski izvoznik

Naj gre za športne uspehe ali za gospodarske dosežke, naj gre za življenjska vprašanja tisočev ljudi ali samo za to, kdo bo tovarišici v družbi prej pomagal sleči plašč — povsod smo samo ljudje, veseli in ponosni, če smo prvi, potrti in včasih tudi zavistni, če je kdo boljši od nas. Vendar tokrat ne gre za tekmovanje, čeprav zaradi tega nismo na zmago Industrije motornih vozil iz Novega mesta nič manj ponosni. Če so danes redka podjetja, ki sploh zaslužijo ime izvoznik, je še toliko več vredno biti med najboljšimi, ali celo — prvi.

Orjaška preša s pritiskom 1000 ton oblikuje lahko vse karoserije iz proizvodnega programa IMV

Morda ta uvod ne bi bil potreben, če bi se vsi Jugoslovani tako dobro zavedali, kaj nam v tem trenutku pomeni izvoz, kot se tega zaveda požrtvovalni kolektiv novomeške avtomobilske tovarne. Ne gre torej le za suhoparno primerjanje številk in zadovoljstvo nad lepim kupčkom mark in dolarjev. Hočemo poudariti predvsem družbeno zavest kolektiva, ki od vsega začetka s samoodpovedovanjem in trdim delom uresničuje tisto, kar znajo drugi tako lepo povedati ali napisati. V IMV niso nikoli dosti govorili, niti pisali resolucij; njihova resolucija je poslovni uspeh – in to na tržišču, kamor se je s končnim izdelkom prebila morda komaj desetina naših podjetij.

Z dobrimi sedemnajstimi milijoni prisluženih dolarjev v prvih devetih mesecih tega leta je novomeška IMV največji izvoznik iz Slovenije, tudi če odštejemo devize za doma prodane avtomobile! Samo v prvem polletju letošnjega leta so izvozili več avtomobilskih prikolic kot v vsem letu 1969. Po predvidenem izvozu iz novomeške občine, pri katerem nosi levji delež prav IMV, se letos lahko primerjamo z najbolj razvitimi deželami na svetu, saj bomo izvozili za 507 dolarjev na prebivalca, kar je več, kot je na primer lani izvozila Zahodna Nemčija!

V uradnem poročilu piše: **Industrijo motornih vozil uvrščamo po višini doseženega celotnega dohodka na prvo mesto med gospodarskimi organizacijami v občini.**

V devetih mesecih letošnjega leta so delavci v tej tovarni ustvarili nekaj manj kot 500 milijonov novih dinarjev (50 milijard S-din) celotnega dohodka. Po bolj natančnih podatkih o poslovnem uspehu v prvem polletju je celotni dohodek presegel raven istega obdobja v letu 1970 kar za dobrih 40 odstotkov! Čeprav je IMV pravzaprav šele na začetku dobro vpeljane proizvodnje, se je letos že znatno povečala ekonomičnost, saj z vedno manj vloženimi sredstvi dosega vedno večji dohodek. To se odraža seveda tudi na osebnih dohodkih, ki so se od lanskega leta povišali skoraj za eno tretjino in znašajo zdaj okrog 1330 din.

Industrija motornih vozil je največja delovna organizacija na Dolenjskem tudi po številu delavcev, saj ima po najnovejših podatkih že 3578 zaposlenih. To ni majhna stvar: dati kruha toliko ljudem, ki bi se sicer morali ozreti čez mejo po morda malce bolj belem, toda stokrat bolj grenkem kruhu! Ni težko zaposliti inženirja, zdravnika, ekonomista ali profesorja – priučiti kmečkega proletarca za delo na najsodobnejših strojih in pri izdelavi avtomobila pa je pravo pionirstvo.

Industrijskega napredka ne prinašajo samo strokovnjaki, ki lahko kvečjemu bolj ali manj uspešno usmerjajo proizvodnjo; milijoni privitih vijakov, stotisoči izstruženih osi, desettisoči nataknjenih koles in tisoči prikolic ter avtomobilov šele pomenijo poslovni uspeh! Najlepši spomenik temu načelu je vzpon avtomobilske tovarne v Žabji vasi. Strokovnjak se za prgišče drobiža preseli drugam. Delavec, domačin, pa je tisti, ki se odpove še višjemu osebnemu dohodku, on je tisti, ki ne pozna ne svetka ne petka, on je tisti, ki z najbolj težkim srcem lovi ugodnejši veter v jadra, če slabo kaže. Najbolj iskreno ljubi domovino in domači kraj, največ je pripravljen žanju žrtvovati – tako so verjeli v IMV in tudi njihov kruh je zdaj vsak dan bolj bel!

Vendar se zalet mlade avtomobilske tovarne še ni iztekel, to je komaj „prva prestava". Osvojili so proizvodnjo avtomobilskih prikolic in razpredli prodajno mrežo domala po vsej zahodni Evropi, kjer povpraševanje po prikolicah še vedno narašča. Še boljša propaganda, kakovost prikolic in primerna cena bodo glavni aduti v velikem boju s sorodnimi proizvajalci, ki bodo neradi prepustili zaslužek pred kratkim še neznani tovarni z Balkana. Toda naši loki niso nič slabše napeti kot njihovi, naše ADRIE so enakovredne svojim tekmicam . . .

Na sosednjem traku teče bitka za osvajanje proizvodnje osebnih avtomobilov. Tu poleg tehnoloških problemov ne zmanjka težav od nesolidnosti dobaviteljev in kooperantov do splošne domače bolezni – nelikvidnosti. Vendar so uspehi, odkar sta stekli lakirnica in karosernica tako prepričljivi, da se kolektiv še pogumneje spopade z vsako novo oviro, ki ga samo kali in vzgaja v vztrajnosti in zavesti, da mu dela njegovih rok ne more nihče več ukrasti.

To so torej krvavo priborjene žmage naše Industrije motornih vozil. Zato smo ponosni na njen častni naziv „največji izvoznik", zato smo ponosni, da imamo kolektiv, ki si ni tega prvenstva prislužil s prazno slavo, ampak je vsak dinar pošteno prigaral. Ko stojimo pred novimi poostrenimi gospodarskimi ukrepi, v republiki in državi, ki naj omeje pretirano potrošnjo in spodbude večji izvoz, ko se nad marsikom zbirajo črni oblaki, lahko Dolenjci pogumno položimo odprte karte na mizo. Igrali smo preudarno in pošteno – najlepši prispevek v tej igri pa je prav gotovo delež Industrije motornih vozil!

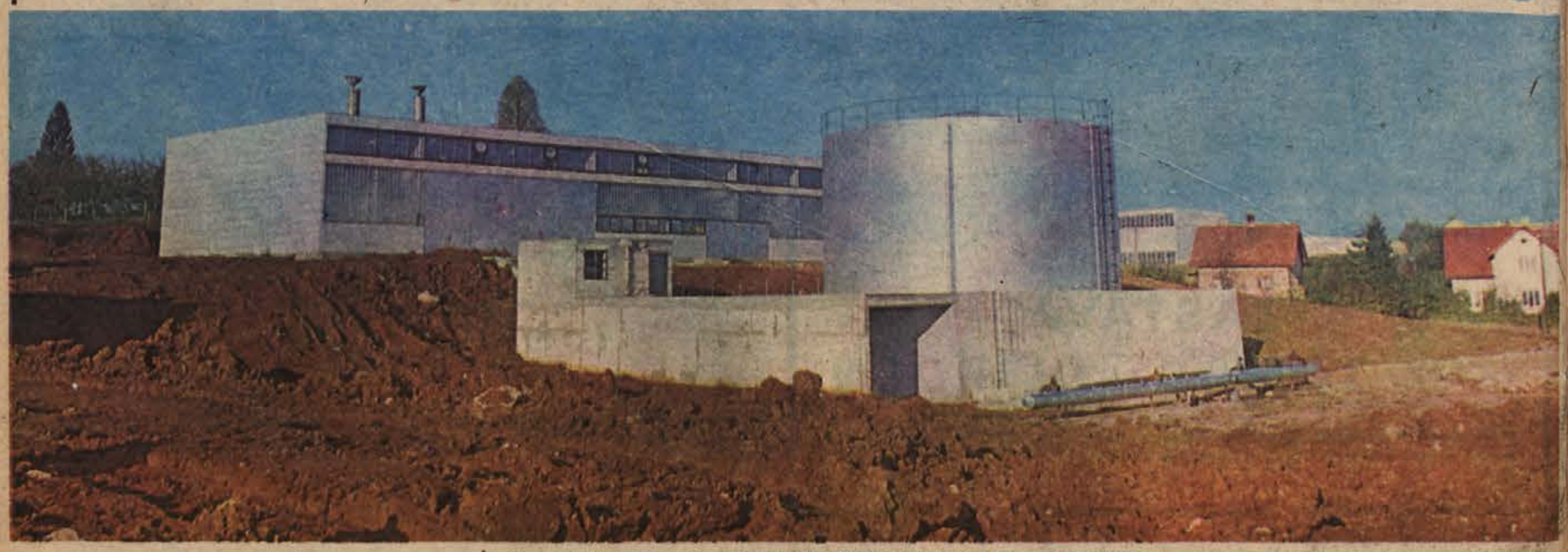

Osnova za bodoče širjenje tovarne je novi energetski objekt na južnem pobočju grmskega hriba